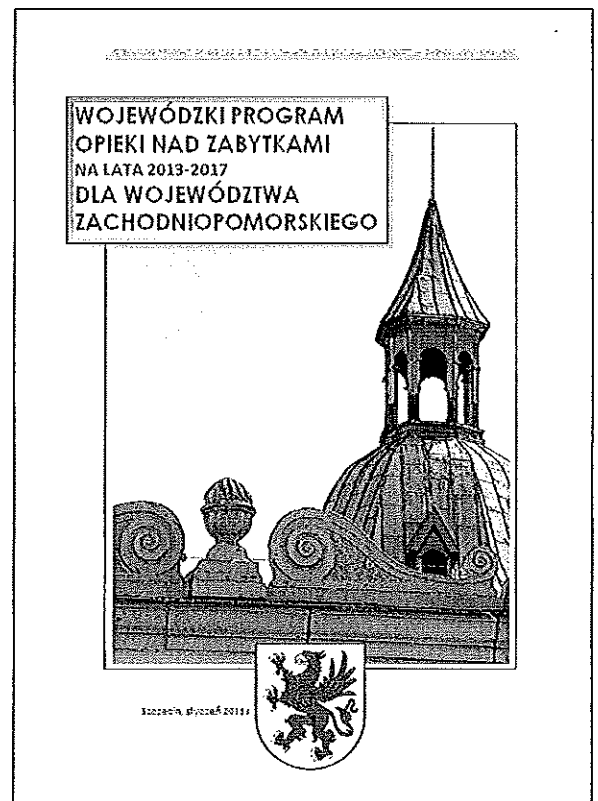

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

WOJEWÓDZKEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2013–2017 DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

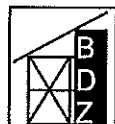
PIERWSZY DWULETNI CYKL 2013–2014

SZCZECIN, kwiecień 2015

opracowanie wykonane dla
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

przez
Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Institucja Kultury
Samorządu Województwa
Zachodniopomorskiego

Zespół:
CEZARY NOWAKOWSKI – dyrektor BDZ

ALEKSANDRA HAMBERG-FEDEROWICZ
MARIA WITEK

Spis treści:

Wstęp

1. Podstawa opracowania sprawozdania
2. Założenia metodyczne realizacji monitoringu
  - 2.1. Podmiot realizujący monitoring
  - 2.2. Zakres i przedmiot monitorowania
  - 2.3. Cele i zadania WPOnZ WZ poddane monitoringowi
  - 2.4. Narzędzia monitorowania
  - 2.5. Metodologia monitorowania
3. Analiza dotycząca okresu 2013–2014¹
  - 3.1. Uwarunkowania prawne
  - 3.2. Uwarunkowania organizacyjne
  - 3.3. Ochrona prawna zasobu dziedzictwa kulturowego województwa zachodniopomorskiego
    - 3.3.1. Rejestr zabytków
    - 3.3.2. Ewidencja zabytków
    - 3.3.3. Parki kulturowe
    - 3.3.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
    - 3.3.5. Pomniki historii
    - 3.3.6. Lista UNESCO światowego dziedzictwa
  - 3.4. Działania JST z terenu województwa w zakresie wskazanym we WPOnZ WZ
    - 3.4.1. Działania gmin WZ
    - 3.4.2. Działania powiatów WZ
  - 3.5. Realizacja zadań WPOnZ WZ. Działania jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego i Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie wskazanym we WPOnZ WZ

Podsumowanie

Spis załączników:

- Zał. 1. Pismo Pani Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego kierowane do władz gmin i powiatów w sprawie monitoringu WPOnZ
- Zał. 2. Zestawienie wyników ankiet kierowanych do JST Gmin przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
- Zał. 3. Zestawienie wyników ankiet kierowanych do JST Powiatów przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
- Zał. 4. -13. Zestawienie odpowiedzi uzyskanych z wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego
- Zał. 14. Zestawienie odpowiedzi uzyskanych od jednostek organizacyjnych samorządu Województwa Zachodniopomorskiego

---

¹ diagramy i tabele - opracowania własne BDZ

Płyta CD – materiały graficzne (dofinansowania z budżetu Samorządu województwa Zachodniopomorskiego prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach)

WSTĘP

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego to jeden z instrumentów zarządzania rozwojem województwa. Odnosi się do szerokiego spektrum zagadnień związanych z dziedzictwem kulturowym, zwłaszcza związanych z poprawą stanu zachowania zabytków i zwiększania ich atrakcyjności, wzmocnienia tożsamości kulturowej społeczności lokalnej oraz rozwoju społeczeństwa województwa zachodniopomorskiego. Stanowi on kontynuację polityki zapoczątkowanej Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2012 dla Województwa Zachodniopomorskiego, przyjętym w 2008 roku.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego (zwany dalej: WPOnZ WZ) został przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w 2013 r.

Wykonanie, wdrażanie i monitorowanie Programu dla województwa jest obowiązkiem wynikającym z przepisów zapisanych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Konieczne jest także sporządzanie przez Zarząd Województwa sprawozdań z realizacji programu w cyklu 2-letnim i przedstawianie ich Sejmikowi Województwa oraz przekazanie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Zadanie wykonania sprawozdania z realizacji WPOnZ WZ powierzone zostało Biuru Dokumentacji Zabytków w Szczecinie – instytucji kultury Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Celem sporządzenia niniejszego sprawozdania z realizacji Programu jest przedstawienie działań i stanu zaawansowania realizacji poszczególnych zadań wskazanych w Programie podejmowanych przez poszczególnych jego realizatorów, co stanowić ma przesłankę do wzmocnienia lub modyfikowania podejmowanych aktywności w kolejnych dwóch latach. Jednocześnie wnioski stanowić będą materiał wyjściowy do sporządzenia WPOnZ na kolejne lata. W założeniu przekazywanie sprawozdań organom ochrony zabytków ma być wykorzystane przy opracowywaniu podobnych dokumentów na szczeblu krajowym.

Niniejsze sprawozdanie dotyczące pierwszego dwuletniego okresu wdrażania WPOnZ w latach 2013 – 2014 w województwie zachodniopomorskim, oparte zostało na danych przekazanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i gminnego wchodzące w skład województwa, a także na wynikach działań Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie (dalej: BDZ) i bieżących analiz prowadzonych przez specjalistów BDZ w Szczecinie.

1. PODSTAWA OPRACOWANIA SPRAWOZDANIA

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego przyjęty został uchwałą Nr XXIII/310/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 marca 2013 r.

Obowiązek opracowania sprawozdania z jego realizacji wynika bezpośrednio z zapisów Programu, zwłaszcza zaś rozdziału VII.4. „WDRAŻANIE I MONITOROWANIE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO” podpunkt 4 „Monitorowanie WPONZ WZ”. Uwzględnienie tych działań wynikało z zapisu w akcie prawa wyższego rzędu – ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.; zwana później „ustawą”), zwłaszcza rozdziału 8 „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych”. Artykuł 87 odnoszący się do programów opieki nad zabytkami na różnych poziomach samorządów lokalnych, także wojewódzkich, określa obowiązek ich sporządzania, okres obowiązywania, procedurę przyjmowania i ogłaszania oraz sporządzania sprawozdań z realizacji.

Na podstawie w.w. ustawy Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego sporządza co dwa lata sprawozdania z realizacji programu oraz przedstawia je Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego. Sprawozdania są przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Niniejsze sprawozdanie z realizacji obowiązującego obecnie WPONZ WZ, będące wynikiem jego monitoringu, jest sporządzane po dwóch latach jego obowiązywania, t.j. za lata 2013 i 2014. Kolejne sprawozdanie będzie przeprowadzone w 2017 r.

2. ZAŁOŻENIA METODYCZNE REALIZACJI MONITORINGU

Monitoring programu to proces systematycznego zbierania, przetwarzania, analizowania i publikowania informacji, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji programu z przyjętymi celami i założeniami operacyjnymi. Monitorowanie, będące elementem łączącym programowanie i wdrażanie, pozwala na nadzór i korygowanie prowadzonych działań, a jednocześnie daje możliwość racjonalnego zaplanowania i uszczegółowienia działań w WPONZ WZ dla kolejnych okresów. Uwzględnianie wyników monitoringu w planowaniu budżetowym pozwala także na prawidłową alokację środków finansowych kierowanych na poszczególne zadania.

Monitorowania WPONZ WZ odbywa się na trzech poziomach:

- o monitoring zmian otoczenia prawnego dotyczącego omawianej problematyki;

- o monitorowanie działań jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie wskaźników WPOnZ;
- o monitoring działań jednostek samorząd terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego województwa zachodniopomorskiego na podstawie wskaźników WPOnZ.

W poszczególnych obszarach jednostka monitorująca współpracuje z właściwymi podmiotowo instytucjami, którymi są głównie wydziały Urzędu Marszałkowskiego i inne jednostki organizacyjne samorządu województwa wskazane w WPOnZ WZ. Prowadzona jest także współpraca w zakresie udostępniania danych dotyczących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w regionie w obszarze ochrony dziedzictwa. Monitorowanie zmian otoczenia prawnego prowadzone jest na bieżąco przez jednostkę monitorującą.

Metodologia prowadzenia monitoringu opiera się na danych ankietowych, opisowych i tabelarycznych dotyczących poszczególnych zadań, uzyskanych od poszczególnych jednostek. Założeniem jest pozyskiwanie danych na wnioski jednostki monitorującej. Jednostki zewnętrzne przekazują dane na zasadach dobrowolności. Głównym sposobem komunikowania w ramach monitoringu z poszczególnymi interesariuszami, jest droga pisemna, zaś wyjaśnienia i uzupełnienia dokonywane są drogą telefoniczną i pocztą elektroniczną.

2.1. PODMIOT REALIZUJĄCY MONITORING

Jednostką wskazaną do sporządzenia sprawozdania z realizacji WPOnZ w Województwie Zachodniopomorskim jest wyspecjalizowana instytucja kultury Samorządu Województwa – Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie. W statucie BDZ, zatwierdzonym przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, znajduje się zapis, iż jednym z podstawowych zadań Biura jest :

opracowywanie programów opieki nad zabytkami i składanie sprawozdań z ich realizacji, a w szczególności sporządzanie Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na okres 4 lat i składanie co 2 lata sprawozdania z jego realizacji;

BDZ, prowadząc także inne działania statutowe, ma szeroką i aktualną wiedzę o stanie obiektów zabytkowych i działaniach związanych z dziedzictwem kulturowym województwa. Według treści Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami przyjętego na lata 2013-2017, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie ma przedstawić Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego materiały dotyczące realizacji Programu. Po przyjęciu materiału, kolejnym etapem jest przedstawienie przez Zarząd sprawozdania Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego oraz przekazanie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego pani Anna Mieczkowska wsparła działania Biura w zakresie raportowania WPOnZ WZ, kierując do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego Województwa Zachodniopomorskiego – Urzędów Miast, Gmin i Starostw Powiatowych – pismo z prośbą o udział w ankiecie BDZ, pomocnej w monitoringu. (zał. 1)

2.2. ZAKRES I PRZEDMIOT MONITOROWANIA

Zasięg przestrzenny niniejszego monitoringu jest tożsamy z obszarem, którego dotyczy przyjęty Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami – terytorium województwa zachodniopomorskiego.

W podziale administracyjnym nie nastąpiły zmiany, teren województwa podzielony jest na 114 gmin i 21 powiatów, w tym 3 grodzkie (miasta na prawach powiatu to: Szczecin, Koszalin, Świnoujście).

Przedmiot monitorowania, czyli zakres merytoryczny zadania, dotyczy wszystkich zagadnień analizowanych w WPOnZ WZ na lata 2013-2017. Są to zarówno elementy materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego województwa zachodniopomorskiego – obszary i obiekty zabytkowe, tradycje, jak i działania prawne i organizacyjne zmierzające do prowadzenia skutecznej opieki nad nimi, na różnych poziomach administracyjnych.

Wśród działań organizacyjnych szczególnie ważne jest zbadanie tych dotyczących edukacji i promocji dziedzictwa kulturowego oraz wspierania podmiotów działających w tym obszarze.

Analizie poddane są działania podejmowane na różnych szczeblach administracji samorządowej, a zwłaszcza wojewódzkiej, oddziaływujące na środowisko kulturowe województwa, oraz aktualny stan zachowania i utrzymania wybranych jego elementów. Wyniki prowadzonych przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie analiz zostały zestawione w niniejszym sprawozdaniu.

Poddane badaniu zagadnienia to cele i zadania zapisane we WPOnZ dotyczące:

- realizacji celów nakreślonych w WPOnZ WZ, w tym:
  - działań jednostek organizacyjnych samorządu województwa zachodniopomorskiego, zwłaszcza wydziałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, wskazanych w WPOnZ WZ na koordynatorów poszczególnych zadań;
  - działań jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli dotyczące ochrony i opieki nad i zabytkami i dziedzictwem kulturowym na własnym terenie;
  - funduszy na ochronę i opiekę nad zabytkami i zachowanie dziedzictwa kulturowego samorządu województwa zachodniopomorskiego;
  - działań własnych BDZ związanych z programem WPOnZ WZ;
- uwarunkowań prawnych w obszarze ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w okresie monitorowania.

2.3. CELE I ZADANIA WPOnZ WZ PODDANE MONITORINGOWI

Główne cele programów opieki nad zabytkami określone w ustawie to:

- włączenie problematyki ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i poprawa stanu ich zachowania
- wyeksponowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego
- zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie zwiększania finansowania opieki nad zabytkami
- dobra współpraca z właścicielami zabytków
- tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

W oparciu o zapisy ustawowe we WPONZ WZ 2013-2017 sformułowane trzy cele perspektywiczne:

- I. UTRZYMANIE ZABYTEKÓW BUDUJĄCYCH KRAJOBRAZ KULTUROWY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
- II. FUNKCJONOWANIE ZABYTEKÓW W PROCESIE AKTYWIZACJI EKONOMICZNEJ I SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA
- III. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI REGIONALNEJ W OPARCIU O DZIEDZICTWO KULTUROWE I POTRZEBĘ JEGO ZACHOWANIA DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

Dla tak wyznaczonych celów perspektywicznych określone zostały cele operacyjne, do których przyporządkowane zostały zadania szczegółowe. Zadania przywołane zostaną w dalszej części niniejszego sprawozdania.

Aby zapewnić właściwą realizację poszczególnych zadań, każdemu przypisano określonych koordynatorów – najczęściej jednostki organizacyjne Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego lub instytucje samorządu województwa zachodniopomorskiego. Sformułowano także oczekiwane efekty i wskaźniki realizacji każdego z nich.

Niniejsze sprawozdanie dotyczy stopnia realizacji celów i zadań określonych jak wyżej w pierwszym okresie obowiązywania WPOnZ WZ, tj. w latach 2013 i 2014.

Podstawową ścieżką działań monitoringu jest zebranie danych dotyczących określonych celów i zadań od koordynatorów wskazanych w WPOnZ WZ – jako głównych podmiotów wskazanych do ich realizacji.

Drugim obszarem działań jest monitoring działań podejmowanych w regionie przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego działające na terenie województwa zachodniopomorskiego. Samorządy lokalne mają samodzielność podejmowania aktywności w wielu obszarach, jednak duża ich część wynika ze zobowiązań zapisanych w obowiązującym prawie. W zakresie opieki nad zabytkami, które mają wartość ogólnospołeczną jako materialne świadectwa minionych dziejów, działania na szczeblu lokalnym powinny być uzupełnieniem działań centralnych i być zgodne z polityką państwa.

Trzecim polem badań jest monitoring otoczenia prawnego, zwłaszcza szczebla krajowego, stanowiącego ramy dla działań realizowanych w strukturach samorządu regionu.

2.4. NARZĘDZIA MONITOROWANIA

Narzędzia służące zbieraniu informacji wybrane zostały adekwatnie do zadanego celu i do możliwości organizacyjnych oraz finansowych jednostki monitorującej. Posłużono się kilkoma głównymi narzędziami, którymi były:

1. pisemne wystąpienie BDZ o udzielenie informacji w ramach prowadzonego monitoringu – skierowane do wydziałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego wymienionych jako koordynatorzy we WPOnZ WP;
2. ankietyzacja drogą elektroniczną – skierowana do wszystkich jednostek samorządu szczebla gminnego i powiatowego o obszarze województwa;
3. telefoniczne wyjaśnienia i uzupełnienia informacji;

4. analiza stron internetowych instytucji publicznych – Sejmu RP, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie – w zakresie stanu prawa i finansów, oraz innych instytucji, np. Muzeum Narodowego w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego, Narodowego Instytutu Dziedzictwa;
5. wyjazdy terenowe i wizje lokalne obiektów zabytkowych *in situ* – w ramach zadań własnych BDZ;
6. konsultacje społeczne poprzez pocztę elektroniczną i bezpośredni kontakt z osobami zaangażowanymi w działalność społeczną dotyczącą dziedzictwa kulturowego.

Wybór określonych narzędzi został dostosowany do specyfiki poszczególnych dysponentów danych.

2.5. METODOLOGIA MONITOROWANIA

Metoda prowadzenia monitoringu WPOnZ nie jest określona w aktach prawnych. Dotychczas nie przygotowano poradników czy innego rodzaju wytycznych, jak realizować to ustawowe zadanie. Obecny raport, jako trzeci tego rodzaju dokument dla Województwa Zachodniopomorskiego, jest wynikiem wcześniejszych doświadczeń, gdyż jest przygotowany przez ten sam zespół autorów, stając się elementem zarządzania dziedzictwem kulturowym, który będzie ulegał doskonaleniu w kolejnych latach.

W kontaktach z instytucjami JST wykorzystano wcześniejsze doświadczenia organizacyjne jako sprawne i skuteczne – posłużono się pocztą elektroniczną przy rozsyłaniu ankiet do wszystkich urzędów samorządu szczebla gminnego i powiatowego, oraz uzupełniająco – rozmowami telefonicznymi. Rozesłane listy e-mail zawierały odpowiednie załączniki – formularz ankiety i skan pisma przewodniego Członka Zarządu WZ, Pani Anny Mieczkowskiej, co podkreśliło rangę zadania. Zał. 1.

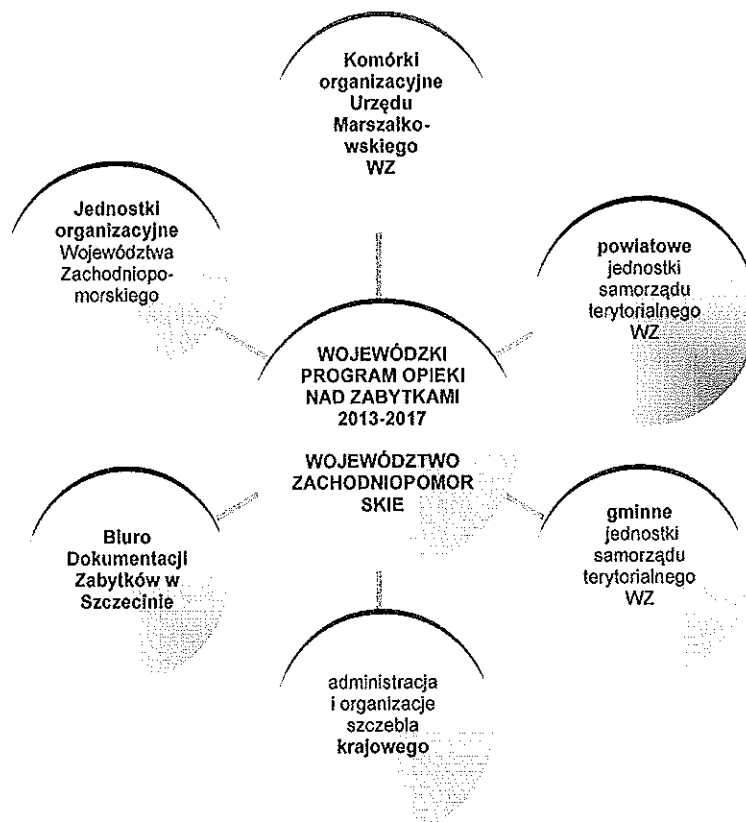
W kontaktach z wydziałami ZUM stosowano obie formy – tradycyjną papierową oraz uzupełniająco – mailową. Pisma rozsyłane do poszczególnych jednostek organizacyjnych posiadały zunifikowaną treść przewodnią i zindywidualizowany załącznik – wyciąg zadań z programu WPOnZ WZ, przypisanych danej jednostce. Pozwoliło to w sposób precyzyjny sformułować zapytanie o realizowane działania i ułatwiło jednostkom identyfikację swojej roli.

W analizowanym okresie miała miejsce reorganizacja struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie. Pisma w sprawie monitoringu rozesłane zostały do aktualnie działających jednostek, także nowo utworzonych, które mogły przejąć zadania realizacji WPOnZ WZ: Wydziału Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydziału Zarządzania Strategicznego, Wydziału Współpracy Terytorialnej, Wydziału Wdrażania RPO, Wydziału Rolnictwa i Rybactwa, Wydziału Ochrony Środowiska, Wydziału Edukacji i Sportu, Wydziału Turystyki i Gospodarki, Wydziału Inwestycji i Nieruchomości, Zespołu Parków Krajobrazowych, Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej WZ.

Uzyskane w toku monitoringu informacje zostały przeanalizowane przez pracowników BDZ i na tej podstawie sporządzono raporty szczegółowe z działalności JST szczebla lokalnego i jednostek organizacyjnych UM ZP, co jest elementem niniejszego sprawozdania.

Aktualny stan prawny, w tym zmiany wprowadzone w obowiązujących ustawach, analizowane były również na pomocą platform cyfrowych prowadzonych przez instytucje państwowe – Internetowego Systemu Aktów Prawnych na stronie Sejmu RP (<http://isap.sejm.gov.pl/>), Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (<http://www.mk.gov.pl/>), Narodowego Instytutu Dziedzictwa (<http://www.nid.pl>). Dokonano także przeglądu stron internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego – www.wzp.pl – i jednostek działających w obszarze ochrony zabytków, np. www.nid.pl, www.muzeum.szczecin.pl.

Badania i wizje terenowe odbywały się w ramach prac statutowych BDZ systematycznie w ciągu dwóch lat obowiązywania WPOnZ WZ, a realizowane były przez pracowników merytorycznych BDZ. Stanowiły one okazję do bezpośredniego kontaktu z właścicielami i zarządcami obiektów, a efektem materialnym pracy są dokumentacje fotograficzne a czasem pomiarowe, archiwizowane w BDZ i wykorzystywane w dalszych działaniach.

Rys 1. Źródła danych pozyskanych do sporządzenia sprawozdania z realizacji WPOnZ WZ
Oprac. własne BDZ

3. ANALIZA DOTYCZĄCA OKRESU 2013–2014

3.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Poziom krajowy

W omawianym okresie 2013-2014 prawo dotyczące ochrony zabytków na poziomie krajowym nie uległo zasadniczej zmianie. Podstawowym źródłem prawa w Polsce pozostaje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. Zapisy dotyczące dziedzictwa kulturowego nie uległy zmianie.

W Konstytucji, w rozdziale I znajduje się zapis, iż dziedzictwo narodowe jest strzeżone przez Rzeczpospolitą Polską (art. 5), zaś Państwo zapewnia warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury (art. 6 ust. 1). Dziedzictwo narodowe, w tym dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury – zabytki materialne i niematerialne, są jednymi z istotnych wartości chronionych przez państwo.

Szczegółowe zapisy prawne dotyczące zabytków zawarte są głównie w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Od momentu ogłoszenia ustawa zmieniana była wielokrotnie, co utrudniało jej czytelność. W analizowanym okresie Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił tekst jednolity ustawy, który ogłoszony został w 2014 r. (Dz.U. 2014 Poz. 1446, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 września 2014 r. dla ustawy Dz.U. 2003 Nr 162 poz. 1568 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Opracowanie i przyjęcie Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami przez samorząd Województwa Zachodniopomorskiego jest wypełnieniem prawnego obowiązku wynikającego z art. 87 wymienionej ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz ustawy *o samorządzie województwa*. W tym zakresie nie nastąpiły żadne zmiany.

Sporządzanie co dwa lata sprawozdania z realizacji programu oraz przedstawianie go Sejmikowi Województwa, a także przekazywanie Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, jest także zobowiązaniem wypływającym przytoczonej ustawy *o ochronie zabytków*. Zapis ten pozostaje aktualny.

W procedurach administracyjnych związanych z ochroną zabytków, poza ustawą o ochronie zabytków, szczególnie istotne są następujące ustawy:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717), która reguluje ustalenia zasad ochrony konserwatorskiej poprzez zapisy planu miejscowego – będące jedną z form ochrony zabytków – w analizowanym okresie zmieniana była 7 razy;
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414) – w analizowanym okresie zmieniana była 5 razy od ogłoszenia tekstu jednolitego w 2013 r.;
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880) – zmieniana była 6 razy od uchwalenia tekstu jednolitego w 2013 r.

Szczególnie istotny jest fakt opracowania i przyjęcia w dniu 24 czerwca 2014 r. przez Radę Ministrów pierwszego „Krajowego Programu Opieki nad Zabytkami, na lata 2014-2017” (dalej KPOnZ). Jest to dokument o charakterze strategicznym, który ma być narzędziem dla realizacji krajowej Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Za opracowanie KPOnZ ustawowo odpowiedzialny jest Generalny Konserwator Zabytków – podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Obowiązki samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami o charakterze wojewódzkim, zawarte są w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie województw*. Wśród celów wskazane są m.in. „zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń” i „kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego” (art. 11 ust.1 pkt 4 i 5). Wśród zadań polityki rozwoju realizowanej przez samorząd województwa wymienione jest „wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystanie” (art. 11 ust. 2). Od momentu ogłoszenia ustawa zmieniana była wielokrotnie, co utrudniało jej czytelność. W analizowanym okresie Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił tekst jednolity ustawy, który ogłoszony został w 2014 r. (Dz.U. 2013 poz. 596, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie województwa *Dz.U.1998 Nr 91 poz.576*).

Wprowadzone zmiany nie dotyczyły zadań samorządu województwa dotyczących dziedzictwa kulturowego, stąd nadal aktualne pozostają zapisy o pielęgnowaniu i rozwijaniu tożsamości lokalnej, zachowanie wartości środowiska kulturowego oraz utrzymaniu ładu przestrzennego. Kompetencje te w dalszym ciągu realizowane są m.in. poprzez działania właścicielskie wobec zabytków stanowiących własność samorządu i jego jednostek, utrzymywanie jednostek specjalistycznych w zakresie zabytkoznawstwa i muzealnictwa, uchwalanie dokumentów strategicznych i programowych regulujących działania powiatów i gmin w zakresie współpracy nad istotnymi dla województwa celami publicznymi, sporządzanie i uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

W świetle ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2013 r. poz. 595 i 645 oraz z 2014 r. poz. 379) powiat wykonuje zadania o charakterze ponadgminnym, w tym także w zakresie kultury i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminy (Dz.U. z 2013 r. poz.594, z późn. zm.) do zadań własnych gminy należą sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ratyfikowane i opublikowane w Dzienniku Ustaw RP umowy międzynarodowe – np. Konwencje UNESCO oraz Rady Europy – stają się źródłem prawa powszechnie obowiązującego.

W ostatnich latach na poziomie krajowym podpisane zostały konwencje związane z ochroną zabytków i dziedzictwa, z których warto wyróżnić:

- **Konwencję Rady Europy o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy** przyjęta 3 października 1985 r. w Granadzie, weszła w życie 1 grudnia 1987 r. Przez Polskę została podpisana 18 marca 2010 r.;
- **Konwencję UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego** przyjęta w Paryżu 17 października 2003 roku, w Polsce weszła w życie 16 sierpnia 2011 r. (D.U. z 19 sierpnia 2011 poz. 1018);
- **Rekomendację UNESCO w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego (2011 r.).**

Konwencje ratyfikowane w ostatnim czasie nadal czekają na implementację, a obowiązki z nich wynikające na wdrożenie – np. II Protokół Konwencji Haskiej, Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego, Konwencja w sprawie ochrony kulturowego dziedzictwa niematerialnego czy Europejska Konwencja Krajobrazowa.

Poziom wojewódzki

- **Statut Województwa Zachodniopomorskiego**

Województwo Zachodniopomorskie funkcjonuje w oparciu o Statut (tekst ujednolicony Statutu z 2011 r.). Tekst ujednolicony opracowano w 2011 r. na podstawie:

- Obwieszczenia Sejmiku województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 marca 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Statutu Województwa Zachodniopomorskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2004 r. Nr 24, poz. 456);
- Uchwały Nr XIX/192/08 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 kwietnia 2008r. w sprawie zmiany Statutu Województwa Zachodniopomorskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2008 r. Nr 55, poz. 1279).

W analizowanym okresie Statut nie był zmieniany.

Szczególne znaczenie w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego regionu miał rok 2013.

W 2013 roku Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr XXIX/411/13 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie ustanowienia – na terenie województwa zachodniopomorskiego – roku **2014 Rokiem Gryfa**. Uchwała miała na celu rozwijanie tożsamości regionalnej oraz poszanowanie dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego Dynastii Gryfitów, mającego wpływ na rozwój regionu.

- **Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego**

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w czerwcu 2010 r. przyjął projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, opracowany przez Wydział Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Dokument został przyjęty przez Sejmik 22 czerwca 2010 r. uchwałą Nr XLII/482/10.

Misją obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego jest:

Stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej i optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów.

Dokument zawiera m.in. aktualną diagnozę społeczno-gospodarczą, uwzględniającą zagadnienia kultury i dziedzictwa kulturowego, określa misję i wizję województwa, cele strategiczne i kierunkowe, określa system realizacji i jego ramy finansowe. W kolejnych latach będzie on wyznaczał kierunki działania społeczności regionu i mechanizmy monitorowania jego rozwoju.

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ)**

W monitorowanym okresie miała miejsce specyficzna sytuacja – zakończył się okres obowiązywania Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013 i rozpoczął kolejny etap programowania – na lata 2014–2020. Tym samym jednocześnie trwały procesy kończące działania wcześniejszego programu i ustalanie nowych zasad podziału i wykorzystania funduszy RPO WZ, w tym Zarząd Województwa prowadził negocjacje na poziomie krajowym i europejskim.

RPO WZ 2007–2013

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 13 stycznia 2012 r., uchwałą nr 30/12, przyjął zmiany w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013, wprowadzone w ramach renegeacji Programu z Komisją Europejską.

RPO WZ 2014–2020²

18 grudnia 2014 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr 2247/14 przyjął projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020. Program w kształcie przyjętym przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego został przekazany poprzez system informatyczny do zatwierdzenia przez Komisję Europejską.

W projekcie określono osie priorytetowe, wśród których jest oś V ROZWÓJ NATURALNEGO ŚRODOWISKA CZŁOWIEKA. Wśród sześciu priorytetów inwestycyjnych znajduje się PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3: ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego. W osi IX Infrastruktura Publiczna wymieniony jest PRIORYTET 9.2: wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Prawdopodobnie oba te priorytety staną się podstawą konkursów dotyczących obiektów zabytkowych, które ogłaszane będą w najbliższym czasie. Regulaminy konkursowe nie są jeszcze upublicznione.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego zatwierdził zasady i kierunki regionalnej interwencji dla instrumentu Kontraktu Samorządowego w ramach RPO WZ 2014-2020. Dokonano m.in. przesądzeń dotyczących tematycznego obszaru interwencji oraz wymiaru terytorialnego Kontraktów Samorządowych. Kluczową ideą jest skoncentrowanie terytorialne interwencji i zasobów wokół pro-gospodarczych przedsięwzięć.

---

² http://www.rpo.wzp.pl/rpo/perspektywa_2020/wiadomosci/p-r-m-a-24334/wiadomosci.htm

- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego³**

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego przyjęty został uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XLV/530/2010 z dnia 29.10.2010 r.

Zgodnie z obowiązującymi rozstrzygnięciami prawnymi, plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest opracowaniem o charakterze regionalnym, stanowi integralny element szeroko pojętego planowania strategicznego w zakresie przestrzennej koordynacji działań. Dzięki zintegrowanemu systemowi planowania zapewniona jest odpowiednia korelacja planu z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz ze strategią rozwoju województwa.

Strategicznym celem zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego jest zrównoważony rozwój przestrzenny województwa służący integracji przestrzeni regionalnej z przestrzenią europejską i krajową, spójności wewnętrznej województwa, zwiększeniu jego konkurencyjności oraz podniesieniu poziomu i jakości życia mieszkańców do średniego poziomu w Unii Europejskiej. Ustalenia Planu nie stanowią prawa miejscowego i tym samym nie naruszają autonomii gmin w zakresie gospodarki przestrzennej, umożliwiają jednak ubieganie się o środki finansowe regionalne, krajowe i unijne na realizację zadań celu publicznego.

W październiku 2014 r. ukazało się Obwieszczenie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

- **Strategia Rozwoju Kultury do roku 2020**

Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego przyjął uchwałę o przystąpieniu do prac nad dokumentem pn. „Założenia Strategii Rozwoju Kultury do roku 2020 przez Samorząd Województwa” (UCHWAŁA Nr 1359/12 z dnia 14 sierpnia 2012 r.). Działania prowadzi Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ. Dokument będzie koncentrował się na kierunkach rozwoju, zadaniach i działaniach, za które jest odpowiedzialny Samorząd Województwa oraz na działaniach, w które Samorząd Województwa może zaangażować swoje zasoby techniczne, organizacyjne, osobowe i finansowe. Przygotowanie Założeń wpisuje się bezpośrednio w realizację celu 6.5. *Rozwijanie dorobku kulturowego, jako fundamentu tożsamości regionalnej* Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (SRWZ).

- **Strategia rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 r.**

(przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa nr XVI/147/2000 z 23.10.2000 r.)

W strategii przyjęto następujące cele:

„Budowa i rozwój kompleksowych markowych produktów turystycznych wokół typów turystyki” i działanie z nim związane: „Budowa i rozwój produktów markowych turystyki miejskiej i kulturowej”. Tym bardziej, że spójne są także zakładane w Strategii konieczne inwestycje infrastrukturalne, jak m.in.:

- rozwój infrastruktury szlaków historycznych i tematycznych w tym oznakowanie tras przebiegu oraz atrakcji znajdujących się na szlakach, budowa parkingów i toalet dla odwiedzających, poprawa dojazdu do atrakcji znajdujących się na szlaku;
- budowa i modernizacja centrów informacji turystycznej;

---

³ <http://bip.rbip.wzp.pl/artukul/plan-zagospodarowania-przestrzennego-wojewodztwa-zachodniopomorskiego-1>

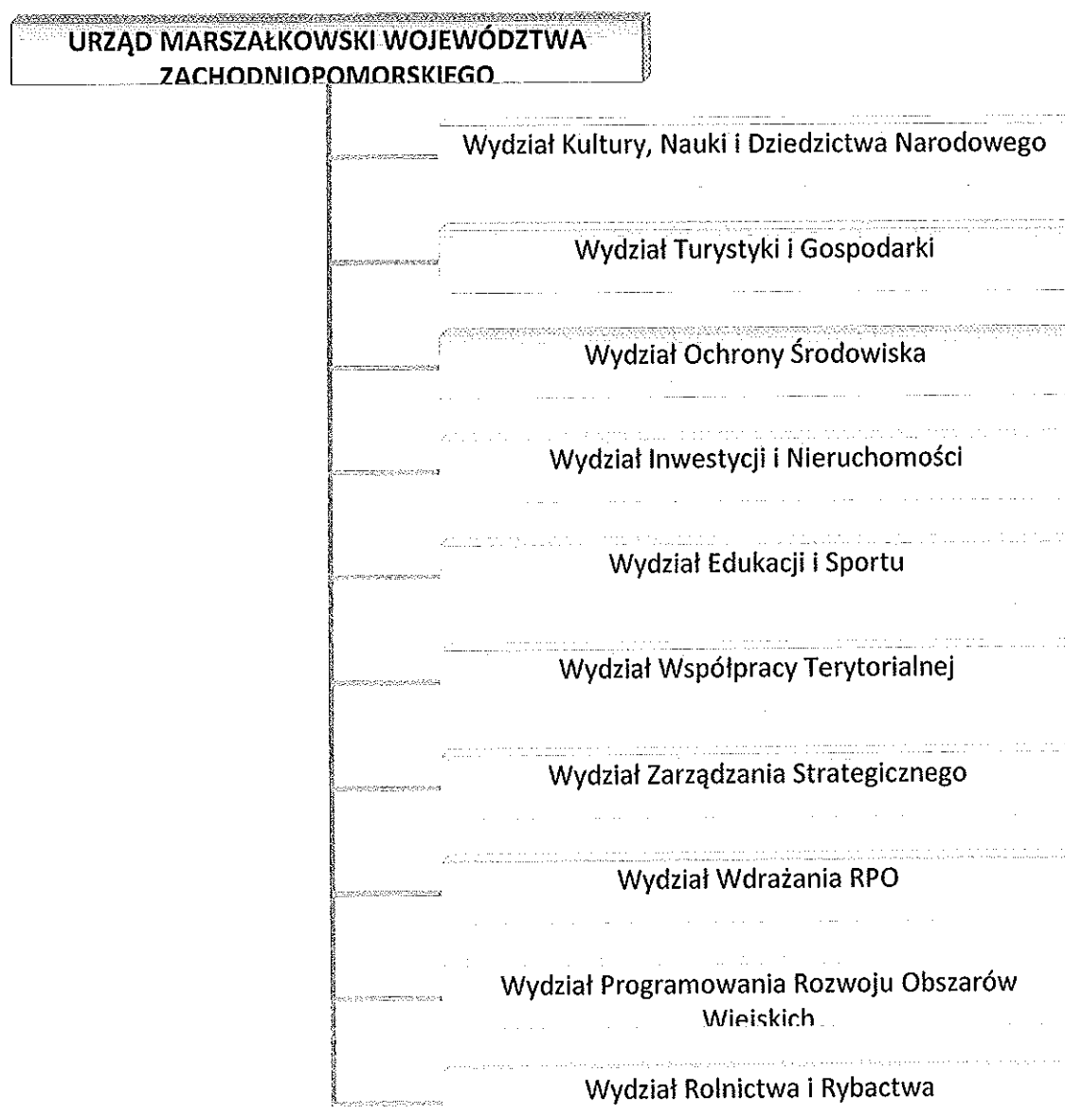
- renowacja obiektów zabytkowych;
- renowacja i turystyczne zagospodarowanie zabytkowych rynków oraz zachowanych elementów zabytkowej zabudowy w małych miasteczkach.

W omawianym okresie 2010–2012 prawo krajowe dotyczące obowiązków gmin i powiatów w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami nie uległo zmianie.

W badanym okresie liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków wzrosła o kilkadziesiąt. W prawie lokalnym następowały systematyczne zmiany porządkujące różne aspekty ochrony zabytków i opieki nad nimi, powstawały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z procedurą, opiniowane przez WUOZ w Szczecinie.

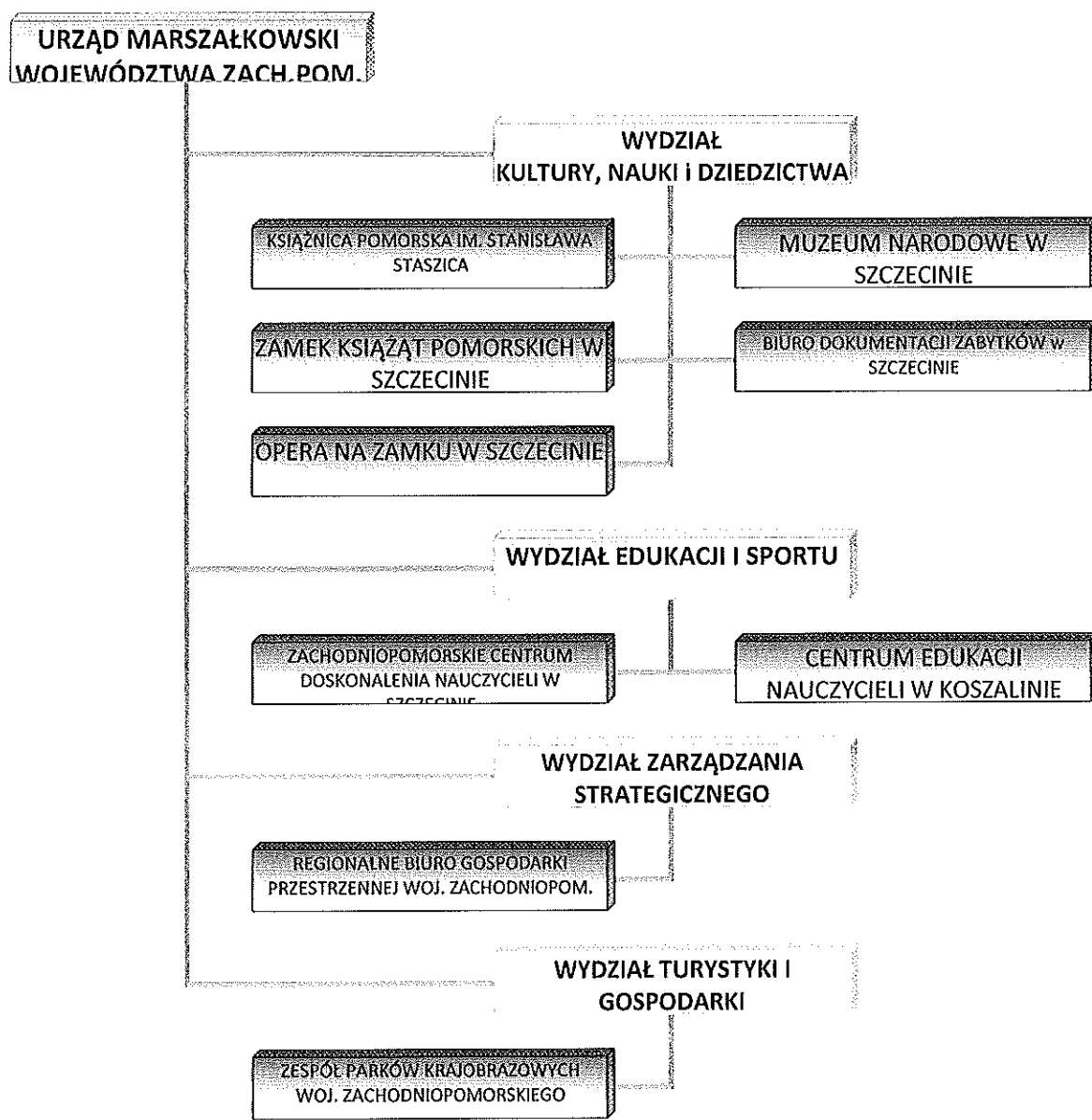
3.2. UWARUNKOWANIA ORGANIZACYJNE

Z dniem 1 lipca 2013 r. nastąpiła zmiana organizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (wprowadzona uchwałą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 952/13 w sprawie zmiany uchwały 326/07 w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). W ramach reorganizacji utworzony został np. Wydział Współpracy Terytorialnej, który przejął w części zadania Wydziału Współpracy Międzynarodowej.

Rys. 2. Schemat wydziałów Urzędu Marszałkowskiego WZ, które wzięły udział w monitoringu WPOnZ WZ.
Oprac. własne BDZ

Jednostki organizacyjne Województwa Zachodniopomorskiego są podmiotami utworzonymi lub przejętymi przez Województwo, przy pomocy których wykonuje ono swoje zadania wynikające z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.). Zgodnie z art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy – czynności nadzorcze nad wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi takie jak kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie ich działalności oraz powoływanie i odwoływanie ich kierowników, należą do kompetencji Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Rys. 3. Schemat dotyczący jednostek organizacyjnych województwa – samorządowych jednostek kultury i wojewódzkich samorządowymi jednostek organizacyjnych, nadzorowanych przez wydziały Urzędu Marszałkowskiego WZ, które wzięły udział w monitoringu WPONZ WZ.

Oprac. własne BDZ

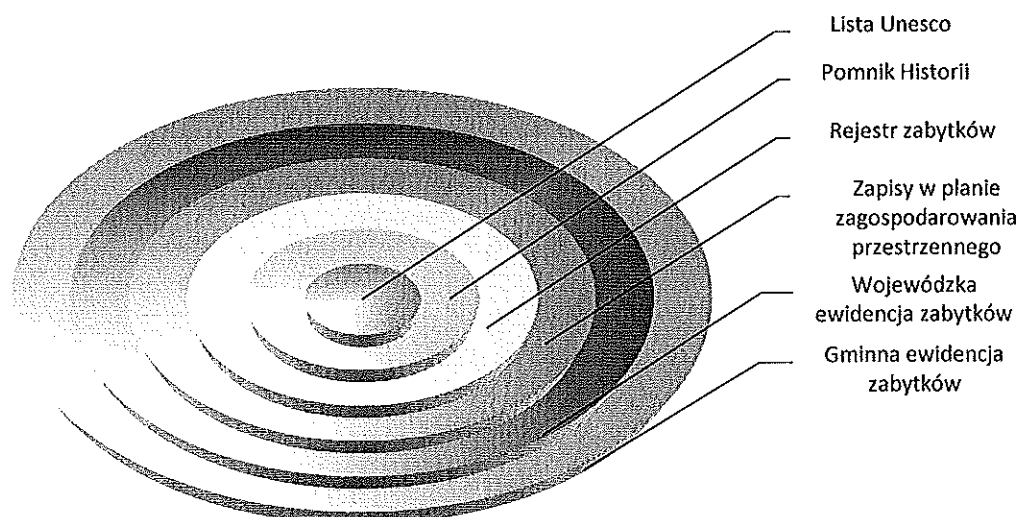
3.3. OCHRONA PRAWNA ZASOBU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO⁴

Zasób prawnie chronionego dziedzictwa – obiektów zabytkowych jest sklasyfikowany w następujących ewidencjach, rejestrach i kategoriach:

- zabytki wpisane do rejestru zabytków
- zabytki występujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- zabytki występujące w gminnych ewidencjach zabytków
- zabytki chronione ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania

⁴ Opracowanie informacji – BDZ

- przestrzennego
- parki kulturowe
- pomniki historii
- światowe dziedzictwo na liście UNESCO

Rys. 4. Schemat klasyfikacji zasobu prawnie chronionych zabytków nieruchomych w Polsce, stan prawny 2014 r.
Opr. własne BDZ

3.3.1. REJESTR ZABYTKÓW

Rejestr zabytków to jedna z ustawowych form ochrony zabytków. Po raz pierwszy rejestr powstał na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w 1928 r. Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego prowadzi Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. W rejestrze zabytków na terenie województwa zachodniopomorskiego znajduje się⁵ 3 532 wpisów dotyczących obszarów i obiektów nieruchomych (układy przestrzenne, zespoły zieleni zabytkowej, budynki, budowle i ich zespoły oraz układy liniowe komunikacji). Należy mieć na uwadze, iż część wpisów dotyczy zespołów budynków (obejmujących do kilkudziesięciu budynków), część dużych obszarowo terenów (parków, cmentarzy, starych miast), część obiektów jednostkowych (poszczególnych budynków lub budowli). Największą grupę stanowią wpisy dotyczące zabytkowej zieleni – zwłaszcza parków podworskich (756), najmniej liczną – zamki (23). Zabytki sakralne to grupa 874 obiektów.

Zabytki nieruchome archeologiczne zapisane są w rejestrze w liczbie 375⁶, zaś zabytki ruchome 2 189⁷.

⁵ Stan na 31 marca 2014 r. – dane liczbowe z Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017. Dane NID podają na koniec 2014 r. liczbę 3599. (http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/).

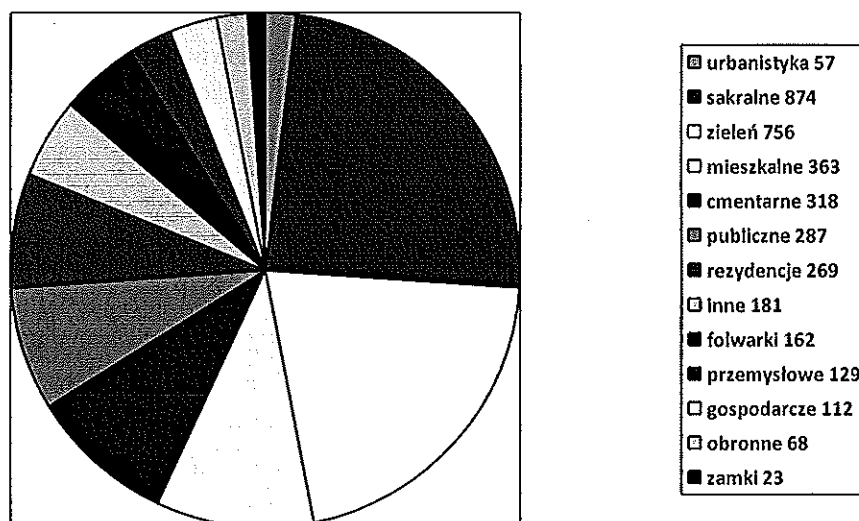
⁶ Stan na 31 marca 2014 r. - dane liczbowe z KPOiOnZ na lata 2014-2017.

⁷ Stan na 31 marca 2014 r. - dane liczbowe z KPOiOnZ na lata 2014-2017.

Rejestr zabytków stanowi zbiór otwarty – w miarę analizowania nowych wniosków i dokonywania nowych ustaleń badawczych podejmowane są nowe decyzje o wpisie. W porównaniu do 2010 r. liczba zabytków nieruchomych znajdujących się w rejestrze wzrosła o 606⁸.

W poszczególnych gminach ilość zabytków rejestrowych jest zróżnicowana. Największa grupa zabytków znajduje się w Szczecinie – 282 zabytki nieruchome.

Rys. 5. Ilość zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego – 2014 r.⁹ (w legendzie wpisano liczbę pozycji rejestru w danej grupie).

Opr. własne BDZ

3.3.2. EWIDENCJA ZABYTEKÓW

Ewidencja zabytków prowadzona jest na poziomie województwa i gmin. Ewidencja zabytków jest podstawą sporządzania programów opieki nad zabytkami.

Wojewódzką ewidencję zabytków dla obszaru województwa zachodniopomorskiego prowadzi Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków. W WEZ znajdują się wszystkie zabytki posiadające dokumentację konserwatorską w archiwum WUOZ. Obejmuje ona wiele tysięcy obiektów zabytkowych (np. ponad 4 tys. obiektów nieruchomych i ponad 17 tys. zabytków archeologicznych oraz ok. 6 tys. zabytków ruchomych).

Gminną ewidencję zabytków prowadzi odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta – dla każdej z gmin. Ewidencja jest zbiorem kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. Zabytki gminnej ewidencji stanowią podstawową substancję materialną miast i wsi oraz części krajobrazu kulturowego terenów nieurbanizowanych (zabytki archeologiczne i komponowanego krajobrazu). Powinny być one utrzymane przy zastosowaniu podstawowych zabiegów konserwatorskich, remontowych i modernizacyjnych na jak najdłuższy czas, umożliwiając ciągłość rozwoju kultury.

⁸ Dane NID na koniec 2014 r.

⁹ J.w.

Gminna Ewidencja Zabytków obejmuje zabytki znajdujące się na terenie gminy, w następujących grupach:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków
- inne zabytki nieruchome w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Ze względu na trwające w większości gmin prace nad sporządzeniem gminnej ewidencji zabytków, nie analizowano aktualnej liczby zabytków ewidencyjnych. Dane takie powinny być znane po wykonaniu wszystkich GEZ – oczekiwany termin to zakończenie kolejnego okresu funkcjonowania WPOnZ.

3.3.3. PARKI KULTUROWE

Park kulturowy, jako jedna z ustawowych form ochrony zabytków, na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonował jedynie w latach 2005–2010 wokół kościoła joannitów w Chwarszczanach. Decyzją Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie uchylona została uchwała nr XXXIV/147/2005 Rady Gminy Boleszkowice o utworzeniu tego parku.

W l. 2013–2014 żadna gmina nie podjęła skutecznych starań o utworzenie parku kulturowego.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego nie ma obecnie żadnego parku kulturowego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wskazuje listę 43 potencjalnych obszarów o cechach kwalifikujących je do utworzenia tej formy ochrony.

3.3.4. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zapis w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jest jedną z form ochrony zabytków wymienionych w ustawie. GEZ stanowi podstawę do ustalania ochrony zabytków w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na etapie wyłożenia planu ochrona zabytków ewidencyjnych jest poddana społecznej weryfikacji, poprzez umożliwienie wyrażenia opinii, w wyniku której ochrona może zostać odpowiednio zapisana.

Plany miejscowe tworzone są w gminach, zazwyczaj w miarę potrzeb inwestycyjnych. Projekty i zmiany planów podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

3.3.5. POMNIKI HISTORII

Pomnik historii to jedna z czterech form ochrony zabytków wymienionych w ustawie. Jest to zabytek nieruchomy o szczególnym znaczeniu dla kultury naszego kraju. Tytuł jest ustanawiany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej mocą rozporządzenia, na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W województwie zachodniopomorskim aktualnie znajdują się trzy zespoły architektoniczne, wyróżnione tytułem Pomnika Historii:

- **Kamień Pomorski** - zespół katedralny, uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 25.08.2005 r.(Dz.U. nr 167 z 2005 r., poz. 1401)
- **Stargard Szczeciński** - zespół kościoła pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Świata oraz średniowieczne mury obronne miasta, uznany za pomnik

historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 17.09.2010 r. (Dz.U. 2010 nr 184 poz. 1236)

- **Kołbacz** – założenie dawnego klasztoru cystersów, późniejszej letniej rezydencji książąt pomorskich i domeny państwowej został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 3 lipca 2014 r. (Dz.U. 2014, poz. 955)

W stosunku do poprzedniego monitorowanego okresu przybył jeden obiekt – zespół klasztorny w Kołbaczu.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego proponuje listę 10 pomników historii (Cmentarz Centralny w Szczecinie, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Wały Chrobrego w Szczecinie, założenie cysterskie w Kołbaczu, kościół w Chwarszczanach, zespoły staromiejskie w Chojnie, Trzcińsku Zdroju, Darłowie, Trzebiatowie, Stargardzie Szczecińskim). Z wytypowanych obiektów zespoły architektoniczne ze Stargardu Szczecińskiego i Kołbacza już uzyskały ten tytuł, a dla miasta Trzebiatowa został złożony wniosek aplikacyjny.

3.3.6. LISTA UNESCO ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA

W celu zapobieżenia tendencjom zmian i zniszczeń zabytków opracowana została Konwencja w sprawie ochrony Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego, przyjęta przez Konferencję Generalną UNESCO w 1972 r. W ramach Konwencji tworzona jest Lista Światowego Dziedzictwa. Wniosek o wpis na Listę kieruje Państwo, na terytorium którego znajduje się wnioskowane miejsce. W Polsce obiekt taki wcześniej powinien posiadać status pomnika historii.

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego nie ma obiektów znajdujących się na liście UNESCO.

3.4. DZIAŁANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO Z TERENU WOJEWÓDZTWA W ZAKRESIE WSKAZANYM WE WPONZ WZ

Województwo Zachodniopomorskie podzielone jest administracyjnie na 114 gmin i 21 powiatów, z czego 3 to powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatów) i 18 ziemskich. Miastami na prawach powiatu są Szczecin, Koszalin i Świnoujście. Samorządy gmin i powiatów prowadzą własną politykę dotyczącą jednostki terytorialnej w ramach obowiązującego prawa i zgodnie z możliwościami budżetowymi.

Prowadzenie działań opiekuńczych w stosunku do zabytków należy do zadań własnych JST. Opracowanie gminnej ewidencji zabytków (GEZ) oraz odpowiednio gminnego lub powiatowego programu opieki nad zabytkami (GPOnZ lub PPOnZ) jest ustawowym obowiązkiem dla samorządów, wyjściowym dla podejmowania działań ochronnych i opiekuńczych w stosunku do lokalnego dziedzictwa kulturowego. Samorząd województwa nie sprawuje funkcji nadzorczych w tym zakresie.

Badanie ankietowe JST dotyczyło podstawowych zagadnień: prowadzenia GEZ, przyjęcia POnZ, promocji i funduszy na prace przy obiektach zabytkowych. Informacje pozyskano za pomocą ankiet kierowanych do wszystkich Urzędów Miast, Gmin i Powiatów z terenu województwa. Odpowiedzi uzyskano od większości z nich. **Załącznik 2, Załącznik 3.**

3.4.1. Działania samorządów gmin WZ

Ankieta przygotowana przez Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie rozesłana była do wszystkich JST województwa. Pytania ankietowe do Gmin sformułowano następująco:

1. Czy dla terenu gminy opracowana została **Gminna Ewidencja Zabytków**
2. Czy dla terenu gminy opracowany został **Gminny Program Opieki nad Zabytkami** (data i numer uchwały Rady Gminy przyjmującej Gminny Program Opieki nad Zabytkami)
  - a) czas obowiązywania GPOnZ (na jakie lata został opracowany);
  - b) czy jest to pierwszy czy kolejny GPOnZ;
  - c) czy były sporządzane sprawozdania z realizacji GPOnZ.
3. Czy samorząd gminy udzielał dotacji właścicielom lub użytkownikom zabytków na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach w latach 2013 i 2014.

Jeśli TAK prosimy o uzupełnienie poniższych tabel.

WYKAZ DOTACJI PRYZNANYCH PRZEZ GMINĘ			
Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Gminy

4. Czy gmina pozyskuje fundusze zewnętrzne na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach będących własnością Gminy (proszę podać z jakich źródeł: np. dotacje z Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Kultury, środki unijne, sponsorzy lokalni)?
5. Czy na terenie gminy zostały zamontowane tablice informacyjne (poglądowe, edukacyjne) przy obiektach zabytkowych?

Od większości JST uzyskano odpowiedzi, ale nie na wszystkie pytania uzyskano precyzyjne odpowiedzi – zwłaszcza dotyczące obowiązywania Programów Opieki i Ewidencji, z których część jest opracowana a nieuchwalona, trwają konsultacje lub uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

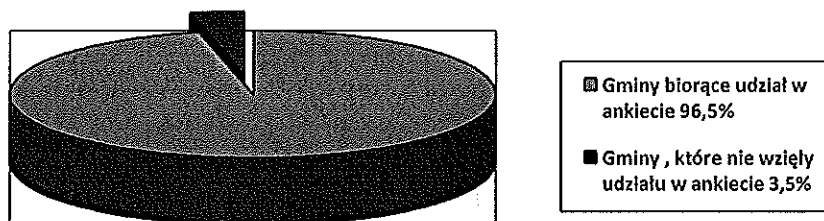
Współpraca samorządów w przekazaniu informacji ankietowej daje obraz zróżnicowanej rangi, jaka nadawana jest lokalnie omawianym zagadnieniom, oraz różnym możliwościom – głównie finansowym – poszczególnych jednostek.

Do Biura Dokumentacji Zabytków nadesłano 110 ankiet z Urzędów Gmin i Miast, co stanowi 96,5% ogólnej liczby JST. Nie uzyskano odpowiedzi z 4 gmin (3,5 %). Zał. 2

Wszystkie miasta na prawach powiatu: Koszalin, Szczecin, Świnoujście przekazały pełne informacje. Uwzględnione one zostały w statystyce tego rozdziału dotyczącego gmin.

Rys. 6. Udział Gmin w ankiecie BDZ.

Oprac. własne BDZ

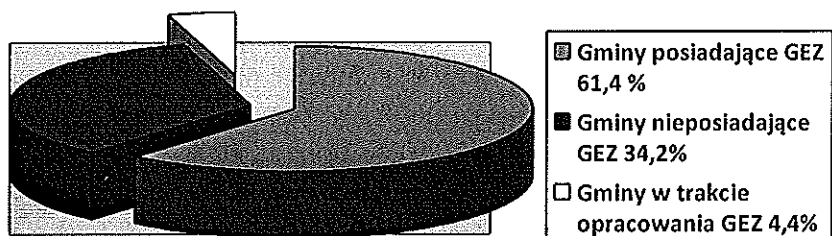

Ad. GEZ i GPOnZ

Z pozyskanych danych wynika, iż ustawowy obowiązek opracowania GEZ nie jest zrealizowany we wszystkich jednostkach samorządowych, choć w stosunku do poprzedniego monitoringu obserwowana jest tendencja wzrostowa jego wykonania. Aktualnie GEZ opracowano w 70 gminach (61,4 %), zaś w trakcie opracowywania jest kolejnych 5 (4,4%). Tym samym brak GEZ deklaruje pozostałych 39 gmin, tj. 34,2%.

Rys. 7. Opracowanie Gminnej Ewidencji Zabytków – stan na 02.2015 r.

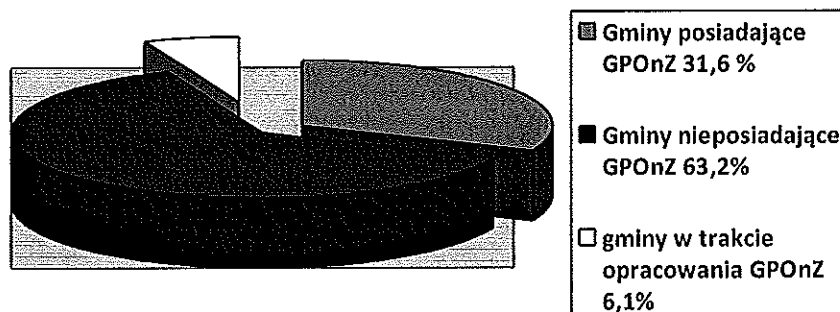
Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

Podobne wzrostowe tendencje można obserwować w przyjmowaniu programów ochrony zabytków – GPOnZ przyjęto w 36 gminach (31,6 %) – poprzednio w 28 gminach. Nad 7 kolejnymi programami (6,1%) trwają prace lub są one w trakcie uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, jednak nadal 71 gmin (tj. 62,3%) nie wykonało tego rodzaju programów i nie deklaruje przystąpienia do tych prac. Jest to zjawisko wysoce niekorzystne.

Rys. 8. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami – stan na 02.2015 r.

Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

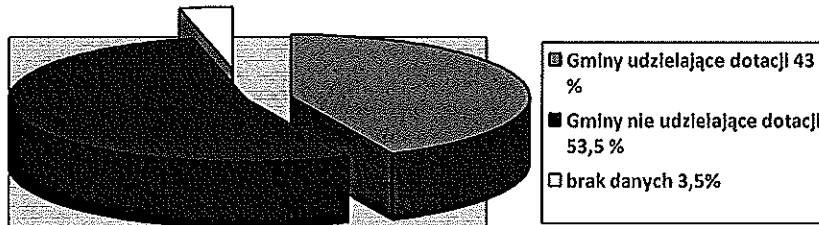
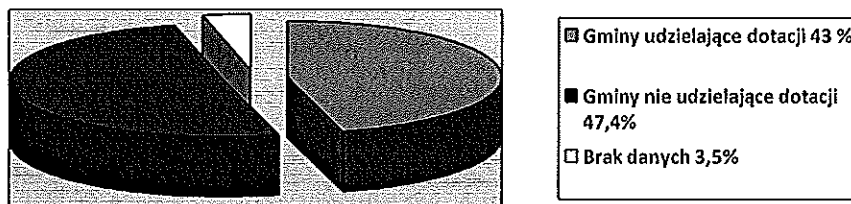

Ad. Finansowanie

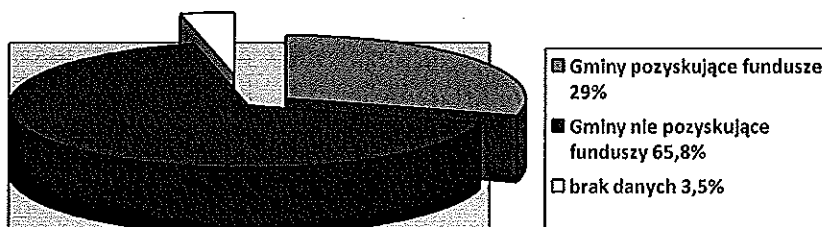
Zgodnie z ustawą *o ochronie zabytków (...)* dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, może być udzielona przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz przez wojewódzkiego konserwatora zabytków (art.74) lub organ stanowiący województwa, powiatu lub gminy (art. 81.1). Zasady udzielania dotacji przez organ stanowiący samorządu terytorialnego określa ten organ w podjętej uchwale (art. 81.1).

Dotacji na prace remontowe i konserwatorskie przy zabytkach na swoim obszarze ze środków własnych udzieliło w 2013 r. 49 gmin (tj. 43%), zaś w 2014 r. 54 gmin (tj. 47,4%) – w poprzednim okresie 54 gmin, tj. 47,4%. Ocenic można, iż liczba gmin udzielających tego typu dotacji, jest na podobnym poziomie.

W ankiecie gminy podają szczegółowe dane dotyczące udzielonych dotacji – beneficjentów, zakres finansowanych prac, kwoty dotacji. Sumaryczne dane za lata 2013 i 2014 świadczą o bardzo dużej rozpiętości kwot przeznaczanych na dotacje przez poszczególne gminy – od 6 tys. zł (Gmina Boleszkowice), poprzez 10 tys. zł (np. gminy Świerżno, Bobolice, Suchań), po kwoty przekraczające 100 tys. zł (np. Miasto Białogard, Gmina Nowe Warpno). Miasta grodzkie udzielały dotacji na poziomie 60 tys. zł – 1,2 mln zł. Największe kwoty dotacji związane były zazwyczaj z uzupełnieniem wkładu własnego beneficjentów, którzy otrzymali dotację z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub innych źródeł zewnętrznych. Wyjątkowa jest także sytuacja gminy Nowe Warpno, która dysponując znacznymi środkami finansowymi, na dużą skalę wdrożyła własny program dofinansowań remontów dachów i elewacji budynków znajdujących się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków.

Rys. 9. Udzielanie dotacji przez Gminy na prace przy zabytkach w 2013 r.*Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet***Rys. 10.** Udzielanie dotacji przez Gminy na prace przy zabytkach w 2014 r.*Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet*

Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych wykazało 33 gmin (poprzednio 40). Wśród źródeł wskazywano: środki unijne, np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, RPO WZ na lata 2007-2013 (zwłaszcza działanie 5.2.2, 5.5.1), INTERREG IVA, Lokalne Grupy Rybackie oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

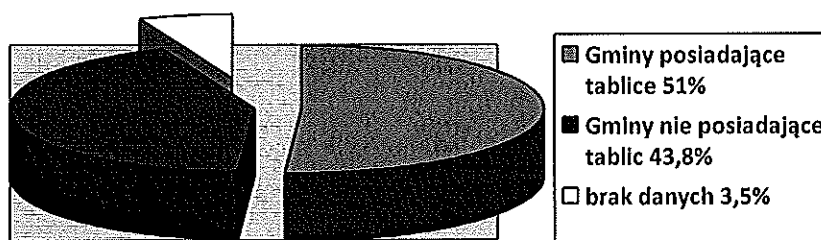
Rys. 11. Fundusze zewnętrzne pozyskane przez Gminy na prace przy zabytkach w latach 2013-2014*Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet*

Ad. Promocja

W ramach prowadzenia działań edukacyjnych i promujących lokalne dziedzictwo kulturowe, badano oznakowanie zabytkowych obiektów. Z ankiet wynika, iż większość samorządów coraz lepiej dostrzega wartość działań w tym zakresie. Przejawem podejmowanych działań są.

Rys.12. Tablice informacyjne przy obiektach zabytkowych w Gminie

Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

3.4.2. Działania samorządów powiatów WZ

Pytania ankietowe do Powiatów sformułowano następująco:

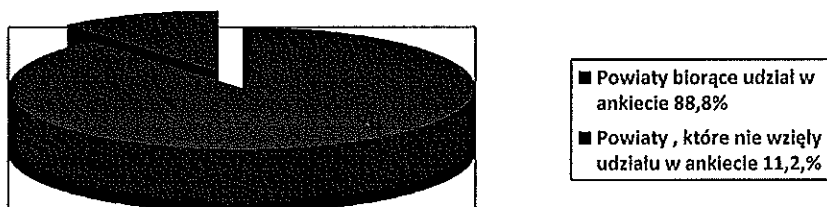
1. Czy dla terenu powiatu opracowany został Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami.
Jeśli TAK proszę podać:
  - a) Datę i numer uchwały Rady Powiatu przyjmującej Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami
  - b) Czas obowiązywania PPOnZ (na jakie lata został opracowany)
  - c) Czy jest to pierwszy czy kolejny PPOnZ Czy były sporządzane sprawozdania z realizacji PPOnZ
2. Czy samorząd powiatu udzielał dotacji właścicielom lub użytkownikom zabytków na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach w latach 2013 i 2014.
Jeśli TAK prosimy o uzupełnienie poniższych tabel.

WYKAZ DOTACJI PRYZNANYCH PRZEZ POWIAT			
Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Powiatu

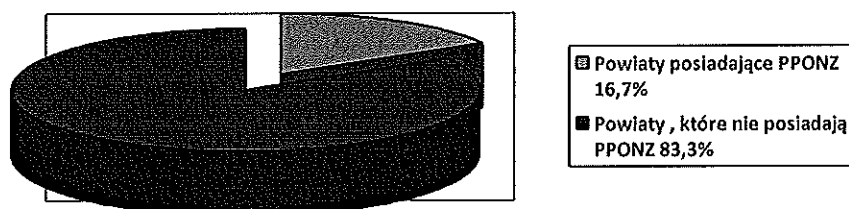
3. Czy Powiat pozyskuje fundusze zewnętrzne na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytkach będących własnością Powiatu (proszę podać z jakich źródeł: np. dotacje z Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Kultury, środki unijne, sponsorzy lokalni)?

W Województwie Zachodniopomorskim wydzielonych jest 18 powiatów ziemskich. Na pytania ankiety uzyskano odpowiedź z 16 Starostw Powiatowych, co stanowi 88,8 % wszystkich z terenu województwa. Zał. 3.

Rys. 13. Udział Powiatów w ankiecie (udzielenie odpowiedzi na pytania ankiety) BDZ*Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet***Ad. POnZ**

Opracowanie Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami jest ustawowym obowiązkiem dla samorządów powiatów, wyjściowym dla podejmowania działań ochronnych i opiekuńczych w stosunku do lokalnego dziedzictwa kulturowego. Mimo istnienia tego obowiązku nie jest on właściwie realizowany – PonZ został opracowany i przyjęty uchwałą tylko w 3 powiatach: stargardzkim, myśliborskim, koszalińskim. Nie odnotowano zmian w stosunku do poprzedniego okresu – mimo iż większość starostw deklarowała wówczas wykonanie programów do końca 2012 r. Sporządzanie sprawozdań z wykonania Programu zadeklarowały dwa powiaty.

Rys. 14. Opracowanie Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami – stan na 02.2015 r.*Oprac. własne BDZ***Ad. Finansowanie**

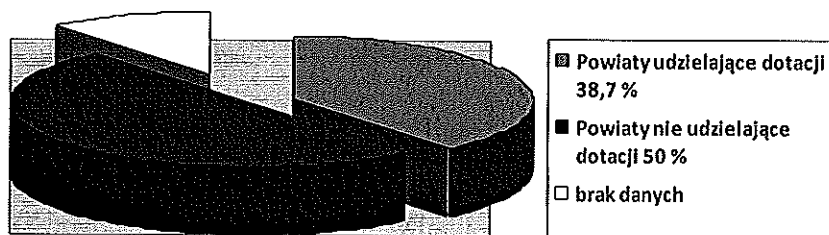
System dofinansowania ze środków własnych powiatu prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych funkcjonuje jako dotacje z budżetów własnych samorządów powiatowych, udzielane na podstawie uchwał Rady Powiatu.

Na podstawie danych ankietowych na poziomie powiatów można stwierdzić, iż w 2013 i 2014 r. dotacji na prace konserwatorskie i remontowe przy zabytkach udzieliło 7 samorządów powiatowych, tj. 38,9%: białogardzki, drawski, gryfiński, sławieński, stargardzki, świdwiński, walecki (tylko 2013 r.) i lobeski (tylko 2014 r.). Dofinansowania w najwyższej wysokości udzieliła Rada Powiatu Gryfińskiego (79 tys. zł i 97 tys. zł). Inne powiaty przeznaczyły kwoty od 10 tys. zł do 75 tys. zł (pow. stargardzki).

Wykorzystanie przez samorządy powiatowe zewnętrznych środków finansowych na prace remontowe przy zabytkach będących własnością powiatów wykazał 2 z nich – choszczeński i wałecki.

Rys. 15. Udzielanie dotacji przez Powiaty na prace przy zabytkach w 2013 i 2014 r.

Oprac. własne BDZ, na podstawie ankiet

3.5. REALIZACJA ZADAŃ WPONZ WZ.

DZIAŁANIA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO I SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE WSKAZANYM WE WPOŃZ WZ

Sprawozdanie z realizacji celów perspektywicznych i operacyjnych oraz konkretnych zadań nakreślonych we WPOŃZ WP przedstawione zostało analitycznie, zgodnie z informacjami przekazanymi przez poszczególnych koordynatorów.

CEL PERSPEKTYWICZNY I.

UTRZYMANIE ZABYTEKÓW BUDUJĄCYCH KRAJOBRAZ KULTUROWY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

CEL OPERACYJNY I.1.

OCHRONA I OPIEKA NAD ZABYTEKAMI I KRAJOBRAZEM KULTUROWYM W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH

ZADANIA:

1.1.1. Uzupełnienie Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego (SRWZ)

PLAN

Koordynator: Wydział Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (dalej: UMWZ).

Partnerzy: BDZ.

Efekt: wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego województwa, spójność dokumentów programowych i strategicznych województwa.

Wskaźniki: wprowadzenie zmiany w SRWZ.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Z dniem 1 lipca 2013 r. nastąpiła zmiana organizacji i struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (uchwała Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 952/13 z dnia 18.06.2013 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). Utworzony został Wydział Zarządzania Strategicznego, który przejął w części zadania Wydziału Rozwoju Regionalnego i Wydziału Zarządzania RPO

Koordynator: Wydział Zarządzania Strategicznego UM WZ

Podjęte działania:

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

W realizację zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego celów strategicznych i celów kierunkowych wpisują się Programy Strategiczne, np. „Przemysły Czasu Wolnego i Przemysły Kreatywne”, w których zapisano działania ukierunkowane m.in. na ochronę dziedzictwa kulturowego, w formie dwóch priorytetów:

- Wzmocnienie tożsamości regionalnej i zapewnienie ciągłości rozwoju kultury na Pomorzu Zachodnim;
- Rewitalizacja i ochrona dziedzictwa Gryfitów na Pomorzu Zachodnim.

Wydział prowadzi działania ukierunkowane na aktualizację Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.

I.1.2. Uwzględnienie WPONZ WZ w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ)

PLAN

Proponowany koordynator: Wydział Zarządzania RPO UMWZ.

Partnerzy: BDZ, Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Wskaźniki: uwzględnienie problematyki w regulaminach RPO WZ, cytowania WPONZ WZ.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Z dniem 1 lipca 2013 r. nastąpiła zmiana organizacji i struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (uchwała Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 952/13 z dnia 18.06.2013 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). Utworzony został Wydział Zarządzania Strategicznego, który przejął w części zadania Wydziału Rozwoju Regionalnego i Wydział Zarządzania RPO.

Koordynator: Wydział Zarządzania Strategicznego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Wprowadzono priorytety dotyczące zachowania, ochrony, promowania i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego w ramach zwiększenia turystyczno-kulturalnej atrakcyjności regionu;
- Kontynuowano działania z zakresu prac konserwatorskich i restauratorskich w obiektach zabytkowych.

I.1.3. Aktualizacja Strategii Rozwoju Turystyki z uwzględnieniem WPONZ WZ

PLAN

Koordynator: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UMWZ.

Partnerzy: ZROT, BDZ, instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zadania.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Z dniem 1 stycznia 2015 r. nastąpiła zmiana organizacji i struktur wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie (uchwała Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego 2296/14 w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego UM WZ w Szczecinie). Utworzony został Wydział Turystyki i Gospodarki oraz Biuro Promocji.

Koordynator: Wydział Turystyki i Gospodarki UMWZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UMWZ

W związku z kończącym się okresem obowiązywania zapisów Strategii Rozwoju Turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji (ob. Wydział Turystyki i Gospodarki) jest w trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Turystyki do roku 2020. Planowane jest, aby jednym z priorytetów wyznaczających kierunki rozwoju turystyki była ***budowa i rozwój kluczowych produktów turystycznych, w tym tworzenie i rozwój produktów turystycznych opartych o potencjał endogeniczny i kulturowy regionu.***

I.1.4. Uwzględnienie WPONZ WZ w dokumentach planistycznych dotyczących gospodarki przestrzennej.

PLAN

Koordynator: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Wydz. Rozwoju Regionalnego UMWZ.

Partnerzy: BDZ.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordynator: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

Podjęte działania:

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

W 2013 r. RBGP WZ przystąpiło do sporządzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, w którym uwzględniono zagadnienia i zadania określone w WPOnZ WZ na lata 2013–2017. Podtrzymywane są w aktualizacji planu zapisy dotyczące 30 wyodrębnionych obszarów funkcjonalnych w postaci obszarów kulturowo-krajobrazowych OKK o swoistych wartościach kulturowych i krajobrazowych. RBGP WZ podjęło prace nad modelowym studium krajobrazowym dotyczącym OKK 23 „Śladami Gropiusa”. Planowane jest podjęcie współpracy z BDZ przy delimitacji granic obszaru i ustaleniu dla niego wytycznych oraz ustalenia kryteriów wyznaczania przebiegu granic przyjętych obszarów kulturowo-krajobrazowych.

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

Wydział wraz z RBGP WZ prowadzi działania ukierunkowane na aktualizację głównych dokumentów planistycznych i strategicznych regionu: Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WZ

Zespół Parków Krajobrazowych w roku 2013 podpisał porozumienie w sprawie współpracy w zakresie opracowania planów ochrony parków krajobrazowych, planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz niektórych innych zadań statutowych z Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej. Porozumienie przewiduje m.in. współpracę przy opracowywaniu planów ochrony dla PK DDO, DPK, PK UW, oraz opracowaniu pilotażowego studium zagospodarowania przestrzennego jednego z obszarów kulturowo-krajobrazowych.

I.1.5. Wspieranie i monitorowanie procesu opracowywania i wdrażania powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami i gminnych ewidencji zabytków

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: samorządy lokalne.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie (BDZ) prowadziło popularyzację WPonZ – w tym i ideę konieczności opracowania GPOnZ i GEZ – poprzez swoją stronę internetową oraz w licznych, bezpośrednich kontaktach z władzami gmin i powiatów, w trakcie monitorowania stanu zasobów dziedzictwa kulturowego województwa.

BDZ wykonało GEZ i GPOnZ dla Gminy Sławno, w tym: cyfrowe opracowanie 952 map do 476 kart obiektów z terenu gminy.

BDZ składało również oferty wykonania gminnych ewidencji zabytków (GEZ) i gminnych programów opieki nad zabytkami (GPOnZ) m.in. do gmin Darłowo, Lipiany, Suchań i Barwice.

I.1.6. Uwzględnianie WPONZ WZ w dokumentach programowych w powiązanych dziedzinach dotyczących np. turystyki, środowiska przyrodniczego, edukacji, rozwoju kapitału ludzkiego

PLAN

Koordynator: Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego UM WZ.

Partnerzy: Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Edukacji i Sportu, Wydział Współpracy Społecznej, BDZ.

Wskaźniki: ilość cytowań WPONZ WZ w innych programach i strategiach.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ OCHRONY ŚRODOWISKA UM WZ

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016–2019 powstał przez uchwaleniem obowiązującego WPONZ WZ, stąd szczegółowe zapisy nie mogły zafunkcjonować spójnie.

Jednak w dokumencie środowiskowym wprowadzono informacje o zespołach przyrodniczo-krajobrazowych jako formach dziedzictwa kulturowego, które należy ochraniać. W analizie SWOT stwierdzono, iż zwiększenie wsparcia programów rewitalizacji zabudowy historycznej jest szansą pro środowiskowego rozwoju województwa. Wskazano również, że mocną stroną regionu jest bogate dziedzictwo i środowisko kulturowe.

Kolejna aktualizacja programu ochrony środowiska planowana jest na 2016 rok i będzie można wprowadzić dalsze zapisy dotyczące problematyki dziedzictwa.

CEL OPERACYJNY I.2.

INTEGRACJA OCHRONY DZIEDZICTWA, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I OCHRONY PRZYRODY

ZADANIA:

I.2.1. Opracowanie Programu Ochrony Krajobrazu Województwa Zachodniopomorskiego

PLAN

Koordynator: Wydział Rozwoju Regionalnego UM WZ.

Partnerzy: Wydział Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Ochrony Środowiska UM WZ, instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zadania.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

Wydział wraz z RBGP WZ prowadzi działania ukierunkowane na aktualizację głównych dokumentów planistycznych i strategicznych regionu: Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego. Zadanie będzie elementem tych działań.

I.2.2. Wzmocnienie ochrony i wykorzystania potencjału dziedzictwa przez budowę systemu ochrony krajobrazu kulturowego w formie parków kulturowych i obszarów kulturowo-krajobrazowych

PLAN

Koordynator: Wydział Rozwoju Regionalnego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZ, Zespół Parków Krajobrazowych WZ, samorządy lokalne oraz instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: liczba utworzonych parków kulturowych i działań w ramach obszarów kulturowo-krajobrazowych.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO UM WZ

Wydział wraz z RBGP WZ prowadzi działania ukierunkowane na aktualizację głównych dokumentów planistycznych i strategicznych regionu: Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego. Zadanie będzie elementem tych działań.

I.2.3. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytkowej Zieleni w tym Zabytkowych Parków, Cmentarzy i Alei Przydrożnych (II etap: kontynuacja i integracja działań)

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: organy administracji, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW

Działania BDZ w ramach realizacji tego zadania z uwagi na możliwości kadrowe i finansowe miały charakter cząstkowy czy pilotażowy, a w odniesieniu do zabytkowych cmentarzy – dokumentacyjny. Wykonane zostały badania terenowe dotyczące 18 zabytków architektury i budownictwa sepulkralnego z terenu gmin Myślibórz, Pyrzyce, Boleszkowice, Dębno i Nowogródek Pom. Wykonano także ok. 40 kart tzw. małej architektury (kaplice cmentarne,

grobowce, kostnice, stelle i pomniki nagrobne) z terenu kilkunastu gmin województwa. Badania te i opracowania, po ich uzupełnieniu w innych rejonach województwa i w połączeniu z wcześniejszymi materiałami będą podstawą do syntetycznych opracowań programowych.

Biuro Dokumentacji Zabytków wykonuje i gromadzi informacje dotyczące upamiętnień ofiar I i II wojny światowej, w formie pomników, monumentów czy lapidariów, znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego. Wykonywane są karty ewidencyjne oraz gromadzona jest dokumentacja fotograficzna – archiwalna i współczesna. W analizowanym okresie wykonano następujące prace:

- tworzenie i aktualizacja elektronicznej ewidencji lapidariów (42 obiekty) i upamiętnień ofiar I i II wojny światowej (aktualnie 520 obiektów)
- umieszczenie na stronie internetowej BDZ artykułu o zasobie ewidencji upamiętnień I ofiar wojny światowej wykonanej przez BDZ
- przygotowanie na stronę internetową BDZ ewidencji upamiętnień ofiar I wojny pochodzących z terenu powiatu stargardzkiego

BDZ opracowało „Wzorcową dokumentację konserwatorsko-dendrologiczną na przykładzie dawnego (historycznego) cmentarza poewangelickiego w Gronowie gm. Ostrowice”. Jest ona pomocą mieszkańcom i samorządowi gminy w opiece nad historyczną nekropolią.

CEL OPERACYJNY I.3.

POPRAWA MATERIALNEGO STANU ZASOBU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

ZADANIA:

I.3.1. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Drewnianego Budownictwa Ryglowego i powołanie skansenu lub parku etnograficznego

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, organy administracji rządowej i samorządowej, Muzeum Narodowe w Szczecinie, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, wypracowanych porozumień.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ – w porozumieniu z Wydziałem Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego – opracowało w 2013 r. (kilkukrotnie modyfikowane) założenia odnoszące się do idei utworzenia skansenu budownictwa ludowego na terenie województwa zachodniopomorskiego i przekazało je do WKNiDN, uzupełniając je o informacje dot. zabytków związanych z historią Żydów mieszkających na Pomorzu Zachodnim. Działania o charakterze koncepcyjnym wspierane były w okresie 2013-2014 systemowo prowadzonymi badaniami terenowymi i gabinetowymi, w zakresie sporządzania dokumentacji naukowo-konserwatorskiej dla obiektów tradycyjnego budownictwa ryglowego.

BDZ pod kątem możliwości realizowania muzeum skansenowskiego, chroniącego zasoby tradycyjnego budownictwa drewnianego na Pomorzu Zachodnim, realizowało w 2013 r. projekt **Zachodniopomorska architektura ryglowa – społeczny i materialny wymiar dziedzictwa**. Projekt ten współfinansowany był środkami z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Podobne zadanie miał również po części realizowany przez BDZ w latach 2013 - 2014 projekt „**Kościół ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej**”. Tworzeniu pozytywnego klimatu wokół idei utworzenia skansenu służyła także przygotowana przez BDZ wystawa „**Architektura ryglowa Pomorza Zachodniego. Dziedzictwo ryglowe – swojskie i piękne**”, prezentowana w latach 2013 i 2014 w kilku miejscowościach regionu (m.in. w Sławnie).

W 2013 roku zostało zawarte porozumienie pomiędzy: Biurem Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie i Kurią Biskupią Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w sprawie realizacji projektu „**Kościół ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej**”. Etap I w 2013 roku obejmował weryfikację terenową (dla 100 obiektów, w tym 64 w WZ), rozpoznanie zagrożeń, stan zachowania historycznego wyposażenia, konsultacje odnośnie planowanych prac konserwatorskich oraz posiadanych dokumentacji i ich standardów. W 2014 roku wydano poradnik „**Kościół ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Codzienność sakralnego dziedzictwa**”. Zaplanowane na 2015 rok spotkania szkoleniowe dla administratorów kościołów ryglowych, do realizacji w zależności od posiadanych przez BDZ środków finansowych.

Podjęte główne działania dokumentacyjne:

- merytoryczne opracowanie wykonanej dokumentacji fotograficznej.
- utworzenie katalogów i podkatalogów do poszczególnych obiektów.
- podział katalogów według różnych typów wyszukiwania, pogrupowanie danych w podkatalogach według autorów z zachowaniem ciągu chronologicznego; edycja etykiet, cyfrowa obróbka wybranych danych –
  - I etap: materiał z dekanatów: Drawsko Pomorskie, Mirosławiec, Połczyn Zdrój, Wałcz (łącznie **2.332** plików, 295 folderów)
  - II etap: materiał z dekanatów: Barwice, Białogard, Bobolice, Czarne, Darłowo, Drawsko Pomorskie c.d., Gościno, Mielno, Mirosławiec c.d., Polanów, Połczyn Zdrój c.d., Sławno, Szczecinek, Świdwin, Wałcz c.d. (łącznie **23.090** plików, 753 foldery).
- utworzenie i zamieszczenie na stronie internetowej BDZ formularza zgłaszania uwag do poradnika w ramach projektu „**Kościół ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej**”
- na podstawie wyżej wymienionego materiału przygotowanie propozycji fotograficznych do wystawy „**Kościół ryglowe**” (łącznie **318** plików).
- Opracowano i wykonano wystawę pt „**kościół ryglowe Diecezji KK**” , która prezentowana była podczas konferencji ANTIKON, w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji KK.

I.3.2. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Średniowiecznych Umocnień Miejskich i Historycznych Zespołów Urbanistycznych

PLAN

Koordynator: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, organy administracji rządowej i samorządowej, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, przygotowanie publikacji, ilość środków finansowych z budżetu samorządu województwa na utrzymanie w.w. elementów.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Sprawowanie nadzoru oraz wsparcie finansowe Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, samorządowej instytucji kultury, do którego zadań należy m.in. popularyzacja dziedzictwa kulturowego, kształtowanie świadomości kulturowej mieszkańców regionu oraz promowanie walorów kulturowych regionu;
- Rozpoznanie stanu i określenie potrzeb na podstawie naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Zakres działań podejmowanych przez BDZ w zakresie opracowania Wojewódzkiego Programu Ochrony Średniowiecznych Umocnień Miejskich i Historycznych Zespołów Urbanistycznych, jak i innych zadań WPoNZ, uwarunkowany był możliwościami finansowymi i kadrowymi Instytucji. BDZ nie otrzymało środków celowych na realizację tych zadań, nie zwiększona została także obsada kadrowa. Działaniami ukierunkowanymi na realizację zadania I.3.2. były niewątpliwie: opracowanie wniosku odnoszącego się do planowanego wpisania zespołu zamkowego w Płotach na listę Pomników Historii RP oraz opracowania dot. zabudowy willowej Szczecina. Działania te mają charakter cząstkowy; ukazują wszakże potrzeby i celowość w zakresie opracowań całościowych.

I.3.3. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytków Dziedzictwa Technicznego, cz. I: Młynarstwo (wodne, wiatrowe)

PLAN

Koordinacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, organy administracji samorządowej i rządowej, instytucje i organizacje pozarządowe, właściciele i użytkownicy zabytków, organizacje techniczne.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, opracowanie wydawnictwa, ilość rekordów w cyfrowej bazie danych, wzrost wiedzy o dziedzictwie regionu.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Zakres działań podejmowanych przez BDZ w zakresie opracowania Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytków Dziedzictwa Technicznego, cz. I: Młynarstwo (wodne, wiatrowe), jak i innych zadań WPoNZ, uwarunkowany był możliwościami finansowymi i kadrowymi Instytucji. BDZ nie otrzymało środków celowych na realizację tych zadań, nie zwiększona została także obsada kadrowa. Działania te miały charakter cząstkowy; ukazują one wszakże potrzeby i celowość w zakresie opracowań całościowych. Wymienić tu można:

- Kontynuacja współpracy między Biurem Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, Stowarzyszeniem Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszeniem Na Rzecz Ochrony

Dziedzictwa „Młyn Papiernia” oraz L’Association de Sauvegarde des Moulins et Rivières de la Sarthe.

- Opracowanie i przygotowanie wystawy typu roll-up w wersji językowej polskiej i francuskiej „Wiej wietrze, płyn wodo” dotyczącej dziedzictwa zabytkowych młynów i urządzeń hydrotechnicznych w województwie zachodniopomorskim. Wystawa była prezentowana w Departamencie Sarthe (Francja) i województwie zachodniopomorskim.
- Opracowanie naukowe dotyczące ochrony zabytkowych młynów i urządzeń hydrotechnicznych województwa zachodniopomorskiego w kontekście „Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej z uwzględnieniem wytycznych dla renaturalizacji mórz i wód płynących” (autorzy dr Danuta Dybkowska-Stefek, dr Małgorzata Pluta).
- Wydanie publikacji pt. „Z nurtem rzeki”, omawiającej problematykę młynarstwa wodnego Pomorza Zachodniego (m.in. w kontekście uwarunkowań prawnych), a także opracowanie wystawy pt. Wiej wietrze, płyn wodo, promującej potrzebę ochrony zabytków młynarstwa wodnego i wietrznego na Pomorzu Zachodnim i budującej korzystny społeczny klimat wokół tej idei.
- Opracowanie naukowe wpisujące się w ochronę i propagowanie niematerialnego dziedzictwa niematerialnego woj. zachodniopomorskim (realizacja konwencji UNESCO) „Nazwy młynów w powiecie białogardzkim”; „Nazwa rzeki Parsęty w kontekście kulturowym” – autor dr. Andrzej Chłudziński specjalista w dziedzinie nazewnictwa pomorskiego.

1.3.4. Opracowanie Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytkowych Zespołów Dworsko-Parkowo-Folwarcznych

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, Zespół Parków Krajobrazowych WZ, organy administracji rządowej i samorządowej, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość utworzonych dokumentacji i opracowań, opracowanie wydawnictwa, ilość rekordów w cyfrowej bazie danych.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordynator: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

BDZ przedstawiło swoje stanowisko w formie wystąpienia na międzynarodowej konferencji Regionaler Planungsverband i Wojewódzkiego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego: 9. Posiedzenie nt. założeń dworskich i parkowych „Krajobrazy kulturowe. założenia dworskie i parkowe na pograniczu niemiecko-polskim” w Pasewalku (Niemcy), w październiku 2014 r. Temat wystąpienia: Zespoły pałacowe i dworskie jako dziedzictwo kulturowe województwa zachodniopomorskiego. Konferencji towarzyszyła wystawa dotycząca wybranych założeń pałacowych oraz wydawnictwo pokonferencyjne.

I.3.5. Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą

PLAN

Koordinacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, właściciele zabytków.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na zabezpieczenia, liczba zabezpieczonych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordinacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Udzielanie dotacji z budżetu województwa zachodniopomorskiego na montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej obiektów zabytkowych, np. Parafii Prawosławnej Św. Piotra i Pawła w Stargardzie Szcz. „Wykonanie systemu antywłamaniowego i przeciwpożarowego zabezpieczającego zabytek - Cerkiew Prawosławna pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Stargardzie Szczecińskim”

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

BDZ wykonało „Wzorcową dokumentację dotyczącą wykonania instalacji pożaru SSP i sygnalizacji włamań SSWN na przykładzie kościoła filialnego pw. Oczyszczenia NMP w Dębicy”. Jest to przykład tworzenia odpowiednich standardów dokumentacji, pomocnych właścicielom i użytkownikom zabytków.

W ramach kontaktów z właścicielami zabytków BDZ uświadamia konieczność szczególnej dbałości o bezpieczeństwo obiektów. W poradniku „Kościoły ryglowe Diecezji...” znajduje się rozdział poświęcony przeciwdziałaniu zagrożeniom pożarowym i włamaniom.

I.3.6. Promocja prawidłowej konserwacji i rewaloryzacji zabytków zgodnie z zasadami konserwatorskimi

PLAN

Koordinacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania (np.: lokalne grupy działania - LGD).

Wskaźniki: ilość zorganizowanych wystaw, spotkań, ilość uczestników spotkań.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordinacja: BDZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Wsparcie finansowe działań Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie w organizacji warsztatów, seminariów, prelekcji oraz ewentualnego przygotowania wydawnictw.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

BDZ przygotowało następujące materiały informacyjne:

- Opracowanie „Wzorce postępowań konserwatorskich przy elementach drewnianych i metalowych w budownictwie ryglowym” autorstwa doświadczonego konserwatora zabytków – mgr Marty Żukowskiej-Bosy 2013 r. Stanowi ono materiał pomocniczy w opiece nad zabytkami rodzimego budownictwa ryglowego.
- Opracowanie „Wzorcowej dokumentacji dotyczącej wykonania instalacji pożaru SSP i sygnalizacji włamań SSWN na przykładzie kościoła filialnego pw. Oczyszczenia NMP w Dębicy”.
- Zamieszczanie na stronie internetowej BDZ www.bdz.szczecin.pl przykładów prawidłowej konserwacji – np. prace konserwatorskie przy drewnianej dzwonnicy przy kościele filialnym w Sławęcinie.

I.3.7. Wspieranie właścicieli i użytkowników zabytków w prowadzeniu prawidłowej opieki nad zabytkami z obszaru województwa zachodniopomorskiego

PLAN

Koordinacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, instytucje i osoby fizyczne będące właścicielami lub użytkownikami zabytków.

Wskaźniki: ilość wytworzonych dokumentacji i opracowań naukowych, opinii.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordinacja: BDZ.

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

BDZ opracowało (dostępny na stronie www) Poradnik dla właścicieli obiektów zabytkowych, w którym zawarte są podstawowe informacje prawne, organizacyjne i techniczne dotyczące działań opiekuńczych. Inne działania BDZ:

- Pracownicy Biura udzielają szeroko rozumianej pomocy – w czasie spotkań bezpośrednich przy obiektach, telefonicznych, w siedzibie Biura - w zbieraniu materiałów wyjściowych do podejmowania decyzji, przygotowaniu wniosków o dotacje, promocji, bieżącej opieki nad zabytkiem,
- Opracowania opinii dotyczących stanu technicznego i wartości zabytku, w oparciu o materiały archiwalne zewnętrzne i własne
- Udostępnianie dokumentacji z archiwum własnego BDZ
- Uświadamianie właścicieli zabytków objętych np. wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków, o potrzebie prawidłowej opieki nad zabytkiem oraz możliwości pozyskania środków na remonty (układ staromiejski Nowego Warpna).

CEL OPERACYJNY I.4.

DECENTRALIZACJA ZADAŃ OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

ZADANIA:

I.4.1. Wspieranie działań na rzecz budowy samorządowego systemu służb ochrony zabytków – gminnego i powiatowego.

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków, istniejące instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość szkoleń, ilość osób zasięgających opinii.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Prowadzenie zestawienia danych o udzielonych dotacjach oraz informowanie innych organów uprawnionych do udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków o dotacjach udzielonych z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego;
- Współpraca przy tworzeniu baz danych i opracowywaniu specjalistycznej dokumentacji;
- Planowane zlecenie organizacji ewentualnych szkoleń pracownikom Biura Dokumentacji Zabytków.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

BDZ nie mając ustawowych instrumentów prawnych wpływania na JST, odpowiada na zapytania kierowane ze strony urzędów samorządowych. Współpracuje także z samorządowymi konserwatorami zabytków i pracownikami urzędów miast i gmin, powiatów, odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa na ich terenie, np. z Starostwem Powiatowym w Stargardzie Szczecińskim przy programie „Razem bezpieczniej”, dotyczącym znakowania zabytków ruchomych dla zabezpieczenia ich przed kradzieżą.

CEL OPERACYJNY I.5.

DELIMITACJA (WYZNACZENIE GRANIC) WARTOŚCIOWYCH OBSZARÓW KRAJOBRAZU KULTUROWEGO DO ZACHOWANIA I BUDOWA SYSTEMU ICH OCHRONY

ZADANIA:

I.5.1. Budowa systemu ochrony i opieki nad zabytkami z terenu województwa zachodniopomorskiego w formie uznania za Pomniki Historii

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZP, instytucje i instytucje kultury predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość szkoleń, ilość osób zasięgających opinii.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordinator: BDZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Wsparcie finansowe wszelkich działań prowadzonych przez właścicieli będących w posiadaniu/nadzorze obiektów zabytkowych uznanych za Pomnik Historii;
- Wspieranie w ramach udzielanych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

W 2013 roku BDZ udzieliło wsparcia wnioskodawcom z województwa zachodniopomorskiego, którzy zamierzają aplikować o tytuł pomnika historii dla zabytków ze swojego terenu: Gminie Płoty oraz Parafii Rzymskokatolickiej pw. MB Częstochowskiej w Dobiesławiu. Biuro przygotowało materiał dokumentacyjny, opisowy, zdjęciowy (np. dokumentacja fotograficzna obiektu – 455 plików), bibliograficzny, kwerendę archiwalną do przygotowania wniosków oraz wstępnie opracowało merytorycznie dwa wnioski o Pomnik Historii dla :

- Kościoła filialnego pw. MB Królowej Polski w Iwęcinnie (XIV w.)
- Starego Zamku (XIII w.) i Nowego Zamku (XVI w.) w Płotach.

Jednocześnie w Iwęcinnie, w ramach sympozjum „Szlaki Kulturowe na Pomorzu” zorganizowanego przez lokalne stowarzyszenie, BDZ przygotowało prelekcje i dwie prezentacje multimedialne popularyzujące ideę Pomnika Historii jako formy ochrony zabytku. Była to promocja idei Pomnika Historii kierowana do mieszkańców miejscowości i Pomorza Zachodniego i innych właścicieli obiektów zabytkowych.

Współpraca z samorządami i muzeami działającymi w miejscowościach posiadających obiekty rangi Pomnika Historii – np. Muzeum w Stargardzie – miała miejsce także w ramach EDD i działań edukacyjnych.

CEL OPERACYJNY I.6.

UTRZYMANIE W DOBRYM STANIE ZABYTEKÓW STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO LUB BĘDĄCYCH W UŻYTKOWANIU PRZEZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE WZP.

ZADANIA:

I.6.1. Realizacja prac remontowych i rewaloryzacyjnych obiektów zabytkowych (wpisanych do rejestru i ujętych w ewidencji zabytków)

PLAN

Koordynacja: Wydział Inwestycji i Nieruchomości UM WZ.

Partnerzy: wydziały Urzędu Marszałkowskiego stanowiące nadzór nad jednostkami zajmującymi zabytkowe obiekty – np. Wydział Edukacji i Sportu, Wydział Zdrowia, Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Budżetu i Finansów, jednostki organizacyjne WZP, służby konserwatorskie.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na remonty i inwestycje, ilość zadań inwestycyjnych, ilość restaurowanych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Koordynacja: Wydział Inwestycji i Nieruchomości UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ INWESTYCJI I NIERUCHOMOŚCI UM WZ

Wydział wypełnia zadania określone w regulaminie organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego WZ, w tym dotyczące nieruchomości zabytkowych. Są wśród nich takie, jak prowadzenie inwestycji i spraw techniczno-eksploatacyjnych, dotyczących nieruchomości stanowiących własność Województwa Zachodniopomorskiego, z wyłączeniem nieruchomości drogowych, prowadzenie spraw inwestycji dotyczących nieruchomości będących w dyspozycji wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w szczególności w zakresie wykonywania funkcji kontrolno-nadzorczych będących w kompetencjach organów województwa, wykonywanie zadań związanych z realizacją inwestycji na potrzeby Urzędu.

Zestawienie działań inwestycyjnych w obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w ewidencji zabytków – gminnej i wojewódzkiej – przedstawia się następująco:

Prace remontowe i rewaloryzacyjne w obiektach zabytkowych

Szpitala Wojewódzkiego im. M. Kopernika w Koszalinie, zrealizowane w latach 2013–2014

(zespół w ewidencji zabytków)

Zakres prac: pięć zadań inwestycyjnych, w tym: termomodernizacja budynków, remont i adaptacja pomieszczeń dla pracowni specjalistycznych, modernizacja pomieszczeń dla Oddziału.

Wartość prac: ok.12 mln zł.

Prace remontowe i rewaloryzacyjne w obiektach zabytkowych użytkowanych

przez Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie przy ul. Strzałowskiej, zrealizowane w latach 2013–2014 (zespół w ewidencji zabytków)

Zakres prac: Kompleksowy remont budynku onkologii.

Wartość prac: ok. 10 mln 150 tys. zł.

Prace remontowe i rewaloryzacyjne w obiektach zabytkowych

Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie ul. Arkońska – ul. Broniewskiego, zrealizowane w latach 2013–2014

(część: dawny zespół Kückenmühle wpisany do rejestru zabytków)

Zakres prac: siedem zadań inwestycyjnych w różnych obiektach, np. przebudowa i remont budynku apteki, sterylizatorni, remonty dachów, wymiana pokrycia dachu, wykonanie hydrantów.

Wartość prac: ok. 14 mln 600 tys. zł.

Prace remontowe i rewaloryzacyjne w obiektach zabytkowych

użytkowane przez Specjalistyczny Szpital im. prof. Alfreda Sokołowskiego w Szczecinie - Zdunowie, zrealizowane w latach 2013-2014

(zespół znajdujący się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków)

Zakres prac: sześć zadań inwestycyjnych, w tym: modernizacja systemu ciepłno-energetycznego, termomodernizacja budynków szpitalnych, administracyjnych, mieszkalnych.

Wartość prac: ok. 20 mln 300 tys. zł.

Prace remontowe i rewaloryzacyjne w obiektach zabytkowych zrealizowane w latach 2013–2014 (znajdujących się w ewidencji zabytków)

1. Szpital Uzdrowski „Willa Fortuna” SPZOZ w Kołobrzegu

(zespół znajdujący się w ewidencji zabytków)

Zakres prac: roboty modernizacyjne.

Wartość prac: ok. 300 tys. zł.

2. SPZOZ Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie
(pałac w ewidencji zabytków, park pałacowy, ob. sanatoryjno-leśny, w rejestrze zabytków)

Zakres prac: montaż rezerwowego źródła energii elektrycznej.

Wartość prac: ok. 157 tys. zł.

3. Aleja drzew w ciągu drogi wojewódzkiej nr 106 m. Dębice gm. Maszewo

Zakres prac: cięcia sanitarne i korekcyjne drzew.

Wartość prac: ok. 25 tys. zł.

Projekty dofinansowane i pozostające w realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, od 1 stycznia 2013 r. działanie 6.2.1, w obiektach, które stanowią własność województwa, (wpisane do rejestru zabytków):

- **Opera na Zamku w Szczecinie**
Zakres prac: przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie.
Wartość prac: ok. 46 mln 291 tys. zł.
- **Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie**
Zakres prac: Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.
Wartość prac: ok. 15 mln 200 tys. zł.
- **Muzeum Narodowe w Szczecinie**
Zakres prac: Muzeum Tradycji Regionalnych w budynku Muzeum Narodowego.
Wartość prac: 5 mln 144 tys. zł.

Prace remontowe i rewitalizacyjne obiektów zabytkowych w posiadaniu województwa zachodniopomorskiego, będących w użytkowaniu przez jednostki organizacyjne Województwa Zachodniopomorskiego oraz będące w użytkowaniu wojewódzkich osób prawnych (wpisane do rejestru zabytków) – DOTYCZY SAMORZĄDOWYCH INSTYTUCJI KULTURY

- **Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie**
Zakres prac: Książnica Pomorska, ul. Podgórna 15/16; Szczecin.
Wartość prac: ok. 656 tys. zł.
Zakres prac: Biblioteka Składowa Buk 3 gm. Przybiernów.
Wartość prac: ok. 20 tys. zł.
- **Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie**
Zakres prac: Zamek Książąt Pomorskich, ul. Kosarzy 34, Szczecin.
Wartość prac: ok. 44 mln 850 tys. zł.
- **Teatr Polski w Szczecinie**
Zakres prac: Węzeł ciepłowniczy dla budynku Teatru Polskiego, ul. Swarózyca 5 Szczecin.
- **Opera na Zamku w Szczecinie**
Zakres prac: Przebudowa pomieszczeń obiektu Zamku Książąt Pomorskich części należącej do Opery na Zamku w Szczecinie, ul. Kosarzy 34 Szczecin na powierzchni 7.105 m² z widownią dla ok. 570 widzów.
Wartość prac: ok. 70 mln zł.

- **Muzeum Narodowe w Szczecinie**

Zakres prac: Przebudowa Muzeum Narodowego w Szczecinie ul. Staromłyńska 27 – Muzeum Tradycji Regionalnych polegająca na przebudowie części zabytkowego budynku,
Wartość prac: ok. 6 mln 199 tys. zł

Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ

- Zabezpieczanie środków w budżecie na podstawie obserwacji potrzeb oraz planów remontów i inwestycji;
- Prowadzenie i nadzór inwestycji w zabytkowych budynkach stanowiących mienie województwa, w których funkcjonują samorządowe instytucje kultury.

CEL II. FUNKCJONOWANIE ZABYTEKÓW W PROCESIE AKTYWIZACJI EKONOMICZNEJ I SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA

CEL OPERACYJNY II.1.

TWORZENIE WARUNKÓW FINANSOWYCH I ORGANIZACYJNYCH DO OPIEKI NAD DZIEDZICTWEM KULTUROWYM REGIONU MATERIALNYM I NIEMATERIALNYM

ZADANIA:

II.1.1. Dofinansowywanie z budżetu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami – dotacje

PLAN

Koordinacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Wydział Budżetu i Finansów.

Wskaźniki: wielkość środków finansowych przeznaczonych na remonty, ilość zadań inwestycyjnych, ilość restaurowanych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Koordinacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Zabezpieczanie środków w budżecie na podstawie obserwacji potrzeb oraz planów remontów i inwestycji;
- Prowadzenie i nadzór inwestycji w zabytkowych budynkach stanowiących mienie województwa, w których funkcjonują samorządowe instytucje kultury.

Realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zm.) Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył w budżecie na 2013 r. 1 000 000,00 zł z przeznaczeniem na realizację zadań obejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego. W trakcie naboru, wpłynęły ogółem 94 wnioski na łączną kwotę 7 541

520,45 zł. Komisja Oceniająca Wnioski działając zgodnie z regulaminem prac komisji wyłoniła 41 zadań, którym przyznano dotacje.

W budżecie Województwa Zachodniopomorskiego zarezerwowano na rok 2014 środki w wysokości 1 200 000,00 zł z przeznaczeniem na otwarty nabór wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego, w roku 2014. Na ogłoszony nabór wniosków wpłynęło 120 ofert na łączną kwotę 10 142 316,35 zł, z czego 50 udzielono dofinansowania. Zał. Nr 4

Tab. Dotacje Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego na prace konserwatorskie przy zabytkach w latach 2013–2014 (kwoty w mln zł)¹⁰

	2013 r.	2014 r.
kwota w mln zł	1,0	1,2
liczba przyznanych dofinansowań	41	50
liczba złożonych wniosków	94	120

Tab. Liczba dotacji faktycznie udzielonych na prace przy zabytkach w latach 2013–2014 w podziale na powiaty¹¹

POWIAT	2013 r.	2014 r.	Ilość dotacji w danym powiecie w latach 2013-2014
Koszalin	1	2	3
Szczecin	3	6	9
Świnoujście	-	-	-
Białogardzki	2	2	4
Choszczeński	1	2	3
Drawski	3	3	6
Goleniowski	1	2	3
Gryficki	5	1	6
Gryfiński	2	3	5
Kamieński	2	3	5
Kołobrzeski	-	3	3
Koszaliński	1	-	1
Łobeski	1	-	1
Myśliborski	5	4	9
Policki	1	1	2
Pyrzycki	3	4	7

¹⁰ Dane WKNiDN UM WZ

¹¹ Dane WKNiDN UM WZ

Sławieński	2	2	4
Stargardzki	5	4	9
Szczeciński	1	3	4
Świdwiński	1	1	2
Wałecki	1	2	3
Łączna liczba dotacji w danym roku	41	48	

Wydział koordynuje także udzielanie dotacji z budżetu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego na realizację zadań z zakresu kultury przez podmioty niepubliczne. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2013 ogłosił dwa konkursy ofert dla podmiotów niepublicznych na realizację zadań z zakresu kultury w roku 2013. Postępowania konkursowe prowadzono zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – obsługę merytoryczną i organizacyjną prowadził WKN i DN.

- W 2013 r. udzielono łącznie 36 dotacji w kwotach od 5 tys. zł (zadanie: protestantyzm w kulturze, kultura w protestantyzmie), przez 60 tys. zł (zadanie: XIX Festiwal Słowian i Wikingów) do 220 tys. zł (zadanie: Karuzela Cooltury 2013).
- W 2014 roku udzielono 37 dotacji, z których najwyższe kwoty przyznano zadaniom: Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Sacrum non Profanum – 65 tys. zł.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Pracownicy BDZ brali udział w pracach komisji ds. oceny wniosków o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego, udzielane z budżetu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego.

II.1.2. Finansowanie z funduszy strukturalnych i zewnętrznych będących w dyspozycji samorządu województwa zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami

PLAN

Koordinacja: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Zarządzania RPO, Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Wydział Współpracy Międzynarodowej.

Partnerzy: BDZ, Wydziały Wdrażania RPO.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na działania rewitalizacyjne, ilość zadań, ilość restaurowanych obiektów.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

Projekty dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Celu 3 „Europejska Współpraca Terytorialna” – „Współpraca Transgraniczna” Krajów Meklemburgia-Pomorze Przednie/

**Brandenburgia i Rzeczpospolita Polska (Województwo Zachodniopomorskie) 2007–2013
INTERREG IVA:**

- Dwa miejsca z historią – przebudowa, remont i rozbudowa obiektu Bastei w Stargardzie Szczecińskim oraz tworzenie funkcji muzealnych w Klasztorze Franciszkanów w Neubrandenburgu oraz Bastei w Stargardzie Szczecińskim;
- Bramy, które łączą – renowacja Bramy Wałowej w Stargardzie Szczecińskim oraz odbudowa Bramy Młyńskiej w Bernau;
- Rewitalizacja i zmiana funkcji dworców kolejowych w Groß Schönebeck i w Drawsku Pomorskim;
- Niemiecko-Polskie Centrum Szkół Muzycznych Stargard Szczeciński/miasto hanzeatyckie Stralsund – zachowanie i pielęgnacja dziedzictwa kulturowego (modernizacja XV-wiecznego budynku szkoły w Stargardzie Szczecińskim).

WYDZIAŁ WDRAŻANIA RPO

- Przebudowa z renowacją zabytkowego budynku Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Szczecinie na cele edukacyjne i kulturalne (Gmina Miasto Szczecin) – wartość dofinansowania ok. 3 mln 525 tys. zł;
- Renowacja zabytkowego obiektu KWP w Szczecinie przy ul. Małopolskiej 47 (Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie) - wartość dofinansowania 4 mln 811 tys. zł;
- „Stargard Klejnot Pomorza – renowacja historycznej zabudowy miasta – Remont murów obronnych przy ulicy Sukienniczej i Strażniczej w Stargardzie Szczecińskim stanowiących Pomnik Historii” (Gmina Miasto Stargard Szczeciński) – wartość dofinansowania ok. 1 mln 312 tys. zł;
- Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie (Opera na Zamku w Szczecinie) – wartość dofinansowania ok. 6 mln 291 tys. zł;
- Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie) – wartość dofinansowania ok. 15 mln 204 tys. zł
- Muzeum Tradycji Regionalnych (Muzeum Narodowe w Szczecinie) – wartość dofinansowania ok. 5 mln 144 tys. zł.

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Kontynuacja działań z zakresu prac konserwatorskich i restauratorskich w obiektach zabytkowych;
- Współpraca, przygotowywanie opinii i tworzenie baz danych pomocnych przy rozdysponowaniu środków z funduszy strukturalnych i zewnętrznych.

Środki przeznaczone na kulturę w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 – łączna kwota – **223 mln zł (stan na 31.07.2014 r.)**, w tym m.in.:

5.2.1. Rozwój i odtworzenie infrastruktury kultury wraz z systemem informacji kulturalnej

- Gmina Drawno – „Zwiększenie dostępności do obiektu kultury poprzez remont DOK-u wraz z zagospodarowaniem terenu”
- Gmina Drawsko Pomorskie – „Rozbudowa kina "Drawa" na Centrum Kultury w Drawsku Pomorskim”

- Gmina Miasto Koszalin – „Modernizacja Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego”
- Gmina Miejska Wałcz – „Modernizacja infrastruktury kulturalnej Wału Pomorskiego w Mieście Wałczu”
- Gmina Trzebiatów – „Rozwój infrastruktury kultury poprzez remont i adaptację poddasza pałacu wraz z zagospodarowaniem terenu w Trzebiatowie”
- Złocieniecki Ośrodek Kultury – „Rozbudowa i przebudowa budynku kina w Złocięncu”

5.2.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego

- Gmina Świerzno – „Zachowanie dziedzictwa kulturowego "Perły w Koronie woj. Zachodniopomorskiego 2009" - Pałacu w Stuchowie – etap II prac restauratorskich”
- Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Michała Archanioła w Karlinie – „Przebudowa, remont i zagospodarowanie terenu zabytkowego Kościoła w Karlinie”
- Gmina Kamień Pomorski – „Renowacja XV-wiecznego ratusza miejskiego w Kamieniu Pomorskim wraz z otoczeniem”
- Miasto Szczecinek – „Odrestaurowanie zabytkowego skrzydła Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinku na centrum kongresowo-szkoleniowe z zapleczem gastronomicznym i hotelowym”
- Diecezja koszalińsko-kołobrzeska – „Wzrost znaczenia dziedzictwa kulturowego w Województwie Zachodniopomorskim poprzez renowację średniowiecznych katedr w Koszalinie i w Kołobrzegu”

6.2.1 Rozwój infrastruktury kulturalnej na obszarze metropolitalnym

- Akademia Sztuki w Szczecinie – „Akademia ZMIENIA Szczecin: Modernizacja Pałacu pod Globusem w Szczecinie”
- Gmina Miasto Szczecin – „Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie”
- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica – „Modernizacja budynku Książnicy Pomorskiej przy ul. Dworcowej – Muzeum Literatury”
- Muzeum Narodowe w Szczecinie – „Budowa pawilonu wystawowego służącego celom „Centrum Dialogu Przełomy”
- Opera na Zamku w Szczecinie – „Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie”
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie – „Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie”

6.2.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze metropolitalnym

- Gmina Miasto Stargard Szczeciński – „Remont murów obronnych przyległych do Bramy Wałowej w Stargardzie Szczecińskim (Etap II)”
- Gmina Miasto Szczecin – „Remont zabytkowej fontanny na Wałach Chrobrego w Szczecinie”
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Ewangelisty – „Renowacja wnętrza XIV-wiecznego kościoła pw. św. Jana Ewangelisty ostatnim etapem prac konserwatorskich unikatowego szczecińskiego zabytku”
- Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie – „Rewitalizacja elewacji budynku Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie”
- Gmina Miasto Szczecin – „Trafostacja Sztuki Szczecin – ochrona i odbudowa zabytkowego obiektu starej transformatorowni przy ul. Św. Ducha w Szczecinie”

- Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Ewangelisty – „Podniesienie atrakcyjności historycznej XIV-wiecznego kościoła pw. św. Jana Ewangelisty w Szczecinie jako unikatowego zabytku na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego”

WYDZIAŁ PROGRAMÓW ROZWOJU TERENÓW WIEJSKICH UM WZ

W ramach PROW 2007 – 2013 realizowano szereg działań dotyczących obiektów dziedzictwa kulturowego na terenach wiejskich województwa – od 2009 roku prowadzono nabory wniosków dotyczących wsparcia z następujących zakresów:

- Rewitalizacja budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawianie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci
- Odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków.

Nabory realizowane były w ramach działań:

Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

Działanie 313 Odnowa i rozwój wsi

Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacje z zakresu Odnowa i rozwój wsi.

Działanie 313 Odnowa i rozwój wsi:

- Rewitalizacja – 3 zadania, dofinansowania 502 710,00 zł, np.:
  - Rozbudowa i przebudowa świetlicy wiejskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Chomętowo gmina Trzebiatów – Gmina Trzebiatów
- Odnawianie – 45 zadań, wartość dofinansowania 12 048,00, np.:
  - Remont zabytkowego kościoła pw. Narodzenia NMP w Renicach - Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha B.M.

Działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju , Odnowa i rozwój wsi - Leader:

- Rewitalizacja – 4 zadania, dofinansowania 236 619,00zł -np. :
  - Remont mozaiki przy Placu Wolności w Cedyni – Gmina Cedynia;
  - Rewitalizacja grodziska w Mielnie – Gmina Mielno;
- Odnawianie – 27 zadań, wartość dofinansowania 4 174 169,00 – np.:
  - Remont i rewaloryzacja kościoła filialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żółtem - wykonanie tynków wewnętrznych, wymiana okien i odbudowa empory - Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B.i M. w Zarańsku
  - Wymiana pokrycia dachu i wieży XIII wiecznego kościoła p.w. Narodzenia NMP w Starym Objezierzu - Parafia Rzymskokatolicka pw. Stanisława BM Kłępicz

Szczegółowe informacje zawierają załączone tabele (patrz załączniki).

WYDZIAŁ EDUKACJI I SPORTU UM WZ,

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

- Zachowanie starodruku "Świat we wszystkich swoich częściach większych i mniejszych" z roku 1740.

CEL OPERACYJNY II.2.

ZWIĘKSZANIE ROLI ZABYTEKÓW W ROZWOJU TURYSTYKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

ZADANIA:

II.2.1. Rozbudowa wojewódzkiego samorządowego systemu/portalu informacji o zabytkach województwa zachodniopomorskiego dostępnych turystycznie

PLAN

Koordinacja: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zdania, w tym: lokalne organizacje turystyczne (LOT), instytucje kultury.

Wskaźniki: ilość opracowań, ilość rekordów na portalu cyfrowym.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Województwo Zachodniopomorskie (Wydział Informatyki i Społeczeństwa Informatycznego we współpracy z Wydziałem Turystyki i Promocji [do 31.12.2014], od 01.01.2015 r. Wydziałem Turystyki i Gospodarki) jest realizatorem projektu realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013 pn. „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”, Działanie Rozwój systemów informatycznych i e-usług”. Jednym z systemów tego projektu jest e-Turystyka – elektroniczny system informacji turystycznej (eSIT) zawierający dostępną informację turystyczną. W opracowywanej bazie znajdować się będą także informacje o zabytkach regionu oraz szlakach kulturowych.

Niezależnie od tego, pod adresem www.morzeprzygody.eu funkcjonuje turystyczny portal internetowy, który zawiera informacje na temat zabytków Pomorza Zachodniego.

II.2.2. Rozwój tematycznych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych, samochodowych, kolejowych, konnych) promujących dziedzictwo kulturowe regionu (w oparciu o wydarzenia historyczne, zespoły zabytków)

PLAN

Proponowana koordynacja: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania, BDZ, ZROT, Wydział Współpracy Międzynarodowej, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej WZ, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, instytucje kultury.

Wskaźniki: ilość opracowań, długość opracowanych szlaków, ilość oznakowanych szlaków w terenie.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Biuro Turystyki w Wydziale Turystyki, Gospodarki i Promocji (od 01.01.2015 Wydział Turystyki i Gospodarki) jest realizatorem projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej:

W ramach projektu RECreate – Rewitalizacja Europejskiego Szlaku Kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku – Pomorska Droga św. Jakuba (realizowanego w latach 2011–2014) wytyczono i oznakowano 630 km szlaku, wydany został przewodnik, mapa turystyczna, przy sześciu kościołach ustawione zostały obeliski informacyjno-promocyjne, w szczecińskiej katedrze

zainstalowano infokiosk, przeprowadzono szereg spotkań i szkoleń dla interesariuszy na szlaku, udostępniono kurs e-learningowy. Wykonana została także ewaluacja projektu określająca kierunki rozwoju szlaku: jako produktu turystycznego, czynnika związanego z pielęgnowaniem i zachowaniem dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz związanego z aktywizacją społeczno-gospodarczą. Dalsze prace nad rozwojem i promocją szlaku zależą od wszystkich jednostek i innych podmiotów, które funkcjonują na obszarze szlaku lub, których działania mogą mieć wpływ na rozwój i promocję szlaku.

W ramach projektów finansowanych z RPO WZ "Poznaj Pomorze Zachodnie. Oznakowanie turystyczne regionu" wytyczone zostały turystyczne szlaki samochodowe, które obejmują liczne zabytki Pomorza Zachodniego. Trwają prace związane z oznakowaniem szlaków – przy wybranych obiektach zostaną ustawione tablice informacyjne.

Wydział wspiera Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu w tworzeniu markowego produktu turystycznego i kulturowego – szlaku pod nazwą „Zachodniopomorskie Muzea Wojskowe”.

W ramach dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych (na podstawie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie) w latach 2012–2014 wsparto realizację następujących przedsięwzięć mających na celu rozwój szlaków tematycznych opartych m.in. na dziedzictwie kulturowym regionu:

- Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki otrzymało w latach 2012–2014 dotacje na rozwój Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej na zadania:
  - „Podniesienie atrakcyjności turystycznej zabytkowej Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej przez zagospodarowanie obiektów kolejowych”;
  - „Powiększenie taboru turystycznego zabytkowej kolei wąskotorowej przez zakup dodatkowego taboru oraz rozszerzenie oferty turystycznej w 2013”;
  - „Podniesienie potencjału turystycznego zabytkowej kolei wąskotorowej przez zakup i modernizację taboru kolejowego w 2014 roku oraz organizację wakacyjnych kursów zabytkową kolejką wąskotorową wraz z animacją czasu wolnego najmłodszych pasażerów”.
- Lokalna Organizacja Turystyczna Wokół Drawy otrzymała w latach 2012–2014 dotacje na rozwój szlaków wodnych na Pojezierzu Drawskim:
  - Wyposażenie szlaku wodnego Korytnicy i Drawy w infrastrukturę do wodowania kajaków;
  - Edukacja ekologiczna turystów wraz z infrastrukturą do wodowania kajaków wzdłuż szlaku wodnego Drawy i Korytnicy.
- Gminne Stowarzyszenie Turystyczne „TUR-MOR” otrzymało dotację na zadanie „Mała infrastruktura na Szlaku Wzgórz Morenowych.
- Gminna Organizacja Turystyczna w Sianowie otrzymała w latach 2012-2013 dotacje na zadania:
  - Leśne Szlaki Rowerowe - Alternatywa dla produktu 3xS;
  - Nie tylko plaża - Alternatywa dla produktu 3xS.
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Turystyczno-Historyczne Jazda 4x4 otrzymała w 2014 r. dotację na zadanie „»Zachodniopomorskie fortyfikacje« – fortyfikacje wśród przyrody Wału Pomorskiego” – oznakowanie turystyczne.
- Lokalna Organizacja Turystyczna „Ujście Regi” otrzymała w 2014 r. dotację na realizację zadania „Rewitalizacja szlaku turystycznego "Szlak Słonia" w Trzebiatowie, jako

uzupełniającej oferty na Europejskim Szlaku Kulturowym – Pomorskiej Drodze św. Jakuba”.

Na zlecenie Wydziału opracowane zostały także programy rozwoju i promocji produktów turystycznych, w których znajdują się także obiekty dziedzictwa kulturowego.

Wydział prowadzi także badania struktury krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego, badania marketingowe i wizerunkowe, w których znajdują się także informacje na temat preferencji turystów związanych z formą turystyki w regionie oraz ich znajomością atrakcji i obiektów na Pomorzu Zachodnim.

WYDZIAŁ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ UM WZ

Projekty dofinansowane w ramach Programu Południowy Bałtyk:

- RECreate „Pomorska droga świętego Jakuba – rewitalizacja europejskiego szlaku kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku. Celem projektu jest odtworzenie tego szczególnego szlaku i połączenie istniejącego dziedzictwa z szerszą siecią europejską.
- Four Corners Heritage „Dziedzictwo czterech zakątków” – wspólna promocja regionów, nawiązanie sieci współpracy między portami jachtowymi oraz przedstawienie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu Południowego Bałtyku.

WYDZIAŁ EDUKACJI I SPORTU UM WZ,

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

- ZCDN przeprowadziło warsztaty „Poznajemy edukacyjne walory Transgranicznego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Zalesiu”.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Biuro przygotowało materiały do następujących szlaków:

- *Szlak zabytkowych ambon* (rozpoczęty w 2012 r.) – przygotowanie materiałów historycznych, opisów obiektów znajdujących się w miejscowościach objętych szlakiem (region darłowski). BDZ wydało foldery i pocztówki o zabytkowych kazalnicych na szlaku z okresu renesansu i baroku) do bezpłatnego udostępniania.
- *Szlak witraży pomorskich (Najstarsze witraże pomorskie, Witraże warsztatów pomorskich)* – propozycja szlaku tematycznego

W 2014 r. BDZ zleciło, dr Janinie Kochanowskiej, prace nad katalogowaniem najstarszych zachowanych witraży zachodniopomorskich, tj. zlecono rozpoznanie badawcze tematu i opracowanie I części katalogu - dotychczas temat ten nie był przedmiotem kompleksowych badań. Zweryfikowano też archiwalny materiał dokumentacyjny z l. 50. i 60. XX w. (karty ewidencyjne); opracowanie zawiera też uaktualnienie stanu zachowania, jest podstawą do typowania i planowania prac zabezpieczających i renowatorskich zgodnie z zasadami konserwatorskimi.

- Zinwentaryzowane witraże to obiekty sztuki nowożytnej, datowane na czas od 2 poł. XVI do 1 poł. XVIII w., zachowane w kościołach (także pojedyncze zabytki w daw. pałacach). stanowią unikatowy zbiór jednych z najstarszych w regionie ruchomości, udostępnionych do zwiedzania in situ.
- są cennym a mało znanym (wartym wypromowania) świadectwem pomorskiej nowożytnej kultury artystycznej.
- przykłady rodzimej sztuki późnorennesansowej i barokowej.

- powstały w miejscowych warsztatach działających w czasach księstwa Gryfitów i okresu późniejszego.
- przeprowadzona analiza (stylistyczna, źródłowa) pozwoliła poszerzyć wiedzę o dziejach i sztuce państwa Gryfitów; promocja i popularyzacja wiedzy o księstwie pomorskim (wymiar materialny, artystyczny, duchowy) (*Zadanie III.1.3*)

Barwne szklenia – prezentują herby pomorskich rodów szlacheckich (patronów tutejszych kościołów), emblematy o treściach dydaktycznych, sceny biblijne. Największy i jednocześnie najstarszy zachowany zespół znajduje się w Łęknie (z 1577 r.) prezentuje witrażyki herbowe fundowane przez urzędników księcia Kazimierza IX, dopełniając wiedzę historyczną o funkcjonowaniu dworu książęcego.

Wykonano I etapu „Katalogu witraży z terenu woj. zachodniopomorskiego (powiaty: Kamień Pom. Gryfice, Kołobrzeg, Koszalin, Białogard, Łobez oraz z terenu gmin: Pyrzyce, Stargard, Połczyn Zdrój, Ostrowice, Będzino, Choszczno, Karlino). Zaplanowane na 2015 rok wydanie publikacji będzie możliwe przy zapewnieniu odpowiednich środków finansowych.

Dokumentacja witraży będzie kontynuowana w następnych latach – zadanie zmierza do wypromowania dziedzictwa niedostrzeganego

- poprzez wydanie katalogu – albumu promocyjnego o dużych walorach edytorskich,
- wprowadzenie nowego elementu oferty turystycznej: wytyczenie tematycznego szlaku turystycznego bądź włączenie nowych miejscowości w ramach istniejących już szlaków (np. Gryfici);

Pracownicy Biura brali udział także w pracach innych podmiotów:

- Zachodniopomorskiej Regionalnej Informacji Turystycznej - udział w pracach Kapituły ds. turystycznych znaków samochodowych (oznakowanie drogowe atrakcji turystycznych i obiektów zabytkowych)
- Wydziału Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ - opiniowanie przygotowywanych wydawnictw promocyjnych i informacyjnych (tablice w powiecie sławieńskim, przewodnik po szlaku św. Jakuba, wydawnictwa).

II.2.3. Zagospodarowanie na cele turystyczne obiektów zabytkowych.

PLAN

Koordynacja: Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji UM WZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania, instytucje kultury.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na promocję, ilość działań.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ GOSPODARKI I TURYSTYKI UM WZ

Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki otrzymało w 2012 r. dotację na zadanie: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej zabytkowej Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej przez zagospodarowanie obiektów kolejowych”. Na ten cel organizacja otrzymała 33.000 zł.

II.2.4. Budowa i promocja produktów turystycznych i kulinarnych w oparciu o zasób dziedzictwa kulturowego (w tym niematerialnego)

PLAN

Koordynacja: UM WZ – Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Rolnictwa i Rybactwa.

Partnerzy: instytucje i organizacje odpowiednie do realizacji zdania, w tym: lokalne organizacje turystyczne (LOT), instytucje kultury.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na promocję, ilość działań.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ GOSPODARKI I TURYSTYKI UM WZ

Biuro Turystyki każdego roku uczestniczy w krajowych i zagranicznych targach i imprezach turystycznych, podczas których promowana jest m.in. turystyka kulturowa.

W ramach projektów promocyjnych przeprowadzona została kampania medialna (telewizja, internet) z wykorzystaniem telewizyjnych spotów reklamowych, które obejmowały zabytkowe miejsca w regionie.

Organizowane były wizyty studyjne dla polskich i zagranicznych touroperatorów i dziennikarzy, w programie których znajdowały się także miejsca związane z prezentacją walorów kulturowych regionu.

W latach 2012–2013 organizowany był konkurs pn. „Zachodniopomorska Wieś Turystyczna”, w którym oceniana była atrakcyjność turystyczna zachodniopomorskich wsi, także pod kątem zasobów i wykorzystania materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Efektem projektu są m.in. tablice informacyjne we wsiach będących laureatami konkursu oraz folder pt. „Zachodniopomorska Wieś Turystyczna”.

Wydział dokonał także zakupu dokumentacji fotograficznej, która wykorzystywana jest do wydawnictw, na stronach internetowych oraz innych działaniach promocyjnych regionu.

Wspierane są także finansowo i merytorycznie przedsięwzięcia związane z promocją kulturową regionu, m.in.:

- wsparcie turystycznej promocji regionu w ramach działań realizowanych podczas projektów Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (w Niemczech - dystrybucja materiałów prezentujących walory turystyczne regionu, w Polsce – organizacja wycieczek krajoznawczych po regionie);
- wsparcie Festiwalu Miejsc i Podróży Włóczykij, m.in. organizowanie dla uczestników Festiwalu wycieczek promujących walory turystyczne i kulturowe Pomorza Zachodniego;
- wsparcie różnych wydarzeń o charakterze historycznym i kulturowym, m.in.:
  - Międzynarodowe Targi Wyrobów Klasztornych w Bierzwniku;
  - „Trzy dni na Szlaku Cysterskim” w Bierzwniku; „Flis Odrzański” - Impreza turystyczna promująca walory województwa zachodniopomorskiego i tradycje flisactwa;
  - „Hanzeatyckie Dni Kołobrzegu”;
  - Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie;
  - Letni Festiwal Wędrowny na Gotyckim Szlaku – Muzyka w Zabytkach Pomorza Zachodniego;

- Kiermasz rzemiosła zachodniopomorskiego w trakcie święta Jakubowego;
- Henrykowskie Dni w Siemczynie;
- Centralny Złot Turystów Wojska Polskiego;
- Ogólnopolski Turniej Kół i Klubów PTTK;
- Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy;
- Wojewódzki Rajd po Ziemi Drawieńskiej.

Wydział w ramach bieżącej działalności oraz realizowanych projektów wykonuje foldery, mapy i przewodniki turystyczne, zawierające m.in. informacje i opisy szlaków turystycznych i zabytków regionu: „Informator turystyczny Pomorza Zachodniego”, foldery: „Poznaj Pomorze Zachodnie” „Zachodniopomorskie Campingi”, „Zachodniopomorskie Uzdrowiska”, „Zachodniopomorskie dla dzieci i młodzieży”, „Zachodniopomorska Kraina Wodna”, mapa turystyczne Pomorza Zachodniego, Słowianie i Wikingowie”.

Dokonywany jest także zakup produktów regionalnych oraz gotowych wydawnictw służących promocji regionu, m.in.: „Pomorze-praktyczny przewodnik turystyczny”, „Perły Pomorza”, przewodnik „Tajemnice Pomorza Zachodniego”, „Dwory i Pałace Województwa Zachodniopomorskiego”, „50 Cudów Pomorza Zachodniego”, „Pomorska Książka Kucharska”.

Wydawnictwa i produkty dystrybuowane są podczas różnych krajowych i zagranicznych przedsięwzięć o charakterze turystycznym oraz wręczane są jako upominki.

WYDZIAŁ ROLNICTWA I RYBACTWA UM WZ

1. Pozytywnie zaopiniowane wnioski o wpis produktów na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz wpisanie tych produktów na LPT. – 13 wniosków. Wśród wpisanych w badanym okresie są np.: akacjowy miód cedyński, sielawa wędzona z Pojezierza Drawskiego, pasztet z gęsi z powiatu pyrzyckiego. Obecnie na liście znajduje się 31 produktów z terenu województwa zachodniopomorskiego (zał. Nr 5).
2. Ilość członków przyjętych do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Pomorze Zachodnie – 9 nowych członków. Członkami są przedsiębiorstwa, firmy, gospodarstwa rolnicze i pasieczne oraz jedyna placówka oświatowa: Zespół Szkół Nr 6 im. Mikołaja Reja w Szczecinie z Technikum Gastronomicznym.
3. Uczestnictwo województwa zachodniopomorskiego (wystawca) w targach zagranicznych, podczas których promowane były produkty kulinarne – 3 wydarzenia, np. targi berlińskie Grüne Woche.
4. Uczestnictwo województwa zachodniopomorskiego (wystawca) w targach/ wystawach/ festynach krajowych, podczas których promowane były produkty kulinarne – 16 wydarzeń, m.in. Piknik nad Odrą (Szczecin), Smaki Regionów (Poznań), Agro Pomerania (Barzkowice), Natura Food (Łódź).
5. Organizacja własnych konkursów związanych z produktami kulinarnymi – 5, w tym np. konkurs dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów „Poszukiwacze Smaków” czy „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”.
6. Współorganizacja szkoleń z zakresu wpisywania produktów na Listę Produktów Tradycyjnych oraz przystępowania do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Pomorze Zachodnie – 10 spotkań w różnych miejscach regionu.
7. Współorganizacja obcych wydarzeń/ imprez poprzez ufundowanie nagród w konkursach związanych z produktami kulinarnymi – 14 wydarzeń, np. Łobeska Baba Wielkanocna, Smaki Ryb Odrzańskich (Żabowo).
8. Inne działania, np. programy telewizyjne, spotkania, wyjazdy studyjne w ramach Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Pomorze Zachodnie – 6.

CEL III. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI REGIONALNEJ W OPARCIU O DZIEDZICTWO KULTUROWE I POTRZEBĘ JEGO ZACHOWANIA DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

CEL OPERACYJNY III.1.

EDUKACJA REGIONALNA

ZADANIA:

III.1.1. Tworzenie warunków organizacyjnych i prawnych dla funkcjonowania instytucji zajmujących się dziedzictwem kulturowym i zabytkami województwa

PLAN

Koordynacja: Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Partnerzy: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na działalność instytucji.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Podjęte działania:

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego finansuje lub współfinansuje instytucje kultury, z których część w sposób szczególny działa w dziedzinie dziedzictwa kulturowego. Są to:

- Muzeum Narodowe w Szczecinie z oddziałami:
  - Muzeum Miasta Szczecina
  - Muzeum Sztuki Współczesnejoraz jednostkami
  - Dział Morski
  - Galeria Sztuki Dawnej
  - Centrum Dialogu „Przełomy”
  - Wystawa Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej
- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
- Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Pozostałe instytucje kultury :

- Opera na Zamku w Szczecinie
- Teatr Polski w Szczecinie
- Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie

Nadzór nad jednostkami sprawuje Wydział Kultury Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego WZ.

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

Prowadzenie, finansowanie i nadzór instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Nadzorowane instytucje realizują zadania w obszarze nauki, kultury i sztuki na rzecz społeczności regionalnej.

Tab. Ogólnie wydatki na kulturę w budżecie Województwa Zachodniopomorskiego w latach 2013-2014 w mln zł¹²

Budżet	2013 r.	2014 r.
Razem	54,2	86,3
w tym:		
Instytucje kultury*	48,8	82,3
Zabytki	1,0	1,2
Dotacje dla NGO	0,7	0,6
Pomoce finansowe	1,8	1,3

* Biuro Dokumentacji Zabytków, Książnica Pomorska im. S. Staszica, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Opera na Zamku, Ośrodek Teatralny KANA, Teatr Polski w Szczecinie, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

Kreowanie e-wizerunku i budowa marki – edukacja medialna poprzez prowadzenie, rozbudowę, modyfikację i stałą aktualizację treści i grafiki strony internetowej Biura Dokumentacji Zabytków.

Biuro prowadzi administrację strony internetowej, jako fundamentalny element kreowania e-wizerunku firmy i budowy marki w sieci. W analizowanym okresie prowadzono wiele prac rozwijających stronę, w tym technicznych:

- instalację języka znacznikowego do przesyłania nagłówków wiadomości – czytnik RSS,
- instalację i konfigurację paska informacyjnego „Cookies” na stronie internetowej Biura Dokumentacji, Zabytków w myśl art. 173 „Przechowywanie informacji lub uzyskiwanie dostępu do informacji już przechowywanej...”, ustawy z dnia 16.11.2012 r. o zmianie ustawy – Prawo telekomunikacyjne,
- analizę przedwdrożeniową, migrację treści, analizę grafiki i treści, test strony, test panelu administracyjnego.

Prowadzono także wprowadzanie nowych treści merytorycznych, jak:

- utworzenie i zamieszczenie formularza zgłaszania uwag do poradnika w ramach projektu „Kościoły ryglowe Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej,
- stała aktualizacja treści i grafiki, zamieszczanie i publikacja artykułów,
- monitoring i analiza statystyk.

Ilość rekordów na portalu cyfrowym: 751 rekordów (w tym: artykuły, fotografie, grafiki, prezentacje multimedialne, dokumenty w formacie pdf, linki do stron)

III.1.2. Organizacja Europejskich Dni Dziedzictwa na terenie województwa zachodniopomorskiego

PLAN

Koordinacja: BDZ.

¹² Dane WKNIDN UW WZ

Partnerzy: UM WZ – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Promocji, Turystyki i Gospodarki, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, samorządy lokalne, społeczni opiekunowie zabytków, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, związki wyznaniowe, właściciele zabytków i in.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na organizację EDD, ilość uczestników EDD, ilość wydarzeń EDD.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

EDD - *Europejskie Dni Dziedzictwa* to największy w Europie projekt społeczno-edukacyjny, zapoczątkowany decyzją Rady Europy w 1991 roku. Polska jest jego aktywnym uczestnikiem od 1993 r., a województwo zachodniopomorskie od 1995 r. Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie jest od 2005 r. koordynatorem w imieniu Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

Nadrzędnym celem tego wydarzenia jest promowanie różnorodności regionalnego dziedzictwa kulturowego, przypomnienie o wspólnych korzeniach kultury europejskiej i propagowanie dialogu międzykulturowego, udostępnianie do zwiedzania miejsc i obiektów, na co dzień niedostępnych lub nieznanym.

Corocznie zwiększa się liczba uczestników EDD, zarówno instytucjonalnych jak indywidualnych – w 2014 r. zaangażowane były 62 instytucje, samorządy, stowarzyszenia. Liczbę uczestników oszacowano na 27 tys. osób.

Generalny Konserwator Zabytków zaleca, aby EDD były całorocznym projektem edukacyjnym, realizowanym we współpracy z samorządami, instytucjami kultury, stowarzyszeniami, szkołami, prywatnymi właścicielami zabytków – z kulminacją we wrześniu każdego roku.

Działania te, które od lat prowadzi BDZ, są szczególnie ważne na Pomorzu Zachodnim, z jego burzliwymi dziejami i tragiczną cezurą II wojny światowej.

Podjęte działania:

- Współpraca ze stowarzyszeniami, instytucjami kultury, urzędami, firmami przy organizacji Europejskich Dni Dziedzictwa na terenie Szczecina oraz województwa zachodniopomorskiego, np. w 2014 r.:

Stowarzyszenie Centrum Słowian i Wikingów Wolin – Jomsborg – Vineta

Stowarzyszenie Drużyna Grodu Trzyglowa

Stowarzyszenie Miłośników Latarni Morskich

Stowarzyszenie Dziedzictwo Morza

Stowarzyszenie Autorów ZAIKS

Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

Muzeum Regionalne im. Andrzeja Kaubego w Wolinie

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie

Urząd Morski w Szczecinie

Akademia Morska w Szczecinie

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. T. Szelińskiego w Szczecinie

Żegluga Szczecińska sp. z o.o.

CSL Internationale Spedition (Moja Łasztownia)

„Media Promocja” Zdzisław Cozac

Magemar Polska Sp. z o.o. (Bembridge)

- **Administracja i zarządzanie treścią strony internetowej Biura Dokumentacji Zabytków.**
Zamieszczenie stale aktualizowanej informacji na temat partnerów i organizatorów EDD, programu EDD, cyklu artykułów relacjonujących przebieg EDD na terenie województwa zachodniopomorskiego, galerii zdjęć. (łącznie 35 artykułów)
- **Dokumentacja fotograficzna z przebiegu Europejskich Dni Dziedzictwa.**
Inauguracja 2013 r. w Siemczynie (ok. 250), Inauguracja w 2014 r. w Szczecinie (ok. 250), pokaz filmu „Miasto zatopionych bogów” w kinie Zamek (ok. 80), wykład i pokaz filmu w Ratuszu Staromiejskim (ok. 90), zwiedzanie Starej Rzeźni (ok. 250), wykład w Urzędzie Morskim w Szczecinie(ok. 80).
- **Projekt, druk, dystrybucja plakatu Zachodniopomorskich EDD**
Opracowanie graficzne corocznie nawiązuje zarówno do tematu ogólnopolskiego jak i specyfiki naszego regionu. W 2013 r. temat brzmiał: „Nie od razu Polskę zbudowano”, w 2014 r. „Dziedzictwo- źródło tożsamości”.
- **Przygotowanie materiału do publikacji folderu/broszury upamiętniającej 10 lat działalności Biura Dokumentacji Zabytków przy organizowaniu Europejskich Dni Dziedzictwa.**
Chronologiczna segregacja fotografii, artykułów prasowych, wykonanie skanów archiwalnych zaproszeń, programów, folderów i publikacji. (łącznie 264 pliki).
- **Publikacja zwarta (tradycja Zachodniopomorskich EDD):** w 2013 r. „Między słupem a rygłem”. W 2014 r. „Z nurtem rzeki” – dystrybuowana bezpłatnie wśród uczestników.
- **Sprawozdanie dla Narodowego Instytutu Dziedzictwa**
Przygotowanie sprawozdania z przebiegu Europejskich Dni Dziedzictwa w woj. Zachodniopomorskim z uwzględnieniem frekwencji w tym: ilościowym udziale poszczególnych miejscowości z podziałem na rodzaj wydarzenia i szacunkową ilość uczestników.

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Wydział informuje na swoich stronach o obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa zachęcając do udziału w wydarzeniach i włączania się w ich organizację.

III.1.3. Popularyzacja wiedzy o historii i zabytkach województwa, w tym o dynastii Gryfitów oraz ochrony i opieki nad zabytkami

PLAN

Proponowana koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, samorządy lokalne, instytucje kultury, społeczni opiekunowie zabytków, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na organizację, ilość wspieranych wydarzeń.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Zlecenie realizacji zadań podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w ramach otwartego konkursu ofert;
- Promocja kultury w województwie zachodniopomorskim;
- WKNiDN rozdysponowuje środki z budżetu województwa przeznaczone na realizację zadań z zakresu kultury, w tym na zadania związane z propagowaniem wiedzy o dynastii Gryfitów, poprzez wsparcie podległych instytucji kultury np. Zamek Książąt Pomorskich, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Książnica Pomorska.

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

- XV Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

W 2013 roku BDZ opracowało:

- Foldery informacyjno-zdjęciowe na EDD dot. zwiedzanych przez uczestników miejscowości (przygotowywane na każdą kolejną edycję, rozdawane bezpłatnie);
- Zeszyty edukacyjne „Ryglowe łamanie głowy – cz. II” dla uczniów szkół podstawowych – materiały do zabaw edukacyjnych merytorycznie opracowane na podstawie i odnoszące się do rodzimego dziedzictwa kulturowego (rozdawane bezpłatnie w ramach prowadzonych lekcji i warsztatów edukacyjnych);
- Foldery (zeszyty) popularyzujące wiedzę o regionalnym budownictwie ryglowym, dot. kościołów ryglowych w miejscowościach Dżisna, Krupy – najstarsza świątynia datowana na ok. 1400 r.
- Wystawy tematyczne opracowywane ze środków własnych BDZ i dotacji MKiDN dotyczące dziedzictwa materialnego, prezentowane w siedzibach samorządów lokalnych, szkołach, obiektach sakralnych, jako elementy uzupełniające konferencje specjalistyczne – np. Antikon – Architektura Ryglowa Wspólne Dziedzictwo – np. w 2014 r. BDZ prezentowało historyczne układy ruralistyczne z okresu kolonizacji fryderycjańskiej.
- Strona internetowa BDZ, prezentująca m.in. obiekty zabytkowe z terenu województwa
- Udział pracowników merytorycznych w konferencjach regionalnych i międzynarodowych (np. Modernizm w Europie. Modernizm w Gdyni, Spotkania Pomorskie w Trzebiatowie)
- Wykłady i prelekcje prowadzone przez pracowników BDZ, na zaproszenie partnerów regionalnych.

Prowadzona była także digitalizacja kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa z zasobu WUOZ w Koszalinie

2013 r.

Wprowadzanie danych do systemu BDZ, segregacja, uporządkowanie i poprawienie jakości skanów kart z terenu delegatury WUOZ w Koszalinie (gminy: Gościno, Grzmiąca, Połczyn Zdrój, Rymań, Sianów, Siemyśl, Sławno II, Sławoborze, Świdwin). Łącznie: **5215 plików** w 573 folderach.

2014

Wprowadzanie danych do systemu BDZ, segregacja, uporządkowanie i poprawienie jakości skanów kart z terenu delegatury WUOZ w Koszalinie (gminy: Postomino, Świeszyno, Tychowo, Szczecinek). Łącznie: **2146 plików** w 248 folderach.

BDZ wykonało także ewidencje miejsc pamięci poległych w czasie I wojny światowej na terenie województwa zachodniopomorskiego. Zadanie wymagało współpracy z Biurem Geodezji Urzędu Marszałkowskiego przy opracowywaniu map z wykorzystania danych Państwowego Zasobu

Geodezyjnego i Kartograficznego do nowo tworzonej pozycji na stronie internetowej BDZ „Ewidencja upamiętnień z I wojny światowej”.

- Aktualizacja dokumentacji upamiętnień z I wojny światowej; dokumentacja fotograficzna upamiętnień z gmin powiatu stargardzkiego (dokumentacja fotograficzna 1944 rekordów):
gm. Stargard Szczeciński (Sowno, Żarowo, Grzędzice, Rogowo, Małkocin, Skalin, Witkowo Drugie, Strzyżno, Krąpiel)
gm. Ińsko (Granica, Studnica, Ińsko)
gm. Dobrzany (Lutkowo, Biała, Dobrzany, Krzemień, Błotno, Sierakowo, Szadzko)
gm. Suchań (Brudzewice, Suchanówko, Wapnica, Modrzewo, Tarnowo)
gm. Marianowo (Sulino, Wiechowo, Marianowo)
gm. Chociwel (Kamienny Most, Kania)
gm. Stara Dąbrowa (Chlebowo, Rosowo, Chlebówko, Łęczycza, Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa)
- Opracowanie szablonu poruszania, edycji i nawigacji nowej sekcji w panelu administracyjnym strony internetowej BDZ. Utworzenie nowej sekcji na stronie internetowej BDZ „Ewidencje Upamiętnień z I wojny światowej”. Zamieszczenie/upublicznienie na stronie internetowej BDZ kart ewidencyjnych pomników z I w. św. z gmin: Stargard Szczeciński, Marianowo i Chociwel. Opracowanie graficzne otrzymanych map, utworzenie i naniesienie grafik i legend. (łącznie 15 kart, 2 ikonografie, 3 mapy).

III.1.4. Włączenie problematyki dziedzictwa kulturowego do programów edukacyjnych.

PLAN

Koordynacja: Wydział Edukacji i Sportu UM WZ, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

Partnerzy: BDZ, samorządy lokalne i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość opracowań

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ EDUKACJI I SPORTU UM WZ, ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

- Kurs dla kierowników wycieczek szkolnych – w ramach kursów prowadzone były zajęcia z zakresu "Formy i baza krajoznawstwa i turystyki";
- Kurs instruktażowy dla kierowników wypoczynku dzieci i młodzieży – w ramach kursów prowadzone były zajęcia z zakresu "Formy i baza krajoznawstwa i turystyki";
- Warsztaty: Na dobry start w przygotowaniach do szkoły – wychowanie przez sztukę.

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

- Szkolenie doradców metodycznych „Czym jest wielokulturowość?"; liczba odbiorców: 10, doradcy z Pracowni Humanistycznej (2013 r.);
- Szkolenie na temat „Obozy internowania dla działaczy solidarnościowych na środkowym Pomorzu – aspekty prawne"; liczba odbiorców: 39, nauczyciele historii i wos;

- „Ciekawe książki pisarzy związanych z naszym regionem” – dyżur tematyczny dla nauczycieli języka polskiego; liczba odbiorców: 8, nauczyciele (2013 r.); 10, nauczyciele (2014 r.).

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

BDZ aktywnie włącza się (w miarę posiadanych środków i zasobów kadrowych) w działania wspierające oświatę (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) - cyklami warsztatów i prelekcji poświęconych problematyce rodzimego dziedzictwa kulturowego w formie: warsztatów plastycznych dla dzieci młodszych, konkursów i prezentacji multimedialnych dla pozostałych grup wiekowych. BDZ opracowało własne teczki edukacyjne pn. „Ryglowe łamanie głowy”, zawierające tzw. karty pracy, które są modyfikowane w zależności od grupy docelowej (a także wykorzystywane bywają w DPS jako materiał pomocniczy w terapii zajęciowej dla pensjonariuszy – Włóścibórz gm. Dygowo).

W 2013 r. BDZ prowadziło autorskie warsztaty edukacyjne (szkoły w Mieszkowicach, Drawsku Pom., Starym Worowie, Motarzynie) – z wykorzystaniem zeszytów edukacyjnych, w tym opracowanych przez muzea w Stargardzie i Szczecinku oraz powiat stargardzki we współpracy z Muzeum Archeologiczno-Historycznym.

W 2014 r. BDZ przygotowało i prowadziło w szkole podstawowej w Sławęcinie blok tematyczny (dla wszystkich klas, łącznie z „O”) o regionalnym dziedzictwie kulturowym, w tym autorskie lekcje „Znane czy nieznanne? Odkrywamy zabytki naszej okolicy” z materiałem zadaniowym (puzzle, łamigłówki, gry, zabawy plastyczne) odnoszącym się do historii miejscowości gminy.

- opracowało też materiały edukacyjne dotyczące budownictwa ryglowego (2 teczki, 200 egz.)

III.1.5. Tworzenie lokalnych muzeów i izb regionalnych

PLAN

Koordinacja: Muzeum Narodowe w Szczecinie.

Partnerzy: BDZ, instytucje kultury, muzea, samorządy lokalne, jednostki organizacyjne działające w sferze kultury i oświaty, społeczni opiekunowie zabytków, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, liczba wydarzeń, które otrzymały wsparcie, ilość utworzonych izb regionalnych/muzeów.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

MUZEUM NARODOWE W SZCZECINIE

Muzeum Narodowe w Szczecinie nie podejmowało działań w tym zakresie.

Muzeum współtworzy tożsamość regionalną i narodową Pomorza Zachodniego wspierając swym potencjałem naukowym i doświadczeniem inne jednostki organizacyjne działające w sferze kultury – tworzenie samodzielnych lokalnych muzeów i izb regionalnych wykracza poza jego statutowe kompetencje.

III.1.6. Tworzenie oferty edukacyjnej kierowanej do właścicieli i użytkowników zabytków w zakresie opieki nad zabytkami i pozyskiwania funduszy na remonty i adaptacje zabytków

PLAN

Koordinacja: BDZ, Wydz. Zarządzania RPO.

Wskaźniki: wysokość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość szkoleń, ilość przeszkolonych osób.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE.

BDZ opracowało (dostępny na stronie www) „Poradnik dla właścicieli obiektów zabytkowych”, w którym zawarte są podstawowe informacje prawne, organizacyjne i techniczne dotyczące działań opiekuńczych. Inne działania BDZ:

- Pracownicy Biura udzielają szeroko rozumianej pomocy – w czasie spotkań bezpośrednich przy obiektach, telefonicznych, w siedzibie Biura - w zbieraniu materiałów wyjściowych do podejmowania decyzji, w przygotowaniu wniosków o dotacje, promocji, bieżącej opieki nad zabytkiem,
- Opracowania opinii dotyczących stanu technicznego i wartości zabytku, w oparciu o materiały archiwalne zewnętrzne i własne
- Udostępnianie dokumentacji z archiwum własnego BDZ
- Uświadamianie właścicieli zabytków objętych np. wojewódzką lub gminną ewidencją zabytków, o potrzebie prawidłowej opieki nad zabytkiem oraz możliwości pozyskania środków na remonty.

III.1.7. Promowanie tradycyjnych form i cech regionalnej architektury i budownictwa oraz dawnych rzemiosł i technik budowlanych, ginących zawodów, dziedzictwa niematerialnego regionu

PLAN

Koordynacja: BDZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania, działające w obszarze architektury i budownictwa.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość szkoleń, ilość wystaw, ilość przeszkolonych osób.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

BDZ od 2000 roku prowadzi ewidencję zabytkowych detali i elementów architektonicznych (w formie kart inwentaryzacyjnych) – jest to odrębny od WKZ własny zasób ewidencyjny. W 2014 r. został skatalogowany w formie bazy elektronicznej. Zestawienie wykazało 1097 obiektów dotychczas zinwentaryzowanych.

W zadaniu tym przedmiotem działań Biura jest dokumentacja wystroju elewacji i stolarek budowlanych głównie zabytkowych domów mieszkalnych miasteczek i wsi zachodniopomorskich (w dalszej kolejności: pałaców, dworów, kościołów). Inwentaryzowane są charakterystyczne dla regionu zdobienia tynkarskie, ceglane, drewniane elewacji (w tym różnego typu datowniki, inskrypcje). Elementy te (często niedostrzegane i niedoceniane dziedzictwo zachodniopomorskiego krajobrazu kulturowego) szybko znikają, niszczeją bądź są usuwane w kolejnych remontach prowadzonych przez właścicieli.

Najstarsze dotychczas zinwentaryzowane stolarki drzwiowe pochodzą z k. XVIII w. W Moryniu zdokumentowano zespół neorenesansowych stolarek drzwiowych (30 stolarek z 2 poł. XIX w.) w parterowych domach o walorach kulturowych, w Dobrej k. Nowogardu drzwi biedermeierowskie (z 1 poł. XIX w.). Odrębną grupę stanowi detale kurortowy (nadmorski) czy coraz rzadziej widoczne w zabudowie wiejskiej oryginalne drewniane elementy domów ryglowych (ozdobne opaski okienne, snycerka drzwi, wycięte w belkach inskrypcje, datujące bądź imienne daw. właścicieli, opracowania snycerskie szczytów). W ramach ewidencji powstają też karty małej architektury (kapliczki, krzyże misyjne, pawilony, kioski, niewielkie gabarytowo budynki dawnych wozowni, kuźni itp.).

Dotychczas prowadzone przez BDZ prace tj. dokumentacja zabytków in situ, karty inwentaryzacyjne detali domów w obrębie starej zabudowy miejskiej, publikowane artykuły i prezentacje na konferencjach branżowych regionalnych, wystawy fotograficzne – wykazały też pozytywny oddźwięk, zainteresowanie społeczności lokalnej, np:

- w Moryniu Miejski Ośrodek Kultury wydał serię folderków pn. *Moryń Historyczny*, opisujących cenne historycznie obiekty na terenie gminy, jeden z nich dotyczy zabytkowych XIX w. stolarek („Drzwi i bramy”) – dostępne nieodpłatnie mają za zadanie promocję dziedzictwa kultury materialnej i poszerzenia o niej wiedzy.
- w Sławnie – UM zorganizował konkurs fotograficzny dla mieszkańców miasta o detalu historycznym miasta.

Niestety obserwuje się też przykłady negatywne, tj. postępującą wymianę zabytkowych stolarek drzwiowych na nowe konstrukcje metalowe, np. przy rewitalizacji zabudowy staromiejskiej w Nowym Warpnie, czy przy modernizacji domów wiejskich, w których to miejscowościach zinwentaryzowano stolarki z wyróżniającym się zdobieniem nadświetli.

W ramach zachowania tożsamości krajobrazu, lokalnych wyróżników architektury planowane jest opracowanie katalogu o rodzimych formach detalu, kolorystyce, zdobnictwie domów z wzornikiem, który mógłby być źródłem wiedzy, inspiracji dla architektów, projektantów, rzemieślników tworzących w poszanowaniu tożsamości historycznej i materialnego dziedzictwa regionu.

Zadania wykonane w 2013-2014:

W 2013 r. – opracowano 14 kart detalu i stolarek budynków ryglowych (do XIX-wiecznej chałupy w Ryszewie i kościołów ryglowych).

W 2014 r. - wykonano 52 karty detalu i wyposażenia jednej ze szczecińskich willi z pocz. XX w. (ob. siedziba szkoły muzycznej I stopnia).

Karty ewidencyjne detalu przekazano urzędowi gminy w Sławnie i Mieszkowicach.

Zebrany materiał skatalogowano w formie bazy elektronicznej (1097 kart inwentaryzacyjnych).

Przeprowadzone były także warsztaty o budownictwie ryglowym i dziedzictwie kulturowym dla dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych gminy wiejskiej i miasta Sławno (UM Sławno), gmin Ostrowice (zespół szkół w Nowym Worowie), Choszczno (SP Sławęcín), Drawsko (SP Drawsko

Pomorskie), Mieszkowice (Ośrodek Kultury Mieszkowice), warsztaty o budownictwie tradycyjnym podczas Festiwalu Glazu w Moryniu – udział wzięło ok. 600 uczestników.

- W 2013 BDZ realizowało projekt dofinansowany przez MKIDN i UM WZ pn: „Zachodniopomorska architektura ryglowa – społeczny i materialny wymiar dziedzictwa”, z Programu MKIDN Dziedzictwo Kulturowe Priorytet Kultura ludowa. Adresowany był do młodzieży szkolnej, słuchaczy uniwersytetu III wieku, pensjonariuszy DPS, pracowników samorządowych. W ramach projektu BDZ wykonało m.in. inwentaryzację architektoniczną ryglowego kościoła w Karsiborze, dwie wystawy tematyczne dotyczące budownictwa ryglowego województwa zachodniopomorskiego. Przeprowadzono także 10 prelekcji tematycznych (siłami własnymi i w systemie zleconym), przygotowano zeszyty edukacyjne i karty pracy. Wykonano także karty ewidencyjne zabytków architektury.
- na Kongres Kultury Pomorza Zachodniego przygotowane były dwie wystawy: Dwory województwa, Detal architektoniczny i mała architektura;
- Na Konferencję Antikon 2013 – przygotowano wystawę „Osadnictwo fryderycjańskie”.

Przygotowane wystawy są mobilne, prezentowane w wielu miejscach województwa.

WYDZIAŁ EDUKACJI I SPORTU UM WZ, ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

Przeprowadzono:

- Warsztaty promujące lokalne rzemiosło „Poznajemy tajemnice pszczół”;
- Konsultacje zbiorowe „Zawodoznastwo podstawą pracy z młodzieżą gimnazjalną”; jako promocja zawodów charakterystycznych dla regionu oraz wytworów stanowiących dobra lokalne.

III.1.8. Popularyzacja wiedzy o dobrach kultury współczesnej, zwłaszcza zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ.

Partnerzy: BDZ, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, samorządy lokalne, instytucje kultury, organizacje samorządowe i pozarządowe.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na działania, ilość wspieranych wydarzeń, ilość opracowań i dokumentacji.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ:

- Organizowanie wydarzeń kulturalnych oraz wspieranie działań jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury oraz podmiotów wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie popularyzacji wiedzy o dobrach kultury współczesnej.

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

- Konsultacje zbiorowe „Czym jest festiwal literatury kobiet Gryfia”
- Festiwal Literatury Kobiet Gryfia

CEL OPERACYJNY III.2.

PROMOCJA WALORÓW KULTUROWYCH REGIONU

ZADANIA:

III.2.1. Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony

PLAN

Koordynacja: Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Współpracy Międzynarodowej, Wydział Edukacji i Sportu.

Partnerzy: BDZ, instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: ilość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość publikacji, ilość wyróżnionych osób.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

- Przyznawanie Odznaki Honorowej Gryfa Zachodniopomorskiego
- Dyplomy Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Swojskie zabytki”

Z inicjatywy BDZ Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przyznaje dyplomy wyróżniającym się właścicielom i użytkownikom zabytków, o nazwie „Swojskie Zabytki”.

W 2013-2014 przyznano 3 odznaki Gryfa Zachodniopomorskiego oraz 12 dyplomów osobom fizycznym, samorządom, jednostkom organizacyjnym, dobrze dbającym o mniej znane, a wartościowe obiekty zabytkowe.

2013 r. – 2 odznaki i 5 dyplomów

2014 r. – 1 odznaka i 7 dyplomów

- Europejskie Dni Dziedzictwa

Zarządu powierzył koordynację organizacji Europejskich Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa, corocznej imprezy popularyzującej dziedzictwo kulturowe - Biuru Dokumentacji Zabytków.

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Wydział podczas realizacji zadań własnych podejmuje działania związane z popularyzacją wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego, m.in. w wydawanych materiałach promocyjnych (mapach, folderach, przewodnikach), podejmuje także inicjatywy związane z przystępowaniem i realizacją projektów mających na celu działania na rzecz ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego (informacje o projektach przy zadaniu II.2.2)

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Nadzór, współpraca i wsparcie finansowe dla samorządowych instytucji kultury: Biura Dokumentacji Zabytków, Książnicy Pomorskiej, Zamku Księżąt Pomorskich w ramach

promowania właściwej opieki i popularyzacji zabytków i dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego;

- Zlecenie zadań w ramach konkursów ofert NGO – „Tradycje w kulturze”. Inicjatywy służące popularyzacji i ochronie elementów tradycyjnej kultury i dziedzictwa kulturowego wśród grup mniejszości narodowych i etnicznych w regionie.

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

ZAMKI I REZYDENCJE NA POMORZU - Wystawa czasowa

Wystawa „Zamki i rezydencje na Pomorzu” po raz pierwszy została pokazana w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w 2006 roku, a następnie w kilkunastu innych instytucjach kultury w Polsce i Niemczech. Na wystawie prezentowane są wybrane zabytki powstałe od XV do XX wieku, związane z przeszłością Pomorza, książęcym rodem Gryfitów i szlachtą pomorską. Makietom wybranych rezydencji towarzyszą plansze zawierające opisy i fotografie 35 z nich i internetowa www.pomorskiezamki.pl. Wystawa będzie dalej pokazywana w instytucjach kultury w regionie.

ZACHODNIOPOMORSKIE W FOTOGRAFII - Wystawa czasowa

Wystawa fotografii Grzegorza Soleckiego, Jerzego Undro, Marka Czasnojcia, Janusza Piszczatowskiego, Sławomira Pleśniarowicza i Zbigniewa Rynglewskiego przybliżyła zakątki Pomorza Zachodniego o walorach przyrodniczych i kulturowych, w tym zabytki architektury. Wystawa prezentowana była w kilku instytucjach kultury w Polsce i Niemczech, w 2013 roku była prezentowana w Ratuszu w Wolgast. W kolejnych latach wystawa będzie dalej pokazywana w instytucjach kultury w regionie.

MIASTA KSIĘSTWA POMORSKIEGO - Wystawa czasowa

Wystawa „Miasta Księstwa Pomorskiego” była efektem projektu przybliżającego Wielką Mapę Księstwa Pomorskiego Eilharda Lubinusa, na której największe miasta księstwa Gryfitów zostały utrwalone na 49 wędutach tworzących bordiurę mapy. Oprócz opisów historycznych i fotografii współczesnych fragmentów miast i wybranych zabytków, atrakcją były makiety Szczecina, Wolgastu, Barth, Greifswaldu, Szadzka i Marianowa, stworzone na podstawie Mapy Lubinusa. Prezentowane były także dokumenty, grafiki i mapy ówczesnego Pomorza, pochodzące ze zbiorów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, Archiwum Państwowego w Szczecinie, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Ziemi Karlińskiej w Karlinie, Muzeum Regionalnego im. Andrzeja Kaubego w Wolinie oraz kolekcji prywatnej. Wystawa była prezentowana w Polsce i Niemczech. W kolejnych latach wystawa będzie dalej pokazywana w instytucjach kultury w regionie.

ZABYTKI SZCZECINA – cykl wykładów

Prowadzący: Małgorzata Gwiazdowska, Miejski Konserwator Zabytków

- Mit o Sedinie (09.01.2013)
- Neogotycka architektura Szczecina nawiązaniem do tradycji. Konserwacja i renowacja kościoła pw. św. Józefa Oblubieńca w Szczecinie (06.02.2013)
- Gmachy użyteczności publicznej przy ulicy Wały Chrobrego. Powrót do dawnej świetności (06.03.2013)
- Odbudowa szczecińskiego Podzamcza. Czy jak feniks z popiołów? (03.04.2013)
- Gmachy wymiaru sprawiedliwości. Powaga surowego wystroju, czy dekoracyjność pałacowych komnat? (15.05.2013)

- Dlaczego Paryż? Nowoczesny układ urbanistyczny miasta i XIX-wieczne kamienice Szczecina (05.06.2013)

WOKÓŁ POMORSKIEGO DZIEDZICTWA – cykl wykładów

Prowadzący: dr Janina Kochanowska, historyk sztuki

- Wokół pomorskiego dziedzictwa (30.01.2013)
- Zabytki wędrujące – nowe dziedzictwo Koszalina (27.02.2013)
- Dziedzictwo zapomniane – zabytki na przedmieściach (27.03.2013)
- Trudne dziedzictwo – sztuka czasu wojny (24.04.2013)
- Nowe zjawisko – cerkwie na Pomorzu i ich wyposażenie (29.05.2013)
- Powojenny wkład w pomorskie dziedzictwo sakralne (19.06.2013)
- Losy pomorskich kościołów w pierwszych latach po wojnie (30.10.2013)
- Dylematy konserwacji zabytkowych wyposażań kościołów na Pomorzu (27.11.2013)
- Tajemnice ołtarza z Pęczyna (29.01.2014)
- Tajemnice pewnego ratusza (26.02.2014)
- Mieszkać pięknie w zieleni (26.03.2014)
- Znane, lecz nie do końca (30.04.2014)
- Zabytki a moda (28.05.2014)
- Uwaga! Zabytki wokół nas (25.06.2014)
- Jak przelotne ptaki: Chaim Goldberg w Szczecinie (29.10.2014)
- Jak przelotne ptaki: Max Uecker na Pomorzu (26.11.2014)

SZKOŁA PATRZENIA – cykl wykładów

Prowadzący: dr Barbara Ochendowska Grzelak, historyk sztuki

- Wizerunek gryfa w sztukach plastycznych (01.10.2014)
- Średniowieczna sztuka Pomorza Zachodniego (03.12.2014)

SZCZECIN. RETROSPEKCJE

styczeń-czerwiec, wrzesień-grudzień 2014

Zadaniem cyklu dziesięciu spotkań było prezentowanie słuchaczom mało znanych elementów historii miasta na przestrzeni ostatnich 300 lat. Forma prowadzenia spotkań to gawędy – pasjonatów, kolekcjonerów, historyków i dziennikarzy. Tytuły spotkań:

- „Napoleońskie czasy w grodzie Gryfa”, prowadzenie: Cezary Domalski
- „Z kroniki feralnych wydarzeń”, prow. Wojciech Grodecki
- „Dawne pomorskie kulinaria”, prow. Grażyna Zaremba-Szuba
- „Sekrety starych pocztówek”, prow. Jan Dębski
- „Kamienice – tajemnice”, prow. Justyna Machnik
- „Mkną po szynach szczecińskie tramwaje”, prow. Mirosław Janiak
- „Bembridge. Wizyta Starszej Pani”, prow. Rafał Zahorski
- „Perły Łasztowni”, prow. Laura Hołowacz
- „Walki o Dąbie 1945”, prow. Marian Erenc
- „Historia statkami pisana. Dzieje szczecińskiej stoczni” prow. Krystyna Pohl

NOC KUPAŁY

21 - 23 czerwca 2013

Imprezy pn. „Noc Kupały. Tradycje świętojańskie” rozpoczęła się cyklem imprez dla dzieci pn. „Tradycje świętojańskie dla najmłodszych - W poszukiwaniu kwiatu paproci”. Na zamkowych dziedzińcach powstała osada słowiańska, a uczestnikom zapewniono m.in. następujące atrakcje:

- turniej walk
- koncerty zespołów muzycznych

- prezentacje dawnych rzemiosł m.in. kowalstwo, tkactwo, ciesielstwo, rybactwo, wyroby z wosku, gliny, plectenie wianków, złotnictwo, kuchnia wczesnośredniowieczna
- konkursy i zabawy tj.: rzut oszczepem, toporem, strzelanie z łuku, „droga wojownika”, garderoba woja” - możliwość przebrania się w strój woja i udział w próbach walk
- konkurs na najpiękniejszy wianek. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w sobotę wieczorem, po czym korowód wyruszył nad Odrę, aby zgodnie z tradycją puścić wianki.

W wydarzeniu wzięły udział grupy wojów i rzemieślników: Drużyna Grodu Trzygłowa (Szczecin, Warszawa, Poznań), Nordelag (Trójmiasto), Walhalla (Poznań), Jastrząb (Bytów), Ulvborg Hird (Białystok), Ukraine (Torgelow), Gimlea (Szczecin), Poznańscy Zielarze i Viking Kristall (Poznań), Huggins Hird i Bukowe Wzgórze (Szczecin).

NOC KUPAŁY - WSPÓLNE POMORSKIE DZIEJE

21 - 22 czerwca 2014

Wspólne polsko-niemieckie przedsięwzięcie pod hasłem „Noc Kupały - wspólne pomorskie dzieje”. Impreza nawiązywała do czasów gdy Pomorze było jednym organizmem i wspólną krainą Pomorzan. W replice osady wczesnośredniowiecznej na dziedzińcach Zamku Książąt Pomorskich polscy i niemieccy rzemieślnicy przybliżali sposób życia, wykonywaną pracę oraz prezentowali rzemiosło, można było także obejrzyć namioty wojów, ich broń i wyposażenie.

KONFERENCJA NAUKOWA

W 2014 r. w Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni odbyła się wystawa poświęcona Wielkiej Mapie Księstwa Pomorskiego znajdującej się w tymże Muzeum, połączona z konferencją naukową. Mirosława Koutny-Giedrys – konserwator z pracowni zamkowej wygłosiła referat: „Działania profilaktyczne w zakresie ochrony papierowych zbiorów muzealnych”, publikowany w Biuletynie Historycznym MMW w Gdyni. W referacie omówione zostały działania w zakresie ochrony papierowych obiektów, w nawiązaniu do mapy Lubinusa ze zbiorów zamkowych.

KSIĄŻNICA POMORSKA

Organizacja spotkań autorskich autorów książek i wydawnictw, regionalistów, specjalistów zajmujących się dziedzictwem regionu:

- Prezentacja serii wydawniczej „ZAMKI I OGRODY W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM” –cyklu monografii, których wydawcą jest Fundacja Akademia Europejska Kulice-Külz
  - spotkanie z autorami zeszytów poświęconych zamkom w Rybokartach i Starogardzie
  - spotkanie z autorami zeszytów poświęconych zamkom w Maciejewie i Pęzinie;
- SPOTKANIA REGIONALNE W KSIĄŻNICY POMORSKIEJ – ukazanie procesu kształtowania się tożsamości kulturowej regionu w aspekcie historycznym i współczesnym oraz popularyzacja wiedzy regionalnej:
  - XII Spotkania Regionalne z Miastem i Gminą Sianów
  - XIII Spotkania Regionalne: Miasto i Gmina Myślibórz w obiektywie;
- Wystawa: „Z oddali i z bliska” Stanisława Mrowińskiego widoki miast Pomorza Zachodniego w 1954 r.;
- Puszcza Bukowa - wczoraj, dziś, jutro... – spotkanie z cyklu „Cudze chwalimy a i swoje znamy, czyli Spotkania Pomorzoznawcze...” oraz wystawa;
- Wystawa, konferencja i happening: „Cztery kąty i piec piąty” – przedstawiającej historię zduństwa na Pomorzu;
- Wykład Michała Rembasa "Cuda na fasadach" o zdobieniach i detalach architektonicznych na szczecińskich kamienicach;
- Wystawa „Plany i widoki Szczecina w grafice i kartografii ze zbiorów Książnicy Pomorskiej”

- Wykład inż. Przemysława Sztajnera „Skamieniali świadkowie zamierzczej przeszłości Pomorza i Bałtyku”
- Spotkanie ze Zbigniewem Plesnerem i dr. Lutzem Libertem i prezentacja książki o Europejskim Parku Hugonotów” w Schwedt i Zespole Parkowo-Leśnym "Dolina Miłości" w Zatonii Dolnej
- Spotkanie i dyskusja na temat „Podziemny Szczecin – fakty i mity”
- Spotkanie wspomnieniowe i wystawa „Jerzy Noskiewicz – ornitolog, przyrodnik, twórca Rezerwatu Świdwie”

OPERA NA ZAMKU W SZCZECINIE

Ze względu na specyfikę instytucji, działalność promocyjna dotycząca dziedzictwa kulturowego regionu prowadzona jest niejako „przy okazji”. Realizowana przebudowa siedziby na Zamku Książąt Pomorskich przewiduje, poza zasadniczym celem dostosowania do nowych wymagań, trzy zadania konserwatorskie: rekonstrukcję historycznego stropu drewnianego w Galerii Południowej, wykonanie prac konserwatorskich XVI-wiecznej polichromii w zabytkowej komnacie na III piętrze Wieży Więziennej oraz wkomponowanie i wyeksponowanie odsłoniętego muru tylnej ściany spichlerza pod tarasami skrzydła wschodniego, po wykonaniu których, unikatowy obiekt dotychczas niedostępny dla publiczności, zostanie po przebudowie udostępniony dla grup zorganizowanych.

TEATR POLSKI W SZCZECINIE

Działalność promocyjna prowadzona jest okazjonalnie, jako towarzysząca działalności podstawowej. W 2014 r. zorganizowano wystawę rzeźb Jana Zięciaka (XII 2014 – II 2015, foyer Teatru Polskiego).

WYDZIAŁ EDUKACJI I SPORTU UM WZ

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

ZCDN przeprowadziło następujące działania:

- Warsztaty „Wpływ kultury na współczesne tendencje językowe. Ogólnopolska konferencja dla nauczycieli języka polskiego”
- Warsztaty „Poznajemy przyrodnicze walory Puszczy Bukowej i Szczecińskiego Centrum Informacji Turystycznej nad Jeziorem Szmaragdowym”
- Warsztaty „Poznajemy geo-i bioróżnorodność polskiego wybrzeża”
- Porozumienie – Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w ramach porozumienia z bibliotekami zachodniopomorskimi tworzy Zachodniopomorską Bibliotekę Cyfrową „Pomerania”, która w kolekcji „Dziedzictwo Kulturowe” zawiera 13 491 publikacji
- Konkurs wiedzy historycznej – Konkurs z Edukacji Regionalnej „Moja mała ojczyzna, moja miejscowość, mój region”; w roku szkolnym 2012/2013 odbyła się XII edycja konkursu zatytułowana „Historia Pomorza w XVI i XVII wieku”; w roku szkolnym 2013/2014 konkurs zorganizowany był pod hasłem „Historia Pomorza w okresie średniowiecza”
- Organizacja uroczystości obchodów 65-lecia funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli na Pomorzu Zachodnim

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI w Koszalinie

- Zakładka „Pomorze Zachodnie – TO MY” na www.cen.edu.pl
- Wystawa nagrodzonych i wyróżnionych prac fotograficznych w CEN w Koszalinie – 65 prac w 2013 r., 120 prac w 2014 r.

- Warsztaty fotograficzne „Kołobrzeg w fotografii” w oparciu o grę terenową
- Warsztaty filmowe „Kołobrzeg w filmie” w oparciu o grę terenową
- Konkurs fotograficzny dla uczniów „Wokół nas – ludzie, miejsca, sytuacje” w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – TO MY!” – 280 prac w 2013 r., 300 prac w 2014 r.
- Konkurs filmowy dla uczniów Stąd jesteśmy w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – TO MY!” – 35 filmów w 2013 r., 15 filmów w 2014 r.
- Warsztaty fotograficzne „Promocja regionu i szkoły w fotografii”
- Warsztaty filmowe „Promocja regionu i szkoły w filmie”
- Konferencja dla nauczycieli „Nowoczesne technologie w promocji regionu i szkoły”

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

W ramach projektów realizowanych ze środków WFOŚiGW oraz NFOŚiGW zaprojektowano i zamontowano szereg tablic o tematyce historycznej „Cmentarze ewangelickie na terenie DPK”, „Historia Puszczy Bukowej”, „Elementy historyczne architektury Puszczy Bukowej”, „Historia Cedyńskiego Parku Krajobrazowego” – zawierające zarówno ikonografię obiektów zabytkowych jak i poświęconych im treści.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE

Przeprowadzono następujące działania:

- przygotowanie przez zespół BDZ listy najciekawszych obiektów zabytkowych województwa zachodniopomorskiego dla Urzędu Marszałkowskiego WZ
- opracowanie zestawienia zabytkowych cmentarzy żydowskich i obiektów gmin żydowskich w województwie zachodniopomorskim
- spotkanie z mieszkańcami wsi i uczniami liceum w Tychowie w sprawie odnowienia cmentarza wiejskiego w Motarzynie, gm. Tychowo, przygotowanie i wygłoszenie prelekcji z prezentacją multimedialną „Zraniona pamięć. Cmentarze i upamiętnienia – ‘trudne’ dziedzictwo Pomorza Zachodniego”
- wykłady dla studentów kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego o dziedzictwie kulturowym Pomorza Zachodniego
- wykład na temat zachowania dziedzictwa kulturowego, dla uczniów realizujących program „Kształtowanie Przestrzeni” prowadzony przez Zachodniopomorską Izbę Architektów RP
- wykład na temat translokacji zabytku architektury, dla członków Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa.

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów

PLAN

Koordinacja: UM WZ – Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Współpracy Międzynarodowej, Wydział Edukacji Sportu.

Partnerzy: Zamek Książąt Pomorskich, Muzeum Narodowe, BDZ.

Wskaźniki: ilość konkursów, ilość publikacji.

REALIZACJA W LATACH 2013-2014:

Podjęte działania:

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWO NARODOWEGO

W 2013 roku Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr XXIX/411/13 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie ustanowienia – na terenie województwa zachodniopomorskiego – roku 2014 Rokiem Gryfa. Uchwała miała na celu rozwijanie tożsamości regionalnej oraz poszanowanie dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego, wskazywała na konieczność podjęcia działań kulturalnych i edukacyjnych, mających na celu popularyzację wiedzy, między innymi o wkładzie w rozwój regionu Dynastii Gryfitów.

Realizując powyższą uchwałę prowadzono następujące działania:

- Wsparcie finansowe nadzorowanych instytucji kultury: Zamku Książąt Pomorskich, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskich, na realizację zadań związanych z propagowaniem wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów; organizacja wystaw, imprez, prelekcji;
- Zlecenia w ramach promocji kultury oraz w otwartym konkursie ofert.

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

Ekspozycje stałe:

- *POMPA FUNEBRIS KSIĄŻĄT Z DYNASTII GRYFITÓW*

W 1946 roku odnaleziono w krypcie grzebalnej książąt pomorskich czternaście sarkofagów, z których 6 po konserwacji wyeksponowano w Muzeum Zamkowym. Zmodernizowaną w 2009 roku ekspozycję uzupełniono o film poświęcony pochówkom książęcym oraz XVII i XVIII-wieczne rzeźby sakralne i ołtarz z Kunikowa z 1611 roku.

- *GABINET LUBINUSA*

W początkach XVII wieku Eilhard Lubinus na zlecenie księcia Filipa II stworzył Wielką Mapę Księstwa Pomorskiego. W skład poświęconej Lubinusowi ekspozycji wchodzi: Mapa Księstwa Rugijskiego i Nowa Najświetniejsza Mapa Księstwa Pomorskiego oraz repliki instrumentów pomiarowych i ryciny. Gabinet rozbudowano o interaktywną wersję mapy. Animację przystosowano dla osób z niepełnosprawnością słuchową.

- *CELA CZAROWNIC*

Z dynastią Gryfitów związana jest historia Sydonii von Borck, pomorskiej szlachcianki, która oskarżona o rzucenie klątwy na książęcy ród, straconej w 1620 r. Jej losy przybliża prezentowana na wystawie projekcja holograficzna. W celi oglądać można również: reprodukcje rycin pochodzących ze zbiorów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie oraz współczesne repliki narzędzi kar i tortur i cykl grafik Andrzeja Maciejewskiego.

- *DZIEJE SIEDZIBY KSIĄŻĘCEJ W SZCZECINIE*

Na wystawie prezentowane są dwujęzyczne plansze poświęcone dziejom zamku, wzbogacone zdjęciami archiwalnymi i współczesnymi, eksponaty pochodzące z wykopalisk archeologicznych prowadzonych na terenie zamku i podzamcza w latach 1947, 1948 i 1973 oraz makieta zamku.

- *NA DWORZE KSIĄŻĄT POMORSKICH*

(wystawa prezentowana do połowy 2013 r., obecnie wyłączona z powodu prac modernizacyjnych) Spuścizna artystyczna książąt pomorskich zachowała się we fragmentach, rozproszonych po Europie. Udostępnione komnaty księcia Jerzego I było próbą oddania charakteru wnętrz zamkowych doby renesansu, w których prezentowane były zabytki z czasów Gryfitów, kopie portretów książęcych: Bogusława X, Filipa II, Filipa Juliusza i Bogusława XIV, jak również postacie

Jerzego I i Amelii oraz wizerunki pary książęcej z tzw. opony Croya. Komnaty wyposażono w meble i kufry posagowe z XVII i XVIII wieku oraz w XIX-wieczne nawiązujące do czasów książęcych.

Wystawy czasowe:

- **WYSTAWA Z OKAZJI 60-LECIA INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK**; 08- 17 listopada 2013

Wystawa zorganizowana przez IAE PAN Ośrodek Archeologii Krajów Nadbałtyckich w Szczecinie ukazywała najważniejsze osiągnięcia badawcze Ośrodka z ostatnich 6 dekad w formie posterów, przedstawiających wyniki badań archeologicznych w Szczecinie, Wolinie, Kołobrzegu i innych miejscach województwa.

- **POD SKRZYDŁAMI GRYFA**; 29 września – 30 listopada 2014

Wystawa zorganizowana w ramach obchodów **Roku Gryfa ogłoszonego uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego**.

Najstarszy zachowany wizerunek pomorskiego gryfa pochodzi z pieczęci Bogusława II z 1214 roku, 800 rocznica stała się inspiracją dla przygotowania wystawy.

Ekspozycję podzielono na cztery części: I. Fantastyczna hybryda. Gryf w sztuce europejskiej od średniowiecza do czasów nowożytnych; II. Gryf w służbie książąt pomorskich; III. Puste gniazdo gryfa. Heraldyka pomorska w czasach szwedzkich i brandenbursko-pruskich; IV. Pomorskie herby miejskie. Od średniowiecza do współczesności.

Wśród eksponatów był m.in. dokument z 1214 r. sygnowany pieczęcią Bogusława II, chorągiew Kazimierza V zdobytą pod Grunwaldem przez wojska Władysława Jagiełły, monety książęce, sztambuch Jana Pelargusa z 1615, kartusz herbowy elektorów brandenburskich z ok. 1730 r. i płytę pamiątkową z herbem wielkim miasta Szczecina z 1684 r. Ekspozycję uzupełniał kolaż filmowy, który spinał długą i burzliwą historię gryfa z pomorską współczesnością.

Na wystawie prezentowano zabytki ze zbiorów: Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, Archiwum Państwowego w Szczecinie, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, Fundacji Książąt Czartoryskich w Krakowie, Zamku Królewskiego na Wawelu, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Archiwum Państwowego we Wrocławiu, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu, Muzeum Regionalnego w Szczecinku, Urzędu Miasta w Trzebiatowie, Pyrzyckiej Biblioteki Publicznej, Landesarchiv w Greifswaldzie, Pommersches Landesmuseum w Greifswaldzie, Vineta-Museum w Barth, Rodziny Bismarck-Osten.

Wystawa została zorganizowana wspólnie z Archiwum Państwowym w Szczecinie i została objęta honorowym patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgerda Geblewicza.

Wydarzenia towarzyszące wystawie „Pod skrzydłami Gryfa”:

- **Konkurs literacki „Opowiadanie o Gryfie”**; luty – czerwiec 2014

Konkurs przeznaczony był dla gimnazjalistów regionu zachodniopomorskiego. Baśniowy rodowód Gryfa, a zarazem jego powiązania z realiami historycznymi, stanowiły punkt wyjścia dla prób literackich uczestników konkursu. Na konkurs napłynęło 76 prac.

- **Konkurs plastyczny „Gryf – historia i legenda”**; 10 czerwca – 20 lipca 2014

Wojewódzki Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 13 lat, zorganizowano w ramach obchodów Roku Gryfa 2014. Konkurs został objęty honorowym patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty. Tematem była

ilustracja do legendy o gryfie lub historii Księstwa Pomorskiego. Wpłynęło 738 prac, nagrodzone zaprezentowano na wystawie.

- **Konkurs filmowy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pn. „Filmowe historie z Gryfem”**; 3 marca – 12 września 2014

Wojewódzki konkurs filmowy pn. „Filmowe historie z Gryfem” skierowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Ideą było popularyzowanie dziedzictwa kulturowego w oparciu o spotykany w legendach i herbach miejskich symbol gryfa. Do konkursu zgłoszono 5 filmów. Uroczystość wręczenia nagród połączono z pokazem prac. Patronat honorowy: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego i Zachodniopomorski Kurator Oświaty.

- **Oprowadzanie po wystawie**; (październik oraz listopad 2014)

Prowadzenie: Renata Zdero, kuratorka wystawy, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie; Przemysław Głowa, animator kultury; dr Paweł Gut, koordynator wystawy, Archiwum Państwowe w Szczecinie; dr Agnieszka Gut, kuratorka wystawy, Uniwersytet Szczeciński

- **Wykłady** (październik oraz listopad 2014)

- Puste gniazdo gryfa. Heraldyka pomorska w czasach szwedzkich i brandenbursko-pruskich, prowadzenie: dr Paweł Gut

- Pomorskie herby miejskie od średniowiecza do współczesności, prowadzenie: dr Agnieszka Gut

- **Warsztaty dla dzieci** (październik oraz listopad 2014); prowadzenie: Marta Wróblewska, animatorka kultury. Bloki tematyczne:

- Z tarczą lub na tarczy

- Magiczne historie w oknach ukryte

- Ja pod skrzydłami gryfa. Zaprojektuj własny herb

- Tkaniny pełne opowieści

- Współczesny bestiariusz

- Stworzenia trzech żywiołów

- Piękni i bestia. Warsztat kreatywnego opowiadania o historii

- Galeria gryfów

- **Gry miejskie „Gdzie gryfy mieszkają?”** – zwiedzanie miasta w poszukiwaniu wizerunków gryfa w przestrzeni publicznej, prowadzenie: Przemysław Głowa, animator kultury (październik oraz listopad)

- **Szkoła patrzenia – cykl wykładów** (październik oraz grudzień 2014), dr Barbara Ochendowska-Grzelak, historyk sztuki

- Wizerunek gryfa w sztukach plastycznych

- Średniowieczna sztuka Pomorza Zachodniego

Europejska Noc Muzeów 2014 – Noc Gryfa; 17 maja 2014

Podczas corocznej imprezy pn. Noc Muzeów Zamek bezpłatnie udostępnia dla zwiedzających do późnych godzin nocnych wszystkie wystawy. W związku z ustanowieniem Roku Gryfa, 9. edycja Nocy Muzeów przebiegała pod hasłem „Noc Gryfa”. Zwiedzający mogli obejrzeć wystawy stałe i czasowe, uczestniczyć w wykładach i pokazach filmów, bawić się podczas koncertów i spektaklu teatru ognia. W programie m.in.:

- Pokazy filmów: „Zamek szczeciński” i „Zamek wśród atrakcji Pomeranii”

- Wykłady: „Gryfy, gargulce, chimery i ich wizerunki w sztukach plastycznych” – prowadzenie: dr Barbara Ochendowska-Grzelak oraz „Gryf w sztuce pomorskiej” – prowadzenie: dr Janina Kochanowska

- Warsztaty dla dzieci: „Gryf i inne oswojone bestie” – prowadzenie: Fundacja Droga Wolna

Strony internetowe Zamku

Upowszechnianie informacji o dziedzictwie kulturowym regionu prowadzone są poprzez witryny internetowe:

- o Śladami książąt pomorskich (www.zamek.szczecin.pl/sladami) – serwis opisujący miejsca związane z rodem Gryfitów oraz zabytkami nieruchomymi, ruchomymi i zasobami archiwalnymi.
- o Zamki i rezydencje na Pomorzu (www.pomorskiezamki.pl) - witryna wykonana w ramach projektu „Historia i teraźniejszość zamków i rezydencji Pomorza Zachodniego i Meklemburgii-Pomorza Przedniego”. Serwis opisuje obiekty architektury z terenu Pomorza Zachodniego (20 zabytków) i z obszaru Vorpommern (15 zabytków) oraz publikuje referaty z konferencji „Zamki i rezydencje na Pomorzu”.
- o Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa (www.lubinus.pl) - strona powstała w ramach realizowanego projektu, zawiera informacje dotyczące dziewięciu szlaków turystycznych, przybliżenie postaci twórcy mapy, elektroniczną mapę oraz wersję przewodnika w postaci plików do pobrania. Strona jest także galerią zdjęć opisanych w przewodniku 49 miejscowości.

Zwiedzanie Zamku z przewodnikiem

Zamek Książąt Pomorskich stworzył trasę turystyczną po Zamku i prowadzi obsługę zwiedzania w kilku wariantach oprowadzania. Zorganizowano bezpłatne zwiedzanie m.in. w dniu rocznicy ślubu księcia Bogusława X z Anną Jagiellonką (2 lutego), w dniu urodzin twórcy mapy Księstwa Pomorskiego – Eilharda Lubinusa (23 marca), 3 kwietnia – w rocznicę nadania praw miejskich Szczecinowi przez księcia Barnima I, w rocznicę urodzin księcia Bogusława X (28 maja), przy okazji Międzynarodowego Dnia Przewodnika oraz Europejskiej Nocy Muzeów.

WYDZIAŁ EDUKACJI I SPORTU UM WZ,

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI w Koszalinie

- „Z dziejów rzemiosła i przemysłu w Koszalinie” – dyżur tematyczny dla nauczycieli historii i wos – 9 nauczycieli w 2013 r.; 7 nauczycieli w 2014 r.;
- Konferencja „Tożsamość i wielokulturowość” („Historyczne uwarunkowania tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego” – dr Tomasz Skonieczny oraz „Mniejszość ukraińska jako przykład wielokulturowości mieszkańców Pomorza Zachodniego” – dr hab. prof. nadz. Roman Drozd) – 110 uczniów i nauczycieli.

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

- Konkurs z Edukacji Regionalnej „Moja mała ojczyzna, moja miejscowość, mój region”; w roku szkolnym 2012/2013 odbyła się XII edycja konkursu zatytułowana „Historia Pomorza w XVI i XVII wieku”; w roku szkolnym 2013/2014 konkurs zorganizowany był pod hasłem „Historia Pomorza w okresie średniowiecza”.

WYDZIAŁ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

- Wystawa „Sąsiedzi w Europie. Księstwo Pomorskie i Królestwo Polskie 1000–1648” – budowanie tożsamości regionalnej poprzez prezentację historycznego dziedzictwa pomorskiego w Szczecinie i Greifswaldzie oraz promocja historii regionu na docelowych rynkach turystycznych (Kraków). Celem wystawy było przedstawienie społeczności Pomorza Przedniego i Zachodniego, a także mieszkańcom innych regionów Polski i Niemiec dziedzictwa kulturowego Księstwa Pomorskiego istniejącego od czasów średniowiecza do 1648 roku. Prezentacja archiwaliów dokumentów z okresu istnienia księstwa pomorskiego była efektem długoletniej współpracy Archiwum Państwowego

w Szczecinie z Archiwum Krajowym w Greifswaldzie, co zaowocowało już licznymi wystawami i pracami naukowymi;

- Razem jesteśmy silni – centralne muzea pomorskie wspólnie tworzą nowoczesne wystawy stałe promujące historię i kulturę Pomorza (projekt realizowany jest przez Muzeum Narodowe w Szczecinie).

III.2.3. Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne

PLAN

Koordynacja: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego - Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Wydział Edukacji i Sportu, BDZ.

Partnerzy: instytucje i organizacje predestynowane do realizacji zadania.

Wskaźniki: wielkość środków finansowych przeznaczonych na współpracę, ilość publikacji, nakład.

REALIZACJA W LATACH 2013–2014:

Podjęte działania:

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

WIELKA MAPA KSIĘSTWA POMORSKIEGO

W 2013 roku ekspozycję stałą „Gabinet Lubinusa” rozbudowano o nowy element wystawienniczy - interaktywną animowaną wersję Wielkiej Mapy Księstwa Pomorskiego, umożliwiającą współczesnemu odbiorcy podróż po książęcym Pomorzu. Animację przystosowano dla osób z niepełnosprawnością słuchową. Wykonano ją również w wersjach językowych: niemieckiej i angielskiej.

Projekt został objęty patronatem honorowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego Wojciecha Drożdża.

Publikacje:

- *EILHARDA LUBINUSA PODRÓŻ PRZEZ POMORZE*

Wydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie; rok wydania 2013

Katalog wystawy „Gabinet Lubinusa” oprócz szczegółowych opisów Mapy Księstwa Rugijskiego, Wielkiej Mapy Księstwa Pomorskiego i Nowej Najświetniejszej Mapy Księstwa Pomorskiego, zawiera także zbiór tekstów z zakresu historii, historii sztuki i kartografii, przybliżających fenomen dzieł kartograficznych Eilharda Lubinusa. Katalog uzupełniają po raz pierwszy tłumaczone na język polski materiały źródłowe: korespondencja z lat 1610 - 1622 i dziennik podróży z 1612 roku.

Redakcję naukową wykonał dr hab. Radosław Skrycki, autorami tekstów są: prof. Radosław Gaziński, dr Eckhard Jäger, prof. Jan Szeliga, dr Ewa Gwiazdowska, Banaszek, dr Jerzy Grzelak i dr Małgorzata Cieśluk.

Katalog został wydany pod patronatem honorowym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza i Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego prof. dr hab. Edwarda Włodarczyka.

- *POLSKO-NIEMIECKI PRZEWODNIK SZLAKIEM MAPY LUBINUSA*

Wydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie; rok wydania 2014

„Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa” wydano w dwóch wersjach językowych (polskiej i niemieckiej), w nakładzie 10 000 egzemplarzy. W ramach projektu wykonano:

- o wydanie polskiej i niemieckiej wersji przewodnika po miejscach ukazanych na Wielkiej Mapie Księstwa Pomorskiego „Śladami Lubinusa – przewodnik niezwykły”,
- o wydanie w nakładzie 50 000 egzemplarzy polsko-niemieckiej mapy transgranicznego regionu z wyznaczonymi IX szlakami prowadzącymi przez 49 miejscowości ukazanych na obrzeżach mapy,
- o stworzenie w dwóch wersjach językowych strony internetowej – www.lubinus.pl.

W roku 2015 w ramach Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej publikacja „Śladami Lubinusa. Przewodnik niezwykły” zajęła III miejsce w kategorii przewodniki.

- **POD SKRZYDŁAMI GRYFA**

Wydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie; rok wydania 2014

Katalog wystawy „Pod skrzydłami Gryfa” zorganizowanej we współpracy z Archiwum Państwowym w Szczecinie w ramach obchodów Roku Gryfa 2014. Katalog nie tylko prezentuje zabytki, które weszły w skład wystawy, ale również przybliży motyw gryfa w szerszym kontekście historycznym.

Na publikację złożyły się teksty: dr Ralfa-Gunnara Werlicha, dr Barbary Ochendowskiej-Grzelak, dr Pawła Guta. Katalog uzupełniają komentarze dotyczące wizerunków gryfa na monetach, medalach i pieczęciach oraz noty poszczególnych obiektów.

- **KURIER SZCZECIŃSKI, DODATEK SPECJALNY DOT. WYSTAWY „POD SKRZYDŁAMI GRYFA”**

Informacja o wystawie „Pod skrzydłami Gryfa” umieszczona została w dodatku do „Kuriera Szczecińskiego”, gdzie przedstawiona została idea wystawy i katalogu wraz ze zdjęciami najbardziej interesujących eksponatów, jak również kalendarium wydarzeń i uroczystości wojewódzkich obchodów Roku Gryfa, wyniki konkursów: plastycznego, literackiego i filmowego dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz prezentacja nagrodzonych rysunków, opowiadań i filmów.

Filmy koproduktowane przez Zachodniopomorski Fundusz Filmowy Pomerania Film:

- **BEZSENNOŚĆ**

Rok produkcji: 2013

Reżyser: Andrzej Titkow.

Film dokumentalny, 52' 34".

Film jest dokumentem poświęconym Leonardowi Borkowiczowi – jednej z kontrowersyjnych postaci polskiej historii powojennej i historii Szczecina. W czasie II Wojny Światowej walczył w szeregach Czerwonej Armii i w I Dywizji im. Tadeusza Kościuszki. Po wojnie piastował szereg eksponowanych stanowisk partyjnych i państwowych, w latach 1945-1949 pełnił funkcję Wojewody Szczecińskiego. Stopniowo odchodził od komunizmu, od połowy lat 70 popierał działającą w PRL opozycję. W 1989 roku popełnił samobójstwo.

- **WIELKA UCIECZKA NA PÓŁNOC**

Rok produkcji: 2014

Reżyseria: Andrzej Fader

Dokument fabularyzowany, 81'

Historia przedstawiona w kultowym amerykańskim filmie „Wielka Ucieczka” z 1963 r. ze Stevem McQueenem w roli głównej ma swoją kontynuację w Szczecinie. Głównymi bohaterami fabularyzowanego dokumentu „Wielka ucieczka na północ” są norwescy piloci RAF - „stalowy” podporucznik Jens Müller i sierżant Peter Bergsland. Film pokazuje emocje jakie towarzyszyły

Norwegom od momentu wyjścia z tunelu w Żaganiu, aż do samego dotarcia do Szczecina i ucieczki przez port do Szwecji. Jest to film o potrzebie wolności we współczesnym świecie.

WYDZIAŁ KULTURY, NAUKI I DZIEDZICTWA NARODOWEGO UM WZ

- Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej oraz wydarzeń kulturalnych instytucji kultury, w tym: Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskiej, Zamku Książąt Pomorskich, Biura Dokumentacji Zabytków;
- Zlecenie zadań podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie promowania walorów kulturowych regionu.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w 2013 r. ogłosił dwa konkursy ofert dla podmiotów niepublicznych na realizację zadań z zakresu kultury w roku 2013. Postępowania konkursowe prowadzone były zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W ramach konkursów zlecono do realizacji 33 zadania. Ponadto w trakcie roku Zarząd zlecił wykonanie 3 zadań w trybie pozakonkursowym na podstawie tej samej ustawy. W 2014 r. w ramach konkursu zlecono do realizacji 35 zadań. Ponadto w trakcie roku Zarząd zlecił wykonanie 2 zadań w trybie pozakonkursowym. Zał. Nr 6

ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

ZCDN przeprowadziło następujące działania:

- Warsztaty „Współpraca bibliotek szkolnych i publicznych bibliotek” w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa
- Porozumienie – Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w ramach porozumienia z bibliotekami zachodniopomorskimi tworzy Zachodniopomorską Bibliotekę Cyfrową „Pomerania”, która w kolekcji „Dziedzictwo Kulturowe” zawiera 13 491 publikacji
- Wydawanie czasopisma „Refleksje. Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy”
- Ekspozycja plakatów Teatru Współczesnego w Szczecinie
- Wystawa "20 lat po »Klątwie«" – wystawa zdjęć ze spektakli Anny Augustynowicz
- III Edycji Dni Kultury Żydowskiej „Adlojada” towarzyszyła wystawa zdjęć Tomasza Najdera „Żydowskie tematy”
- Wystawa prac uczniów Liceum Plastycznego im. Constantina Brancusiego w Szczecinie
- Wystawa prac Koła Rzeźbiarskiego "Forma" z Gimnazjum w Chojnie
- Wystawa fotografii przyrodniczej Cezarego Korkosza
- Konferencja metodyczna „Nauczyciele bibliotekarze”

WYDZIAŁ TURYSTYKI I GOSPODARKI UM WZ

Wspieranie finansowe opracowania przez inne podmioty oraz wydania publikacji:

- "Odkryj region. Zachodniopomorskie"
- „Pojezierze Myśliborskie - daj się oczarować"
- "Szlak atrakcji turystycznych Pojezierza Myśliborskiego"
- „Zachodniopomorskie Questy Regionalne na terenie Powiatu Łobeskiego"
- „Na szlaku Zachodniopomorskich fortyfikacji"
- przewodnik na temat zabytkowej koszalińskiej kolei wąskotorowej oraz atrakcji turystycznych na jej szlaku
- mapy szlaków Pojezierza Drawskiego
- aplikacja na smartfony i tablety pt. „Tajemnice Pomorza Zachodniego"
- aplikacja na smartfony „Pomorska Droga św. Jakuba"

Dodatkowo w ramach wspierania działalności wydawniczej promującej walory kulturowe regionu w ramach promocji Województwa dofinansowane zostały pozycje:

- „Przeszłość Kościoła w archiwach Pomorza Zachodniego”
- płyta okolicznościowa DVD z filmem dokumentującym przyjazd Krzysztofa Pendereckiego do Szczecina
- promocja Województwa Zachodniopomorskiego przy okazji wydania książki pt. „Święty Jan Paweł II. Pamięć i Wdzięczność na Pomorzu Zachodnim” oraz płyty o tematyce związanej z pobytem w Szczecinie
- album pt. „Poznaj Słowian” redagowany przez Wydawnictwo Triglav Trzygłów – Pokazy Historyczne (wydawnictwo które w popularny i przystępny sposób prezentuje kulturę dawnych Słowian w oparciu o pracę odtwórców historycznych)

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WZ

W wydawnictwach turystyczno-informacyjnych ZPKWZ: Drawski Park Krajobrazowy – przewodnik, mapy Drawskiego Parku Krajobrazowego, Ińskiego Parku Krajobrazowego, Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry oraz Parku Krajobrazowego Ujście Warty, mapy „Parki przyrody i parki krajobrazowe bez granic”, broszury: „Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna »Spyczna Góra – Jezioro Prosino«”, „Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna Dolina Pięciu Jezior”, „Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna »Przełom Rzeki Dębnicy«” – uwzględniono informacje o obiektach zabytkowych, zarówno w warstwie kartograficznej jak i opisowej oraz ikonograficznej; przygotowania do wydania przewodnika oraz mapy Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” z uwzględnieniem treści dot. obiektów zabytkowych.

REGIONALNE BIURO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

RBGP WZ podjęło prace nad modelowym studium krajobrazowym dotyczącym Obszaru Kulturowo-Krajobrazowego 23 „Śladami Gropiusa”, zapisanego w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego WZ. Planowane jest podjęcie współpracy z BDZ przy delimitacji granic obszaru i ustaleniu dla niego wytycznych oraz ustalenia kryteriów wyznaczania przebiegu granic innych przyjętych obszarów kulturowo-krajobrazowych.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Wystawy przygotowane przez BDZ w 2013 i 2014:

- Więcej wietrze, płyn wodo – wersja francuska wystawy;
- Piękno zakłęte w detalu;
- Zachodniopomorska architektura ryglowa – społeczny i materialny wymiar dziedzictwa;
- 40 lat BDZ w Szczecinie (1973 - 2013);
- Zamki, dwory, pałace;
- Osadnictwo fryderycjańskie

Wystawy eksponowane są w Trzebiatowie, Niechorzu, Siemczynie, Stargardzie Szczecińskim, Szczecinie, (podczas Kongresu Kultury 11. 2013), Koszalinie (Wyższe Seminarium Duchowne), Brzesku (stała wystawa edukacyjna dla miejscowej szkoły podstawowej).

PODSUMOWANIE

Realizacja WPOnZ na lata 2013 – 2017 przebiega dość sprawnie, co z pewnością wynika z zapisów Programu, w których w sposób precyzyjny określono koordynatorów zadań i jednostki współpracujące – Wydziały Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego i jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego. Z drugiej strony balastem było niewyodrębnienie środków celowych na realizację celów WPOnZ; zadania wykonywane były zasadniczo w ramach działań statutowych poszczególnych koordynatorów, w tym instytucji kultury. Poziom zaangażowania samorządowych podmiotów (gmin i powiatów) jest niejednorodny; część jednostek sprawy opieki nad zabytkami marginalizuje lub wręcz pomija, część podchodzi do nich z dużym zaangażowaniem. Po części wiąże się to z ograniczonymi możliwościami finansowymi. Formalnie patrząc na te kwestie, należy stwierdzić, że odpowiedzialność za opiekę nad zabytkami regionu spoczywa na samorządach terytorialnych, stąd wszystkie jednostki powinny większą uwagę poświęcać tej problematyce. W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym obserwuje się jednak zwiększone zainteresowanie, wyrażone chociażby procentowo większym udziałem gmin i powiatów w tworzeniu bazy informacyjnej monitoringu.

Spółeczny wymiar realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013 -2017, wyrażony w sposób szczególny organizacją Europejskich Dni Dziedzictwa, skłania do wniosku, że wydarzenie to nabrało już charakteru Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa i jako takie powinno być realizowane w kolejnych latach.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami dla Województwa Zachodniopomorskiego to jeden z instrumentów zarządzania rozwojem województwa; jego realizacja zgodnie z przepisami ustawowymi spoczywa na Zarządzie Województwa. Zadania Programu i ich realizacja wynika z potrzeb i bieżących możliwości. Część zadań w pierwszym okresie sprawozdawczym WPOnZ 2013-2017 została zrealizowana w całości, a część fragmentarycznie. W celu podniesienia efektywności wykonania WPOnZ konieczne jest wyasygnowanie środków celowych, skierowanych do koordynatorów zadań wskazanych w programie lub ich wzmocnienie kadrowe stosownie do potrzeb.

ZAŁĄCZNIKI

Zał. Nr 1

Urząd Marszałkowski
Województwa Zachodniopomorskiego
Członek Zarządu

Szczecin, 28 stycznia 2015

**Jednostki Samorządu Terytorialnego
Województwa Zachodniopomorskiego**

według rozdzielnika

W związku z koniecznością opracowania sprawozdania z realizacji zadań Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego w latach 2013 – 2014 i przedłożenia go Sejmikowi WZ przez Zarząd Województwa, Biuro Dokumentacji Zabytków przygotowujące w/w sprawozdania uprzejmie prosi o udział w badaniu i wypełnienie ankiety dołączonej do niniejszego pisma.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2013 – 2017 został przyjęty w dniu 26 marca 2013 roku uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XXIII/310/13, co jest zgodne z zapisami ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. *O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, Art.87.5 ustawy stanowi, że Zarząd Województwa zobowiązany jest do sporządzania w cyklu dwuletnim sprawozdań z jego realizacji i przedstawiania ich Sejmikowi Województwa.

Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami jest też przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W 2014 roku Rada Ministrów przyjęła Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 - 2017 – w obszarze zabytków pierwszy tego rodzaju dokument strategiczny (informacja dostępna jest na stronie internetowej:

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/rada-ministrow-przyjela-krajowy-program-ochrony-zabytkow-4788.php>).

Przekazane przez Państwa dane o działaniach realizowanych przez Wasz samorząd w zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków na terenie Gminy lub Powiatu pozwolą na zdiagnozowanie stanu dotychczasowych działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i wyznaczenie kolejnych zadań i celów służących dalszej opiece nad zabytkami naszego regionu. Wypełnioną ankietę prosimy przesłać w wersji elektronicznej na adres biuro@bdz.szczecin.pl w terminie – do 15 lutego 2015 roku.

W razie pytań prosimy o kontakt z Biurem Dokumentacji Zabytków
(osoby odpowiedzialne: Aleksandra Hamberg – Federowicz, Kamila Wójcik):

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego
70-540 Szczecin, ul. Korsarzy 34
Tel./fax. 91 433 70 98
Email: biuro@bdz.szczecin.pl

CZŁONEK ZARZĄDU
Anna Mieczkowska

70-540 Szczecin, ul. Korsarzy 34
tel. +48 91 43 07 202, +48 91 43 01 533
fax. +48 91 43 83 584
www.wzp.pl, czl.zaradz@wzp.pl

Zał. Nr 2

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO
BIURA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE KIEROWANEGO DO URZĘDÓW MIAST I GMIN
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO; LUTY – MARZEC 2015 ROKU.

TABELA 1
UDZIAŁ GMIN W ANKIECIE BIURA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW DOTYCZĄCEJ WOJEWÓDZKIEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2013 – 2017

GMINY	udział gmin w badaniu ankietowym w 2015 roku	
	liczbowy	procentowy
TAK	110	96,5 %
NIE	4	3,5 %
RAZEM:	114	100 %

Wyszczególnienie:

POWIAT	GMINA	UDZIAŁ W ANKIECIE BDZ w 2015 roku TAK/NIE	
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	TAK
		SZCZECIN	TAK
		ŚWINOUJŚCIE	TAK
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO	TAK	
	BIAŁOGARD GMINA	TAK	
	KARLINO	TAK	
	TYCHOWO	TAK	
choszczeński	BIERZWNIK	TAK	
	CHOSZCZNO	NIE	
	DRAWNO	TAK	
	KRZĘCIN	TAK	
	PEŁCZYCE	TAK	
	RECZ	TAK	
drawski	CZAPLINEK	TAK	
	DRWASKO POMORSKIE	TAK	
	KALISZ POMORSKI	TAK	
	OSTROWICE	TAK	
	WIERZCHOWO	TAK	
	ZŁOCENIEC	TAK	
goleniowski	GOLENIÓW	TAK	
	MASZEWO	TAK	
	NOWOGARD	TAK	
	OSINA	TAK	

	PRZYBIERNÓW	TAK
	STĘPNICA	TAK
gryficki	BROJCE	TAK
	GRYFICE	TAK
	KARNICE	TAK
	PŁOTY	TAK
	REWAL	TAK
	TRZEBIATÓW	TAK
	gryfiński	BANIE
CEDYNIA		TAK
CHOJNA		TAK
GRYFINO		TAK
MIESZKOWICE		TAK
MORYŃ		TAK
STARE CZARNOWO		TAK
TRZCIŃSKO ZDRÓJ		TAK
WIDUCHOWA		TAK
kamieński	DZIWNÓW	TAK
	GOLCZEWO	TAK
	KAMIEŃ POM.	TAK
	MIĘDZYZDROJE	TAK
	ŚWIERZNO	TAK
	WOLIN	TAK
kołobrzegi	DYGOWO	TAK
	GOŚCINO	TAK
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK
	KOŁOBRZEG - GMINA	TAK
	RYMAŃ	TAK
	SIEMYŚL	TAK
	USTRONIE MORSKIE	TAK
koszaliński	BĘDZINO	TAK
	BIESIEKIERZ	TAK
	BOBOLICE	TAK
	MANOWO	TAK
	MIELNO	TAK
	POLANÓW	TAK
	SIANÓW	TAK
	ŚWIESZYNO	TAK
tobeski	DOBRA	TAK
	ŁOBEZ	TAK
	RADOWO MAŁE	TAK
	RESKO	TAK
	WĘGORZYNO	TAK

myśliborski	BARLINEK	TAK
	BOLESZKOWICE	TAK
	DĘBNO	TAK
	MYŚLIBÓRZ	TAK
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK
policki	DOBRA	TAK
	KOŁBASKOWO	TAK
	NOWE WARPNO	TAK
	POLICE	TAK
pyrzycki	BIELICE	TAK
	KOZIELICE	TAK
	LIPIANY	TAK
	PRZELEWICE	NIE
	PYRZYCE	TAK
	WARNICE	TAK
stawieński	DARŁOWO MIASTO	TAK
	DARŁOWO GMINA	NIE
	MALECHOWO	TAK
	POSTOMINO	TAK
	SŁAWNO MIASTO	TAK
	SŁAWNO GMINA	TAK
stargardzki	CHOCIWEL	TAK
	DOBRZANY	TAK
	DOLICE	TAK
	IŃSKO	TAK
	KOBYLANKA	TAK
	MARIANOWO	TAK
	STARA DĄBROWA	TAK
	STARGARD SZCZ. MIASTO	TAK
	STARGARD SZCZ. GMINA	TAK
	SUCHAŃ	TAK
szczecinecki	BARWICE	TAK
	BIAŁY BÓR	TAK
	BORNE SULINOWO	TAK
	GRZMIĄCA	TAK
	SZCZECINEK MIASTO	TAK
	SZCZECINEK GMINA	TAK
świdwiński	BRZEŻNO	TAK
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK

	RĄBINO	TAK
	SŁAWOBORZE	TAK
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK
	ŚWIDWIN GMINA	TAK
walecki	CZŁOPA	NIE
	MIROŚLAWIEC	TAK
	TUCZNO	TAK
	WAŁCZ MIASTO	TAK
	WAŁCZ GMINA	TAK

TABELA 2

GMINNE EWIDENCJE ZABYTKÓW – stan na 31. 12. 2014 roku

dane z ankiet (odpowiedź na pytanie 1)

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW	Ilość	Udział procentowy
Ilość wykonanych GEZ:	70	61,4%
Ilość GEZ w trakcie opracowywania (lub opinowania) przez WKZ:	5	4,4%
Brak GEZ:	39	34,2%
RAZEM:	114	100%

Wyszczególnienie*:

POWIAT	GMINA		GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW	
			WYKONANA (rok wykonania)	BRAK (przewidywany termin wykonania)
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	TAK (2013 r.)	-
		SZCZECIN	TAK (2012 r., aktualizacja ewidencji z 2010 r.)	-
		ŚWINOUJŚCIE	-	BRAK (2 poł. 2015 r.)
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		TAK (styczeń 2015 r. - aktualizacja ewidencji z 2005 r.)	-
	BIAŁOGARD GMINA		-	BRAK (2015/2016)
	KARLINO		-	BRAK (II półrocze 2015 r.)
	TYCHOWO		-	BRAK (2015 r.)
choszczeński	BIERZWNIK		TAK (2014 r.)	-
	CHOSZCZNO		brak ankiety*	
	DRAWNO		TAK (2012 r.)	-
			TAK (2010 r.)	-

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
 Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego
 OKRES 2013-2014

	KRZĘCIN	TAK (2013 r.)	
	PEŁCZYCE	TAK (2009)	-
	RECZ	TAK (2014 r.)	-
drawski	CZAPLINEK	-	BRAK (2015-2016)
	DRWASKO POMORSKIE	TAK (2010 r.)	-
	KALISZ POMORSKI	TAK (2006 r.)	-
	OSTROWICE	-	BRAK (31.07.2015)
	WIERZCHOWO	-	BRAK (2016 r.)
	ZŁOCENIEC	-	BRAK (do 18 grudnia 2016)
goleniowski	GOLENIÓW	TAK (2013 r., w trakcie aktualizacji)	-
	MASZEWO	-	BRAK (2016 r.)
	NOWOGARD	TAK (2009 r.)	-
	OSINA	TAK (2012 – 2014)	-
	PRZYBIERNÓW	TAK (2010 r.)	
	STEPNICA	TAK (2008 r.)	
gryficki	BROJCE	-	BRAK (do 31 grudnia 2015 r.)
	GRYFICE	TAK (2014 r.)	-
	KARNICE	-	BRAK (2015 r.)
	PŁOTY	TAK (2012 r.)	-
	REWAL	TAK (2011 r.)	-
	TRZEBIATÓW	TAK (2009 r.)	-
gryfiński	BANIE	TAK (2013 r.)	
	CEDYNIA	TAK (2011 r.)	-
	CHOJNA	TAK (2011 r.)	
	GRYFINO	TAK (2013 r.)	
	MIESZKOWICE	TAK (2012 r.)	-
	MORYŃ	TAK (2009 r.)	
	STARE CZARNOWO	-	BRAK (do 31 grudnia 2015 r.)
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK (2011 r.)	-

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	WIDUCHOWA	TAK (2008 r.)	-
kamieński	DZIWNÓW	-	BRAK (do 31 marca 2015 r.)
	GOLCZEWO	TAK (w trakcie opiniowania przez WKZ o. Szczecin)	-
	KAMIEŃ POM.	TAK (2013 r.)	-
	MIĘDZYDROJE	TAK (2014 r.)	-
	ŚWIERZNO	-	BRAK (czerwiec 2015 r.)
	WOLIN	TAK (2014 r.)	-
kołobrzegi	DYGOWO	TAK (2012 r.)	-
	GOŚCINO	TAK (2007 r.)	-
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK (2014 r., aktualizacja ewidencji z lat: 1998-2004, 2007, 2012)	-
	KOŁOBRZEG - GMINA	TAK (2008 r.)	-
	RYMAŃ	-	BRAK (2015 r.)
	SIEMYŚL	-	BRAK (sierpień 2015 r.)
	USTRONIE MORSKIE	TAK (2007 r.)	-
koszaliński	BĘDZINO	TAK (2012 r.)	-
	BIESIEKIERZ	-	BRAK (2015 – 2016)
	BOBOLICE	-	BRAK (sierpień - wrzesień 2015 r.)
	MANOWO	TAK (2008 r.)	-
	MIELNO	TAK (w trakcie opiniowania przez WKZ o. Koszalin)	-
	POLANÓW	TAK (2010 r.)	-
	SIANÓW	-	BRAK (I połowa 2015 r.)
	ŚWIESZYNO	TAK (2014 r.)	-
łobeski	DOBRA	TAK (1 poł. 2015 r. –przewidywany termin uchwalenia)	-
	ŁOBEŻ	TAK (2009 r.)	-
	RADOWO MAŁE	TAK (2014 r.)	-
	RESKO	TAK (2014 r.)	-
	WĘGORZYNO	-	BRAK (do końca 2015 r.)

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

myśliborski	BARLINEK	TAK (2008 r.)	-
	BOLESZKOWICE	-	BRAK (do końca maja 2015 r.)
	DĘBNO	TAK (2010 r.)	-
	MYŚLIBÓRZ	TAK (2007 r.)	-
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK (2009 r.)	-
policki	DOBRA	TAK (2008 r.)	-
	KOŁBASKOWO	TAK (2015 r.)	-
	NOWE WARPNO	TAK (2008 r.)	-
	POLICE	TAK (2010 r.)	-
pyrzycki	BIELICE	-	BRAK (kwiecień 2015 r.)
	KOZIELICE	-	BRAK (czerwiec 2015 r.)
	LIPIANY	TAK (2009 r.)	-
	PRZELEWICE	brak ankiety*	
		-	BRAK
	PYRZYCE	TAK (2006 r.)	-
WARNICE	TAK (2014 r.)	-	
sławieński	DARŁOWO MIASTO	TAK (2008 r.)	-
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety*	
		-	BRAK
	MALECHOWO	TAK (2012/2013)	-
	POSTOMINO	TAK (2012 r.)	-
	SŁAWNO MIASTO	-	BRAK (2015 r.)
SŁAWNO GMINA	TAK (2012 – 2013)	-	
stargardzki	CHOCIWEL	-	BRAK (do końca 2015 r.)
	DOBRZANY	TAK (2014 r.)	-
	DOLICE	TAK (2013 r.)	-
	IŃSKO	-	BRAK (do końca 2016 r.)
	KOBYŁANKA	TAK (2009 r.)	-
	MARIANOWO	-	BRAK (IV kwartał 2015 r.)
	STARA DĄBROWA	TAK (2006 r.)	-

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	STARGARD SZCZ. MIASTO	TAK (2010 r.)	-
	STARGARD SZCZ. GMINA	-	BRAK (2016 r.)
	SUCHAŃ	-	BRAK (do 31 grudnia 2015 r.)
szczecinecki	BARWICE	-	BRAK (2015 r.)
	BIAŁY BÓR	-	BRAK (kwiecień 2015 r.)
	BORNE SULINOWO	TAK (2012 r. – I część)	-
	GRZMIĄCA	TAK (2010 r.)	-
	SZCZECINEK MIASTO	TAK (2012/2013)	-
	SZCZECINEK GMINA	-	BRAK (2015 r.)
świdwiński	BRZEŻNO	-	BRAK (2016 r.)
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK (2013-2014, aktualizacja ewidencji z 2008 r.)	-
	RĄBINO	TAK (2013 r., w trakcie opiniowania przez WKZ o. Koszalin)	-
	SŁAWOBORZE	TAK (2012 r.)	-
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK (2012 r.)	-
	ŚWIDWIN GMINA	-	BRAK (I. 2015 – 2016)
walecki	CZŁOPA	brak ankiety*	
	MIROŚLAWIEC	-	BRAK (do 31 lipca 2015 r.)
	TUCZNO	TAK (2011 r.)	-
	WAŁCZ MIASTO	TAK (2013 r., aktualizacja ewidencji z 2008 r.)	-
	WAŁCZ GMINA	-	BRAK (2015 r.)

* Zestawienie GEZ dla gmin, które nie nadesłały ankiet sporządzono na podstawie informacji zebranych telefonicznie.

TABELA 3
GMINNE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI – stan na 31. 12. 2014 roku
źródło: dane z (odpowieź na pytanie 2)

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI	Ilość	Udział procentowy
Ilość wykonanych i uchwalonych GPOnZ:	36	31,6%
Ilość opracowanych GPOnZ, ale nie uchwalonych:	7	6,1%
Brak GPOnZ:	71	62,3%
RAZEM:	114	100%

Wyszczególnienie*:

POW IAT	GMINA		GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI			
			WYKONANY (numer i data uchwały)	CZAS OBOWIAZYWAN IA GPOnZ	PIERWSZY/KOLEJ NY GPOnZ	SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI GPOnZ
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	Uchwała nr XLI/609/2014 z dn. 27 marca 2014 r.	2014 - 2018	pierwszy	nie były sporządzane
		SZCZECIN	Uchwała nr XXXIX/1147/14 z dn. 17 marca 2014 r.	2014 - 2018	kolejny	tak
		ŚWINOUJŚCIE	BRAK	-	-	-
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO		GPOnZ wykonany: 2014/2015 (nie uchwalony)	2015 - 2018	pierwszy	nie były sporządzane
	BIAŁOGARD GMINA		BRAK	-	-	-
	KARLINO		BRAK	-	-	-
	TYCHOWO		BRAK	-	-	-
choszczeński	BIERZWNIK		BRAK	-	-	-
	CHOSZCZNO		BRAK	brak ankiety*		
	DRAWNO		Uchwała nr III/18/2010 z dn. 29 grudnia 2010 r.	2011 - 2014	pierwszy	nie były sporządzane
	KRZĘCIN		Uchwała nr VII/33/2011 z dn. 9 czerwca 2011 r.	2009 - 2013	pierwszy	nie były sporządzane
	PEŁCZYCE		Uchwała nr VI/36/2011 z dn. 21 czerwca 2011 r.	2011 - 2015	pierwszy	nie były sporządzane
	RE CZ		Uchwała nr III/10/14 z dn. 30 grudnia 2014 r.	2014 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
drawski	CZAPLINEK		BRAK	-	-	-
	DRWASKO POMORSKIE		Uchwała nr III/13/201 z dn. 30 grudnia 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy	tak
	KALISZ POMORSKI		Uchwała nr XLVIII/290/10 z dn. 27 stycznia 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy	nie były sporządzane

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	OSTROWICE	BRAK	-	-	-
	WIERZCHOWO	BRAK	-	-	-
	ZŁOCIENIEC	BRAK	-	-	-
goleniowski	GOLENIÓW	BRAK	-	-	-
	MASZEWO	BRAK	-	-	-
	NOWOGARD	BRAK	-	-	-
	OSINA	BRAK	-	-	-
	PRZYBIERNÓW	BRAK	-	-	-
	STEPNICA	Uchwała nr XIX/197/2013 z dn. 13 lutego 2013 r.	2013 - 2016	pierwszy	nie były sporządzane
	gryficki	BROJCE	BRAK	-	-
GRYFICE		Uchwała nr III/14/2014 z dn. 22 grudnia 2014 r.	2014 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
KARNICE		BRAK	-	-	-
PŁOTY		Uchwała nr XX/193/2012 z dn. 31 sierpnia 2012 r.	2012 - 2016	pierwszy	nie były sporządzane
REWAL		BRAK	-	-	-
TRZEBIATÓW		Uchwała nr L/429/14 z dn. 28 sierpnia 2014 r.	2014 - 2018	kolejny	tak
gryfiński	BANIE	Uchwała nr XXXII/295/2014 z dn. 18 września 2014 r.	2014 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
	CEDYNIA	Uchwała nr XII/98/2011 z dn. 29 grudnia 2011 r. i 2-ga uchwała zmieniająca	2011 - 2014	pierwszy	nie były sporządzane
	CHOJNA	Uchwała nr XX/194/2012 z dn. 28 września 2012 r.	2012 - 2015	pierwszy	nie były sporządzane
	GRYFINO	BRAK	-	-	-
	MIESZKOWICE	Uchwała nr XXXVI/295/2014 z dn. 27 lutego 2014 r.	2014 - 2017	kolejny	tak
	MORYŃ	Uchwała nr XXX/278/2009 z dn. 10 listopada 2009 r.	2009 - 2013	pierwszy (kolejny w opracowaniu)	nie były sporządzane
	STARE CZARNOWO	BRAK	-	-	-
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	Uchwała nr X/131/2011 z dn. 25 listopada 2011 r.	2011 - 2015	pierwszy	nie były sporządzane
	WIDUCHOWA	Uchwała nr XX/207/2009 z dn. 4 lutego 2009 r.	2009 - 2013	pierwszy	nie były sporządzane
	kamieński	DZIWNÓW	BRAK	-	-
GOLCZEWO		BRAK	-	-	-
KAMIEŃ POM.		BRAK	-	-	-
MIĘDZYZDROJE		BRAK	-	-	-
ŚWIERZNO		BRAK	-	-	-
WOLIN		BRAK	-	-	-
obr zesk	DYGOWO	Uchwała nr	2013 - 2017	pierwszy	nie były

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

		XXXII/241/13 z dn. 29 października 2013 r.			sporządzane
	GOŚCINO	BRAK	-	-	-
	KOŁOBRZEG - MIASTO	Uchwała nr XXXVII/508/09 z dn. 29 września 2009 r.	2009 - 2012	pierwszy	tak (w l. 2011 i 2014)
	KOŁOBRZEG - GMINA	GPOnZ wykonany (nie podjęto uchwały)	2009 - 2013	pierwszy	nie były sporządzane
	RYMAŃ	BRAK	-	-	-
	SIEMYŚL	BRAK	-	-	-
	USTRONIE MORSKIE	BRAK	-	-	-
koszaliński	BĘDZINO	Uchwała nr XIX/136/12 z dn. 16 maja 2012	2012 - 2016	pierwszy	nie były sporządzane
	BIESIEKIERZ	BRAK	-	-	-
	BOBOLICE	GPOnZ wykonany (nie uchwalony)	nie podano	nie podano	nie podano
	MANOWO	Uchwała nr XLVI/334/2010 z dn. 10 listopada 2010 r.	2009 - 2013	pierwszy	nie były sporządzane
	MIELNO	BRAK	-	-	-
	POLANÓW	BRAK	-	-	-
	SIANÓW	BRAK	-	-	-
	ŚWIESZYNO	BRAK	-	-	-
tobeski	DOBRA	BRAK	-	-	-
	ŁOBEZ	Uchwała nr LVIII/374/10 z dn. 19 października 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy	nie były sporządzane
	RADOWO MAŁE	Uchwała nr II/16/2015 z dn. 28 stycznia 2015 r.	2014 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
	RESKO	BRAK	-	-	-
	WĘGORZYNO	BRAK	-	-	-
myśliborski	BARLINEK	Uchwała nr XXXI/409/2008 z dn. 27 listopada 2008 r.	2008 - 2012	pierwszy	tak były sporządzane
	BOLESZKOWICE	BRAK	-	-	-
	DĘBNO	BRAK	-	-	-
	MYŚLIBÓRZ	BRAK	-	-	-
	NOWOGRÓDEK POM.	Uchwała nr XXVIII/164/14 z dn. 24 stycznia 2014 r.	2014 - 2017	kolejny	tak były sporządzane
policki	DOBRA	Uchwała nr XXXV/524/10 z dn. 25 marca 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy	tak były sporządzane
	KOŁBASKOWO	GPOnZ wykonany (nie podjęto uchwały -- zastrzeżenia WKZ)	2014 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
	NOWE WARPNO	Uchwała nr XXVII/158/2009 z dn. 24 marca 2009 r.	2008 - 2012	pierwszy	nie były sporządzane

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	POLICE	BRAK	-	-	-
pyrzycki	BIELICE	BRAK	-	-	-
	KOZIELICE	BRAK	-	-	-
	LIPIANY	BRAK	-	-	-
	PRZELEWICE	brak ankiety*			
		BRAK	-	-	-
	PYRZYCE	BRAK	-	-	-
	WARNICE	Uchwała nr XLVI/301/2014 z dn. 7 listopada 2014 r.	2013 - 2016	pierwszy	nie były sporządzane
sławieński	DARŁOWO MIASTO	BRAK	-	-	-
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety*			
		BRAK	-	-	-
	MALECHOWO	BRAK	-	-	-
	POSTOMINO	BRAK	-	-	-
	SŁAWNO MIASTO	BRAK	-	-	-
	SŁAWNO GMINA	GPOnZ wykonany (nie uchwalony)	2013 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
stargardzki	CHOCIWEL	BRAK	-	-	-
	DOBRZANY	GPOnZ wykonany (obecnie opiniowany przez WKZ)	2015 - 2018	pierwszy	nie były sporządzane
	DOLICE	GPOnZ wykonany (nie uchwalony)	2012 - 2016	pierwszy	nie były sporządzane
	IŃSKO	BRAK	-	-	-
	KOBYLANKA	Uchwała nr XXIX/195/2009 z dn. 22 stycznia 2009 r.	2009 - 2012	pierwszy	nie były sporządzane
	MARIANOWO	BRAK	-	-	-
	STARA DĄBROWA	BRAK	-	-	-
	STARGARD SZCZ. MIASTO	Uchwała nr XX/233/2012 z dn. 28 sierpnia 2012 r.	2012 - 2016	pierwszy	tak za lata 2012 - 2014 przyjęte uchwałą nr III/24/2014 z dn. 29.12.2014 r.
	STARGARD SZCZ. GMINA	BRAK	-	-	-
	SUCHAŃ	BRAK	-	-	-
szczecinecki	BARWICE	BRAK	-	-	-
	BIAŁY BÓR	BRAK	-	-	-
	BORNE SULINOWO	BRAK	-	-	-
	GRZMIĄCA	Uchwała nr XXXVII/233/2010 z dn. 31 marca 2010 r.	2010 - 2014	pierwszy	nie były sporządzane
	SZCZECINEK MIASTO	Uchwała nr XXXIII/299/2013 z dn. 25 marca 2013 r.	2013 - 2016	kolejny	nie były sporządzane
	SZCZECINEK GMINA	BRAK	-	-	-

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego
OKRES 2013-2014

świdwiński	BRZEŻNO	BRAK	-	-	-
	POŁCZYŃ ZDRÓJ	Uchwała nr XXXV/306/2009 z dn. 29 kwietnia 2009 r.	2009 - 2012	pierwszy	tak w 2011 r.
	RĄBINO	BRAK	-	-	-
	SŁAWOBORZE	BRAK	-	-	-
	ŚWIDWIN MIASTO	Uchwała nr XXVIII/234/13 z dn. 25 kwietnia 2013 r.	2013 - 2017	pierwszy	nie były sporządzane
	ŚWIDWIN GMINA	BRAK	-	-	-
wałeccki	CZŁOPA	brak ankiety*			
	MIROŚLAWIEC	BRAK	-	-	-
	TUCZNO	BRAK	-	-	-
	WAŁCZ MIASTO	BRAK	-	-	-
	WAŁCZ GMINA	BRAK	-	-	-

* Zestawienie GPONZ dla gmin, które nie nadesłały ankiet sporządzono na podstawie informacji zebranych telefonicznie.

TABELA 4
DOTACJE NA ZABYTKI UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY GMIN W LATACH 2013 - 2014 – stan na 31. 12. 2014 roku
źródło: dane z ankiet (odpowiedzi na pytanie 3).

	2013	2014
Ilość gmin udzielających dotacji	49 (udział procentowy: 43%)	54 (udział procentowy: 47,4%)
Ilość gmin nie udzielających dotacji	61 (udział procentowy: 53,5%)	56 (udział procentowy: 49,1%)
Brak danych (brak ankiet)	4 (udział procentowy: 3,5%)	4 (udział procentowy: 3,5%)
RAZEM:	114	114

Wyszczególnienie*:

POWIAT	GMINA	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY GMIN WŁAŚCIELOM I UŻYTKOWNIKOM ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W LATACH:		
		2013 (łącznie wartość dotacji w zł)	2014 (łącznie wartość dotacji w zł)	
powiaty grodzkie	gminy miejskie	KOSZALIN	60 670,08 zł	168 199,00 zł
		SZCZECIN	1 213 000,00 zł	763 000,00 zł
		ŚWINOUSZCIE	przyznano dotację ale nie została wykorzystana	126 512,60 zł
białogardzki		BIAŁOGARD MIASTO	100 000,00 zł	140 000,00 zł
		BIAŁOGARD GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
		KARLINO	nie udzielono dotacji	1 175 321,68 zł

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	TYCHOWO	nie udzielono dotacji	70 000,00 zł
choszczeński	BIERZWNIK	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	CHOSZCZNO	brak ankiety	
	DRAWNO	20 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	KRZĘCIN	50 000,00 zł	47 000,00 zł
	PEŁCZYCE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	RE CZ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
drawski	CZAPLINEK	11 377,50 zł	10 000,00 zł
	DRWASKO POMORSKIE	55 747,00 zł	180 000,00 zł
	KALISZ POMORSKI	97 362,77 zł	97 000,00 zł
	OSTROWICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	WIERZCHOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	ZŁOCIENIEC	15 000,00 zł	nie udzielono dotacji
goleniowski	GOLENIÓW	340 951,99 zł	50 000,00 zł
	MASZEWO	48 500,00 zł	23 000,00 zł
	NOWOGARD	78 000,00 zł	70 000,00 zł
	OSINA	70 000,00 zł	20 000,00 zł
	PRZYBIERNÓW	17 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	STEPNICA	50 000,00 zł	50 000,00 zł
gryficki	BROJCE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	GRYFICE	33 764,00 zł	35 000,00 zł
	KARNICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	PŁOTY	30 000,00 zł	83 661,00 zł
	REWAL	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	TRZEBIATÓW	32 200,00 zł	40 000,00 zł
gryfiński	BANIE	nie udzielono dotacji	10 000,00 zł
	CEDYNIA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	CHOJNA	50 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	GRYFINO	40 000,00 zł	5 000,00 zł
	MIESZKOWICE	13 889,83 zł	85 000,00 zł
	MORYŃ	35 000,00 zł	42 000,00 zł
	STARE CZARNOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
WIDUCHOWA	nie udzielono dotacji (nikt nie wystąpił o dotację)	9 000,00 zł	
kamieński	DZIWNÓW	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	GOLCZEWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	KAMIEŃ POM.	nie udzielono dotacji	30 000,00 zł
	MIĘDZYZDROJE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	ŚWIERZNO	10 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	WOLIN	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
kołobrzeski	DYGOWO	68 399,00 zł	nie udzielono dotacji
	GOŚCINO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	KOŁOBRZEG - MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	KOŁOBRZEG - GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	RYMAŃ	168 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	SIEMYŚL	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	USTRONIE MORSKIE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
koszaliński	BĘDZINO	nie udzielono dotacji	6 690,61 zł
	BIESIEKIERZ	nie udzielono dotacji	19 420,00 zł
	BOBOLICE	10 000,00 zł	nie udzielono dotacji (brak wniosków)
	MANOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	MIELNO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	POLANÓW	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	SIANÓW	nie udzielono dotacji	135 000,00 zł
	ŚWIESZYNO	8 000,00 zł	nie udzielono dotacji
łobeski	DOBRA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	ŁOBEZ	15 000,00 zł	30 000,00 zł
	RADOWO MAŁE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	RESKO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	WĘGORZYNO	65 500,00 zł	75 000,00 zł
mysłiborski	BARLINEK	nie udzielono dotacji	22 650,00 zł
	BOLESZKOWICE	6 000,00 zł	5 000,00 zł
	DĘBNO	52 000,00 zł	79 374,76 zł
	MYŚLIBÓRZ	50 000,00 zł	50 000,00 zł
	NOWOGRÓDEK POM.	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
policki	DOBRA	200 000,00 zł	254 700,00 zł
	KOŁBASKOWO	30 000,00 zł	42 500,00 zł
	NOWE WARPNO	5 606 845,14 zł	1 745 708,33 zł
	POLICE	30 000,00 zł	30 000,00 zł
pyrzycki	BIELICE	nie udzielono dotacji	20 000,00 zł
	KOZIELICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	LIPIANY	101 763,13 zł	169 714,87 zł
	PRZELEWICE	brak ankiety	
	PYRZYCE	nie udzielono dotacji	50 000,00 zł
	WARNICE	20 000,00 zł	32 000,00 zł
stawieński	DARŁOWO MIASTO	50 000,00 zł	100 000,00 zł
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety	
	MALECHOWO	10 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	POSTOMINO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	SŁAWNÓ MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	SŁAWNÓ GMINA	30 000,00 zł	12 755,00 zł
stargardzki	CHOCIWEL	20 000,00 zł	30 000,00 zł
	DOBRZANY	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	DOLICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	IŃSKO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	KOBYLANKA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	MARIANOWO	nie udzielono dotacji	50 000,00 zł
	STARA DĄBROWA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	STARGARD SZCZ. MIASTO	225 000,00 zł	586 000,00 zł
	STARGARD SZCZ. GMINA	20 533,78 zł	nie udzielono dotacji
	SUCHAŃ	10 000,00 zł	32 000,00 zł
szczecinecki	BARWICE	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	BIAŁY BÓR	nie udzielono dotacji	5 000,00 zł
	BORNE SULINOWO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	GRZMIĄCA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	SZCZECINEK MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	SZCZECINEK GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
świdwiński	BRZEŻNO	nie udzielono dotacji	15 000,00 zł
	POŁCZYN ZDRÓJ	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	RĄBINO	nie udzielono dotacji	15 000,00 zł
	SŁAWOBORZE	nie udzielono dotacji	20 000,00 zł
	ŚWIDWIN MIASTO	45 000,00 zł	80 000,00 zł
	ŚWIDWIN GMINA	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
wałeczki	CZŁOPA	brak ankiety	
	MIROSEŁAWIEC	15 000,00 zł	nie udzielono dotacji
	TUCZNO	nie udzielono dotacji	2 000,00 zł
	WAŁCZ MIASTO	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
	WAŁCZ GMINA	10 000,00 zł	55 000,00 zł

* Szczegółowe zestawienie dotacji przyznanych w latach 2013 i 2014 na konkretne prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych znajduje się w kolejnych tabelach nr 5 i 6.

TABELA 5

WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ URZĘDY GMIN W ROKU 2013 WŁAŚCICIELOM LUB UŻYTKOWNIKOM ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH

źródło: dane z ankiet (odpowiedzi na pytanie 3)

GMINA	WYKAZ DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ GMINĘ W 2013 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Gminy
SZCZECIN miasto na prawach powiatu	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Ew. ul. Św. Ducha 9 70-205 Szczecin	prace konserwatorskie kościoła pw. Św. Jana Ewangelisty	600 000,00 zł	uchwała nr XXVI/760/13 z dnia 28 stycznia 2013 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jakuba Ap. ul. Św. Jakuba 1 70-543 Szczecin	kontynuacja renowacji elewacji kościoła pw. Św. Jakuba Apostoła	400 000,00 zł	uchwała nr XXVI/760/13 z dn. 28 stycznia 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Ew. ul. Św. Ducha 9 70-205 Szczecin	prace konserwatorskie odkrytych średniowiecznych polichromii	13 000,00 zł	uchwała nr XXXII/932/13 z dn. 15 lipca 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblub. NMP ul. Połabska 1; 70-115 Szczecin	prace konserwatorskie bryły kościoła pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP, wraz z otoczeniem	200 000,00 zł	uchwała nr XXXIV/1003/13 z dn. 14 października 2013 r.
KOSZALIN miasto na prawach powiatu	Szentszacki Instytut Sióstr Maryi w Otwocku, ul. Bronisława Czecha 9/11	prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy wieży widokowej na Górze tarasu wieży	23 670,08 zł	uchwała nr XXXV/529/2013 Rady Miejskiej w Koszalinie z dn. 26 września 2013 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej (...)
	Muzeum w Koszalinie, ul. Młyńska 37-39	wkład własny do projektu pn. „Rozbudowa i modernizacja instalacji przeciwpożarowej”	37 000,00 zł	uchwała nr XXX/457/2013 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 28 marca 2013 r. oraz uchwała nr XXXVI/552/2013 r. Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 24 października 2013 r.
ŚWINOUJŚCIE miasto na prawach powiatu	Wspólnota Mieszkaniowa Hołdu Pruskiego 8 – Lider Projektu	dotacja przyznana i niewykorzystana		
BIĄŁOGRAD MIASTO powiat białogardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NNMP w Białogardzie	prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytku – gotyckim kościele parafialnym pw. NNMP w Białogardzie, obejmujące remont nawy głównej i wieży oraz wymianę instalacji elektrycznej	100 000,00 zł	uchwała nr XLIII/316/2013 Rady Miejskiej Białogardu z dnia 18 września 2013 r. w sprawie udzielenia dotacji (...)Dotacja niewykorzystana, zwrócona do budżetu Miasta.
GM. DRAWNO powiat choszczeński	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Nieustającej Pomocy ul. Plac Wolności 1 73-220 Drawno	opracowanie ekspertyzy konserwatorskiej – orzeczenie o stanie technicznym i ocena możliwości odtworzenia helmu wieżowego w kościele	20 000,00 zł	uchwała nr XXIX/180/13 Rady Miejskiej w Drawnie z dn. 25 kwietnia 2013 r.
GM. KRZĘCIN powiat choszczeński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Jana Chrzciciela w Krzęcinie	prace renowacyjne kościoła parafialnego w Krzęcinie, malowanie ścian we wnętrzu	25 000,00 zł	uchwała nr XXI/137/2013 z dn. 25 stycznia 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Jadwigi	wykonanie rekonstrukcji i uzupełnienie ubytków w partii rzeźb, snycerki i	15 000,00 zł	uchwała nr XXI/137/2013 z dn. 25 stycznia 2013 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	w Zieloniewie Kościół filialny pw. Świętej Trójcy w Rakowie	elementów konstrukcji barokowej ambony		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Raduniu Kościół filialny p.w. Św. Piotra w Nowym Klukomiu	wykonanie ciągu piesz- procesyjnego z kostki granitowej oraz inne roboty ogólnobudowlane zagospodarowania terenu	10 000,00 zł	uchwała nr XXII/137/2013 z dn. 25 stycznia 2013 r.
GM. CZAPLINEK powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Różańcowej w Siemczynie	wykonanie dokumentacji projektowej na remont kościółka	11 377,50 zł	zgodnie z § 4 Uchwały Nr XXV/187/04 Rady Miejskiej w Czaplunku z dnia 30 listopada 2004 r.
GM. DRAWSKO POMORSKIE powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Suliszewie	zabezpieczenie i odnowienie fundamentów w kościele	39 747,00 zł	uchwała nr XXXVII/347/213 z dn.27 czerwca 2013
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława B i M w Zarańsku	remont i rewaloryzacja kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żółtem – remont wieży	16 000,00 zł	uchwała nr XXXVII/347/213 z dn.27 czerwca 2013
GM. KALISZ POMORSKI powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka w Kaliszu Pomorskim	remont kościoła z dobudową wieży z chórem i schodami w kościele w Dębsku	97 362,77 zł	uchwała nr XLIX/343/13 z dn. 24.10.2013 r.
GM. ZŁOCIENIEC powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka Wniebowzięcia NMP Złocieniec ul. Boh. Warszawy 25	budowa neogotyckiej szafy organowej organów w kościele parafialnym	15 000,00 zł	uchwała nr XXXIX/328/2013 Rady Miejskiej w Złocienću z dn. 28.11.2013 r.
GM. GOLENIÓW powiat goleniowski	Parafia Niewiadowo	remont dachu	18 000,00 zł	uchwała nr XXX/350/13
	Parafia Borzysławiec	remont dachu	162 951,99 zł	uchwała nr XXX/349/13
	Parafia Rurzyca	remont dachu	30 000,00 zł	uchwała nr XXX/351/13
	Parafia Podańsko	remont dzwonnicy	130 000,00 zł	uchwała nr XXXIV/382/13
GM. MASZEWO powiat goleniowski	Parafia Sokolniki	remont kościoła	25 220,00 zł	uchwała nr XXXI/266/2010 z dn. 26.09.2010
	Parafia Rożnowo	remont kościoła	23 280,00 zł	uchwała nr XXXI/266/2010 z dn. 26.09.2010
GM. NOWOGARD powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Sikorkach	zmiana pokrycia dachowego na kościele pw. Chrystusa Króla w Sikorkach	60 000,00 zł	uchwała nr XII/75/07 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 14.11.2007r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Różańcowej w Żabowie	zakup i wymiana okien w kościółku pw. św. St. Kostki w Maszkowie	18 000,00 zł	uchwała nr XII/75/07 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 14.11.2007r.
GM. OSINA powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. NM NMP w Osinie	Prace konserwatorskie -- ruiny kościoła w Węgorzycach	50 000,00 zł	uchwała nr XXIV/139/2013 z dn. 7.03.2013 r.
	Parafia Rzymsko- Katolickiej pw. Św.	prace remontowe i konserwatorskie --	20 000,00 zł	uchwała nr XXVIII/165/2013

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Sylwestra w Strzelewie	kościół fil. pw. Jana Chrz. w Węgorzy - izolacja przeciwwilgociowa		z dn. 21 października 2013 r.
GM. PRZYBIERNÓW powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka w Trzechlu	projekt budowlano wykonawczy na prace remontowe kościoła w Łoźnicy	17 000,00 zł	uchwała nr XXV/176/13
GM. STEPNIKA powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka w Stepnicy	renowacja ambony	50 000,00 zł	nie podano
GM. GRYFICE powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka Niepokalanego Poczęcia NMP w Górzycy	prace remontowe w kościele filialnym pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Otoku – kontynuacja prac	33 764,00 zł	uchwała Rady Miejskiej w Gryficach nr XXX/383/2013 z dn. 21 lutego 2013 r.
GM. PŁOTY powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Płotach	wykonanie remontu instalacji elektrycznej i oświetleniowej kościoła	30 000,00 zł	uchwała nr XXVIII / 267 / 13 z 10.05.2013 r.
GM. TRZEBIATÓW powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka Trzebusz	remont dachu	17 200,00 zł	uchwała nr X/91/07 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 30 sierpnia 2007r. w sprawie zasad udzielania dotacji (...)
	Parafia Rzymskokatolicka Konarzewo	opracowanie dokumentacji remontu wieży kościelnej w Sadlnie	15 000,00 zł	
GM. CHOJNA powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. NSPJ, ul. Roosevelta 5 Chojna	wykonanie wymiany pokrycia dachowego oraz uzupełnienie tynków zewnętrznych	50 000,00 zł	uchwała nr XXXIII/288/2013 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 września 2013 r.
GM. GRYFINO powiat gryfiński	Parafia p.w. Narodzenia N.M.P. w Gryfinie	remont zabytkowego obiektu sakralnego w Gryfinie - remont dachu	40 000,00 zł	uchwała nr XXXIII/283/13 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 25 kwietnia 2013r.
GM. MIESZKOWICE powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP w Czelinie	malowanie ścian wewnętrznych kościoła w Gozdowicach	11 389,83 zł	uchwała nr XXX/229/2013 z dnia 22.08.2013
	Województwo Zachodniopomorskie	badania archeologiczne MNS w Czelinie	2 500,00 zł	uchwała nr XXX/232/2013 z 22.08.2013
GM. MORYŃ powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Św. w Moryniu	remont, elewacji, naprawa wieży, naprawa zegarów	35 000,00 zł	uchwała nr XXIV/186/2013 Rady Miejskiej z 29.05.2013 r.
GM. WIDUCHOWA powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Judy Tadeusza w Lubiczu	uzupełnienie tynków wewn., rynien i rur spustowych w kościele w Pacholetach	9 000,00 zł	uchwała nr XXVIII/255/2014 Rady Gminy Widuchowa z dn. 29 kwietnia 2014 r.
GM. ŚWIERZNO powiat kamieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Trójcy w Świerznie	remont wieży kościoła	10 000,00 zł	nie podano nr uchwały
GM. DYGOWO powiat kołobrzeski	Parafia Rzymskokatolicka w Dygowie	dokumentacja projektowa remontu i zagospodarowania terenu wokół kościoła	68 399,00 zł	uchwała nr XXXI/233/13 z dn. 10.09. 2013 r.
GM. RYMAŃ powiat kołobrzeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Szczepana w Rymaniu	remont kościoła filialnego w Dębicy	168 000,00 zł	uchwała nr XIX/109/12 Rady Gminy Rymań z dn. 31. 05. 2012 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	ul. Koszalińska 8			
GM. BOBOLICE powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Kłaninie	remont ogrodzenia kościola	10 000,00 zł	uchwała nr XXXI/286/13 z dn. 24 września 2013r.
GM. ŚWIESZYNO powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. NNMP w Świeszynie	opracowanie dokumentacji konserwatorskiej kościoła w Świeszynie	8 000,00 zł	uchwała nr XXXIV/302/13 z dn. 31.10.2013
GM. ŁOBEZ powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka w Łobzie	remont elewacji prezbiterium	15 000,00 zł	uchwała Rady Miejskiej w Łobzie nr XXVI/357/13 z dn. 30.12.2013
GM. WĘGORZYNO powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka p.w. MB Królowej Polski w Runowie Pomorskim	uszczelnienie i pomalowanie blaszanego pokrycia dachowego kościola filialnego p.w. Św. Karola w m. Winniki	5 500,00 zł	uchwała nr XXIII/219/2013
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Węgorzynie	opracowanie projektu budowlanego, kosztorysów potrzeb remontowych kościoła filialnego pw. Św. Marii Magdaleny w Przytoniu	25 000,00 zł	uchwała nr XXIV/228/2013
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Sielsku	opracowanie projektu budowlanego, kosztorysów inwestorskich potrzeb remontowych kościoła filialnego pw. MB Różańcowej w Mielnie	25 000,00 zł	uchwała nr XXIV/229/2013
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Runowie	opracowanie projektu budowlanego, kosztorysów potrzeb remontowych kościoła filialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Chwarstnie	10 000,00 zł	uchwała nr XXIV/230/2013
GM. BOLESZKOWICE powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka w Boleszkowicach	prace remontowe w kościółce filialnym w m. Wysoka	3 000,00 zł	uchwała nr XXV/132/2013
	Parafia Rzymskokatolicka w Sarbinowie	prace remontowe w kościółce filialnym w m. Chwarszczany	3 000,00 zł	Uchwała nr XXV/132/2013
GM. DĘBNO powiat myśliborski	Parafia w Smolnicy p.w. NMP	wykonanie posadzki z płytek ceramicznych	12 200,00 zł	nie podano
	Parafia pw. NMP w Serbinowie	renowacja witraży	11 800,00 zł	nie podano
	Parafia pw. Św. Piotra i Pawła w Dębnie	wykonanie prac konserwatorskich elewacji i wnętrza kościoła	28 000,00 zł	nie podano
GM. MYŚLIBÓRZ powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha BM, Sulimierz	całościowy remont elewacji i pokrycia wieży kościola w Sulimierzu	50 000,00 zł	uchwała nr XLVI/357/2013 Rady Miejskiej w Myśliborzu z dn. 29.10.2013 r.
GM. DOBRA powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla Wszczęświata w Dołujach	prace remontowe kościoła w Wąwelnicy - wykonanie naprawy orynnowania oraz impregnację deskowania wieży	40 000,00 zł	uchwała nr XXIV/336/2013 Rady Gminy Dobra z dnia 23 maja 2013 roku w sprawie udzielenia

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Wolczkowie	prace konserwatorskie wnętrza wieży kościoła w Wolczkowie	40 000,00 zł	dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Bolesnej w Mierzynie	prace konserwatorskie elementów drewnianych konstrukcji dachu i wieży kościoła w Mierzynie	40 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Królowej Świata w Dobrej	remont elewacji ścian kościoła w Dobrej	40 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Urszuli Ledóchowskiej w Buku	wykonanie tymczasowego zabezpieczenia stropu w kościele filialnym w Stolcu	40 000,00 zł	
GM. KOŁBASKOWO powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Wspomożenia Wiernych w m. Będargowo	projekt budowlany dla zabytkowego kościoła w m. Będargowo	15 000,00 zł	uchwała nr XXX/367/2013 z dnia 30.09.2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Wspomożenia Wiernych w m. Będargowo	dokumentacja konserwatorska, opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich, projekt budowlany dla kościoła filialnego w m. Bobolin	15 000,00 zł	uchwała nr XXX/367/2013 z dnia 30.09.2013 r.
GM. NOWE WARPNO powiat policki	Mieszkańcy Nowego Warpna – strefa zabytkowa „A” Beneficjentów - 79	remont dachów i elewacji budynków	3 752 953,22 zł	uchwała nr XL/219/2010 z dnia 27 maja 2010 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Nowym Warpnie	remont wieży kościoła w Nowym Warpnie	220 000,00 zł	uchwała nr XXVIII/247/2013 z dn. 27 marca 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Nowym Warpnie	remont kościoła w Warnołęce	1 595 000,00 zł	uchwała nr XXX/279/2013 z dnia 22 maja 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Nowym Warpnie	oświetlenie wewnętrzne kościoła w Nowym Warpnie	38 891,92 zł	uchwała nr XXXIV/364/2013 z dnia 30 października 2013 r.
GM. POLICE powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Policach	budowa (rekonstrukcja) ogrodzenia placu kościelnego	30 000,00 zł	zapis ogólny w uchwale budżetowej
GM. LIPIANY powiat pyrzycki	Parafia Lipiany, ul. T. Kościuszki 29	dokumentacja techniczna prac konserwatorskich w kościele	14 400,00 zł	uchwała nr XXIV/204/2013 z dn. 28.05.2013 r.
	Wspólnota Mieszkańcowa „Zabytek”, ul. Armii Krajowej 29-31, Lipiany	renowacja obiektu zabytkowego	87 363,13 zł	uchwała nr XXIV/204/2013 z dn. 28.05.2013 r.
DARŁOWO MIASTO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Gertrudy w Darłowie	Prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji kościoła	50 000,00 zł	uchwała nr XL/287/2013 z dn. 6.06.2013 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

GM. MALECHOWO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Gromnicznej w Malechowie,	wykonanie dokumentacji projektowej remontu kościół, wzmocnienia skarpy przy ścianie wschodniej kosztorys	10 000,00 zł	uchwała nr XXXI/328/2013 z dnia 29 listopada 2013 r.
GM. SŁAWNO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Żukowie	prace konserwatorskie barokowego ołtarza głównego w kościele parafialnym w Żukowie	30 000,00 zł	uchwała nr XXXVII/333/2013 z dnia 25.10. 2013
GM. CHOCIWEL powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka w Chociwlu	opracowanie dokumentacji na remont kościółów w m.: Bobrowniki, Bród, Chociwel	20 000,00 zł	uchwała nr XXIII/179/13 Rady Miejskiej w Chociwlu z dn. 27 marca 2013 r.
STARGARD SZCZECIŃSKI MIASTO powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. N.M.P Królowej Świata w Stargardzie Szcz.	remont i renowacja elewacji wieży głównej oraz prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym	182 000,00 zł	uchwała Nr XVI/159/07 Rady Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim z dn.18.12.2007r. , zm. uchwałą Nr XXV/273/08 z dnia 28.10.2008r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 25,poz.493,Nr 97, poz.2152)
	Parafia Prawosławna pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Stargardzie Szcz.	wykonanie monitoringu zewnętrznego i wewnętrznego zabytkowej cerkwi	43 000,00 zł	
GM. SUCHAŃ powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka w Suchaniu	kościół filialny w m. Sadłowo: malowanie, czyszczenie belek	10 000,00 zł	uchwała nr XXI/195/13 Rady Miejskiej w Suchaniu z dn.27.11.2013 r.
STARGARD SZCZECIŃSKI – GMINA powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Zwiastowania Pańskiego Witkowo Pierwsze	remont wieży zabytkowego kościoła filialnego pw. Matki Bożej Różańcowej w Witkowie Drugim	20 533,78 zł	uchwała nr XXIX/260/13 z dn. 24.05.2013 r.
GM. SŁAWOBORZE powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej w Sławoborzu	remont kościoła filialnego w Powalicach: remont wieży dachowej ściany szczytowej, wymiana pokrycia dach.	20 000,00 zł	uchwała nr XXXVII/210/13 z 27.09.2013
ŚWIDWIN - MIASTO powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie	remont i konserwacja elewacji kościoła parafialnego	45 000,00 zł	uchwała nr XXVII/232/13 Rady Miasta Świdwin z dn. 27 marca 2013 r.
GM. MIROSLAWIEC powiat walecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Lubnie	wymiana poszycia dachowego wraz z drewnianą konstrukcją	15 000,00 zł	uchwała nr XXXV/296/2013 Rady Miej.w Mirosławcu z dn. 28. 11. 2013 r.
GM. WAŁCZ powiat walecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jakuba Apostoła w Szwecji	wymiana rynien, rur spustowych	10 000,00 zł	dofinansowanie przyznawane na podstawie umowy dotacji

TABELA 6

WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ URZĘDY GMIN W ROKU 2014
WŁAŚCICIELOM LUB UŻYTKOWNIKOM ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB
ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH

dane z ankiet (odpowiedzi na pytanie 3)

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

GMINA	WYKAZ DOTACJI PRYZNANYCH PRZEZ GMINĘ W 2014 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Gminy
SZCZECIN – miasto na prawach powiatu	Parafia Polskokatolicka p.w. ŚŚ. Piotra i Pawła Szczecin	Kolejny etap prac konserwatorskich kościoła	100 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/1148/14 z dnia 17 marca 2014 r.
	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza” Szczecin	Renowacja elewacji budynku zabytkowej willi przy ul. Wawrzyniaka 7a – d. klub Kontrasty	96 570,00 zł	Uchwała nr XXXIX/1148/14 z dnia 17 marca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego Szczecin	Prace ratowniczo-konserwatorskie wieży oraz korony murów	100 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/1148/14 z dnia 17 marca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla Szczecin	Prace konserwatorskie elewacji oraz osuszenie murów kościoła	50 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/1148/14 z dnia 17.03.2014 r.
	Akademia Morska Ul. Waly Chrobrego Szczecin	Prace konserwatorskie zabytkowego muru ogrodzenia budynków	100 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/1148/14 z dnia 17.03.2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Ewangelisty Szczecin	Prace konserwatorskie elewacji północnej kościoła	303 430,00 zł	Uchwała nr XL/1182/14 z dnia 28.04.2014 r.
	Parafia Polskokatolicka pw. św. Piotra i św. Pawła Szczecin	Prace konserwatorskie elewacji południowej kościoła	13 000,00 zł	Uchwała nr XLIII/1249/14 z dnia 21 lipca 2014 r.
KOSZALIN miasto na prawach powiatu	Szensztacki Instytut Sióstr Maryi w Otwocku, ul. Bronisława Czecha	Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy wieży widokowej na Górze Chefmskiej	168 199,00 zł	Uchwała nr XLVIII/676/2014 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 25 września 2014 r.
ŚWINOUJŚCIE - miasto na prawach powiatu	Wspólnota Mieszaniowa Hołdu Pruskiego 8 – Lider Projektu	Kompleksowa renowacja kamienic przy ul. Hołdu Pruskiego i ul. Piłsudskiego w Świnoujściu – roboty budowlane	126 512 ,60 zł	Uchwała nr XI/87/2011 Rady Miasta Świnoujście
BIAŁOGRAD miasto na prawach powiatu	Parafia Rzymskokatolicka pw. NNMP w Białogardzie	Prace konserwatorskie i roboty budowlane obejmujące interwencyjne prace zabezpieczające sklepienia i ściany wschodniej części prezbiterium	100 000,00 zł	Uchwała nr LVI/395/2014 Rady Miejskiej Białogardu z dnia 24 lipca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NNMP w Białogardzie	Prace konserwatorskie przy zabytku ruchomym – organach z kościoła parafialnego w Białogardzie, obejmujące prace konserwatorskie systemu powietrznego	40 000,00 zł	Uchwała nr LVII/405/2014 Rady Miejskiej Białogardu z dnia 27 sierpnia 2014 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

GM. KARLINO powiat białogardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Robuniu	Remont i zagospodarowanie wokół zabytkowego kościoła w Karścinie: roboty dachowe, elewację, remont wieży i kruchty, roboty wewnątrz budynku oraz wykonanie kanalizacji deszczowej	557 556,69 zł	Uchwała nr XLII/455/14 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 31 stycznia 2014r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Trójcy Świętej w Mierzynie	Remont zabytkowego kościoła w Mierzynie: roboty dachowe, elewacyjne, remont wieży i kruchty, roboty wewnątrz budynku, instalację sygnalizacji pożaru, nagłaśniającą, osuszenie ścian, wykonanie ołtarza i mównicy	617 764,99 zł	Uchwała nr XLII/454/14 Rady Miejskiej w Karlinie z dnia 31 stycznia 2014r.
GM. TYCHOWO powiat białogardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wspomożenia Wiernych w Tychowie	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane	70 000,00 zł	Uchwała nr XXXVII/302/14 RM w Tychowie z dnia 24.07.2014 r.
GM. KRZĘCIN powiat choszczeński	Parafia Rzymskokatolicka pw. NSPJ w Chłopowie	Konserwacja drzwi kościoła, konserwacja bieżąca w zakresie prac malarskich wnętrza	15 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/213/2014 z dn. 27 marca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. NSPJ w Chłopowie, kościół filialny pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Objezierzu	Konserwacja trzech okien witrażowych (wraz z montażem przeszkle zabezpieczającego) w prezbiterium kościoła	15 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/213/2014 z dn. 27 marca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jadwigi w Zieleniewie, kościół filialny pw. Świętej Trójcy w Rakowie	Wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich przy barokowej ambonie drewnianej polichromowanej – III etap	10 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/213/2014 z dn. 27 marca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Raduniu, kościół filialny pw. Św. Piotra i Św. Pawła w Nowym Klukomiu	Wykonanie tapicerowania ławek	7 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/213/2014 z dn. 27 marca 2014 r.
GM. CZAPLINEK powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej	- Remont więźby dachowej kaplicy i dzwonnicy; - wymiana pokrycia dachowego i obróbki blacharskiej kaplicy i dzwonnicy; - wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.	10 000,00 zł	Uchwała nr XXV/187/04 Rady Miejskiej w Czaplinku z dn. 30 listopada 2004 – Uchwała Nr XXX/240/05 Rady Miejskiej w Czaplinku
GM. DRAWSKO POMORSKIE powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Suliszewie	Remont wieży w kościele parafialnym w Suliszewie	17 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B i M w Zarańsku	Projekt budowlany remontu i rewaloryzacji kościoła p.w. MB Anielskiej w Nętynie	11 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.
	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B i M w Zarańsku	Projekt budowlany remontu i rewaloryzacji kościoła pw. Świętej Trójcy w Rydzewie	12 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.
	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Stanisława B i M w Zarańsku	Remont i rewaloryzacji kościoła filialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żółtem	40 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Pawła Apostoła w Drawsku Pom.	Projekt budowlany remontu kościoła p.w. MB Królowej Polski w Mielenku Drawskim	20 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.
	Wspólnota Mieszkaniowa Ratuszowa 11	Docieplenie budynku i kolorystyka elewacji wraz z robotami towarzyszącymi	40 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Brzeźnie	Naprawa konstrukcji ścian wieży kościoła filialnego pw. Św. Michała Archanioła w łabędziach	40 000,00 zł	Uchwała nr LII/460/2014 z dn. 29 maja 2014 r.
GM. KALISZ POMORSKI powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka w Kaliszu Pomorskim	Wykonanie nowego stropu i malowanie kościoła w Dębsku	97 000,00 zł	Uchwała nr LXIII/433/14 z 3.09.2014 r.
GM. GOLENIÓW powiat goleniowski	Parafia Św. Katarzyny w Goleniowie	Remont elewacji, boczne wejście do kościoła	50 000,00 zł	Uchwała nr XLIII/495/14
GM. MASZEWO powiat goleniowski	Parafia Rożnowo	Remont kościoła	10 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/2010/2013 z dn. 18 grudnia 2013 r.
	Parafia Maciejewo	Remont kościoła	13 000,00 zł	
GM. NOWOGARD powiat goleniowski	Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Nowogardzie	Prace konserwatorsko budowlane, remont elewacji wieży z podbiciem i izolacją pionową fundamentów kościoła filialnego p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła	70 000,00 zł	Uchwała nr XII/75/07 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 14.11.2007r.
GM. OSINA powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Anny w Długolece	Prace remontowe i konserwatorskie przy zabytku – kościół filialny pw. Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia w Redle	20 000,00 zł	Uchwała nr XXXIII/207/2014 z dnia 30 maja 2014 r.
GM. STEPNIKA powiat goleniowski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jacka Odrowąża	Renowacja ołtarza	50 000,00 zł	nie podano
GM. GRYFICE powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. S. Faustyny Kowalskiej w Stuchowie	Wykonanie projektu budowlanego renowacji kościoła pw. Św. Stanisława Kostki w miejscowości Witno	35 000,00 zł	Uchwała Rady Miejskiej w Gryficach nr XLVIII/579/2014 z dn. 28 maja 2014 r.
GM. PŁOTY powiat gryficki	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w	Wykonanie remontu dachu polegające na wymianie pokrycia na	32 190,00 zł	Uchwała nr XL/368/14 z 29.05.2014 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Wyszoborze	zabytkowym kościele		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Boboli w Mechowie	Wykonanie remontu polegającego na rozbiórce istniejącej nawierzchni z kostki polbruk przy kościele	38 471,00 zł	Uchwała nr XLIV/413/14 z dn. 30.09.2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w Wyszoborze	Wykonanie remontu: piaskowaniu wieży kościelnej, impregnacji podłoża, wykonaniu ocieplenia ścianek działowych, naprawę elewacji, nasadzenia	13 000,00 zł	Uchwała nr XLIV/414/14 z dn. 30.09.2014 r.
GM. TRZEBIATÓW powiat gryficki	Parafia Trzebiatów	Kontynuacja regotycyzacji kościoła	20 000,00 zł	Uchwała nr X/91/07 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 30 sierpnia 2007 r.
	Parafia Trzebusz	Remont wieży	10 000,00 zł	
	Parafia Konarzewo	Remont wieży kościelnej w Sadlnie	10 000,00 zł	
GM. BANIE powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Kazimierza Swobnica	Remont podłogi	10 000,00 zł	Uchwała nr XXXI/284/2014 z dnia 30.06.2014 r.
GM. GRYFINO powiat gryfiński	Parafia pw. Matki Bożej Różańcowej w Weltylnu	Remont obiektu sakralnego w Wirowle – renowacja drzwi wejściowych	5 000,00 zł	Uchwała nr LII/428/14 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 25 września 2014r.
GM. MIESZKOWICE powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Mieszkowicach	Opracowanie programu prac konserwatorskich z wykonaniem badań konserwatorskich w kościele parafialnym	40 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/328/2014 z dnia 29.05.2014
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. NMP w Zlelinie	Realizacja II etapu prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkowych organach w kościele parafialnym	40 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/329/2014 z dnia 29.05.2014
	Województwo Zachodniopomorskie	Badania archeologiczne w Czelinie	5 000,00 zł	Uchwała nr XXXVIII/320/2014 z dnia 10.04.2014
GM. MORYŃ powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Św. w Moryniu	Dokumentacja projektowa na remont kościoła w Dołsku	5 000,00 zł	Uchwała nr XXXVI/273/2014 z 29 października 2014 r.
	Parafia Kłepicz	Remont pokrycia dachowego kościoła w Starym Objezierzu	37 000,00 zł	Uchwała nr XXX/222/2014 z 21 marca 2014 r.
GM. WIDUCHOWA powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Judy Tadeusza w Lubiczu	Uzupełnienie i odtworzenie tynków wewnętrznych, rynien i rur spustowych w kościele w Pachołętach	9 000,00 zł	Uchwała nr XXVIII/255/2014 Rady Gminy Widuchowa z dn. 29 kwietnia 2014 r.
GM. KAMIEŃ POMORSKI powiat kamieński	Parafia pw. Św. Ottona w Kamieniu Pomorskim	Renowacja wieży katedry (dokumentacja)	30 000,00 zł	Uchwała nr LIII/683/14 z dn. 28 lutego 2014 r.
GM. BĘDZINO powiat koszaliński	Parafia Łekno	Naprawa i konserwacja iluminacji kościoła w Łeknie	1 931,10 zł	nie podano
	Parafia Dobrzyca	Naprawa i konserwacja iluminacji kościoła w Dobrzyca	750,30 zł	nie podano

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Parafia Śmiechów	Materiały do remontu kościoła w Śmiechowie	4 009,21 zł	nie podano
GM. BIESIEKIERZ powiat koszaliński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej w Mierzynie	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich w Parsowie	19 420,00 zł	Uchwała nr XLI/236/14 z dn. 11.04.2014r.
GM. SIANÓW powiat koszaliński	Parafia Rzymsko Katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sieciemnie, kościół filialny w Karnieszewicach	Prace konserwatorskie i roboty budowlane w kościele filialnym w Karnieszewicach: -podbitcie i remont ścian fundamentowych; -remont kapitalny drewnianej konstrukcji szkieletowej ścian, stropów, empory, schodów, więźby dachowej; -wymiana pokrycia dachowego; wykonanie obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych; -rozbiórka opaski betonowej; -przełożenie posadzki, wykonanie drewnianych podłóg; -wykonanie tynków wewnętrznych i zewnętrznych; -wykonanie ocieplenia z płyt klimatycznych na ścianach wewnętrznych; -wykonanie renowacji stolarki okiennej i drzwiowej; -zakup i wymiana instalacji elektrycznej; montaż instalacji antywłamaniowej, odgromowej i p-poż.; remont muru oporowego	120 000,00 zł	Uchwała nr XLIV/336/2014 Rady Miejskiej w Sianowie z dnia 26 marca 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego Padewskiego w Osiekach, kościół w Suchoj Koszalińskiej	Prace konserwatorskie przy barokowym ołtarzu głównym p.w. Trójcy Świętej - z kościoła w Suchoj Koszalińskiej	15 000,00 zł.	Uchwała nr XLIX/359/2014 Rady Miejskiej w Sianowie z dnia 06 sierpnia 2014 r.
GM. ŁOBEZ powiat łobeski	Kościół parafialny w Zajezierzu	Naprawa tynków wewnętrznych, malowanie ścian, wykonanie posadzki, założenie desek na sufit, remont instalacji elektr.	15 000,00 zł	Uchwała Rady Miejskiej w Łobzie z dnia 5 lutego 2014 r. nr XXXVIII/370/14
	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Niepodległości 66a-68 w Łobzie	Remont elewacji budynku mieszkalnego przy ul. Niepodległości	15 000,00 zł	Uchwała Rady Miejskiej w Łobzie z dnia 24 czerwca 2014 r. nr XLIV/420/14
GM. WĘGORZYNO powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Węgorzynie	Opracowanie projektu budowlanego oraz kosztorysów remontu kościoła filialnego pw.	15 000,00 zł	Uchwała nr XXXV/307/2014

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

		Podwyższenia Krzyża Świętego w Rogówku		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Sielsku	Opracowanie dokumentacji budowlanej z kosztorysami remontu kościoła	15 000,00 zł	Uchwała nr XXXV/308/2014
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Runowie	Remont pokrycia dachowego, części ścian szczytowych oraz podbicie fundamentów z izolacją kościoła filialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Chwarstnie	30 000,00 zł	Uchwała nr XXXV/309/2014
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Runowie	Wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich ambony kościoła w Runowie	15 000,00 zł	Uchwała nr XXXV/310/2014
GM. BARLINEK powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego z Padwy w Mostkowie	Remont daszków kościoła filialnego pw. Św. Stanisława BM w Dzikowie	650,00 zł	Uchwała nr LIII/657/2014 Rady Miejskiej w Barlinku z dn. 24.04.2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Antoniego z Padwy w Mostkowie	Remont dachu kościoła pw. Św. Stanisława BM w Dzikowie	2 000,00 zł	Zarządzenie nr 17/2014 Burmistrza Barlinka z dn. 20.01.2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Bonifacego w Barlinku	Wymiana poszycia dachowego oraz pomalowanie wieży kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Płonie	10 000,00 zł	Uchwała nr LIX/795/2014 Rady miejskiej w Barlinku z dn. 25.09.2014 r.
GM. BOLESZKOWICE powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka w Sarbinowie	Wykonanie witraża w kościele filialnym w Gudziszcu	5 000,00 zł	Uchwała nr XXXV/184/2013
GM. DĘBNO powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa w Warnicach	Wykonanie częściowej renowacji zabytkowego ołtarza	36 340,00 zł	nie podano nr uchwały
	Parafia p.w. Św. Piotra i Pawła w Dębnie	Restauracja i konserwacja elewacji północnej kościoła	37 000,00 zł	nie podano nr uchwały
	Parafia p.w. Św. Michała Archanioła w Różańsku	Wykonanie pokrycia dachu na budynku kościoła	6 034,76 zł	nie podano nr uchwały
GM. MYŚLIBÓRZ powiat myśliborski	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wojciecha B. M. Sulimierz	Rozebranie przypory oraz wykonanie nowej przypory - kościół w Renicach	20 000,00 zł	Uchwała nr LIV/423/2014 Rady Miejskiej w Myśliborzu z dn. 29 maja 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wojciecha B. M. w Krzemlinie	Wymiana podbitki, roboty malarskie, wywóz gruzu, kościół w Derczewie	30 000,00 zł	Uchwała nr LIV/423/2014 Rady Miejskiej w Myśliborzu z dn. 29 maja 2014 r.
GM. DOBRA powiat policki	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Chrystusa Króla Wszechświata w Dołujach	Odbudowa i rewitalizacja elewacji kościoła w Kościnie	40 000,00 zł	Uchwała Nr XXXIV/462/2014 Rady Gminy Dobra z dnia 26 czerwca 2014 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub
	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B Szkaplerznej	Konserwacja i rekonstrukcja okien witrażowych oraz	40 000,00 zł	

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	w Wołczkowie	mechanizmu zegarowego w kościele w Wołczkowie		roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. M.B. Bolesnej w Mierzynie	Odtworzenie zewnętrznych drzwi i odrzwi kościoła w Mierzynie	50 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. M.B. Królowej Świata w Dobrej	Prace konserwatorskie i restauratorskie ściany zewnętrznej wschodniej kościoła w Dobrej	50 000,00 zł	
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Urszuli Ledóchowskiej w Buku	Prace konserwatorskie i restauratorskie elewacji wschodniej kościoła w Buku	74 700,00 zł	
GM. KOŁBASKOWO powiat policki	Parafia Rzymsko – Katolicka p.. NMP Wspomożenia Wiernych w m. Będargowo	Wykonanie opaski żwirowej wokół fundamentów zabytkowego kościoła	42 500,00 zł	Uchwała nr XL/484/2014 z dnia 8.09.2014 r.
GM. NOWE WARPNO powiat policki	Mieszkańcy Nowego Warpna – strefa zabytkowa „A” Beneficjentów - 49	Remont dachów i elewacji budynków	1 745 708,33 zł	Uchwała nr XL/219/2010 z dnia 27 maja 2010 r.
GM. POLICE powiat policki	Parafia rzymskokatolicka p. NP. NMP w Policach	Budowa ogrodzenia - kontynuacja	10 000,00 zł	Brak - zapis ogólny w uchwale budżetowej
	Parafia rzymskokatolicka pw. NP NMP w Pilchowie	Początek prac remontowych (ściany świątyni)	10 000,00 zł	j. w.
	Parafia rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła w Policach - Jasienicy	Remont wnętrza - posadzka	10 000,00 zł	j. w.
GM. BIELICE powiat pyrzycki	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Królowej Polski w Bielicach.	Dofinansowanie wykonania projektu budowlanego, w związku z remontem kościoła zabytkowego p.w. Św. Antoniego z Padwy w Swochowie	20 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/180/14 z dnia 14 listopada 2014 r.
GM. LIPIANY powiat pyrzycki	Wspólnota mieszkaniowa „Zabytek”, ul. Armii Krajowej 29-31, 74-240 Lipiany	Renowacja obiektu zabytkowego	169 714,87 zł	Uchwała nr XXXVI/280/2014 z dnia 27.05.2014 r.
GM. PYRZYCE powiat pyrzycki	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Ottona w Pyrzycach	Refundacja kosztów - renowacja elewacji budynku kościoła	50 000,00 zł	Uchwała nr LXII/543/2014 z dnia 18.09.2014 r.
GM. WARNICE powiat pyrzycki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Starym Przylepie	Roboty budowlane objęte umową z MKiDN	23 556,26 zł	Uchwała nr III/5/2014 Rady Gminy Warnice z dn. 16. 12. 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Starym Przylepie	Roboty nle ujęte powyżej	8 443,74 zł	Uchwała nr III/5/2014 Rady Gminy Warnice z dn. 16. 12. 2014 r.
MIASTO DARŁOWO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Gertrudy w Darłowie	Konserwacja balustrad ław z drzwiczkami oraz balustrad empor	50 000,00 zł	Uchwała nr LIV/384/2014 Rady Miejskiej w Darłowie z dn.24.06.2014 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Parafia Rzymskokatolicka p.w. MB Częstochowskiej w Darłowie	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy ołtarzu głównym z 1853 r.	50 000,00 zł	Uchwała nr LVII/407/2014 Rady Miejskiej w Darłowie z dn. 30.10.2014 r.
GM. SŁAWNO powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Słownie	Remont schodów i drzwi wewnętrznych w kościele filialnym w Boleszewie	12 755,00 zł	Uchwała nr XLIX/438/2014 z dnia 29 września 2014 r.
GM. CHOCIWEL powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka p.w. MB Bolesnej w Chociwlu	Opracowanie dokumentacji na remont kościołów filialnych w: Bobrownikach, Brodzie, Wieleniu Pom., Lisowle	30 000,00 zł	Uchwała nr XXXII/247/14 Rady Miejskiej w Chociwlu z dn. 18.06.2014 r.
GM. MARIANOWO powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Marianowie	Zespół pocysterskiego założenia klasztorowego z XIII wieku w Marianowie: - remont elewacji; - wymiana okien i drzwi; - izolacja pozioma ścian; - nadproża piwnicy; - naprawa ścian wewn.	50 000,00 zł	Uchwała Rady Gminy Marianowo Nr XXXIII/251/2014 z 29.05.2014 r. dokonano zwrotu dotacji w dniu 23.01.2015 r. – Decyzja nr ZPB-404/6/2014/15 Wójta Gm. Marianowo
MIASTO STARGARD powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie Szcz.	Renowacja i rekonstrukcja elewacji zachodniej trzonu wleży przy kościele	286 000,00 zł	Na podstawie uchwały nr XVI/159/07 Rady Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim z dnia 18 grudnia 2007 r., zmienionej uchwałą nr XXV/273/08 z dnia 28 października 2008r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 25, poz.493, Nr 97, poz.2152)
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego w Stargardzie Szcz.	Realizacja prac renowacyjnych – konserwatorskich attyk i komina oraz muru nad wejściem do kościoła	100 000,00 zł	
	Parafia Prawosławna pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Stargardzie Szcz.	Realizacja prac modernizacyjnych i adaptacyjnych przy elewacji i we wnętrzu cerkwi	200 000,00 zł	
GM. SUCHAŃ powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka w Suchaniu	Kościół filialny Żukowo: remont podsufitki, malowanie	17 000,00 zł	Uchwała nr XXVI/228/14 Rady Miejskiej w Suchaniu z dn.31.04.2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka w Suchaniu	Kościół w Suchaniu	15 000,00	Uchwała nr XXVIII/242/14 Rady Miejskiej w Suchaniu z dn.24.09.2014 r.
GM. BIAŁY BÓR powiat szczeciński	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMKP w Białym Borze	Remont dachu zabytkowego kościoła filialnego w m. Sępólno Wlk	5 000,00 zł	nie podano nr uchwały
GM. BRZEŻNO powiat walecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia Brzeżno	Montaż witraży	10 000,00 zł	Uchwała nr XVII/69/08 z dnia 28 kwietnia 2008r. zmienionej uchwałą nr XLV/181/2010r. z dnia 14.04.2010r.
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. MBNP, Świdwin	Naprawa i konserwacja instalacji elektrycznej	5 000,00 zł	
GM. RĄBINO powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Anielskiej	Naprawa organów, Wymiana poszycia dachowego, elewacji	15 000,00 zł	Uchwała nr XXXVI/174/2014 z dn. 27 lutego 2014 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	w Rąbinie	zewnętrznej, rynien		
MIASTO ŚWIDWIN powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie	Odnowienie północnej elewacji kościoła parafialnego	80 000,00 zł	Uchwała nr XXXVIII/309/14 Rady Miasta Świdwin z dn. 20 marca 2014 r.
GM. TUCZNO powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka Marcinkowice	Remont Kościoła w m. Marcinkowice	2 000,00 zł	Uchwała nr XXXIX/231/2014 z dn. 26 .06.2014 r.
GM. WAŁCZ powiat wałecki	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Rudkach - kościół w Dębolicach	Odtworzenie dzwonnicy	25 000,00 zł	Umowa dotacji
	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Rudkach - kościół w Laskach Wałeckich	Remont dzwonnicy	30 000,00 zł	Umowa dotacji

TABELA 7

FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE PRZEZ GMINY NA RENOWACJE ZABYTKÓW W LATACH 2013 - 2014

źródło: dane z ankiet (odpowiedź na pytanie 4)

Ilość gmin, które pozyskały fundusze zewnętrzne	33 (udział procentowy: 29%)
Ilość gmin, które nie pozyskały funduszy zewnętrznych	75 (udział procentowy: 65,8%)
Brak danych (brak ankiety, brak odpowiedzi na pytanie)	6 (udział procentowy: 5,2%)
RAZEM:	114 (udział procentowy: 100%)

POWIAT	GMINA	FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE W LATACH 2013 - 2014 PRZEZ GMINY NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ GMINY
powiaty grodzkie	KOSZALIN	nie pozyskano funduszy
	SZCZECIN	pozyskano fundusze (nie wymieniono z jakich źródeł)
	ŚWINOUJŚCIE	nie pozyskano funduszy
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego WZP, Urzędu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki unijne)
	BIAŁOGARD GMINA	nie pozyskano funduszy
	KARLINO	pozyskano fundusze (środki unijne)
	TYCHOWO	nie pozyskano funduszy
choszczefski	BIERZWNIK	nie pozyskano funduszy
	CHOSZCZNO	brak ankiety

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	DRAWNO	nie pozyskano funduszy
	KRZĘCIN	nie pozyskano funduszy
	PEŁCZYCE	nie pozyskano funduszy
	RE CZ	nie pozyskano funduszy
drawski	CZAPLINEK	pozyskano fundusze (źródła: RPOWZ, Poddziałanie 5.2.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego)
	DRWASKO POMORSKIE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego WZP)
	KALISZ POMORSKI	pozyskano fundusze (źródła: RPOWZ)
	OSTROWICE	nie pozyskano funduszy
	WIERZCHOWO	nie pozyskano funduszy
	ZŁOCIENIEC	nie pozyskano funduszy
goleniowski	GOLENIÓW	nie pozyskano funduszy
	MASZEWO	nie pozyskano funduszy
	NOWOGARD	nie pozyskano funduszy
	OSINA	nie pozyskano funduszy
	PRZYBIERNÓW	nie pozyskano funduszy
	STEPNICA	pozyskano fundusze (źródła: Lokalna Grupa Rybacka Zalew Szczeciński)
gryficki	BROJCE	nie pozyskano funduszy
	GRYFICE	pozyskano fundusze (źródła: RPOWZ)
	KARNICE	nie pozyskano funduszy
	PŁOTY	pozyskano fundusze (nie wymieniono z jakich źródeł)
	REWAL	pozyskano fundusze (źródła: RPOWZ)
	TRZEBIATÓW	nie pozyskano funduszy
gryfiński	BANIE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego WZP, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	CEDYNIA	nie pozyskano funduszy
	CHOJNA	nie pozyskano funduszy
	GRYFINO	nie pozyskano funduszy
	MIESZKOWICE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego WZP, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	MORYŃ	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	STARE CZARNOWO	nie pozyskano funduszy
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	WIDUCHOWA	pozyskano fundusze (źródła: RPOWZ)
kamieński	DZIWNÓW	nie pozyskano funduszy
	GOLCZEWO	nie pozyskano funduszy
	KAMIEŃ POM.	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego WZP)
	MIĘDZYZDROJE	nie pozyskano funduszy
	ŚWIERZNO	pozyskano fundusze (środki unijne)

	WOLIN	nie pozyskano funduszy
kołobrzęski	DYGOWO	nie pozyskano funduszy
	GOŚCINO	nie pozyskano funduszy
	KOŁOBRZEG - MIASTO	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - RPOWZ, Europejski Fundusz Rybacki, dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z Urzędu Marszałkowskiego WZP)
	KOŁOBRZEG - GMINA	gmina nie posiada zabytków będących jej własnością
	RYMAŃ	nie pozyskano funduszy
	SIEMYŚL	nie pozyskano funduszy
	USTRONIE MORSKIE	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Program INTERREG 4A)
koszaliński	BĘDZINO	nie pozyskano funduszy
	BIESIEKIERZ	nie pozyskano funduszy
	BOBOLICE	nie pozyskano funduszy
	MANOWO	pozyskano fundusze (źródła: sponsorzy lokalni)
	MIELNO	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013)
	POLANÓW	nie pozyskano funduszy
	SIANÓW	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Program Operacyjny Ryby)
	ŚWIESZYNO	nie pozyskano funduszy
tobeski	DOBRA	nie pozyskano funduszy
	ŁOBEZ	nie pozyskano funduszy
	RADOWO MAŁE	nie pozyskano funduszy
	RESKO	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego)
	WĘGORZYNO	pozyskano fundusze (źródła: dotacje z Urzędu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)
mysliborski	BARLINEK	nie pozyskano funduszy
	BOLESZKOWICE	nie pozyskano funduszy
	DĘBNO	nie pozyskano funduszy
	MYŚLIBÓRZ	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - RPOWZ)
	NOWOGRÓDEK POM.	nie pozyskano funduszy
policki	DOBRA	nie pozyskano funduszy
	KOŁBASKOWO	nie pozyskano funduszy
	NOWE WARPNO	pozyskano fundusze (środki unijne: RPOWZ)
	POLICE	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Interreg IIIA)
pyrzycki	BIELICE	nie pozyskano funduszy
	KOZIELICE	nie pozyskano funduszy
	LIPIANY	nie pozyskano funduszy
	PRZELEWICE	brak ankiety
	PYRZYCE	pozyskano fundusze

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

		(źródła: dotacje z Urzędu Marszałkowskiego WZP, Urzędu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
	WARNICE	nie pozyskano funduszy
stawieński	DARŁOWO MIASTO	nie pozyskano funduszy
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety
	MALECHOWO	nie pozyskano funduszy
	POSTOMINO	nie pozyskano funduszy
	SŁAWNO MIASTO	nie pozyskano funduszy
	SŁAWNO GMINA	nie pozyskano funduszy
stargardzki	CHOCIWEL	nie pozyskano funduszy
	DOBRZANY	nie pozyskano funduszy
	DOLICE	brak odpowiedzi na pytanie
	IŃSKO	nie pozyskano funduszy
	KOBYLANKA	nie pozyskano funduszy
	MARIANOWO	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Fundusz Rybacki, Program Operacyjny Zrównoważonego Rozwoju Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich na lata 2007 – 2013)
	STARA DĄBROWA	nie pozyskano funduszy
	STARGARD SZCZ. MIASTO	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne - Program Operacyjny WZ)
	STARGARD SZCZ. GMINA	nie pozyskano funduszy
	SUCHAŃ	nie pozyskano funduszy
szczecinecki	BARWICE	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne)
	BIAŁY BÓR	nie pozyskano funduszy
	BORNE SULINOWO	nie pozyskano funduszy
	GRZMIĄCA	nie pozyskano funduszy
	SZCZECINEK MIASTO	nie pozyskano funduszy
	SZCZECINEK GMINA	nie pozyskano funduszy
świdwiński	BRZEŻNO	nie pozyskano funduszy
	POŁCZYN ZDRÓJ	pozyskano fundusze (źródła: środki unijne)
	RĄBINO	nie pozyskano funduszy
	SŁAWOBORZE	pozyskano fundusze (źródła: dotacje ze Starostwa Powiatowego)
	ŚWIDWIN MIASTO	nie pozyskano funduszy
	ŚWIDWIN GMINA	nie pozyskano funduszy
walecki	CZŁOPA	brak ankiety
	MIROŚLAWIEC	nie pozyskano funduszy
	TUCZNO	nie pozyskano funduszy
	WAŁCZ MIASTO	nie pozyskano funduszy
	WAŁCZ GMINA	nie pozyskano funduszy

TABELA 8
TABLICE INFORMACYJNE (POGLĄDOWE, EDUKACYJNE) ZAMONTOWANE PRZY
OBIEKTACH ZABYTKOWYCH NA TERNIE GMINY
źródło: dane z ankiet (odpowieź na pytanie 5)

liczba gmin, na terenie których zamontowano tablice informacyjne przy obiektach zabytkowych	58 (udział procentowy: 51%)
liczba gmin, na terenie których nie zamontowano tablic informacyjnych przy obiektach zabytkowych	50 (udział procentowy: 43,8%)
Brak danych (brak ankiety, brak odpowiedzi na pytanie)	6 (udział procentowy: 5,2%)
RAZEM:	114

Wyszczególnienie:

POWIAT	GMINA	TABLICE INFORMACYJNE (POGLĄDOWE, EDUKACYJNE) ZAMONTOWANE PRZY OBIEKTACH ZABYTKOWYCH NA TERNIE GMINY
powiaty grodzkie	KOSZALIN	TAK
	SZCZECIN	TAK (w ramach systemu Informacji Miejskiej: 34 zabytki wpisane do rej. zabytków – <i>Szlak Miejski, Złoty Szlak</i>), 13 obiektów w GEZ (szlak: <i>Kamienice Szczecińskie</i>)
	ŚWINOUJŚCIE	TAK
białogardzki	BIAŁOGARD MIASTO	TAK
	BIAŁOGARD GMINA	NIE
	KARLINO	TAK
	TYCHOWO	TAK (przy części obiektów)
choszczeński	BIERZWNIK	TAK
	CHOSZCZNO	brak ankiety
	DRAWNO	NIE
	KRZĘCIN	TAK
	PEŁCZYCE	NIE
	RE CZ	TAK
drawski	CZAPLINEK	TAK
	DRWASKO POMORSKIE	TAK
	KALISZ POMORSKI	NIE
	OSTROWICE	NIE
	WIERZCHOWO	NIE
	ZŁOCIENIEC	TAK
goleniowski	GOLENIÓW	TAK (przy części obiektów)
	MASZEWO	TAK
	NOWOGARD	NIE
	OSINA	TAK
	PRZYBIERNÓW	NIE
	STEPNICA	NIE
gryficki	BROJCE	NIE
	GRYFICE	NIE

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	KARNICE	TAK
	PŁOTY	NIE
	REWAL	TAK (w ramach szlaku: <i>Słoneczny Szlak</i>)
	TRZEBIATÓW	TAK (w ramach miejskiego szlaku turystycznego: <i>Szlak Słonia</i>)
gryfiński	BANIE	TAK (przy zabytkach dla których pozyskano fundusze zewnętrzne)
	CEDYNIA	NIE
	CHOJNA	TAK
	GRYFINO	TAK
	MIESZKOWICE	TAK
	MORYŃ	NIE
	STARE CZARNOWO	NIE
	TRZCIŃSKO ZDRÓJ	TAK
kamieński	WIDUCHOWA	NIE
	DZIWNÓW	NIE
	GOLCZEWO	NIE
	KAMIEŃ POM.	TAK
	MIĘDZYDZROJE	brak odpowiedzi na pytanie
	ŚWIERZNO	NIE
kołobrzęski	WOLIN	TAK
	DYGOWO	NIE
	GOŚCINO	NIE
	KOŁOBRZEG - MIASTO	TAK
	KOŁOBRZEG - GMINA	TAK
	RYMAŃ	TAK
	SIEMYŚL	NIE
koszaliński	USTRONIE MORSKIE	TAK (dot. parku podworskiego w Rusowie, 12 tablic)
	BĘDZINO	NIE
	BIESIEKIERZ	NIE
	BOBOLICE	NIE
	MANOWO	TAK (dot. stanowiska archeologicznego <i>Kamienne Kręgi</i> w obrębie Grzybnica)
	MIELNO	TAK (dot. latarni w Gąskach)
	POLANÓW	NIE
	SIANÓW	TAK
ŚWIESZYNO	NIE	
tobeski	DOBRA	NIE
	ŁOBEZ	NIE
	RADOWO MAŁE	NIE
	RESKO	NIE

	WĘGORZYNO	NIE
myśliborski	BARLINEK	TAK
	BOLESZKOWICE	TAK (przy kaplicy Templariuszy w Chwarszczanach)
	DĘBNO	NIE
	MYŚLIBÓRZ	TAK
	NOWOGRÓDEK POM.	TAK
policki	DOBRA	NIE
	KOŁBASKOWO	TAK
	NOWE WARPNO	TAK (tablice Konwencji Haskiej)
	POLICE	TAK
pyrzycki	BIELICE	NIE
	KOZIELICE	NIE
	LIPIANY	NIE
	PRZELEWICE	brak ankiety
	PYRZYCE	TAK
	WARNICE	NIE
sławieński	DARŁOWO MIASTO	TAK
	DARŁOWO GMINA	brak ankiety
	MALECHOWO	NIE
	POSTOMINO	NIE
	SŁAWNO MIASTO	TAK
	SŁAWNO GMINA	TAK
stargardzki	CHOCIWEL	TAK
	DOBRZANY	NIE
	DOLICE	brak odpowiedzi na pytanie
	IŃSKO	NIE
	KOBYLANKA	NIE
	MARIANOWO	TAK
	STARĄ DĄBROWA	TAK
	STARGARD SZCZ. MIASTO	TAK
	STARGARD SZCZ. GMINA	TAK
	SUCHAŃ	TAK
szczeciński	BARWICE	TAK (przy części obiektów)
	BIAŁY BÓR	TAK
	BORNE SULINOWO	TAK (w ramach ścieżki historycznej)
	GRZMIĄCA	NIE
	SZCZECINEK MIASTO	TAK
	SZCZECINEK GMINA	NIE

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

świdwiński	BRZEŻNO	NIE
	POŁCZYN ZDRÓJ	TAK
	RĄBINO	NIE
	SŁAWOBORZE	TAK
	ŚWIDWIN MIASTO	TAK
	ŚWIDWIN GMINA	NIE
walecki	CZŁOPA	brak ankiety
	MIROSLAWIEC	TAK
	TUCZNO	NIE
	WAŁCZ MIASTO	TAK
	WAŁCZ GMINA	NIE

Zał. Nr 3

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO
BIURA DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W SZCZECINIE KIEROWANEGO DO
DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO – STAROSTW POWIATOWYCH WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO W TERMINIE LUTY – MARZEC 2015 ROKU

TABELA 1.
UDZIAŁ STAROSTW POWIATOWYCH W ANKIECIE BIURA DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW W
2015 r.

ANKIETY	ilość	udział procentowy
TAK	16	88,8%
NIE	2	11,2%
RAZEM:	18	100%

Wyszczególnienie:

POWIAT	UDZIAŁ STAROSTW W ANKIECIE BDZ w 2015 r. (TAK/NIE)
białogardzki	TAK
choszczeński	TAK
drawski	TAK
goleniowski	TAK
gryficki	TAK
gryfiński	TAK
kamieński	TAK
kołobrzeski	TAK
koszaliński	NIE
łobeski	TAK
myśliborski	TAK
policki	TAK
pyrzycki	NIE
sławieński	TAK
stargardzki	TAK
szczecinecki	TAK
świdwiński	TAK
wątecki	TAK

TABELA 2

POWIATOWE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI – stan na 31. 12. 2015

źródło: dane z ankiet (odpowiedź na pytanie 1)

POWIAT	POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI				
	WYKONANY (nr uchwały zatwierdzającej PPOnZ)	CZAS OBOWIĄZY- WANIA PPOnZ	PIERWSZY/ KOLEJNY PPOnZ	SPRAWOZDA- NIA Z REALIZACJI PPOnZ	BRAK PPOnZ
białogardzki					BRAK
choszczeński					BRAK
drawski					BRAK
goleniowski					BRAK
gryficki					BRAK
gryfiński					BRAK
kamieński					BRAK
kołobrzegi					BRAK
koszaliński	brak ankiety*				
	TAK uchwała nr XI/92/11 Rady Powiatu z dn. 26 października 2011 r.	I. 2011 - 2015			
łobeski					BRAK
mysliborski	TAK uchwała nr XVII/170/2012 Rady Powiatu z dn. 25 stycznia 2012 r.	I. 2012 - 2016	pierwszy	TAK	-
policki					BRAK
pyrzycki	brak ankiety*				
stargardzki	TAK uchwała nr LII/677/10 Rady Powiatu z dn. 27 października 2010 r.	I. 2010 - 2014	pierwszy	TAK (sprawozdanie za lata: 2010 -- 2012)	-
stargardzki					BRAK
szczeciński					BRAK
świdwiński					BRAK
walecki					BRAK
RAZEM:		3 (wykonanych PPOnZ)			15 (brak PPOnZ)

*informacja ze strony internetowej

TABELA 3.
DOTACJE UDZIELONE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW W LATACH 2013 - 2014
źródło: dane z ankiet (odpowieź na pytanie 2)

Wyszczególnienie*:

POWIAT	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW DLA WŁAŚCICIELI LUB UŻYTKOWNIKÓW ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W LATACH:	
	2013 (łącznie wartość dotacji w zł)	2014 (łącznie wartość dotacji w zł)
białogardzki	35 000,00 zł	35 000,00 zł
choszczeński	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
drawski	14 550,00 zł	45 118,04 zł
goleniowski	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
gryficki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
gryfiński	79 000,00 zł	97 165,22 zł
kamieński	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
kołobrzeski	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
koszaliński	brak ankiety	
łobeski	nie udzielono dotacji	15 000,00 zł
myśliborski	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
policki	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
pyrzycki	brak ankiety	
ślawieński	30 000,00 zł	29 992,88 zł
stargardzki	50 000,00 zł	75 000,00 zł
szczeciński	nie udzielono dotacji	nie udzielono dotacji
świdwiński	23 538,00 zł	26 000,00 zł
walecki	10 000,00 zł	nie udzielono dotacji
Podsumowanie:		
Ilość powiatów udzielających dotacji:	7	7
Ilość powiatów nie udzielających dotacji:	9	9
Brak danych:	2	2
RAZEM:	18	18

*Szczegółowe zestawienie dotacji przyznanych w latach 2013 i 2014 na konkretne prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych znajduje się w kolejnych tabelach nr 4 i 5.

TABELA 4

WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRYZNANYCH PRZEZ STAROSTWA POWIATOWE W ROKU 2013

źródło: dane z ankiet (odpowieź na pytanie 2)

POWIAT	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW DLA WŁAŚCIELI LUB UŻYTKOWNIKÓW ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W 2013 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Powiatu
powiat białogardzki	Kościół pw. NNMP w Białogardzie	prace budowlane w kotłowni kościoła oraz projekty na remont kościoła i zagospodarowania terenu ograniczającego działkę kościoła	35.000,00 zł	uchwała nr XXXVII/230/2013 z dnia 30 września 2013 r.
powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Brzeźnie z przeznaczeniem na dofinansowanie prac przy kościele filialnym pw. Św. Michała Archanioła w Łabędziach	wykonanie stolarki okiennej i pokrycia ściany szczytowej	10 000,00 zł	uchwała nr XXXI/300/2013
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Różańcowej w Siemczynie	- wykonanie ekspertyzy technicznej budynku kościoła; - wykonanie projektu budowlanego remontu dachu kościoła; - wykonanie projektu instalacji elektrycznej i odgromowej; - wykonanie projektu instalacji odgromowej, antyłamaniowej oraz - wykonanie projektu prac konserwujących mury	4 550,00 zł	uchwała nr XXI/299/2013
powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego w Moryniu	renowacja elewacji kościoła w Moryniu	35 000,00 zł	uchwała nr XXIII/172/2013 z dn. 25 kwietnia 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Królowej Pokoju w Slekierkach	prace budowlano-konserwatorskie osuszające fundamenty i ściany kościoła p.w. NSPJ w Starej Rudnicy oraz ich zabezpieczenie przed wilgocią.	29 000,00 zł	uchwała nr XXIII/172/2013 z dn. 25.04.2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej w Wełtyniu	konserwacja zegara z wieży kościoła w Wełtyniu.	15 000,00 zł	uchwała nr XXIII/172/2013 z dn. 25.04.2013 r.
powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Sławnie	-inwentaryzacja budowlano-konserwatorska fasady;	30.000,00 zł	uchwała nr XXXII/IV/161/13 z dnia 29 marca

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

		- dokumentacja ortofotograficzna elewacji; - program prac konserwatorskich elewacji; - projekt instalacji elektrycznej; - projekt SSW i SSP; - projekt budowlany remontu fasady; - projekt architektoniczny; - kosztorysy		2013 r.
powiat stargardzki	Parafia Prawosławna pw. ŚŚ. Plotra i Pawła w Stargardzie Szczecińskim	renowacja stolarki okiennej, odtworzenie stolarki drzwiowej i żaluzji w cerkwi pw. św. Mikołaja w Dolicach gm. Dobrzany	20 000 zł	uchwała nr 2157/13 Zarządu Powiatu w Stargardzie Szczecińskim z dn. 4 lipca 2013 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Dobropolu Pyrzyckim	prace remontowe wieży kościoła filialnego pw. Św. Antoniego Padewskiego w m. Warszyn gm. Dolice	30 000 zł	uchwała nr 2180/13 Zarządu Powiatu w Stargardzie Szczecińskim z dn. 25 lipca 2013 r.
powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Michała w Świdwinie	remont i konserwacja elewacji obiektu Kościoła Mariackiego w Świdwinie	23 538,00 zł	uchwała nr XXIV/134/13
powiat wałecki	Rzymskokatolicka Parafia św. Mikołaja w Wałczu	roboty konserwatorskie murów wieży przy zabytku: kościół p.w. Św. Mikołaja wraz z otoczeniem, położonym przy pl. Wolności w Wałczu	10 000,00 zł	uchwała nr XV/118/2012 Rady Powiatu w Wałczu z dnia 26 czerwca 2012 r.

TABELA 5

WYSZCZEGÓLNIENIE DOTACJI PRZYZNANYCH PRZEZ STAROSTWA POWIATOWE W ROKU 2014

źródło: dane z ankiet (odpowieź na pytanie 2)

POWIAT	DOTACJE UDZIELANE PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW DLA WŁAŚCICIELI LUB UŻYTKOWNIKÓW ZABYTKÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH W 2014 ROKU			
	Podmiot otrzymujący dotację	Zakres prac objętych dotacją	Kwota dotacji	Uchwała Rady Powiatu
powiat białogardzki	Kościół p.w. NNMP w Białogardzie	konserwacja witraży w prezbiterium kościoła	35.000, 00 zł	uchwała nr XLVIII/279/2014 z dnia 26 września 2014 r.
powiat drawski	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Różańcowej w Ściemczynie	- remont więźby dachowej kaplicy; - remont więźby dachowej dzwonnicy; - wymiana pokrycia dachowego i obróbka blacharska kaplicy; - dokumentacja konserwatorska	11 845,00 zł	uchwała nr XLIII/390/2014
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Ostrowicach	- remont dachu kościoła: wymiana pokrycia dachu (gont); - Konserwacja drewnianej dzwonnicy; - renowacja muru oporowego przy kościele	20 000,00 zł	uchwała nr XLIII/393/2014
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława BM w Zarańsku	- wykonanie zewnętrznej izolacji przeciwwilgociowej; - renowacja murów zewnętrznych; - wykonanie daszku i skrzydeł drzwiowych	13 260,04 zł	uchwała nr XLIII/391/2014
	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Brzeźnie kościół filialny pw. Św. Michała Archanioła w Łabędziach	- naprawa i konserwacja konstrukcji wieży kościoła; - rozbórka odeskowania i pokrycie blachą ścian wieży kościoła	13 000,00 zł	uchwała nr XLIII/392/2014
powiat gryfiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Gryfinie	remont części dachu kościoła pw. Narodzenia NMP w Gryfinie	40 000,00 zł	uchwała nr XXXIV/257/2014 z dn. 24 kwietnia 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Stanisława BM w Kłępiczu	wymiana pokrycia dachu i wieży XIII-wiecznego kościoła pw. Narodzenia NMP w Starym Objezierzu	14 776,17 zł	uchwała nr XXXIV/257/2014 z dn. 24 kwietnia 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Cedyni	remont dachu kościoła w Osinowie Dolnym	7 389,05 zł	uchwała nr XXXIV/257/2014 z dn. 24 kwietnia 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Zielinie	konserwacja i restauracja przy instrumencie muzycznym – organach wraz z	30 000,00 zł	uchwała nr XXXIV/257/2014 z dn. 24 kwietnia 2014 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

		prospektem organowym w kościele parafialnym		
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej w Weltyniu	Konserwacja zegara z wieży kościoła w Weltyniu (rekonstrukcja wskazówek, zakup i montaż mechanizmu zegara, dokumentacja konserwatorska)	5 000,00 zł	uchwała nr XXXIV/257/2014 z dn. 24 kwietnia 2014 r.
powiat łobeski	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Radowie Wielkim	modernizacja instalacji elektrycznej kościoła w Gostominie	7 500,00 zł	uchwała nr XL/227/2014 z 29 kwietnia 2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezierzu	odnowienie stolarki okiennej kościoła w Zajezierzu	7 500,00 zł	uchwała nr XL/226/2014 z 29 kwietnia 2014 r.
powiat sławieński	Parafia Rzymskokatolicka pw. WNMP w Sławnie	wykonanie robót budowlanych rewitalizacji: usunięcie zbędnych elementów metalowych, drewnianych i gruzu zalegających na stropach, sklepieniach i niszach kościoła	8 400,00 zł	uchwała nr XLI/IV/223/14 z dnia 24 marca 2014 r.
	Parafia pw. Św. Gertrudy w Darłowie	wykonanie prac dezynsekcji/gazowania elementów drewnianych i zabezpieczenia przed wtórnymi szkodnikami drewna kościoła	21 592,88 zł	uchwała nr XLI/IV/223/14 z dnia 24 marca 2014 r.
powiat stargardzki	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Dolicach	remont wieży kościoła parafialnego w miejscowości Dolice	10 000 zł	uchwała nr 2775/14 Zarządu Powiatu w Stargardzie Szcz. z dnia 5.06.2014 r.
	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Marlanowie	remont i adaptacja klasztoru cysterskiego w miejscowości Marlanowie	50 000 zł	uchwała nr 2776/14 Zarządu Powiatu w Stargardzie Szcz. z dnia 5.06.2014 r.
	Parafia Prawosławna pw. ŚŚ. Piotra i Pawła w Stargardzie Szczecińskim	wykonanie systemu antywłamaniowego zabezpieczającego cerkiew prawosławną w mieście Stargard Szcz.	15 000 zł	uchwała nr 2951/14 Zarządu Powiatu w Stargardzie Szcz. z dn. 2.10.2014 r.
powiat świdwiński	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matko Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie	malowanie elementów drewnianych, uzupełnienie tynków, malowanie powierzchni zewnętrznej ścian oraz odtwarzanie drewnianych schodów kościoła filialnego p.w. MB Ostrobramskiej w Smardzku	26 000,00 zł	uchwała nr XXXIII/170/14

TABELA 4.
FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE W LATACH 2013 - 2014 PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW

źródło: dane z ankiet (odpowieź na pytanie 3)

POWIAT	FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE POZYSKANE W LATACH 2013 - 2014 PRZEZ SAMORZĄDY POWIATÓW NA PRACE KONSERWATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKACH BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ POWIATU
białogardzki	nie pozyskano funduszy
choszczeński	pozyskano fundusze w 2013 r. - dot. pałacu w Niemieńsku (źródła: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gmina Kalisz Pomorski, stowarzyszenie Zamek Dzieciom)
drawski	nie dotyczy
goleniowski	nie pozyskano funduszy
gryficki	nie dotyczy
gryfiński	nie pozyskano funduszy
kamieński	brak odpowiedzi na pytanie
kołobrzesci	nie dotyczy
koszaliński	brak ankiet
łobeski	nie dotyczy (powiat nie jest właścicielem obiektów zabytkowych)
myśliborski	nie pozyskano funduszy
policki	nie pozyskano funduszy
pyrzycki	brak ankiet
sławieński	nie pozyskano funduszy
stargardzki	nie pozyskano funduszy
szczecinecki	nie pozyskano funduszy
świdwiński	brak odpowiedzi na pytanie
walecki	pozyskano fundusze (źródła: Program Priorytetowy System Zielonych Inwestycji)

Załącznik Nr 4

Dane Wydziału Inwestycji i Nieruchomości UM WZ

TAB. 1 ZESTAWIENIE PRAC REMONTOWYCH I REWALORYZACYJNYCH W OBIEKTACH ZABYTKOWYCH WPISANYCH DO EWIDENCJI ZABYTKÓW SZPITALA WOJEWÓDZKIEGO IM. M. KOPERNIKA W KOSZALINIE W LATACH 2013-2014

Lp	Nazwa obiektu	Zakres prac	Termin wykonania	Wartość prac w zł
1.	Budynek Położniczy	1.Termomodernizacja: -ocieplenie ścian, -wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (zew.), -wymiana instalacji c.o. i wod-kan, -wymiana oświetlenia wew. na energooszczędne.	29.11.2013 r.	1 294 760,52
		2. Remont Izby Przyjęć Ginekologiczno- Położniczej: - roboty posadzkarskie, - roboty tynkarskie i malarskie, - wymiana stolarki drzwiowej.	24.01.2014 r.	44 735,22
2.	Budynek Chirurgiczny	1.Termomodernizacja: -ocieplenie ścian, -wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (zew.), -wymiana instalacji c.o. i wod-kan, -wymiana oświetlenia wew. na energooszczędne.	29.11.2013 r.	2 577 572,60
3.	Budynek Internistyczny	1.Termomodernizacja: -ocieplenie ścian, -wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (zew.), -wymiana instalacji c.o. i wod-kan, -wymiana oświetlenia wew. na energooszczędne.	29.11.2013 r.	2 771 269,81
		2. Adaptacja pomieszczeń dla Pracowni Tomografii Komputerowej: -roboty murarskie, posadzkarskie, tynkarskie, malarskie, glazurnicze, -wymiana stolarki drzwiowej wew., -wymiana instalacji elektrycznej, -wykonanie instalacja wentylacji i klimatyzacji, -utworzenie nowych węzłów sanitarnych.	30.03.2013 r.	771 273,21
		3. Adaptacja pomieszczeń dla Pracowni Rezonansu Magnetycznego: -roboty murarskie, posadzkarskie, wykładzinowe, tynkarskie, malarskie, glazurnicze, -wymiana stolarki drzwiowej wew., -wymiana instalacji elektrycznej, -wykonanie instalacja wentylacji i klimatyzacji,	30.08.2013	744 150,00
		4. Modernizacja pomieszczeń dla Oddziału Urologii: -roboty murarskie, posadzkarskie, wykładzinowe, tynkarskie, malarskie, glazurnicze, -utworzenie izolacji oraz nowych węzłów sanitarnych, -wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej, -wymiana instalacji elektrycznej oraz instalacji gazów medycznych.	26.11.2014 r.	1 337 506,55
4.	Budynek „B”	1.Termomodernizacja: -ocieplenie ścian, -wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (zew.), -wymiana instalacji c.o. i wod-kan, -wymiana oświetlenia wew. na energooszczędne, -wymiana pokrycia dachowego wraz ociepleniem dachu.	29.11.2013 r.	1 283 288,87

5.	Budynek po byłym Laboratorium	1.Termomodernizacja: -ocieplenie ścian, -wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (zew.), -wymiana instalacji c.o. i wod-kan, -wymiana oświetlenia wew. na energooszczędne, - wymiana pokrycia dachowego wraz ociepleniem dachu.	29.11.2013 r.	1 271 438,32
----	-------------------------------	--	---------------	--------------

TAB. 2. ZESTAWIENIE PRAC REMONTOWYCH I REWALORYZACYJNYCH W OBIEKTACH ZABYTKOWYCH WPISANYCH DO EWIDENCJI ZABYTKÓW UŻYTKOWANYCH PRZEZ ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM ONKOLOGII, SZCZECIN UL. STRZAŁOWSKA ZREALIZOWANYCH W LATACH 2013-2014,

Lp.	Nazwa obiektu	Zakres prac	Termin wykonania	Wartość prac w zł
1.	Budynek Onkologii Klinicznej	Zakres prac budowlanych: - oczyszczenie i naprawa elewacji z cegły klinkierowej oraz wymiana tynku na elewacji tynkowej; - ocieplenie metodą lekko mokrą ścian otynkowanych; - wymiana wszystkich okien i drzwi zewnętrznych i wewnętrznych; - wymiana pokryć dachowych zarówno na stropodachach płaskich jak i na dachach wysokich wraz z instalacją odgromową; - wykonanie nowych zadaszeń nad wejściami; - wykonanie nowej izolacji przeciwwilgociowej i przeciwwodnej ścian w części podziemnej; - wykonanie wszystkich nowych instalacji zewnętrznych zaopatrujących budynek w media; - wykonanie nowych chodników i dróg dojazdowych wokół budynku; - remont wszystkich warstw posadzkowych; - docieplenie dachów i stropodachów; - wymiana wszystkich instalacji wewnętrznych; - wyposażenie w nowy sprzęt bloku operacyjnego; - wymiana istniejącego i wykonanie dodatkowego dźwigu szpitalnego; - rozbudowa klatki schodowej;	październik 2012 – lipiec 2014 r.	10 148 658,85

TAB. 3. ZESTAWIENIE PRAC REMONTOWYCH I REWALORYZACYJNYCH W OBIEKTACH OBJĘTYCH NADZOREM KONSERWATORSKIM SAMODZIELNEGO PUBLICZNEGO WOJEWÓDZKIEGO SZPITALA ZESPOLONEGO W SZCZECINIE UL. ARKOŃSKA, UL. BRONIEWSKIEGO ZREALIZOWANYCH W LATACH 2013-2014

Lp.	Nazwa i adres nieruchomości/obiektu	Zakres prac	Termin wykonania	Wartość prac zł	UWAGI
1.	Przebudowa budynku Apteki Szpitalnej na Laboratorium Szpitalne i Zakład Patomorfologii w SPWSZ przy ul. Arkońskiej 4 w Szczecinie - etap I i etap II	Przebudowa i remont budynku polegający na wykonaniu nowego układu pomieszczeń, montażu windy, remoncie dachu, wymianie stolarki okiennej, dociepleniu ścian i dachu budynku, wymianie instalacji wewnętrznych elektrycznych, sanitarnych, wykonaniu instalacji strukturalnych, SAP, wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, wykonaniu robót wykończeniowych.	2013-2013	7 500 000,00	Zakończono realizację etapu I i rozpoczęto realizację etapu II

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

2.	Przebudowę budynku Hotelu Pielęgniarek na potrzeby poradni specjalistycznych i administracji Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Szczecinie, Ul. Broniewskiego 2	Przebudowa i nadbudowa budynku, remont pomieszczeń, wymiana wewnętrznych instalacji elektrycznych i sanitarnych, wymiana wewnętrznej stolarki drzwiowej, roboty wykończeniowe sufitów, ścian i posadzek, oświetlenie terenu.	2013-2014	3 500 000,00	Zakończono realizację etapu I. Rozpoczęto opracowanie dokumentacji i projektowej.
3.	Przebudowa pomieszczeń po Centralnej Sterylizatorni na parterze budynku "M" na potrzeby Zakładu Radiologii i Diagnostyki Obrazowej w SPWSZ w Szczecinie, Ul. Arkońska 4	Przebudowa pomieszczeń, wymiana instalacji elektrycznych i sanitarnych, wykonanie wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, roboty wykończeniowe wraz z montażem nowej stolarki drzwiowej, dostosowanie nowego układu pomieszczeń do wymogów p.poz.	2014	3 000 000,00	Zakończono roboty budowlane. Trwa dostawa i montaż aparatury medycznej.
4.	Remont dachu na budynku " B" - Etap I. Ul. Arkońska 4 w Szczecinie	Remont dachu polegający na wymianie starej dachówki karpiówki na nową ,uzupełnienie i naprawa obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, wymiana podbitki oraz wymiana instalacji odgromowej - Etap II	2014	200 000,00	
5.	Remont dachu na budynku " A" - Etap I. Ul. Arkońska 4 w Szczecinie.	Remont dachu polegający na wymianie starej dachówki karpiówki na nową ,uzupełnienie i naprawa obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, wymiana podbitki oraz wymiana instalacji odgromowej - Etap II	2013/2014	200 000,00	
6.	„Remont gzymsu wieńczącego, wraz z wymianą pokrycia dachu budynku J, ul. Arkońska 4 w Szczecinie	Wymiana pokrycia dachu z papy, remont kominów, wymiana obróbek blacharskich wraz z orynnowaniem, remont gzymsu, wymiana instalacji odgromowej.	2013	150 000,00	
7.	Wykonanie hydrantów wewnętrznych w budynku "B" zgodnie z wymogami p.poz.	Wymiana poziomów zimnej wody, wykonanie nowych pionów wody na potrzeby hydrantów, montaż hydrantów.	2013	77 490,00	

TAB. 4

L.p.	Nazwa i adres nieruchomości	Zakres prac	Wartość prac	Inne
1.	Aleja drzew w ciągu drogi wojewódzkiej nr 106 m.Dębicem gm. Maszewo,	Cięcia sanitarne i korekcyjne z redukcją do 1/3 korony wchodzących w kolizje z istniejącą zabudową	25.402,68 zł	Prace realizowane były w latach 2013-2014

TAB. 5

Lp.	Nazwa i adres nieruchomości/ obiektu	Zakres prac	Wartość prac	Zestawienie prac zrealizowanych w latach 2013 – 2014 wraz z terminem wykonywania	Zestawienie prac planowanych do realizacji na lata 2015 - 2017
1.	Szpital Uzdrawiskowy „Willa Fortuna” SPZOZ w Kołobrzegu	Roboty modernizacyjne polegające na wymianie balustrad i zmianie kolorystyki elewacji	373 765,20 zł	maj – październik 2013	Jednostka nie planuje realizować prac remontowych i rewaloryzacyjnych w latach 2015 - 2017
2.	SPZOZ Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie (park pałacowy, ob. sanatoryjno – leśny)	Montaż rezerwowego źródła energii elektrycznej – agregat prądowórczy stojący na terenie parku	157 175,00 zł	2014 r. – montaż rezerwowego źródła energii elektrycznej – agregat prądowórczy	Zagospodarowanie parku wg posiadanego projektu koncepcyjnego rewaloryzacji części parku. Prace związane z uporządkowaniem parku, założeniem trawników, cięciami sanitarnymi nasadzeniami roślin i drzewostanu. W chwili obecnej jednostka nie posiada kosztorysów na wykonanie ww. prac.

TAB. 6. LISTA PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH I POZOSTAJĄCYCH W REALIZACJI W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO OD 1 STYCZNIA 2013 R., KTÓRE STANOWIĄ WŁASNOŚĆ WOJEWÓDZTWA.

Lp.	Podziałanie	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Numer projektu	Wartość dofinansowania w zł	Wartość całkowita projektu w zł
1.	6.2.1	Opera na Zamku w Szczecinie	Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie	WND-RPZP.06.02.01-32-002/11	46 291 658,25	77 608 077,77
2.	6.2.1	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	WND-RPZP.06.02.01-32-001/13	15 204 584,78	24 935 519,13
3.	6.2.1	Muzeum Narodowe w Szczecinie	Muzeum Narodowe w Szczecinie - Muzeum Tradycji Regionalnych	WND-RPZP.06.02.01-32-001/14	5 144 637,00	8 456 934,68

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego
OKRES 2013-2014

TAB. 7. INFORMACJA NT. PRAC REMONTOWYCH I REWITALIZACYJNYCH OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W POSIADANIU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, BĘDĄCYMI W UŻYTKOWANIU PRZEZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE WZ ORAZ BĘDĄCYMI W UŻYTKOWANIU WOJEWÓDZKICH OSÓB PRAWNYCH

(DOT. SAMORZĄDOWYCH INSTYTUCJI KULTURY)

Lp	Nazwa instytucji kultury	Nazwa i adres nieruchomości/obiektu	Zakres prac	Wartość prac (w zł)	Zestawienie prac zrealizowanych w latach 2013-2014 wraz z terminami wykonania	Zestawienie prac planowanych do realizacji na lata 2015-2017
1.	Książnica Pomorska im. St. Staszica w Szczecinie	Książnica Pomorska im. St. Staszica ul. Podgórna 15/16; 70-205 Szczecin	Remont	656.673,49 zł	- remont Auli -29.611,02 - remont dźwigu osobowego - 56.211,00 - wydzielenie pożarowe klatki schodowej- 443.608,96 -remont pomieszczeń – 127.242,51	- remont izolacji przeciwwilgociowej w bud III – 126.000,- - remont elewacji bud. III – 136.000,- - remont instalacji c.o. i wod-kan bud. III – 80.450,- - remont instalacji elektrycznej i SWIN – 68.500,- - remont instalacji p.poż w Magazynie Książek – 17.600,-
		Biblioteka Składowa Buk 3 gm. Przybiernów	Remont	20.600 zł	- remont dachu na pałacu – 20.600,00	- remont kominów na pałacu 23.000,00 - remont bieżący pomieszczeń – 26.900,-
2.	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	Zamek Książąt Pomorskich, ul. Kosarzy 34, 70-540 Szczecin	Modernizacja i remont skrzydła północnego wraz z Wieżą Dzwonów. Głównym celem modernizacji Skrzydła Północnego jest przywrócenie świetności dawnej rezydencji książęcej poprzez odwołanie się do historycznej funkcji historycznego i „uczynienie” pierwotnej funkcji pomieszczeń m.in. Sali Książca Bogusława X oraz krypty grzebalnej oraz dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wymiana stolarki okiennej w skrzydłach zachodnim i wschodnim oraz stolarki drzwiowej zewnętrznej w skrzydłach wschodnim, zachodnim i mennicznym (części użytkowane przez Urząd Marszałkowski i Zamek Książąt Pomorskich)	24 761 199 zł	Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
				639 198 zł	Termomodernizacja Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej	

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

			Opracowanie dokumentacji projektowej i wykonanie iluminacji skrzydła wschodniego oraz zachodniego (części użytkowane przez Urząd Marszałkowski i Zamek Książąt Pomorskich) jak również skrzydła północnego i wieży widowkowej	1 000 000 zł	Iluminacja Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - etap I - skrzydło wschodnie, zachodnie, północne oraz wieża widowkowa
		Opracowanie dokumentacji projektowej i wykonanie iluminacji skrzydła mennicznego	Opracowanie dokumentacji projektowej i wykonanie iluminacji skrzydła mennicznego	450 000 zł	Iluminacja Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - etap II - skrzydło menniczne
		Opracowanie dokumentacji projektowej obejmującej kompleksowe zagospodarowanie terenu wokół Zamku wraz ze wzmocnieniem tarasu wschodniego i skarpy oraz zagospodarowaniem skarpy północnej. Dokumentacja będzie przewidywała etapowanie inwestycji	Opracowanie dokumentacji projektowej obejmującej kompleksowe zagospodarowanie terenu wokół Zamku wraz ze wzmocnieniem tarasu wschodniego i skarpy oraz zagospodarowaniem skarpy północnej. Dokumentacja będzie przewidywała etapowanie inwestycji	500 000 zł	Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - dokumentacja projektowa
		Realizacja robót budowlanych - zabezpieczenie tarasu wschodniego i skarpy wschodniej oraz modernizacja tarasu zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania z wymianą nawierzchni i infrastruktury (kanalizacja deszczowa, oświetlenie itp.)	Realizacja robót budowlanych - zabezpieczenie tarasu wschodniego i skarpy wschodniej oraz modernizacja tarasu zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania z wymianą nawierzchni i infrastruktury (kanalizacja deszczowa, oświetlenie itp.) oraz przebudowę elewacji tarasu.	3 300 000 zł	Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - etap I - wykonanie zabezpieczenia tarasu wschodniego i skarpy wschodniej wraz z zagospodarowaniem tarasu
		Realizacja robót budowlanych - modernizacja tarasu południowego zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania z wymianą nawierzchni i infrastruktury (kanalizacja deszczowa, oświetlenie itp.) oraz przebudowę elewacji tarasu.	Realizacja robót budowlanych - modernizacja tarasu południowego zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania z wymianą nawierzchni i infrastruktury (kanalizacja deszczowa, oświetlenie itp.) oraz przebudowę elewacji tarasu.	1 300 000 zł	Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - etap II - zagospodarowanie tarasu południowego
		Realizacja robót budowlanych - modernizacja tarasu północnego oraz parkingu zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania z wymianą nawierzchni i infrastruktury (kanalizacja deszczowa, oświetlenie itp.)	Realizacja robót budowlanych - modernizacja tarasu północnego oraz parkingu zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania z wymianą nawierzchni i infrastruktury (kanalizacja deszczowa, oświetlenie itp.)	1 550 000 zł	Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - etap III - zagospodarowanie tarasu północnego wraz z przebudową parkingu

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

				Realizacja robót budowlanych - przebudowa skarpy północnej zgodnie z projektem kompleksowego zagospodarowania, wykorzystanie dla celów statutowych Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie <i>(Proponowany koszt obejmuje tylko ogólne zagospodarowanie skarpy bez uwzględnienia budowy miejsc parkingowych, ogrodu lub budynku garażowego, oszacowanie kosztu będzie możliwe dopiero po doprecyzowaniu sposobu zagospodarowania skarpy i opracowaniu dokumentacji)</i>	1 000 000 zł	Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie - etap IV - zagospodarowanie skarpy północnej
				Przebudowa i zagospodarowanie piwnic pod powierzchnią tarasu południowego - LUX - dostosowanie pomieszczeń dla celów statutowych Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	1 500 000 zł	Przebudowa i zagospodarowanie pomieszczeń piwnicznych pod powierzchnią tarasu południowego - LUX
				Wykonanie i montaż szafy rozdzielczej dla kina Zamek	24 370 zł	Opracowanie dokumentacji projektowej, wykonanie i montaż szafy rozdzielczej elektrycznej. Termin realizacji październik - listopad 2013r.
				Wykonanie konstrukcji wsporczej dla mocowania reflektorów w sali kina Zamek	13 647 zł	Opracowanie dokumentacji projektowej, wykonanie i montaż konstrukcji. Termin realizacji wrzesień -grudzień 2013r.
				Remont elewacji budki dozorczy parkingu	2 950 zł	Naprawa tynku i prace malarskie. Termin realizacji październik - listopad 2013r.
				Roboty budowlane i remontowe w pomieszczeniu Nr 303 na III piętrze skrz. wschodniego wraz z wykonaniem okablowania strukturalnego	52 230 zł	Adaptacja nieużytkowanego pomieszczenia na cele biurowe: prace remontowe ogólnobudowlane, wykonanie klimatyzacji pomieszczenia, montaż okablowania strukturalnego. Termin realizacji październik - grudzień 2013r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

Remont sali kina Zamek	14 518 zł	Prace malarskie ścian i sufitów, cyklinowanie i lakierowanie parkietu. Termin realizacji listopad - grudzień 2013r.	
Wykonanie nowej sieci komputerowej wraz z zasilaniem w skrzydle wschodnim	226 935 zł	Opracowanie dokumentacji projektowej, wykonanie i montaż sieci. Termin realizacji do 31.12.2014r.	
Remont pomieszczeń w skrzydle menniczym wraz z wykonaniem nowej instalacji elektrycznej i teletechnicznej (Zad. I)	3 000 000 zł	Opracowano dokumentację projektową nowej instalacji elektrycznej - 2014r.	Opracowanie dokumentacji projektowej remontu pomieszczeń i dokumentacji instalacji teletechnicznej wraz z wykonaniem robót budowlanych.
Przebudowa holu na parterze skrzydła wschodniego (Zad. II h)	700 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych: wymiana posadzki, montaż nowych wiatrołapów, nowy wystrój holu.
Przebudowa pomieszczeń Nr 301 i 302 na III piętrze skrzydła wschodniego i przebudowa toalety na II piętrze skrzydła wschodniego (Zad. II f, i)	200 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych związanych z przebudową i modernizacją pomieszczeń.
Przebudowa pomieszczeń tzw. warsztatu w przyziemiu skrzydła zachodniego (Zad. III a)	170 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych związanych z przebudową i modernizacją pomieszczeń.
Przebudowa sceny na dużym dziedzińcu (Zad. VI)	155 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Aktualizacja dokumentacji projektowej, wykonanie robót budowlanych
Wymiana instalacji wod. - kan. w skrzydle wschodnim i piwnicach skrzydła południowego (Zad. VII)	600 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych związanych z wymianą instalacji wod.- kan.
Remont schodów zewnętrznych z piaskowca przy skrzydle wschodnim i zachodnim - wejście G (Zad. IX)	150 000 zł		Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z wykonaniem robót budowlanych.
Kompleksowa naprawa uszkodzeń elewacji Zamku (Zad. XI)	300 000 zł		Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z wykonaniem robót budowlanych.
Wykonanie klimatyzacji pomieszczeń biurowych na III piętrze skrzydła wschodniego (Zad. IV a, b)	160 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych związanych z wykonaniem klimatyzacji

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego
OKRES 2013-2014

			Przebudowa pomieszczeń w skrzydle zachodnim, klatka G - Etap I, II (Zad. VIII)	1 500 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Aktualizacja dokumentacji projektowej, opracowanie projektów wykonawczych, wykonanie robót budowlanych
			Wykonanie windy w istniejącej przestrzeni klatki schodowej skrzydła wschodniego, wraz z przystosowaniem klatki schodowej do wymogów p/poż. (Zad. X)	700 000 zł		Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z wykonaniem robót budowlanych.
			Adaptacja na cele wystawiennicze pomieszczenia Nr p202 w II poziomie piwnic skrzydła wschodniego	100 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych
			Prace remontowe pomieszczeń w skrzydle wschodnim i zachodnim - Etap I (Zad. II a, b, d, e; Zad. III c, d)	170 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych
			Prace remontowe pomieszczeń w skrzydle wschodnim - Etap II (Zad. II c, g)	110 000 zł	Opracowano dokumentację projektową - 2014r.	Wykonanie robót budowlanych
			Klimatyzacja sali kina Zamek	500 000 zł		Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z wykonaniem robót budowlanych.
			Razem	44 850 046 zł		
3.	Teatr Polski w Szczecinie	Teatr Polski ul. Swarzędzka 5 Szczecin	Węzeł ciepłowniczy	Płatność SEC	13.11.2013r.	Rozbudowa Teatru (obecnie opracowywane jest dokumentacja budowlana finansowana z budżetu Województwa)

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

4.		<p>Przebudowa pomieszczeń obiektu Zamku Książąt Pomorskich na powierzchni 7.105 m² z widownią dla ok. 570 widzów.</p> <p>Zakres rzeczowy Przebudowy Opery na Zamku w Szczecinie obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowę funkcjonalną i akustyczną sceny oraz orkiestronu, • przebudowę funkcjonalną i akustyczną widowni, • budowę kieszeni scenicznej w elewacji południowej Skrzydła Południowego w formie wykusa, • całkowitą wymianę i rozbudowę instalacji i urządzeń z zakresu technologii teatru muzycznego (mechanika, akustyka i elektroakustyka oraz oświetlenie), • budowę dźwigu towarowego do transportu dekoracji i urządzeń z magazynu dekoracji w piwnicy Skrzydła Południowego lub z samochodu na scenę, • budowę dźwigu osobowo-towarowego w Skrzydle Zachodnim w celu usprawnienia transportu kostiumów i rekwizytów oraz materiałów do produkcji środków inscenizacji pomiędzy pracowniami i magazynami a garderobami, sceną i dziedzińcem, • budowę pochylni lub dźwigu dla wózków pod kruzgankiem Skrzydła Zachodniego do wejścia „H”, • wymianę dźwigu osobowego w Skrzydle Południowym na dźwig osobowo-towarowy, w tym powiększenie szybu, zmianę poziomu przystanku na scenie (ograniczenie wysokości podszycia), dodatkowy przystanek pośredni, • przebudowę funkcjonalną i akustyczną kuluarów II piętra w Skrzydle Wschodnim dla potrzeb spektakli kameralnych, • całkowitą przebudowę głównej klatki schodowej dla publiczności w łączniku przylegającym do Skrzydła Południowego oraz częściowo w Skrzydle Wschodnim, w celu ułatwienia komunikacji wewnętrznej publiczności oraz likwidacji barier wewnątrz pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych, 	<p>Roboty budowlane 2011 – 2015</p> <p>Technologia teatru muzycznego 2015</p> <p>Dostawa i montaż foteli na salę widowni 2015</p> <p>Wyposażenie ruchome 2015</p>	<p>Roboty budowlane 2011 – 2015</p> <p>Technologia teatru muzycznego 2015</p> <p>Dostawa i montaż foteli na salę widowni 2015</p> <p>Wyposażenie ruchome 2015</p>
<p>Biurowa Dokumentacja Zabytków w Szczecinie, 2013</p>				<p>Strona 140</p>

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego
OKRES 2013-2014

5.	Muzeum Narodowego w Szczecinie ul. Staromłyńska 27	Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Tradycji Regionalnych polegających na przebudowie określonych części zabytkowego budynku	6 199 200 zł	Rozpoczęcie zadania	Realizacja 2014 r. do 2015 r.
----	---	---	--------------	---------------------	-------------------------------

Zał. Nr 5

Dane Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ

TAB.1. DOTACJE SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

NA REALIZACJĘ ZADAŃ OBEJMUJĄCYCH PRACE KONSERWATORSKIE, RESTAURATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE PRZY ZABYTKU WPISANYM DO REJESTRU ZABYTKÓW, POŁOŻONYM NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W LATACH 2013-2014.

Na podst. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zm.) Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył w 2013 roku 1 mln zł na ten cel. Dofinansowanie uzyskało 41 zadań.

Lp	PODMIOT	ZAKRES PRAC	KWOTA DOTACJI
2013 rok			
1	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Chrystusa Króla w Suliszewie Suliszewo 71, 78-500, Drawsko Pomorskie	Remont i przebudowa kościoła parafialnego p.w. Chrystusa Króla w Suliszewie	12000,00
2	Państwo Janusz i Anna Mazur ul. Spokojna 8, 78-100 Kołobrzeg	Odbudowa ruin XIX w. Pałacu w Lubiechowie, Gmina Karlino, Powiat Białogard. Etap- odbudowa i rekonstrukcja I piętra, wykonanie konstrukcji stropu nad I piętrem w stanie surowym, odbudowa i rekonstrukcja ścian II piętra, konstrukcja stropodachu nad II piętrem, pokrycie dachu, budynek główny.	30000,00
3	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Kolinie Kolin 36, 73-115 Dolice	Barokowy Ołtarz Główny Dawniej Ambonowy z Kościoła Parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Kolinie- Prace Konserwatorskie	15000,00
4	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Józefa Oblubieńca Trzebusz 23A, 72-320 Trzebiatów	Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej w kościele filijalnym w Trzebuszu	9000,00
5	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Pilchowie ul. Szczecińska 3, 72-004 Tanowo	Kościół (XIII w.) położony w Pilchowie, remont i prace konserwatorskie	30000,00
6	Pan Robert Szymanowski Gosław 66, 72-320	Zagroda Chłopska, Gosław 66, Budynek bramny- Prace restauracyjne ścian wewnątrz budynku	15000,00
7	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia NMP w Brzesku Brzesko 64, 74-211 Brzesko	Pozorne, drewniane sklepienie krzyżowo-żebrowe typu stałaktytowego z kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Brzesku- prace konserwatorskie i restauratorskie (trzeci etap prac)	25000,00

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

8	Parafia Rzymskokatolicka p.w. NMP Królowej Świata w Stargardzie Szczecińskim ul. Krzywoustego 12, 73-110 Stargard Szczeciński	Wykonanie dokumentacji projektowo-konserwatorskiej remontu i renowacji zespołu organistówek XV i XVI w.	15000,00
9	Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie Siemczyno 81, 78-551 Siemczyno	Wykonanie projektu budowlanego branży architektoniczno-konstrukcyjnej wraz z projektem zagospodarowania terenu dla zabytkowego pałacu barokowego zlokalizowanego na dz. Nr 202/1 w miejscowości Siemczyno, gm. Czaplinek wpisanego do rejestru zabytków pod nr 249 dn. 19 marca 1960 r.	30000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Ap. Piotra i Pawła w Dębnie Pl. Konstytucji 2 maja 2, 74-400 Dębno	Kościół parafialny p.w. św. Ap. Piotra i Pawła- konserwacja i restauracja ścian tynkowych i polichromowanych absydy- prezbiterium- I etap konserwacji i restauracji elewacji wewnętrznych kościoła p.w. św. Ap. Piotra i Pawła	15000,00
11	Muzeum Zamek Książąt Pomorskich ul. Zamkowa 4, 76-150 Darłowo	Całkowite odtworzenie drzwi i odrzwi w bramie północnej Muzeum Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie	20000,00
12	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Krępku ul. Szkolna , 72-100 Goleniów, Krępko	Kościół Matki Bożej Królowej Polski w Krępku. Prace konserwatorsko-remontowe chóru.	20000,00
13	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia NMP w Szczecinku ul. 3 Maja 1A, 78-400 Szczecinek	Organy- instrument wraz z obudową (neogotyck, 1905 r.) z kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Szczecinku- prace konserwatorskie i restauratorskie, etap II.	25000,00
14	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Bonifacego w Barlinku ul. Bonifacego 13A, 74-320 Barlinek	Remont kościoła p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pionnie	10000,00
15	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa w Zajezerzu Zajezerze 20, 73-150 Łobez	Ołtarz główny z kościoła filialnego p.w. Świętej Trójcy w Wysiedlu- prace konserwatorskie i restauratorskie przy rzeźbach i płaskorzeźbach	8000,00
16	Parafia rzymskokatolicka p.w św Michała Archanioła w Poczerninie Poczernin 23, 73-110 Stargard Szczeciński	Kościół filialny p.w. św. Józefa- odtworzenie dwóch okien witrażowych	15000,00
17	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Ottona w Kamieniu Pomorskim Plac Katedralny 8, 72-400 Kamień Pomorski	Kamień Pomorski- zespół katedralny- pomnik historii- Kuria Dziekana XIV-XVIII w.- remont fundamentów od strony zachodniej i południowej oraz elewacji południowej.	20000,00
18	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa w Szczecinie ul. Połabska 1, 70-115 Szczecin	Wykonanie niezbędnych prac w obiekcie kościoła p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP w Szczecinie.	35000,00
19	Gmina Banie ul. Skośna 6, 74-110 Banie	Remont i zabezpieczenie średniowiecznej wieży ostatecznej obrony na zamku w Swobnicy. Rodzaj prac: prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do	135000,00

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

		rejestr zabytków, planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dotacji.	
20	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Jakuba Apostoła w Szczecinie ul. Św. Jakuba 1, 70-543 Szczecin	Renowacja elewacji północno-wschodniej absydy oraz Kaplicy Mariackiej i ponad kaplicą Katedry p.w. św. Jakuba	80000,00
21	DWÓR POMORSKI Sp. Z o. o. Luboradza 4, 78-460 Barwice	Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej "Projekt rewaloryzacji parku podworskiego w Świerźnie- część krajobrazowa"	15000,00
22	Pan Krzysztof Mudzo Dolsk 45, 74-311 Różańsko	Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej "Projekt rewaloryzacji parku przypałacowego w Dolsku w granicach działek 186/3; 573; 581/1; 581/2 (część); 581/3;"	20000,00
23	Parafia rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Płotach ul. i Armii Wojska Polskiego 1, 72-310 Płoty	Opracowanie dokumentacji projektowo-konserwatorskiej dla kościoła filialnego w Gostyniu Łobeskim p.w. MB Różańcowej woj.. Zachodniopomorskie	10000,00
24	Rzymskokatolicka Parafia Św. Mikołaja w Wałczu ul. Papieża Jana XXIII 13, 78-600 Wałcz	Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja	40000,00
25	Stowarzyszenie "DOM Z SERCEM" w Trzcianku-Zdroju Aleja Róż 1, 74-510 Trzcianko-Zdrój	Budynek dawnego uzdrowiska położonego w Trzcianku-Zdroju przy ul. Aleja Róż 1- wykonanie zabezpieczenia przeciwwilgociowego ścian budynku.	28000,00
26	Powiat Myśliborski ul. Spokojna 22, 74-300 Myślibórz	Pałac, obecnie Zespół Szkół w Smolnicy, wykonanie projektu konserwatorsko-architektonicznego	15000,00
27	Powiat Gryficki Plac Zwycięstwa 37, 72-300 Gryfice	"Remont i konserwacja Nowego Zamku w Płotach"	15000,00
28	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie ul. Bolesława Chrobrego 7, 75-063 Koszalin	Konserwacja obrazu Ostatnia Wieczera z Łękna (II poł. XVI w.) z Katedry Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie	40000,00
29	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jadwigi w Białogardzie ul. Świdwińska 3A, 78-200 Białogard	Renowacja obrazu olejnego na płótnie "Pieta" Gmina Białogard, łącznie, pow. Białogardzki	3000,00
30	Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki ul. Wenedów 24a/11, 75-847 Koszalin	Całkowite udrożnienie torowiska od Rosnowa na szlaku zabytkowej koszalińskiej kolei wąskotorowej Koszalin-Rosnowo	50000,00
31	Zespół Szkół Muzycznych im. Feliksa Nowowiejskiego ul. Staromłyńska 13, 70-561 Szczecin	Całkowite odtworzenie okien oraz drzwi wejściowych w XVIII Pałacyku Velthusena w Szczecinie	23000,00

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

32	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Gertrudy w Darłowie ul. O. Damiana Tynieckiego 23, 76-150 Darłowo	Kościół filialny p.w. Św. Stanisława Kostki prace naprawczo-zabezpieczające więźby i wymiana pokrycia dachowego wieży	17000,00
33	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Chrzciciela w Żabowie Żabów 83, 74-200 Pyrzyce	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy dwóch dzwonach z kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela w Żabowie	3000,00
34	Parafia Rzymskokatolicka Wniebowzięcia NMP w Złocieńcu ul. Bohaterów Warszawy 25, 78-520 Złoceniec	Remont kościoła filialnego w Gronowie, I etap- remont fundamentów nawy i wykonanie fundamentów wieży	55000,00
35	Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa "MŁYN-PAPIERNIA" ul. Borówkowa 10, 71-034 Szczecin	Dwór ryglowy w niepłocku, (p. XVIII w.): remont stropów, ścian wewnętrznych i kominów	15000,00
36	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Andrzeja Boboli w Piaseczniku Piasecznik 50, 73-200 Choszczno	Drewniana wieża przy kościele filialnym p.w. Matki Boskiej Ostrobramskiej. Wykonanie ekspertyzy technicznej, dokumentacji konserwatorskiej i projektu budowlanego remontu zabytkowej, drewnianej wieży przy kościele w Sławęcinie	10000,00
37	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Ottona w Pyrzycach ul. Dąbrowskiego 13, 74-200 Pyrzyce	Renowacja elewacji kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Pyrzycach- elewacja południowa- przeszło I od strony zachodniej	20000,00
38	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy ul. Niedziałkowskiego 2, 78-300 Świdwin	Wykonanie prac konserwatorskich elewacji zachodniej kościoła.	25000,00
39	Gmina Płoty Plac Konstytucji 3 Maja 1, 72-310 Płoty	Opracowanie dokumentacji technicznej remontu i konserwacji Starego Zamku w Płotach	10000,00
40	Parafia rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Dobropolu Pyrzyckim Brzezina 20, 73-115 Dolice	Remont XIII wiecznej wieży kościoła p.w. św. Antoniego Padewskiego w Warszynie- demontaż hełmu wieżowego z remontem schodów, fundamentów, częściowe odtworzenie konstrukcji hełmu z nowym pokryciem	15000,00
41	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Marianowie ul. Sydonii 3, 73-121 Marianowo	Epitafium rodziny Von Thun z kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Marianowie- prace konserwatorskie i restauratorskie- III etap.	7000,00
			1 000 000,00 zł

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

W budżecie Województwa Zachodniopomorskiego zarezerwowano na rok 2014 środki w wysokości 1 mln 200 tys. zł. Dofinansowanie przyznano 50 podmiotom.

LP	PODMIOT	ZAKRES PRAC	KWOTA DOTACJI
2014 rok			
1	Henrykowskie Stowarzyszenie w Siemczynie Siemczyno 81 78-551 Siemczyno	Wykonanie projektu budowlanego modernizacji instalacji elektrycznej dla zabytkowego pałacu barokowego zlokalizowanego na dz. nr 202/1 w miejscowości Siemczyno, gm. Czaplinek, wpisanego do rejestru zabytków pod nr 249 dn. 19 marca 1960 r.	30 000,00 zł
2	Parafia Rzymskokatolicka Najświętszego Serca Pana Jezusa w Szczecinie ul. Bogurodzicy 3 70-400 Szczecin	Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa w Szczecinie, Plac Zwycięstwa 2A, działka nr 9, obr. 1401 Szczecin, przygotowanie projektu konserwatorskiego elewacji masywu wieżowego kościoła	30 000,00 zł
3	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy ul. Niedziałkowskiego 2 78-300 Świdwin	Wykonanie prac konserwatorskich wieży kościoła parafialnego - etap II	20 000,00 zł
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP, Pilchowo ul. Szczecińska 3 72-004 Tanowo	Kościół (XIII w.) położony w Pilchowie gm. Police, remont i prace konserwatorskie	20 000,00 zł
5	Państwo Anna i Janusz Mazur ul. Spokojna 8, 78-100 Kołobrzeg	Odbudowa z ruin XIX w. Pałacu w Lubiechowie, Gmina Karlino, Powiat Białogard	40 000,00 zł
6	Gmina Banie ul. Skośna 6, 74-110 Banie	Wykonanie projektu budowlanego prac związanych z remontem dachu skrzydła południowego Zamku w Swobnicy	20 000,00 zł
7	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia N.M.P. ul. Kościelna 31/1 74 - 100 Gryfino	Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny (XIII w.) w Gryfinie, remont dachu etap II końcowy	20 000,00 zł
8	Parafia Rzymskokatolicka przy Bazylice pw. św. Jana Chrzyciela ul. Bogurodzicy 3A 70-400 Szczecin	Kościół pw. św. Jana Chrzyciela w Szczecinie, ul. Bogurodzicy 3, działka nr 206, przygotowanie dokumentacji projektowej obejmującej ekspertyzy, program prac konserwatorskich i restauratorskich oraz projekt budowlany	10 000,00 zł
9	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP ul. Kościelna 2a 72-200 Nowogard	Wykonanie prac konserwatorskich i budowlanych przy kościele filialnym w Olchowie gm. Nowogard	10 000,00 zł
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP Brzesko 64, 74-211 Brzesko	Pozorne, drewniane sklepienie krzyżowo - żebrowe typu stalaktytowego z kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Brzesku - prace konserwatorskie i restauratorskie (czwarty etap prac)	30 000,00 zł

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

11	Gospodarstwo Rolne - Izabella Cockburn Stradzewo 1 73-200 Choszczno	Zespół dworsko - parkowy Stradzewo. Rewitalizacja zespołu dworsko - parkowego. Przebudowa i rozbudowa ze zmianą sposobu użytkowania budynku gołębnika	20 000,00 zł
12	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy ul. Kard. Augusta Hlonda 12 73-132 Suchań	Remont pokrycia dachowego kościoła i zakrystii wraz z remontem wieży kościoła p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Suchanlu	30 000,00 zł
13	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny ul. NMP 17, 78-200 Białogard	Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Białogardzie - Konserwacja witraży w prezbiterium kościoła pw. NNMP w Białogardzie	20 000,00 zł
14	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski ul. Szkolna 1 Krępsko 72-100 Goleniów	Kościół Matki Bożej Królowej Polski. Prace konserwatorsko - remontowe wieży.	20 000,00 zł
15	Trzebiatowski Ośrodek Kultury ul. Wojska Polskiego 67 72-320 Trzebiatów	Odtworzenie historycznej stolarki okiennej w elewacji północnej zamku (pałacu) w Trzebiatowie, przy ulicy Wojska Polskiego 67	40 000,00 zł
16	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Dziedzictwa "MŁYN - PAPIERNIA" ul. Borówkowa 10 71-084 Szczecin	Dwór ryglowy w Niepołcku, (p. XVIII w.): wypełnienie ścian zewnętrznych, remont stolarki i elementów wejściowych	30 000,00 zł
17	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Bonifacego ul. Św. Bonifacego 13A 74-320 Barlinek	III Etap remontu kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Płonnie	20 000,00 zł
18	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Królowej Polski Golenice 70a 74-300 Myślibórz	Kościół filialny w Kruszwinie, wykonanie dokumentacji technicznej	15 000,00 zł
19	Karolina Maria Gołębiowska ul. Dubois 6 71-610 Szczecin	Zespół pałacowo - parkowy w Sitnie, XVIII w. Miejscowość: Sitno Gmina: Myślibórz. Renowacja zachowanej stolarki: późnobarokowej, dębowej klatki schodowej oraz drzwi wewnętrznych. Odsłonięcie i renowacja zachowanych dekoracji malarskich i sztukatorskich w dawnych komnatach rycerskich	30 000,00 zł
20	Gmina Pyrzyce Plac Ratuszowy 1 74-200 Pyrzyce	Renowacja z częściową odbudową XIV wiecznych obwarowań miejskich w Pyrzycach, na odcinku północno - zachodnim, od Baszty Sowiej do Baszty Lodowej, wpisanych do rejestru zabytków na działce nr 6/3 obręb 8 miasta Pyrzyce, wzdłuż ul. 2 marca i ul. Szkolnej.	30 000,00 zł
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP ul. Mazurska 1 72-010 Police	Police kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP (XIX w.): wykonanie remontu dachu wieży	15 000,00 zł
22	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego Osieki ul. Bałtycka 15, 76-004 Sianów	Gotycki kościół pw. Św. Antoniego w Osiekach (I poł. XV w.): przeprowadzenie niezbędnych badań i odwodnienie kościoła	25 000,00 zł

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

23	Szczecińskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuki ul. Podgórna 63, 70-205 Szczecin	Brama Portowa w Szczecinie - odtworzenie historycznego wyglądu, konserwacja i prace	100 000,00 zł
24	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła Stary Przylep 24 74-211 Brzesko	Remont fundamentów wieży XV w. kościoła pw. św. Józefa w Wierzbnie. Podbicie fundamentów wieży	15 000,00 zł
25	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP Brzezina 20, 73-115 Dołice	Remont wieży XIII wiecznego kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Warszynie - etap III	20 000,00 zł
26	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła Poczernin 23 73-110 Stargard Szczeciński	Kościół filialny Św. Józefa - Renowacja dwóch par drzwi i bramki wewnętrznej oraz odtworzenie okna witrażowego	10 000,00 zł
27	Gmina Mieszkowice ul. Fryderyka Chopina 1 74-505 Mieszkowice	Mury obronne w Mieszkowicach. Odbudowa czatowni nr 4 przy ul. Granicznej w Mieszkowicach	10 000,00 zł
28	Muzeum Oręża Polskiego ul. Armii Krajowej 13 78-100 Kołobrzeg	Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej etap I - renowacja kamienicy kupieckiej zlokalizowanej w Kołobrzegu, przy ul. E. Gierczak 5, Gmina Kołobrzeg, Powiat Kołobrzegi	10 000,00 zł
29	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła Pl. Konstytucji 3 Maja 2 74-400 Dębno	Konserwacja ściany wewnętrznej - II etap konserwacji kościoła pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Dębnie	15 000,00 zł
30	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Pańskiego Plac Wolności 4 78-113 Dygowo	Prace konserwatorskie i restauratorskie drzwi wejściowych kościoła parafialnego w Dygowie	10 000,00 zł
31	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Kantego Dobrowko 12 78-220 Tychowo	Prace konserwatorskie i restauratorskie najcenniejszych elementów wyposażenia kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Żytkowie - ołtarz główny (barok), chrzcielnica (wczesny barok)	15 000,00 zł
32	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca Rudki 15 78-600 Wałcz	Remont wieży dzwonnicy wraz z zainstalowaniem instalacji odgromowej zabytkowego kościoła filialnego pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Łaskach Wałeckich	20 000,00 zł
33	Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości Al. Wojska Polskiego 78 70-482 Szczecin	Wymiana instalacji elektrycznej w obiekcie zabytkowym Pałac eklektyczny w Kamiennym Moście	15 000,00 zł
34	Dwór Pomorski Sp. z o.o. Luboradza 4 78-460 Barwice	Park podworski w Świerznie, park został założony w XVIII wieku, w stylu francuskim - Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej "Projekt rewaloryzacji parku podworskiego w Świerznie - część krajobrazowa"	15 000,00 zł
35	Pan Krzysztof Mudzo Dolsk 45 74-311 Różańsko	Park przypałacowy założony w 1832 r. w stylu angielskim/ o cechach krajobrazowego parku leśnego/ wg planu opracowanego przez Petera Josepha Lenne 'go w Dolsku gm. Dębno Lubuskie. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej "Projekt rewaloryzacji Parku Przypałacowego w Dolsku w granicach działek 186/3; 573; 581/1; 581/2 (część); 581/3".	25 000,00 zł

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

36	Parafia Prawosławna Św. Piotra i Pawła ul. Nadbrzeźna 4 73-110 Stargard Szczeciński	Wykonanie systemu antywłamaniowego i przeciwpożarowego zabezpieczającego zabytek - Cerkiew Prawosławna pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Stargardzie Szczecińskim	15 000,00 zł
37	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP ul. B. Chrobrego 7 75-063 Koszalin	Konserwacja gotyckiego krucyfiks z XIV w. z Katedry Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie	20 000,00 zł
38	Gmina Choszczno ul. Wolności 24 73-200 Choszczno	Wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obwarowaniach miejskich w Choszcznie - etap I - część północno - zachodnia	30 000,00 zł
39	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości ul. Powstańców Warszawskich 51 - Rynkowej 2, 76-150 Darłowo	Projekt budowlany remontu budynku przy ul. Powstańców Warszawskich 51 w Darłowie	25 000,00 zł
40	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa Sieciemín 47 76-004 Sianów	XIX - wieczny kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, Karnieszewice 26, remont kapitalny kościoła	40 000,00 zł
41	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B. i M. Zarańsko 8A 78-500 Drawsko Pomorskie	Remont i rewaloryzacja kościoła filialnego pw. Św. Jana Chrzciciela w Dolgiem - wykonanie dokumentacji projektowej	15 000,00 zł
42	Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki ul. Wenedów 24a/11 75-847 Koszalin	Udrożnienia torowiska zabytkowej koszalińskiej kolei wąskotorowej Manowo - Rosnowo - dokończenie prac	40 000,00 zł
43	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Andrzeja Boboli Piasecznik 50 73-200 Choszczno	Remont konserwatorski drewnianej XVII - wiecznej wieży przy kościele pw. Matki Bożej Ostrobramskiej w miejscowości Sławęcín, parafia Piasecznik	25 000,00 zł
44	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP ul. 3 Maja 1A, 78-400 Szczecinek	Organy - instrument wraz z obudową (neogotyck, 1905 r.) z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Szczecinku; prace konserwatorskie i restauratorskie, etap III - ostatni	20 000,00 zł
45	Rzymskokatolicka Parafia Św. Mikołaja ul. Papieża Jana XXIII 13 78-600 Wałcz	Prace konserwatorskie wieży kościoła pw. Św. Mikołaja w Wałczu - etap II	40 000,00 zł
46	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej Siemczyno 68 78-550 Czaplinek	Remont dachu kościoła wraz z niezbędnymi pracami konserwatorskimi przy murowanych ścianach kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Różańcowej w Siemczynie	15 000,00 zł
47	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski ul. Jana Pawła II 1A 78-425 Biały Bór	Wymiana pokrycia dachowego na kościele filialnym pw. Świętego Wojciecha w Sępólnie Wielkim, gm. Biały Bór	15 000,00 zł
48	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela Żabów 83 74-200 Pyrzyce	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy obrazie "Chrzest Chrystusa" z kościoła parafialnego pw. Św. Jana Chrzciciela w Żabowie, gm. Pyrzyce	40 000,00 zł
49	Gmina Kamień Pomorski ul. Stary Rynek 1 72-400 Kamień Pomorski	Kamienica przy ul. Gryfitów 13, 72 - 400 Kamień Pomorski - odtworzenie stolarki okiennej i drzwiowej	15 000,00 zł
50	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Gertrudy	Wyposażenie w skład, którego wchodzi: empora tzw. "szewska I", empora tzw. "szewska II",	40 000,00 zł

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	ul. O. Damiana Tynieckiego 23 76-150 Darłowo	empora tzw. "południowo - wschodnia", empora tzw. "południowa - miejska", ława tzw. "kwiatowa", ława tzw. "anielska" zachodnia, ława tzw. "miejska" herbowa, prospekt organowy wraz z empore organową z kościoła parafialnego pw. Św. Gertrudy w Darłowie - prace konserwatorsko - restauratorskie	
			1 200 000,00

**TAB. 2. DOTACJE SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU KULTURY PRZEZ PODMIOTY NIEPUBLICZNE W L. 2013-2014.**

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2013 ogłosił dwa konkursy ofert dla podmiotów niepublicznych na realizację zadań z zakresu kultury w roku 2013. Postępowania konkursowe prowadzono zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

NAZWA PODMIOTU	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOFINANSOWANIA w zł
Stowarzyszenie Śpiewacze Chór Akademicki ZUT	Koncerty jubileuszowe 60-lecia Chóru Akademickiego im. prof. Jana Szyrockiego ZUT w Szczecinie	22 200
Fundacja Balet	VI Międzynarodowy Konkurs Baletowy "Złote Pointy 2013" i XII edycja ogólnopolskiego konkursu o tytuł Najlepszego Absolwenta Szkół Baletowych w Polsce	10 000
Związek Ukraińców w Polsce	Dni Kultury Ukraińskiej	10 000
Parafia Ewangelicko-Augsburska "Świętej Trójcy"	Protestantyzm w kulturze, kultura w protestantyzmie	5 000
Stowarzyszenie Teatr Krzyk	Zachodniopomorska OFF-ensywa	10 000
Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa	Zmagania Jazzowe	20 000
Stowarzyszenie Teatr nie ma	XI Festiwal "Teatr w Stodole" oraz warsztaty teatralne w Stodole	9 000
Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział w Szczecinie	48 Międzynarodowy Festiwal Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach	20 000
Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	X Jubileuszowy Szczeciński Festiwal Muzyki Dawnej	25 000
Stowarzyszenie Inspiracje Młodych	Juwenalia 2013 - studenci przy sterach	20 000
Towarzystwo Miłośników Ziemi Kamieńskiej	XLIX Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim	15 000
Towarzystwo Przyjaciół Świnoujścia	XV Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Świnoujskie Wieczory Organowe - wiosna, lato 2013	10 000
Baltic Neopolis Orchestra	Letnie Muzeum Muzyki	18 000
Fundacja Literatury im. Henryka Berezny	I edycja Konkursu Literackiego im. Henryka Berezny „Czytane w maszynopisie”	10 000
Stowarzyszenie Komunalne Centrum Edukacji Ekologicznej AGENDA 21 Euroregionu Pomerania	Cztery Pory Ogrodu	10 000
Trzebiatowskie Towarzystwo Kultury	Sąsiedzi - Trzebiatowskie Spotkania Kultur	5 000
Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Oręża Polskiego	50 lat Muzeum Oręża Polskiego	8 000

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Sztuki Impresja	Ogólnopolskie Warsztaty i Koncerty Saksofonowe SAXMANIA 2013	10 000
Stowarzyszenie Historyczno - Kulturalne Terra Incognita	Pomorze Zachodnie w latach 50 i 60-tych XX w. w fotografiach Tadeusza Białeckiego	15 000
Koszalińska Izba Przemysłowo - Handlowa	II Międzynarodowy Festiwal Tanga Argentyńskiego ARTETANGO Koszalin 2013	8 000
Stowarzyszenie Katolicka Inicjatywa Kulturalna	XIV Ogólnopolski Przegląd Twórczości Zbigniewa Herberta "Herbertiada"	10 000
Fundacja Akademickie Biuro Kultury i Sztuki ALMA ART.	43. FAMA - Międzynarodowy Kampus Artystyczny - sekcja teatralna w ramach projektu Zachodniopomorska Ofensywa Teatralna	17 000
Stowarzyszenie Promocji Kultury i Sztuki Loft Art.	II Zachodniopomorskie Warsztaty Muzyki Rozrywkowej dla Młodzieży - Music Art.	10 000
Związek Ukraińców w Polsce Zespół Twórczy w Wałczu	XVIII Spotkania z kulturą ukraińską	5 000
Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Koszalinie	XXXVII Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych - Koszalin 2013	5 000
Stowarzyszenie Ińskie Lato Filmowe	40. Ińskie Lato Filmowe	18 000
Stowarzyszenie Kultura, Sztuka, Region	V Międzynarodowy Festiwal Reggaevalde	10 000
Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Jazzowe	IX Hanza Jazz Festiwal Koszalin 2013	10 000
Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	IV Letni Festiwal wędrowny Na gotyckim szlaku - Muzyka w zabytkach Pomorza Zachodniego 2013	40 000
Pomorskie Stowarzyszenie Edukacji Regionalnej	XIII Muzealne Spotkania z Fotografiami - Międzynarodowy konkurs dla dzieci i młodzieży	4 800
Fundacja Centrum Twórczości Narodowej	Karuzela Cooltury 2013 – Miłość i działanie	220 000
Stowarzyszenie Centrum Słowian i Wikingów	XIX Festiwal Słowian i Wikingów	60 000
Fundacja Literatury im. Henryka Berezę	Wydanie książki Andrzeja Turczyńskiego "Homo Pictor, Homo Viator. Fragmenty o sztuce Mariana Kratochwila"	5 000
Stowarzyszenie Edukacyjno - społeczno - Kulturalne Teatr Brama	XIV Goleniowskie Spotkania Teatralne BRAMAT 2013	10 000
Stowarzyszenie Czas Przestrzeń Tożsamość	Wydanie publikacji o twórczości Erazma Kalwaryjskiego pod hasłem Erazm ze Szczecina w ramach serii BOS	10 000
Stowarzyszenie Baltic Neopolis Orchestra	Koncert "Wielcy Koncertmistrzowie" z Danielem Stabrawą	5 000

W 2014 roku w ramach konkursu zlecono do realizacji 35 zadań. Ponadto w trakcie roku Zarząd zlecił wykonanie 2 zadań w trybie pozakonkursowym:

NAZWA PODMIOTU	NAZWA ZADANIA	KWOTA DOFINANSOWANIA w zł
Stowarzyszenie Szczecińska Offensywa Kulturalna SZOK	Warsztaty dotyczące problemów techniczno-interpretacyjnych w małych formach (zespołach) kameralnych	9 000
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Edukacji Artystycznej Novum	Koncert inauguracyjny w ramach VI Zachodniopomorskiego Festiwalu Klarinetowego	13 000
Stowarzyszenie Komunalnym Centrum Edukacji Ekologicznej AGENDA 21 Euroregionu Pomerania	Cztery Pory Ogrodu	10 000
Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Muzycznej Fraza	Bałtycki Festiwal Gitary Elektrycznej	20 000
Fundacja Balet	VII Międzynarodowy Konkurs Baletowy "Złote Pointy 2014" i XIII edycja ogólnopolskiego konkursu o tytuł Najlepszego Absolwenta Szkół Baletowych w Polsce	10 000
Fundacja Balet	Droga na baletowe szczyty - bajka baletowo - wokalno - teatralna "Jaś i Małgosia"	15 000
Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Szczecinie	Dziecięca Nuta - Zachodniopomorskiego Brzmienia. 25 lat Zespołu Serduszka	20 000
Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa	Zmagania Jazzowe	18 000
Stowarzyszenie Baltic Neopolis Orchestra	Letnie Muzeum Muzyki	20 000
Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Navigare	Koncert z gwiazdami. Chór Akademii Morskiej w Szczecinie zaprasza!	18 000
Fundacja Akademia Muzyki Dawnej	V Letni Festiwal wędrowny Na Gotyckim Szlaku Muzyka w zabytkach Pomorza Zachodniego 2014	35 000
Stowarzyszenie Promocji Kultury i Sztuki LOFT ART.	Przygotowanie i wystawienie spektaklu muzycznego - musical'u "Boogie Nights"	14 000
Towarzystwo Miłośników Ziemi Kamieńskiej	50. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim	28 000
Trzebiatowskie Towarzystwo Kultury	Sąsiedzi - Trzebiatowskie Spotkania Kultur	7 000
Stowarzyszenie MożeMy	Nagranie i wydanie płyty CD pt. "Odbijamy" zespołu "Majtki Bosmana"	11 000
Stowarzyszenie Teatralne nie ma	XII Festiwal "Teatr w Stodole" oraz warsztaty teatralne w stodole	8 000

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

Związek Ukraińców Oddział w Szczecinie	XVIII Dni Kultury Ukraińskiej	12 000
Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział w Szczecinie	49. Międzynarodowy Festiwal Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach	10 000
Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region	VI Międzynarodowy Festiwal Reggaeenwalde	10 000
Parafia Ewangelicko - Augsburska Świętej Trójcy w Szczecinie	Protestantyzm w kulturze, kultura w protestantyzmie - II edycja	4 000
Stowarzyszenie Centrum Słowian i Wikingów Wolin-Jomsborg-Vineta	XX Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie - warsztaty	45 000
Stowarzyszenie Ińskie Lato Filmowe	41. Ińskie Lato Filmowe	17 000
Stowarzyszenie Inspiracje Młodych	Juwenalia 2014 - wspólna sprawa	35 000
Stowarzyszenie społeczno - edukacyjno - kulturalne Młodzieżowa Orkiestra Dęta Wood&Brass Band	Big Band Młodzieżowy Pomorza Zachodniego (Pomerania Youth Big Band) - koncerty inaugurujące działalność orkiestry	10 000
Koszalińska Izba Przemysłowa Handlowa	III Międzynarodowy Festiwal Tańca Argentyńskiego ARTETANGO Koszalin 2014	8 000
Stowarzyszenie Grupa Odtwórstwa Historycznego "Komandoria Chwarszczany"	Templariada – Festiwal Kultury Średniowiecznej 2014	10 000
Stowarzyszenie społeczno - edukacyjno - kulturalne Młodzieżowa Orkiestra Dęta Wood&Brass Band	Warsztaty przygotowujące do wyjazdu na Światowy Festiwal Zespołów Marszowych - Brazylia 2014	15 000
Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Sztuki Impresja	Koncerty i warsztaty w ramach IX Międzynarodowego Festiwalu Saksofonowego	10 000
Fundacja Literatury im. H. Berezy	2 edycja Konkursu Literackiego im. H. Berezy "Czytane w maszynopisie"	10 000
Pomorskie Stowarzyszenie Instrumentalistów ACADEMIA	Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Sacrum non Profanum – Muzyka naszych czasów	65 000
Stowarzyszenie Winda Kreatywnych	VIII Szczeciński Przegląd Autorskich Kabaretów SZPAK	13 000
Zachęta Sztuki Współczesnej	Medialny Stan Wyjątkowy	15 000
Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Koszalinie	XXXIX Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych - Koszalin 2014	9 000
Szczecińskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuki	Warsztaty wokalne - aktorskie	10 000

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

Stowarzyszenie Edukacyjno - Społeczno - Kulturalne Teatr Brama	XV Goleniowskie Spotkania Teatralne BRAMAT 2014 (edycja jubileuszowa)	10 000
Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku	Senioralia - Dni Seniora II edycja	5 000
Fundacja Kultury i Nauki AXIOMA	Produkcja i premiera spektaklu teatralnego pt. "Słoneczni chłopcy" na podstawie sztuki autorstwa Neila Simona w ramach inicjatywy artystycznej SCENA PONIEDZIAŁEK	5 000

Załącznik nr 6

Dane Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego UM WZ

**DZIAŁANIA INSTYTUCJI KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
W ZAKRESIE REALIZACJI ZADAŃ PO NZWZP 2013-2014**

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH W SZCZECINIE

CEL OPERACYJNY III.2.

III.2.1. Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony

ZAMKI I REZYDENCJE NA POMORZU - Wystawa czasowa

Zmienne dzieje Pomorza, liczne wojny i następujące między nimi okresy rozkwitu, przyczyniły się do powstania swoistego i bogatego krajobrazu kulturowego, który cechuje m.in. bogata spuścizna architektoniczna. Region ten posiada około tysiąca zamków, dworów i pałaców, w tym ponad trzysta na terenie niemieckiego Pomorza Przedniego (Vorpommern) i blisko siedemset na obszarze polskiego Pomorza Zachodniego.

Wystawa „Zamki i rezydencje na Pomorzu” po raz pierwszy została pokazana publiczności w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w 2006 roku, a następnie gościła w kilkunastu innych instytucjach kultury w Polsce i Niemczech. W latach 2013-2014 prezentowana była w: Urzędzie Gminy w Züssow, Muzeum Miasta Borna k. Lipska, Domu Kultury w Hagen k. Bremy, w Centrum Kultury w Polczynie Zdroju, Świdwińskim Ośrodku Kultury. Na wystawie prezentowane są wybrane zabytki powstałe na przestrzeni od XV do początków XX wieku, związane z przeszłością Pomorza, księżęcym rodem Gryfitów i szlachtą pomorską. Na wystawę składają się również 10 makiet rezydencji z Polczyna-Zdroju, Trzebiatowa, Tuczna, Swobnicy, Kręgu, Świerzna, Pężina, Darłowa, Ludwigsburga i Quilow. Towarzyszą im plansze zawierające opisy i fotografie 35 pomorskich rezydencji. Projektowi towarzyszy strona internetowa www.pomorskiezamki.pl. W kolejnych latach wystawa będzie dalej pokazywana w instytucjach kultury w regionie.

Wystawa została współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu INTERREG III A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska – w 2006 roku. Obecne edycje finansowane są ze środków własnych.

ZACHODNIOPOMORSKIE W FOTOGRAFII - Wystawa czasowa

Wystawa fotografii Grzegorza Soleckiego, Jerzego Undro, Marka Czasnojcia, Janusza Piszczatowskiego, Sławomira Pleśniarowicza i Zbigniewa Rynglewskiego przybliżyła tchnące swoistą atmosferą zakątki Pomorza Zachodniego. A jest to obszar wyjątkowo atrakcyjny turystycznie. Czyste wody i lasy sprzyjają uprawianiu turystyki wodnej, pieszej, rowerowej i konnej, a także żeglarstwa i windsurfingu. Krajobraz wybrzeża urzeka szerokimi, piaszczystymi plażami i rozległymi lasami. Na Pojezierzach: Słowińskim, Drawskim, Myśliborskim, Wałeckim i Ińskim znajduje się kilkaset jezior. Warte uwagi jest również dziedzictwo kulturowe Pomorza Zachodniego, w tym zabytki architektury, świadczące o bogatej historii regionu.

Wystawa czasowa prezentowana była dotychczas w kilku instytucjach kultury w Polsce i Niemczech. W 2013 roku była prezentowana w Ratuszu w Wolgast. W kolejnych latach wystawa będzie dalej pokazywana w instytucjach kultury w regionie.

MIASTA KSIĘSTWA POMORSKIEGO

25 lutego - 30 marca 2014

Wystawa „Miasta Księstwa Pomorskiego” była efektem projektu przybliżającego siedemnastowieczną Wielką Mapę Księstwa Pomorskiego Eilharda Lubinusa. Lubinus przygotował słynną mapę z niezwykłą jak na ówczesne czasy dokładnością, przemierzając w tym celu cały obszar Księstwa Pomorskiego. Największe włości książąt z rodu Gryfitów zostały dodatkowo wyróżnione przy pomocy niewielkich 49 wędut miejskich tworzących bordiurę mapy. Założeniem wystawy było przybliżenie dziejów miast Księstwa Pomorskiego w czasach panowania książąt z dynastii Gryfitów. Oprócz opisów historycznych i fotografii ukazujących we współczesnym ujęciu fragmenty miast i wybrane zabytki, atrakcją na wystawie były makiety Szczecina, Wolgastu, Barth, Greifswaldu, Szadzka i Marianowa, stworzone na podstawie wizerunków z Mapy Lubinusa.

Na ekspozycji w Szczecinie prezentowane były także dokumenty, grafiki i mapy ówczesnego Pomorza, pochodzące ze zbiorów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, Archiwum Państwowego w Szczecinie, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Ziemi Karlińskiej w Karlinie, Muzeum Regionalnego im. Andrzeja Kaubego w Wolinie oraz kolekcji prywatnej.

Wystawa była dotychczas prezentowana w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (25.02.14–30.03.14), Museum der Stadt Wolgast, Bibliotece Miejskiej w Łebie, Kulturspeicher Ueckermünde i Museum der Stadt Pasewalk. W kolejnych latach wystawa będzie dalej pokazywana w instytucjach kultury w regionie.

Projekt „Miasta Księstwa Pomorskiego” został dofinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa (Fundusz Małych Projektów INTERREG IV A Euroregionu Pomerania) oraz ze środków własnych. Partnerem projektu było Muzeum Miasta Wolgast. Obecne edycje finansowane są ze środków własnych.

ZABYTKI SZCZECINA – cykl wykładów

Prowadzący: Małgorzata Gwiazdowska, Miejski Konserwator Zabytków

- Młt o Sedinie (09.01.13)
- Neogotycka architektura Szczecina nawiązaniem do tradycji. Konserwacja i renowacja kościoła pw. św. Józefa Oblubieńca w Szczecinie (06.02.13)
- Gmachy użyteczności publicznej przy ulicy Wały Chrobrego. Powrót do dawnej świetności (06.03.13)
- Odbudowa szczecińskiego Podzamcza. Czy jak feniks z popiołów? (03.04.13)
- Gmachy wymiaru sprawiedliwości. Powaga surowego wystroju, czy dekoracyjność pałacowych komnat? (15.05.13)
- Dlaczego Paryż? Nowoczesny układ urbanistyczny miasta i XIX-wieczne kamienice Szczecina (05.06.13)

WOKÓŁ POMORSKIEGO DZIEDZICTWA – cykl wykładów

Prowadzący: dr Janina Kochanowska, historyk sztuki

- Wokół pomorskiego dziedzictwa (30.01.13)
- Zabytki wędrujące – nowe dziedzictwo Koszalina (27.02.13)
- Dziedzictwo zapomniane – zabytki na przedmieściach (27.03.13)
- Trudne dziedzictwo – sztuka czasu wojny (24.04.13)
- Nowe zjawisko – cerkwie na Pomorzu i ich wyposażenie (29.05.13)
- Powojenny wkład w pomorskie dziedzictwo sakralne (19.06.13)
- Losy pomorskich kościołów w pierwszych latach po wojnie (30.10.13)
- Dylematy konserwacji zabytkowych wyposażań kościołów na Pomorzu (27.11.13)
- Tajemnice ołtarza z Pęcina (29.01.14)
- Tajemnice pewnego ratusza (26.02.14)
- Mieszkać pięknie w zieleni (26.03.14)
- Znane, lecz nie do końca (30.04.14)

- Zabytki a moda (28.05.14)
- Uwaga! Zabytki wokół nas (25.06.14)
- Jak przelotne ptaki: Chaim Goldberg w Szczecinie (29.10.14)
- Jak przelotne ptaki: Max Uecker na Pomorzu (26.11.14)

SZKOŁA PATRZENIA – cykl wykładów

Prowadzący: dr Barbara Ochendowska Grzelak, historyk sztuki

- Wizerunek gryfa w sztukach plastycznych (01.10.14)
- Średniowieczna sztuka Pomorza Zachodniego (03.12.14)

Szczecin. Retrospekcje

styczeń-czerwiec, wrzesień-grudzień 2014

Zadaniem cyklu dziesięciu spotkań było prezentowanie słuchaczom mało znanych elementów historii miasta na przestrzeni ostatnich 300 lat. Forma prowadzenia spotkań to gawędy, ukazujące aspekty życia w dawnym Szczecinie i na całym Pomorzu. Goście – pasjonaci, kolekcjonerzy, historycy i dziennikarze umożliwiają publiczności „podróż w czasie” przy pomocy prezentacji multimedialnych i eksponatów pochodzących ze swoich zbiorów.

Tytuły spotkań:

- 10.01. „Napoleońskie czasy w grodzie Gryfa”, prowadzenie: Cezary Domalski
- 4.02. „Z kroniki feralnych wydarzeń” , prow. Wojciech Grodecki
- 14.03. „Dawne pomorskie kulinaria”, prow. Grażyna Zaremba-Szuba
- 4.04. „Sekrety starych pocztówek”, prow. Jan Dębski
- 23.05. „Kamienice – tajemnice”, prow. Justyna Machnik
- 5.06. „Mkną po szynach szczecińskie tramwaje”, prow. Mirosław Janiak
- 19.09. „Bembridge. Wizyta Starszej Pani”, prow. Rafał Zahorski
- 17.10. „Perły Łasztowni”, prow. Laura Hołowacz
- 18.11. „Walki o Dąbie 1945”, prow. Marian Erenc
- 5.12. „Historia statkami pisana. Dzieje szczecińskiej stoczni” prow. Krystyna Pohl

NOC KUPAŁY

21 - 23 czerwca 2013

Jedenasta edycja imprezy pn. „Noc Kupały. Tradycje świętojańskie” rozpoczęła się cyklem imprez dla dzieci pn. „Tradycje świętojańskie dla najmłodszych - W poszukiwaniu kwiatu paproci”:

- projekcja filmu „Tajemnice kwiatu paproci” w kinie Zamek
- słuchamy i rysujemy – legendy
- odkrywamy czary w Zamku - zwiedzanie Celi Czarownic z przewodnikiem
- budujemy zegar z gigantycznych puzzli.

W ramach imprezy na zamkowych dziedzińcach powstała osada słowiańska, a uczestnikom zapewniono następujące atrakcje:

- turniej walk
- koncerty zespołów muzycznych (Percival, Spielleute Eygenart, Ostrovia, Duet Zoriuszka)
- prezentacje dawnych rzemiosł tj. kowalstwo, tkactwo, ciesielstwo, rybactwo i snycerstwo, wyroby z wosku, wyroby z gliny, plectenie wianków, złotnictwo, kuchnia wczesnośredniowieczna, wyrób instrumentów
- konkursy i zabawy tj.: rzut oszczepem, toporem, strzelanie z łuku, „droga wojownika”, garderoba woja” - możliwość przebrania się w strój woja i udział w próbach walk
- konkurs na najpiękniejszy wianek. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w sobotę wieczorem, po czym korowód wyruszył nad Odrę, aby zgodnie z tradycją puścić wianki.

W wydarzeniu wzięły udział następujące grupy wojów i rzemieślników: Drużyna Grodu Trzygłowa (Szczecin, Warszawa, Poznań), Nordelag (Trójmiasto), Walhalla (Poznań), Jastrząb (Bytów), Ulvborg Hird (Białystok), Ukranie (Torgelow), Gimlea (Szczecin), Poznańscy Zielaarze i Viking Kristall (Poznań), Huggins Hird i Bukowe Wzgórze (Szczecin).

NOC KUPAŁY - WSPÓLNE POMORSKIE DZIEJE

21 - 22 czerwca 2014

Wspólne polsko-niemieckie przedsięwzięcie związane ze średniowiecznymi obrzędami przesilenia letniego, starym rzemiosłem, kulturą słowiańską i wikingami odbyło się 21 i 22 czerwca 2014 roku pod hasłem przewodnim „Noc Kupały - wspólne pomorskie dzieje”. Impreza nawiązywała charakterem do czasów gdy Pomorze było jednym organizmem i wspólną krainą Pomorzan. W replice osady wczesnośredniowiecznej na dziedzińcach Zamku Książąt Pomorskich polscy i niemieccy rzemieślnicy przybliżali sposób życia, wykonywaną pracę oraz prezentowali rzemiosło, można było także obejrzeć namioty wojów, ich broń i wyposażenie.

Na uczestników czekały następujące atrakcje:

- pokazy walk wojów - Słowian i wikingów
- warsztaty dawnych rzemiosł
- pokazy słowiańskich obrzędów przesilenia letniego
- warsztaty muzyki wczesnośredniowiecznej
- wykłady poświęcone tematyce Nocy Kupały
- konkursy siłowe i zręcznościowe
- konkurs na najpiękniejszy wianek
- przemarsz nad Odrę i splawianie wianków

Projekt był dofinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa (Fundusz Małych Projektów INTERREG IV A Euroregionu Pomerania). Partnerem w realizacji projektu był skansen średniowieczny Ukranenland w Torgelow.

KONFERENCJA NAUKOWA

Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni

W 2014 r. w Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni odbyła się wystawa poświęcona Wielkiej Mapie Księstwa Pomorskiego znajdującej się w tymże Muzeum, połączona z konferencją naukową.

W konferencji uczestniczyła Mirosława Koutny-Giedrys – konserwator z pracowni zamkowej, wygłaszając referat na temat: „Działania profilaktyczne w zakresie ochrony papierowych zbiorów muzealnych”, publikacja w Biuletynie Historycznym nr 29 Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni 2014 r. W referacie omówione zostały działania profilaktyczne w zakresie ochrony papierowych obiektów, w nawiązaniu do mapy Lubinusa ze zbiorów zamkowych.

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów.

Ekspozycje stałe:

- **POMPA FUNEBRIS KSIĄŻĄT Z DYNASTII GRYFITÓW**

W 1946 roku podczas prowadzenia prac zabezpieczających odnaleziono w krypcie grzebalnej książąt pomorskich czternaście sarkofagów. Po konserwacji sześć z nich (wykonanych dla Bogusława XIII, Filipa II, Anny Marii, Franciszka I, Ulryka I i Bogusława XIV) wyeksponowano w Muzeum Zamkowym. Zmodernizowaną w 2009 roku dzięki dotacji celowej z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego ekspozycję uzupełniono o film poświęcony pochówkom

książęcy. Znalazły się na niej także XVII i XVIII-wieczne rzeźby sakralne oraz manierystyczny ołtarz z Kunikowa z 1611 roku (depozyty z Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku).

Sfinansowano dzięki dotacji celowej z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego w 2009 r.

- **GABINET LUBINUSA**

W początkach XVII wieku Eilhard Lubinus na zlecenie księcia Filipa II stworzył Wielką Mapę Księstwa Pomorskiego, której cenny egzemplarz Zamek zakupił dzięki środkom z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego. W skład poświęconej Lubinusowi ekspozycji wchodzi również przygotowane przez niego Mapa Księstwa Rugijskiego i Nowa Najświetniejsza Mapa Księstwa Pomorskiego. W Gabinecie znajdują się także repliki instrumentów pomiarowych z epoki i ryciny związane z miastem. Obecnie Gabinet rozbudowano o nowy element wystawienniczy - interaktywną animowaną wersję mapy, umożliwiającą współczesnemu odbiorcy podróż po książęcy Pomorzu. Animację przystosowano dla osób z niepełnosprawnością słuchową (poprzez zastosowanie pętli indukcyjnej). Zakup mapy sfinansowano dzięki środkom z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego w 2012 r.

- **CELA CZAROWNIC**

Z dynastią Gryfitów związana jest historia Sydonii von Borck, pomorskiej szlachcianki, która oskarżona o uprawianie czarów i rzucenie klątwy na książęcy ród została stracona w 1620 r. Jej losy przybliżyła prezentowana na wystawie projekcja holograficzna. W celi oglądać można również: reprodukcje rycin pochodzących ze zbiorów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie oraz współczesne repliki narzędzi kar i tortur. Dodatkowo ekspozycję wzbogaca cykl grafik Andrzeja Maciejewskiego.

- **DZIEJE SIEDZIBY KSIĄŻĘCEJ W SZCZECINIE**

Na wystawie prezentowane są dwujęzyczne plansze opisowe poświęcone dziejom zamku, wzbogacone zdjęciami archiwalnymi i współczesnymi. Ekspozycję uzupełniają eksponaty pochodzące z wykopalisk archeologicznych prowadzonych na terenie zamku i podzamcza w latach 1947, 1948 i 1973 oraz makieta zamku.

- **NA DWORZE KSIĄŻĄT POMORSKICH**

(wystawa prezentowana do połowy 2013 r., obecnie wyłączona ze zwiedzania z powodu prac modernizacyjnych w skrzydle północnym Zamku)

Spuścizna artystyczna książąt pomorskich zachowała się w drobnych fragmentach, rozproszonych po Europie, dając obecnie cząstkowe świadectwo swego poziomu i zasięgu. Ostania wojna znacznie pogłębiła proces zniszczeń, który rozpoczął się jeszcze w okresie wojny trzydziestoletniej w XVII wieku za życia ostatniego władcy Bogusława XIV. Udostępnione komnaty były próbą oddania charakteru wnętrza zamkowych doby renesansu. W dwóch tzw. komnatkach księcia Jerzego I (komnata mieszkalna i mała sala audiencyjna) prezentowane były zabytki z czasów Gryfitów, m.in. dukat Bogusława XIV wybity w mennicy szczecińskiej w 1636 roku, talar Filipa II wybity w mennicy w Szczecinie - zakupiony ze środków budżetu Województwa Zachodniopomorskiego; rzeźba „Dzikiemu Męża” pochodząca z płyty erekcyjnej Filipa II i Franciszka I z 1619 roku, tapiseria ze sceną poselstwa z około 1600 roku, konsole ozdobione głowami aniołów z 1 poł. XVII wieku, płaskorzeźba ze sceną alegoryczną z około 1700. Uzupełnienie ekspozycji stanowiły kopie portretów książęcych: Bogusława X, Filipa II, Filipa Juliusza i Bogusława XIV, jak również postacie Jerzego I i Amelii wykonane na podstawie badań antropologicznych przeprowadzonych na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie oraz wizerunków pary książęcej z tzw. opony Croya. Komnaty wyposażono w meble i kufry posagowe z XVII i XVIII wieku oraz w XIX-wieczne meble neogotyckie i neorenesansowe, nawiązujące stylistycznie do czasów książęcych na Zamku.

Adaptację pomieszczeń i zakup witryn wystawienniczych sfinansowano dzięki dotacji celowej z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego w 2009 i 2010 roku.

Wystawy czasowe:

- **WYSTAWA Z OKAZJI 60-LECIA INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

08- 17 listopada 2013

Wystawa zorganizowana została przez IAE PAN Ośrodek Archeologii Krajów Nadbałtyckich w Szczecinie i ukazywała najważniejsze osiągnięcia badawcze Ośrodka z ostatnich 6 dekad. Osiągnięcia te, zaprezentowane w formie posterów, przedstawiały przede wszystkim wyniki badań archeologicznych prowadzonych w Szczecinie, Wolinie, Kołobrzegu, a także w innych miejscach naszego województwa.

- **POD SKRZYDŁAMI GRYFA**

29 września – 30 listopada 2014

Wystawa zorganizowana w ramach obchodów Roku Gryfa ogłoszonego uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Najstarszy zachowany wizerunek pomorskiego gryfa pochodzi z pieczęci Bogusława II z 1214 roku, czyli dokładnie sprzed 800 lat. Rocznica wystawienia tego dokumentu stała się inspiracją dla przygotowania wystawy czasowej mającej na celu propagowanie i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego regionu, zachowanego do dziś w formie rozproszonej i niepełnej.

Wystawa odnosiła się do istotnej części naszej historii i codzienności, pokazując jak wizerunek gryfa od czasów książęcych do współczesności wrastał w naszą kulturę i tradycję. Ekspozycja podzielona została na cztery części: I. Fantastyczna hybryda. Gryf w sztuce europejskiej od średniowiecza do czasów nowożytnych; II. Gryf w służbie książąt pomorskich; III. Puste gniazdo gryfa. Heraldyka pomorska w czasach szwedzkich i brandenbursko-pruskich; IV. Pomorskie herby miejskie. Od średniowiecza do współczesności.

Wśród eksponatów prezentowanych na wystawie można było podziwiać m.in. dokument z 1214 r. sygnowany pieczęcią Bogusława II (z najstarszym zachowanym na pieczęci godłem książęcym), chorągiew Kazimierza V zdobytą pod Grunwaldem przez wojska Władysława Jagiełły, monety książęce, sztambuch Jana Pelargusa z 1615, kartusz herbowy elektorów brandenburskich z ok. 1730 r. i płytę pamiątkową z herbem wielkim miasta Szczecina z 1684 r. Ekspozycję zamykał i uzupełniał kolaż filmowy, który spinał długą i burzliwą historię gryfa z pomorską współczesnością.

Na wystawie prezentowane były zabytki pochodzące ze zbiorów: Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, Archiwum Państwowego w Szczecinie, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie, Fundacji Książąt Czartoryskich w Krakowie, Zamku Królewskiego na Wawelu, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Archiwum Państwowego we Wrocławiu, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu, Muzeum Regionalnego w Szczecinku, Urzędu Miasta w Trzebiatowie, Pyrzyckiej Biblioteki Publicznej, Landesarchiv w Greifswaldzie, Pommersches Landesmuseum w Greifswaldzie, Vineta-Museum w Barth, Rodziny Bismarck-Osten.

Wystawa została zorganizowana wspólnie z Archiwum Państwowym w Szczecinie i została objęta honorowym patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza.

Wydarzenia towarzyszące wystawie „Pod skrzydłami Gryfa”:**Konkurs literacki „Opowiadanie o Gryfie”**

luty – czerwiec 2014

Konkurs literacki w ramach Roku Gryfa pt. „Opowiadanie o Gryfie”, przeznaczony dla gimnazjalistów regionu zachodniopomorskiego. Ideą konkursu było propagowanie i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego Pomorza wśród młodzieży gimnazjalnej. Spuścizna ta, choć rozproszona i niepełna, ma – tak jak symbol Gryfa – podstawowe znaczenie dla identyfikacji młodego pokolenia z regionem. Baśniowy rodowód Gryfa, a zarazem jego powiązania z realiami historycznymi, stanowiły znakomity punkt wyjścia dla prób literackich uczestników konkursu. Na konkurs napłynęło 76 prac. Jury przyznało trzy nagrody główne, cztery wyróżnienia oraz siedemnaście wyróżnień pozaregulaminowych.

Konkurs plastyczny „Gryf – historia i legenda”

10 czerwca – 20 lipca 2014

Wojewódzki Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 13 lat, zorganizowany przez Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie w ramach obchodów Roku Gryfa 2014. Konkurs został objęty honorowym patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty. Tematem prac plastycznych była ilustracja o charakterze narracyjnym do dowolnie wybranej regionalnej legendy o gryfie lub nawiązująca do historii Księstwa Pomorskiego. Jury po zapoznaniu się z 738 pracami nadesłanymi na konkurs do wystawy pokonkursowej zakwalifikowało 194 prace w dwóch kategoriach wiekowych. Nagrodzone i wyróżnione prace zostały zaprezentowane na wystawie pokonkursowej.

Konkurs filmowy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pn. „Filmowe historie z Gryfem”

3 marca – 12 września 2014

Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie zorganizował wojewódzki konkurs filmowy pn. „Filmowe historie z Gryfem” skierowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Ideą konkursu było propagowanie i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego w oparciu o spotykany w legendach i herbach miejskich symbol gryfa – będący jednocześnie godłem rodowym dynastii Gryfitów. Ze względu na rozwój technologii i powszechny dostęp do kamer cyfrowych np. umieszczonych w telefonach komórkowych Zamek postanowił zachęcić młodzież do artystycznych działań filmowych. Do konkursu zgłoszono 5 filmów, 2 w kategorii – praca grupowa, 3 w kategorii - praca indywidualna. Dokonując oceny prac jury wzięło pod uwagę kompozycję obrazu, znajomość zagadnienia, pomysł oraz nakład włożonej pracy. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się w dniu 25.09.2014 r. w sali kina Zamek, połączona pokazem prac laureatów.

Projekt realizowany był pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, pana Olgierda Geblewicza i Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty, Pani Marii Boreckiej.

Oprowadzanie po wystawie

- Renata Zdero, kuratorka wystawy, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
- Przemysław Głowa, animator kultury
- dr Paweł Gut, koordynator wystawy, Archiwum Państwowe w Szczecinie
- dr Agnieszka Gut, kuratorka wystawy, Uniwersytet Szczeciński
(5,12, 19 października oraz 16, 30 listopada)

Wykłady

- Puste gniazdo gryfa. Heraldyka pomorska w czasach szwedzkich i brandenbursko-pruskich (14.10.14), prowadzenie: dr Paweł Gut

- Pomorskie herby miejskie od średniowiecza do współczesności (18.11.14),
prowadzenie: dr Agnieszka Gut

Warsztaty dla dzieci

Prowadzenie: Marta Wróblewska, animatorka kultury

(6, 7, 8, 13, 17, 20, 21, 24, 27, 28 października oraz 4, 7, 14, 17, 18, 21, 24, 25, 28 listopada)

Bloki tematyczne:

- Z tarczą lub na tarczy
- Magiczne historie w oknach ukryte
- Ja pod skrzydłami gryfa. Zaprojektuj własny herb
- Tkaniny pełne opowieści
- Współczesny bestiariusz
- Stworzenia trzech żywiołów
- Piękni i bestia. Warsztat kreatywnego opowiadania o historii
- Galeria gryfów

Gry miejskie

„Gdzie gryfy mieszkają?” – zwiedzanie miasta w poszukiwaniu wizerunków gryfa w przestrzeni publicznej, prowadzenie: Przemysław Głowa, animator kultury (11.10.14, 8.11.14)

Szkoła patrzenia – cykl wykładów

Prowadzący: dr Barbara Ochendowska Grzelak, historyk sztuki

- Wizerunek gryfa w sztukach plastycznych (01.10.14)
- Średniowieczna sztuka Pomorza Zachodniego (03.12.14)

Europejska Noc Muzeów 2014 – NOC GRYFA

17 maja 2014

Od kilku lat organizowana jest raz w roku wyjątkowa impreza kulturalna, podczas której Zamek bezpłatnie udostępnia dla zwiedzających do późnych godzin nocnych wszystkie wystawy. Towarzyszą im dodatkowe atrakcje mające zachęcić widzów do aktywnego udziału w Nocy Muzeów. W związku z ustanowieniem roku 2014 Rokiem Gryfa, 9. edycja Nocy Muzeów przebiegała pod hasłem „Noc Gryfa”. Zwiedzający mogli obejrzyć wystawy stałe i czasowe, uczestniczyć w wykładach i pokazach filmów przybliżających dziedzictwo kulturowe Pomorza, bawić się podczas koncertów i spektaklu teatru ognia. W programie m.in.:

- Zwiedzanie ekspozycji stałych: „Cela Czarownicy”, „Gabinet Lubinusa”, „Pompa funebris książąt z dynastii Gryfitów”
- Pokazy filmów: „Zamek szczeciński” i „Zamek wśród atrakcji Pomeranii”
- Wykłady: „Gryfy, gargulce, chimery i ich wizerunki w sztukach plastycznych” –
prowadzenie: dr Barbara Ochendowska-Grzelak oraz „Gryf w sztuce pomorskiej” – prowadzenie:
dr Janina Kochanowska
- Warsztaty dla dzieci: „Gryf i inne oswojone bestie” – prowadzenie: Fundacja Droga Wolna

STRONY INTERNETOWE ZAMKU

Upowszechnianie informacji o dziedzictwie kulturowym regionu prowadzimy poprzez dwie kolejne witryny internetowe:

- Śladami książąt pomorskich (www.zamek.szczecin.pl/sladam) – serwis opisujący miejsca (zamki, kościoły, fundacje) związane z rodem Gryfitów oraz z istniejącymi do dziś zabytkami nieruchomymi, ruchomymi i zasobami archiwalnymi.
- Zamki i rezydencje na Pomorzu (www.pomorskiezamki.pl) - witryna została wykonana w ramach projektu „Historia i teraźniejszość zamków i rezydencji Pomorza Zachodniego

i Meklemburgii-Pomorza Przedniego”. Serwis opisuje 35 obiektów architektury zamkowej, pałacowej i dworskiej z terenu Pomorza Zachodniego (20 zabytków) i z obszaru Vorpommern (15 zabytków). Ponadto na stronach można znaleźć niektóre z referatów wygłoszonych podczas konferencji „Zamki i rezydencje na Pomorzu”, która odbyła się w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.

- **Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa** (www.lubinus.pl) - strona internetowa powstała w ramach realizowanego projektu „Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa”. Witryna zawiera informacje dotyczące wytyczonych nowych dziewięciu szlaków turystycznych, przybliżenie postaci twórcy mapy - Eilharda Lubinusa, elektroniczną mapę oraz wersję przewodnika w postaci plików do pobrania. Strona jest jednocześnie bogatą galerią zdjęć opisanych w przewodniku 49 miejscowości.

ZWIEDZANIE ZAMKU Z PRZEWODNIKIEM

Zamek Książąt Pomorskich stworzył trasę turystyczną po Zamku i prowadzi obsługę zwiedzania Zamku z przewodnikiem w kilku wariantach oprowadzania, podczas którego podkreślany jest rys historyczny Zamku oraz dynastii Gryfitów.

W Zamku Książąt Pomorskich zorganizowaliśmy również bezpłatne zwiedzanie zamku m.in. w dniu rocznicy ślubu księcia Bogusława X z Anną Jagiellonką (2 lutego), w dniu urodzin twórcy mapy Księstwa Pomorskiego – Eilharda Lubinusa (23 marca), 3 kwietnia – w rocznicę nadania praw miejskich Szczecinowi przez księcia Barnima I, w rocznicę urodzin księcia Bogusława X (28 maja). Zwiedzania również odbywały się przy okazji takich wydarzeń jak Międzynarodowy Dzień Przewodnika oraz Europejska Noc Muzeów.

III.2.3. Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne.

WIELKA MAPA KSIĘSTWA POMORSKIEGO

W 2013 roku ekspozycję stałą „Gabinet Lubinusa” rozbudowano o nowy element wystawienniczy - interaktywną animowaną wersję Wielkiej Mapy Księstwa Pomorskiego stworzonej przez Eilharda Lubinusa, umożliwiającą współczesnemu odbiorcy podróż po książęcym Pomorzu. Czy książęta pomorscy brali udział w bitwie pod Grunwaldem? Który z książąt pomorskich był pretendentem do tronu polskiego? Kiedy i dlaczego nastąpił zmierzch Księstwa? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań użytkownik korzystający z animacji może znaleźć wędrując po ścieżce narracyjnej, gdzie wszystkie informacje uporządkowano chronologicznie, tworząc szeroką panoramę dziejów książęcego Pomorza.

Animację przystosowano dla osób z niepełnosprawnością słuchową, poprzez zastosowanie pętli indukcyjnej. Animacja dostępna jest również w wersjach językowych: niemieckiej i angielskiej.

Projekt został objęty patronatem honorowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego Wojciecha Drożdża. Premierowy pokaz multimedialnej wersji mapy odbył się 21 listopada 2013 r.

Zadanie zrealizowane zostało w ramach programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet 2. Wspieranie działań muzealnych ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z dotacji celowej pochodzącej ze środków Województwa Zachodniopomorskiego.

Publikacje:

- **EILHARDA LUBINUSA PODRÓŻ PRZEZ POMORZE**

Wydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

Rok wydania 2013

Katalog wystawy „Gabinet Lubinusa” oprócz szczegółowych opisów Mapy Księstwa Rugijskiego, Wielkiej Mapy Księstwa Pomorskiego i Nowej Najświetniejszej Mapy Księstwa Pomorskiego, zawiera także zbiór tekstów z zakresu historii, historii sztuki i kartografii, przybliżających fenomen dzieł kartograficznych Eilharda Lubinusa. Katalog uzupełniają po raz pierwszy tłumaczone na język polski materiały źródłowe: korespondencja Eilharda Lubinusa z lat 1610 - 1622 i dziennik podróży z 1612 roku.

Redakcją naukową tomu zajął się dr hab. Radosław Skrycki, członek PAN specjalizujący się w pomorskiej kartografii. Autorami tekstów są również: prof. Radosław Gaziński, dr Eckhard Jäger, prof. Jan Szeliga, dr Ewa Gwiazdowska Banaszek, Jerzy Grzelak i dr Małgorzata Cieśluk.

Katalog został wydany pod patronatem honorowym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza i Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego prof. dr hab. Edwarda Włodarczyka. Patronat medialny: Polski Przegląd Kartograficzny

Zadanie zrealizowane zostało w ramach programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet 2. Wspieranie działań muzealnych ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z dotacji celowej pochodzącej ze środków Województwa Zachodniopomorskiego.

- **POLSKO-NIEMIECKI PRZEWODNIK SZLAKIEM MAPY LUBINUSA**

Wydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

Rok wydania 2014

„Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa” wydano w dwóch wersjach językowych (polskiej i niemieckiej), w nakładzie 10 000 egzemplarzy. W ramach projektu zostały wykonane następujące zadania:

- wydanie polskiej i niemieckiej wersji przewodnika po miejscach ukazanych na Wielkiej Mapie Księstwa Pomorskiego Eilharda Lubinusa „Śladami Lubinusa – przewodnik niezwykły”,
- wydanie w nakładzie 50 000 egzemplarzy polsko-niemieckiej mapy transgranicznego regionu z wyznaczonymi IX szlakami prowadzącymi przez 49 miejscowości ukazanych na obrzeżach mapy,
- stworzenie w dwóch wersjach językowych, polskiej i niemieckiej, strony internetowej zawierającej informacje o Eilhardzie Lubinusie, mapie oraz informacje zawarte w papierowej wersji przewodnika – www.lubinus.pl.

W roku 2015 w ramach Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej wydana przez Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie publikacja „Śladami Lubinusa. Przewodnik niezwykły” zajęła III miejsce w kategorii przewodniki.

Projekt FMP-2013-115 „Polsko-Niemiecki Przewodnik Szlakiem Mapy Lubinusa” był dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Celu 3 „Europejska Współpraca Terytorialna” - „Współpraca Transgraniczna” Krajów Meklemburgia - Pomorze Przednie / Brandenburgia i Rzeczypospolitej Polskiej (Województwo Zachodniopomorskie) 2007-2013.

- **POD SKRZYDŁAMI GRYFA**

Wydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

Rok wydania 2014

Katalog wystawy „Pod skrzydłami Gryfa” zorganizowanej we współpracy z Archiwum Państwowym w Szczecinie w ramach obchodów Roku Gryfa 2014. Katalog nie tylko prezentuje zabytki, które weszły w skład wystawy, ale również przybliży motyw gryfa w szerszym kontekście historycznym.

Na publikację złożyły się teksty: dr. Ralfa-Gunnara Werlicha „Początki gryfa pomorskiego

w ówczesnym kontekście politycznym i heraldycznym z okazji 800-lecia najstarszego przedstawienia obrazowego"; dr Barbary Ochendowskiej-Grzelak „Motyw Gryfa w sztuce książęcej Pomorza Zachodniego na tle sztuki europejskiej”; dr Pawła Guta „Gryf elementem heraldyki państwowej i regionalnej Pomorza Zachodniego od połowy XVII do początku XXI wieku” oraz dr Agnieszki Gut „Gryf w herbach miast, gmin wiejskich i powiatów Pomorza Zachodniego od średniowiecza do współczesności”. Katalog uzupełniają komentarze dotyczące wizerunków gryfa na monetach, medalach i pieczęciach oraz noty poszczególnych obiektów. Część katalogowa podzielona została na cztery części: I. Fantastyczna hybryda. Gryf w sztuce europejskiej od średniowiecza do czasów nowożytnych; II. Gryf w służbie książąt pomorskich; III. Puste gniazdo gryfa. Heraldyka pomorska w czasach szwedzkich i brandenbursko-pruskich; IV. Pomorskie herby miejskie. Od średniowiecza do współczesności.

- **KURIER SZCZECIŃSKI, DODATEK SPECJALNY DOT. WYSTAWY „POD SKRZYDŁAMI GRYFA”**

Informacja o wystawie „Pod skrzydłami Gryfa” umieszczona została w specjalnym dodatku do „Kuriera Szczecińskiego” we wrześniu 2014 r. Na 16 stronach przedstawiona została idea wystawy i towarzyszącego jej katalogu wraz ze zdjęciami najbardziej interesujących eksponatów, jak również kalendarium wydarzeń i uroczystości wojewódzkich obchodów Roku Gryfa, wyniki konkursów: plastycznego, literackiego i filmowego, popularyzujących wśród dzieci i młodzieży szkolnej dziedzictwo kulturowe regionu w oparciu o symbol gryfa oraz prezentacja nagrodzonych rysunków, opowiadań i filmów.

Filmy koprodukowane przez Zachodniopomorski Fundusz Filmowy Pomerania Film:

- **BEZSENNOŚĆ**

Rok produkcji: 2013

Reżyser: Andrzej Titkow.

Film dokumentalny, 52' 34".

Producent: Studio Filmowe TAK, Andrzej Titkow

Koproducent: Zachodniopomorski Fundusz Filmowy Pomerania Film

Krótki opis filmu:

Film pt. Bezsenność w reżyserii Andrzeja Titkova jest dokumentem poświęconym Leonardowi Borkowiczowi – jednej z kontrowersyjnych postaci polskiej historii powojennej i historii Szczecina. Leon Borkowicz, urodził się w roku 1912 w całkowicie zasymilowanej rodzinie żydowskiej. Bardzo wcześnie zafascynował go ruch komunistyczny. Jako piętnastolatek wstąpił do KZMP, a rok później został członkiem KPP. Był więźniem w Berezie Kartuskiej. Całe jego życie zostało podporządkowane doktrynie komunistycznej. W czasie II Wojny Światowej walczył w szeregach Czerwonej Armii w I Dywizji im. Tadeusza Kościuszki. Po wojnie piastował szereg eksponowanych stanowisk partyjnych i państwowych. W latach 1945-1949 pełnił funkcję wojewody Szczecińskiego. Stopniowo odchodził coraz bardziej od komunizmu. Od połowy lat 70 popierał działającą w PRL opozycję. W roku 1987, dziennikarka radiowa Alicja Maciejowska zapytała go, między innymi, czy jest jeszcze komunistą. Borkowicz odpowiedział: Nie, komunistą nie jestem i nie tylko nie jestem komunistą, ale jestem antykomunistą - co może wydać dziwne u człowieka, który z ruchem komunistycznym był związany od roku 1927, od piętnastego roku życia. 26 października 1989 roku Leonard Borkowicz popełnił samobójstwo.

- **WIELKA UCIECZKA NA PÓŁNOC**

Rok produkcji: 2014

Reżyseria: Andrzej Fader

Dokument fabularyzowany, 81'

Producent: Magnolia Management Group

Koproducent: Zachodniopomorski Fundusz Filmowy Pomerania Film

Krótki opis filmu:

Historia przedstawiona w kultowym amerykańskim filmie „Wielka Ucieczka” z 1963 r. ze Stevem McQueenem w roli głównej ma swoją kontynuację w Szczecinie.

Głównymi bohaterami fabularyzowanego dokumentu "Wielka ucieczka na północ" są norwescy piloci RAF - "stalowy" podporucznik Jens Müller / Przemysław Wałich i sierżant Peter Bergsland / Paweł Niczewski - aktorzy słynnego zespołu Anny Augustynowicz Teatru Współczesnego w Szczecinie.

Film pokazuje emocje jakie towarzyszyły Norwegom od momentu wyjścia z tunelu w Żaganiu, aż do samego dotarcia do Szczecina i ucieczki przez port do Szwecji. Jest to film o ogromnej potrzebie wolności i przeciwnościach losu. O heroizmie jaki jest potrzebny by odzyskać wolność, której zaczyna nam coraz częściej brakować we współczesnym świecie.

Dograny został sensacyjny wątek odkryty w trakcie realizacji filmu. Poza dwoma głównymi bohaterami "Wielkiej ucieczki" - norweskimi lotnikami RAF do Szczecina dotarli również Polak nawigator Paweł Tobolski - przebrany w mundur pilota Luftwaffe i Anglik Harry Day. Podróżowali razem. Harry udawał renegata - Tobolski jego eskortę. Oryginalny list napisany przez Anglika posłużył do dopisania dodatkowych scen w filmie.

KSIĄŻNICA POMORSKA IM. STANISŁAWA STASZICA W SZCZECINIE

III.2.1. Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony

1. **Prezentacja serii „ZAMKI I OGRODY W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM”** - w trosce o stan zabytkowych dworów i pałaców województwa zachodniopomorskiego powstał cykl monografii, której wydawcą jest Fundacja Akademia Europejska Kulice-Külz.
- spotkanie z autorami zeszytów poświęconych zamkom w Rybokartach i Starogardzie 19 czerwca 2013 - spotkanie z autorami zeszytów poświęconych zamkom w Maciejewie i Pęzinie 20 listopada 2013
2. **SPOTKANIA REGIONALNE W KSIĄŻNICY POMORSKIEJ** – ukazanie procesu kształtowania się tożsamości kulturowej regionu w aspekcie historycznym i współczesnym oraz popularyzacja wiedzy regionalnej.
- XII Spotkania Regionalne z Miastem i Gminą Sianów 4 - 30 października 2013
- XIII Spotkania Regionalne: Miasto i Gmina Myślibórz w obiektywie 4 - 27 listopada 2014
3. **Wystawa: „Z oddali i z bliska” Stanisława Mrowińskiego widoki miast Pomorza Zachodniego w 1954 r.** 7 - 30 maja 2014
4. **Puszcza Bukowa - wczoraj, dziś, jutro...** - spotkanie z cyklu „Cudze chwalimy a i swoje znamy, czyli Spotkania Pomorzoznawcze...” oraz wystawa 18 marca 2013, wystawa czynna do 23 kwietnia 2013
5. **Wystawa, konferencja i happening: Cztery kąty i piec piąty** - przedstawiającej historię zduństwa na Pomorzu, 1- 28 marca 2014
6. **Wykład Michała Rembasa "Cuda na fasadach" o zdobieniach i detalach architektonicznych na szczecińskich kamienicach**, 19 lutego 2014
7. **Wystawa: Plany i widoki Szczecina w grafice i kartografii ze zbiorów Książnicy Pomorskiej**, 30 kwietnia - 31 czerwca 2013

8. Wykład inż. Przemysława Sztajnera: Skamieniali świadkowie zamierzcłej przeszłości Pomorza i Bałtyku, 3 grudnia 2014
9. Spotkanie ze Zbigniewem Plesnerem i dr. Lutzem Libertem i prezentacja książki o Europejskim Parku Hugonotów" w Schwedt i Zespole Parkowo-Leśnym "Dolina Miłości" w Zatonii Dolnej, 14 lutego 2013
10. Spotkanie i dyskusja na temat: Podziemny Szczecin – fakty i mity, 23 czerwca 2014
11. Spotkanie wspomnieniowe i wystawa: Jerzy Noskiewicz - ornitolog, przyrodnik, twórca Rezerwatu Świdwie spotkanie 12 czerwca 2014, wystawa prezentowana do 29 sierpnia 2014

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów.

1. Wystawa: Książęta pomorscy spod znaku gryfa w świetle druków okolicznościowych z XVI i XVII wieku (ze zbiorów Książnicy Pomorskiej) 3 listopada - 17 grudnia 2014
2. Europejska Noc Muzeów: NOC GRYFA w Książnicy Pomorskiej - patronem i bohaterem Europejskiej Nocy Muzeów w Książnicy Pomorskiej był Gryf – ten współczesny – zachodniopomorski, znajdujący się w herbie województwa, ale także przypominający o przeszłości i czasach panowania Dynastii Książęcej Gryfitów. 17 maja 2014

III.2.3. Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne.

Wspólny projekt Książnicy Pomorskiej w i Fundacji sedina.pl: Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl Inauguracja: 5 grudnia 2013

OPERA NA ZAMKU W SZCZECINIE

III.2.1. Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony

Opera nie realizuje bezpośrednio zadań związanych z popularyzacją wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony.

Jedynie, z powodu posiadania siedziby w Zamku Książąt Pomorskich można stwierdzić, że zadania takie realizuje pośrednio, „przy okazji”.

Siedziba Opery w Zamku Książąt Pomorskich zrealizowana, jako kolejny etap odbudowy zabytku ze zniszczeń wojennych, oddana została do użytku w 1978 roku. Z powodu kryzysu ekonomicznego, budowa teatru w Zamku nie została jednak ukończona. W czasie 30 lat eksploatacji obiekt poddawany był w zasadzie jedynie bieżącej konserwacji, co spowodowało znaczne pogorszenie warunków ekonomiczno-eksploatacyjnych i bezpieczeństwa. W obecnym stanie budynek nie spełnia wielu wymogów normatywnych właściwych dla obiektów widowiskowych, jest przestarzały technologicznie, nieefektywny, energochłonny, nieestetyczny, uciążliwy w eksploatacji, zwłaszcza dla widzów niepełnosprawnych i pracowników.

Zaprojektowana przebudowa zakłada nowe rozwiązania układów komunikacyjnych, przebudowę funkcjonalną wielu pomieszczeń, całkowitą przebudowę technologii obiektu widowiskowego, nową aranżację wnętrza, a także trzy zadania konserwatorskie: rekonstrukcję historycznego stropu drewnianego w Galerii Południowej, wykonanie prac konserwatorskich XVI – wiecznej polichromii w zabytkowej komnacie na III piętrze Wieży Więziennej oraz wkomponowanie i wyeksponowanie

odsłoniętego muru tylnej ściany spichlerza pod tarasami skrzydła wschodniego, po wykonaniu, której unikatowy obiekt, dotychczas niedostępny dla publiczności, zostanie po przebudowie udostępniony dla grup zorganizowanych.

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów.

Opera nie realizuje zadań związanych z popularyzacją i upowszechnianiem wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów.

III.2.3. Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne.

Opera nie realizuje zadań związanych ze wspieraniem działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu.

TEATR POLSKI W SZCZECINIE

III.2.1. Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony

- wystawa rzeźb Jana Zięciaka (XII 2014 – II 2015, foyer Teatru Polskiego)

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów.

- koncert „Pożegnanie lata z muzyką filmową” Wały Chrobrego, 6 IX 2013 r.

III.2.3. Wspieranie działalności wydawniczej, wystawienniczej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne.

BIURO DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W SZCZECINIE

Statutowe działania BDZ w Szczecinie związane są z ochroną dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego. Główne działania BDZ opisane zostały w treści niniejszego Sprawozdania, niemal we wszystkich celach i zadaniach POnZ WZP. Szczegółowe sprawozdania z działalności przekazywane są cyklicznie do WKNiDZ UM. Ze względu na obszerność zagadnienia opisy szczegółowe wymienionych działań nie zostały tu przytoczone.

Załącznik nr 7

Dane Wydziału Wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego UM WZ

**TAB.1. LISTA PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH I POZOSTAJĄCYCH W REALIZACJI W
 RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA
 ZACHODNIOPOMORSKIEGO OD 1 STYCZNIA 2013 R.**

Lp.	Poddziałanie	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Numer projektu	Wartość dofinansowania	Wartość całkowita projektu
1.	6.2.2	Gmina Miasto Szczecin	Przebudowa z renowacją zabytkowego budynku Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Szczecinie na cele edukacyjne i kulturalne	WND- RPZP.06.02.02-32-00/13	3 525 000,00 zł	4 901 660,00 zł
2.	6.2.2	Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie	Renowacja zabytkowego obiektu KWP w Szczecinie przy ul. Małopolskiej 47	WND- RPZP.06.02.02-32-002/14	4 811 625,00 zł	6 415 500,00 zł
3.	6.2.2	Gmina Miasto Stargard Szczeciński	„Stargard Klejnot Pomorza – renowacja historycznej zabudowy miasta – Remont murów obronnych przy ulicy Sukienniczej i Strażniczej w Stargardzie Szczecińskim stanowiących Pomnik Historii”	WND- RPZP.06.02.02-32-001/14	1 312 500,00 zł	1 750 000,00 zł
4.	6.2.1	Opera na Zamku w Szczecinie	Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie	WND- RPZP.06.02.01-32-002/11	46 291 658,25 zł	77 608 077,77 zł
5.	6.2.1	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	WND- RPZP.06.02.01-32-001/13	15 204 584,78 zł	24 935 519,13 zł
6.	6.2.1	Muzeum Narodowe w Szczecinie	Muzeum Narodowe w Szczecinie - Muzeum Tradycji Regionalnych	WND- RPZP.06.02.01-32-001/14	5 144 637,00 zł	8 456 934,68 zł

TAB.2. LISTA PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH I POZOSTAJĄCYCH W REALIZACJI W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO OD 1 STYCZNIA 2013 R., KTÓRE STANOWIĄ WŁASNOŚĆ WOJEWÓDZTWA.

Lp.	Poddziałanie	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Numer projektu	Wartość dofinansowania	Wartość całkowita projektu
1.	6.2.1	Opera na Zamku w Szczecinie	Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie	WND-RPZP.06.02.01-32-002/11	46 291 658,25 zł	77 608 077,77 zł
2.	6.2.1	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	WND-RPZP.06.02.01-32-001/13	15 204 584,78 zł	24 935 519,13 zł
3.	6.2.1	Muzeum Narodowe w Szczecinie	Muzeum Narodowe w Szczecinie - Muzeum Tradycji Regionalnych	WND-RPZP.06.02.01-32-001/14	5 144 637,00 zł	8 456 934,68 zł

TAB.3. LISTA PROJEKTÓW DOFINANSOWANYCH I POZOSTAJĄCYCH W REALIZACJI W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO OD 1 STYCZNIA 2013 R.

Lp	Podziałanie	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Nr projektu	Wartość dofinansowania w zł	Wartość całkowita projektu w zł
1.	6.2.2	Gmina Miasto Szczecin	Przebudowa z renowacją zabytkowego budynku Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Szczecinie na cele edukacyjne i kulturalne	WND-RPZP.06.02.02-32-00/13	3 525 000,00	4 901 660,00
2.	6.2.2	Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie	Renowacja zabytkowego obiektu KWP w Szczecinie przy ul. Małopolskiej 47	WND-RPZP.06.02.02-32-002/14	4 811 625,00	6 415 500,00
3.	6.2.2	Gmina Miasto Stargard Szczeciński	„Stargard Klejnot Pomorza – renowacja historycznej zabudowy miasta – Remont murów obronnych przy ulicy Sukienniczej i Strażniczej w Stargardzie Szczecińskim stanowiących Pomnik Historii”	WND-RPZP.06.02.02-32-001/14	1 312 500,00	1 750 000,00
4.	6.2.1	Opera na Zamku w Szczecinie	Przebudowa Opery na Zamku w Szczecinie	WND-RPZP.06.02.01-32-002/11	46 291 658,25	77 608 077,77
5.	6.2.1	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	Modernizacja skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	WND-RPZP.06.02.01-32-001/13	15 204 584,78	24 935 519,13
6.	6.2.1	Muzeum Narodowe w Szczecinie	Muzeum Narodowe w Szczecinie - Muzeum Tradycji Regionalnych	WND-RPZP.06.02.01-32-001/14	5 144 637,00	8 456 934,68

Załącznik Nr 8

Dane Wydziału Rolnictwa i Rybactwa UM WZ

PRODUKTY Z WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO WPISANE NA LISTĘ PRODUKTÓW TRADYCYJNYCH (stan na dzień 13.02.2015r.)

Według kolejności wpisania na LPT i powiatów :

1. **Ogórek kołobrzeski**, powiat kołobrzeski, Ząbrowo, (24.05.2006r.)
2. **Miód drahimski**, powiat drawski, Czaplunek, (1.06.2006r.)
W dniu 14 czerwca 2011r. Komisja Europejska ogłosiła rejestrację tego produktu, jako chronione oznaczenie geograficzne (ChOG), przyznając tym samym prawną ochronę unijną.
3. **Wino ze śliwek**, powiat stargardzki, Chociwel, (31.10.2006r.)
4. **Nalewka ze śliwek z Dębiny**, powiat stargardzki, Chociwel, (31.10.2006r.)
5. **Kapusta kiszona z becзки**, powiat kołobrzeski, Kinowo, (2.04.2008r.)
6. **Jeziorowy ogórek kiszony**, powiat drawski, Kalisz Pomorski, (7.05.2008r.)
7. **Chleb razowy koprzywieński**, p. szczecinecki, Nowe Koprzywno, (1.07.2008r.)
8. **Miód pitny trójniak**, powiat koszaliński, Buszyno, (29.08.2008r.)
9. **Paprykarz szczeciński**, p. koszaliński, Karnieszewice, (13.12.2010r.)
10. **Pasztecik szczeciński**, Miasto Szczecin, (13.12.2010r.)
11. **Grzyby marynowane z szyszką**, p. świdwiński, Ostre Bardo (8.06.2011r.)
12. **Pierniki szczecińskie**, Miasto Szczecin, (28.07.2011r.)
13. **Konfitura szczecińska z owoców róży**, p. stargardzki, Przewłoki/Dolice, (28.07.2011r.)
14. **Kiszka szwedzka**, powiat wałecki, Szwecja, (6.03.2012r.)
15. **Miody przelewickie**, powiat pyrzycki, Przelewice, (6.03.2012r.)
16. **Chleb wiejski wojenny**, powiat stargardzki, Lisowo, (27.07.2012r.)
17. **Miody wałeckie**, powiat wałecki, Szwecja, (22.02.2013r.)
18. **Akacjowy miód cedyński**, powiat gryfiński, Kłępicz, (22.02.2013r.)
19. **Sielawa wędzona z Pojezierza Drawskiego**, p. drawski, Poj. Drawskie (2.07.2013r.)
20. **Miody z lasu Św. Maril**, powiat choszczeński, Bierzwnik (29.07.2013r.)
21. **Konfitura szczecińska z zielonych pomidorów**, p. stargardzki, Przewłoki/Dolice (29.07.2013r.)
22. **Miody Puszczy Barłińskiej**, p. myśliborski (5.09.2013r.)
23. **Sieja miedwieńska (Sieja miedwiańska)**, p. stargardzki, pyrzycki i gryfiński (5.09.2013r.)
24. **Chleb gwdowski**, p. szczecinecki (5.09.2013r.)
25. **Miody Pojezierza Choszczeńskiego**, p. choszczeński (30.10.2013r.)
26. **Ziemniak wyszoborski**, p. koszaliński (28.03.2014r.)
27. **Choszczeńska strucla z makiem**, Miasto Choszczno (29.04.2014r.)
28. **Pasztet z gęsi**, p. pyrzycki (17.06.2014r.)
29. **Miedwieńskie (miedwiańskie) ryby wędzone**, p. stargardzki, pyrzycki i gryfiński (7.10.2014r.)
30. **Kielbasa krucha domowa**, p. świdwiński (2.02.2015r.)
31. **Szynka świdwińska**, p. świdwiński (2.02.2015r.)

Według kategorii :

- 1. Mięso świeże oraz produkty mięsne:**
  - pasztet z gęsi
  - kielbasa krucha domowa
  - szynka świdwińska

- 2. Produkty rybołówstwa, w tym ryby :**
  - Paprykarz szczeciński
  - Sielawa wędzona z Pojezierza Drawskiego
  - Sieja miedwieńska (Sieja miedwiańska)
  - Miedwieńskie (miedwiańskie) ryby wędzone

- 3. Orzechy, nasiona, zboża, warzywa i owoce (przetworzone i nie) :**
  - Ogórek kołobrzeski
  - Kapusta kiszona z beczki
  - Jeziorowy ogórek kiszony
  - Konfitura szczecińska z owoców róży
  - Konfitura szczecińska z zielonych pomidorów
  - Ziemiak wyszoborski

- 4. Wyroby piekarnicze i cukiernicze :**
  - Chleb razowy koprzywieński
  - Pierniki szczecińskie
  - Chleb wiejski wojenny
  - Chleb gwdowski
  - Choszczeńska strucla z makiem

- 5. Miody :**
  - Miód drahimski
  - Miody przelewicze
  - Miody waleckie
  - Akacyjny miód cedyński
  - Miody z Lasu Św. Marii
  - Miody Puszczy Barlineckiej
  - Miody Pojezierza Choszczeńskiego

- 6. Gotowe dania i potrawy :**
  - Pasztecik szczeciński
  - Kiszka szwedzka

- 7. Napoje (alkoholowe i bezalkoholowe) :**
  - Wino ze śliwek
  - Nałewka ze śliwek z Dębiny
  - Miód pitny trójniak

- 8. Inne produkty :**
  - Grzyby marynowane z szyszką

Załącznik Nr 9

Dane Wydziału Edukacji Sportu UM WZ

TAB.1. REALIZACJA ZAPISÓW WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI 2013-2017 PRZEZ ZACHODNIOPOMORSKIE CENTRUM DOSKONAŁENIA NAUCZYCIELI

FORMA REALIZACJI DZIAŁANIA	NAZWA DZIAŁANIA	DATA	NR ZADANIA WPOnZ na LATA 2013-2017	UWAGI
warsztaty	Poznajemy edukacyjne walory Transgranicznego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Zalesiu	28.09.2013; 05.10.2013	II.2.2.	
warsztaty	Współpraca bibliotek szkolnych i publicznych bibliotek w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa	02.06.2014	III.2.1., III.2.3.	Promocja czytelnictwa w regionie
warsztaty	Na dobry start w przygotowaniach do szkoły - wychowanie przez sztukę	24.04.2014	III.1.4.	
warsztaty	Czytanie przedstawienia teatralnego	11.04.2013	III.1.4., III.1.8.	W oparciu o przedstawienia Teatru Współczesnego w Szczecinie
warsztaty	Wpływ kultury na współczesne tendencje językowe. Ogólnopolska konferencja dla nauczycieli języka polskiego	02.07.2013	III.1.4., III.2.1., III.1.8.	
warsztaty	Kurs instruktazowy dla kierowników wycieczek dzieci i młodzieży	18.01.2013	II.2.2., III.2.4., III.1.3., III.1.4.	W ramach kursów prowadzone były zajęcia z zakresu "Formy i baza krajoznawstwa i turystyki"
warsztaty	Kurs dla kierowników wycieczek szkolnych	27.04- 14.11.2013	II.2.2., III.2.4., III.1.3., III.1.4.	Promocja lokalnego rzemiosła
warsztaty	Poznajemy tajemnice pszczół	19.11.2014	II.2.4., III.1.7.	
warsztaty	Organizacja wizyty studyjnej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”	12- 17.05.2014	III.2.3., III.2.1., III.1.8.	
warsztaty	Poznajemy przyrodnicze walory Puszczy Bukowej i Szczecińskiego Centrum Informacji Turystycznej nad Jeziorem Szmaragdowy	20.09.2014	II.2.2., II.2.4., III.2.1.	Wizyta połączona z projekcją filmu dokumentalnego o zabytkach regionu
warsztaty	Poznajemy geo- i bioróżnorodność polskiego wybrzeża	04.10.2014	II.2.2., II.2.4., III.2.1.	Promocja turystyki nadmorskiej
konferencja	XV Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych	13.09.2014	III.1.2., III.1.3., III.2.2.	Dwudniowa konferencja dla nauczycieli z całego kraju prezentująca region i miasto w kontekście wpływu uwarunkowań geologicznych na kulturę

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

porozumienie	Biblioteka Pedagogiczna im. Heleny Radlińskiej w ramach porozumienia z bibliotekami zachodniopomorskimi tworzy Zachodniopomorską Bibliotekę Cyfrową „Pomerania”, która w kolekcji „Dziedzictwo Kulturowe” zawiera 13491 publikacji.	cały rok	III.2.1., III.2.3.	
konkurs wiedzy historycznej	Konkurs z Edukacji Regionalnej „Moja mała ojczyzna, moja miejscowość, mój region”: W roku szkolnym 2012/2013 odbyła się XII edycja konkursu zatytułowana „Historia Pomorza w XVI i XVII wieku”. W roku szkolnym 2013/2014 konkurs zorganizowany był pod hasłem „Historia Pomorza w okresie Średniowiecza”.	konkurs roczny	III.1.3, III.2.1, III.2.2	
działalność wydawnicza	wydawanie czasopisma Refleksje. Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy	wydawane w cyklu dwumiesięcznym	III.2.3.	
wystawa	ekspozycja plakatów Teatru Współczesnego w Szczecinie	2013-2014 (w trakcie)	III.2.3., III.2.1., III.1.8.	
wystawa	"20 lat po Kłątwie" wystawa zdjęć ze spektakli Anny Augustynowicz	2013-2014 (w trakcie)	III.2.3., III.2.1., III.1.8.	
wystawa	III Edycji Dni Kultury Żydowskiej „Adlojada” towarzyszyła wystawa zdjęć Tomasza Najdera „Żydowskie tematy”	18.03 - 13.10.2014	III.2.3., III.2.1., III.1.8.	
wystawa	wystawa prac plastycznych uczniów Liceum Plastycznego im. Constantina Brancusi w Szczecinie	13.10 - 8.12. 2014 rok	III.2.3., III.2.1., III.1.8.	
wystawa	prace Koła Rzeźbiarskiego "Forma" z Gimnazjum w Chojnie	ekspozycja stała	III.2.3., III.2.1., III.1.8.	
zachowywanie dziedzictwa kulturowego	Zachowanie starodruku "Świat we wszystkich swoich częściach większych i mniejszych" z roku 1740.	księgozbiór stały	I.3.5.	
festiwal	III Edycja Dni Kultury Żydowskiej „Adlojada”	18-21 marca 2014	III.1.2.	Promocja kultury mniejszości wyznaniowej na terenach Województwa Zachodniopomorskiego. ZCDN jest partnerem przy realizacji przedsięwzięcia
uroczystość	Organizacja uroczystości obchodów 65-lecia funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli na Pomorzu Zachodnim	13.10.2014	III.1.2, III.2.1.	Kultywowanie tradycji systemowego wspierania edukacji jako dziedzictwa kulturowego regionu
festiwal literatury	Festiwal Literatury Kobiet Gryfia	5-8.06.2013	III.1.2.	
konsultacje	Konsultacje zbiorowe - Czym jest festiwal literatury kobiet Gryfia	04.06.2013	III.1.8.	
konsultacje	Konsultacje zbiorowe - Zawodownawstwo podstawą pracy z młodzieżą gimnazjalną	06.02.2013	II.2.4., III.1.7.	Promocja zawodów charakterystycznych dla regionu oraz wytworów stanowiących dobra lokalne
Spotkanie autorskie	Spotkanie autorskie z Moniką Szwałą	09.05.2013	III.2.1., III.2.3., III.1.8.	

konferencja	Konferencja metodyczna: Nauczyciele bibliotekarze	28.08.2014	III.2.1., III.2.3.	Promocja czytelnictwa w regionie
wystawa	wystawa fotografii przyrodniczej Cezarego Korkosza	21.01.2014-13.10.2014		wystawa dziedzictwa przyrodniczego z obszaru województwa zachodniopomorskiego

**TAB.2. SPRAWOZDANIE CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE
 Z REALIZACJI TEMATYKI DOTYCZĄCEJ TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ W LATACH 2013-2014**

III. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI REGIONALNEJ W OPARCIU I DZIEDZICTWO KULTUROWE I POTRZEBĘ JEGO ZACHOWANIA DLA PRZYSZYCHYCH POKOLEŃ				
III.1 Edukacja regionalna				
III.1.4 Włączenie problematyki dziedzictwa kulturowego do programów edukacyjnych				
Rok	Zadanie	Termin realizacji	Liczba uczestników	Odbiorcy
	Szkolenie doradców metodycznych – <i>Czym jest wielokulturowość?</i>	I 2013 r.	10	Doradcy z Pracowni Humanistycznej
	Szkolenie na temat - <i>Obozy internowania dla działaczy solidarnościowych na środkowym Pomorzu</i> – aspekty prawne	XII 2013 r.	39	Nauczyciele historii i wos
	<i>Ciekawe książki pisarzy związanych z naszym regionem</i> – dyżur tematyczny dla nauczycieli języka polskiego	II 2013 r.	8	nauczyciele
2014	<i>Ciekawe książki pisarzy związanych z naszym regionem</i> – dyżur tematyczny dla nauczycieli języka polskiego	II 2014r.	10	nauczyciele
Cel operacyjny III.2 Promocja walorów kulturowych regionu				
III.2.1 Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie ochrony				
Rok	Zadanie	Termin realizacji	Liczba	Wskaźnik
	Zakładka Pomorze Zachodnie – TO MY na www.cen.edu.pl	2013 r.		
	Wystawa nagrodzonych i wyróżnionych prac fotograficznych w CEN w Koszalinie	od V 2013	65	prace
	Warsztaty fotograficzne – <i>Kołobrzeg w fotografii w oparciu o grę terenową</i>	III 2013 r.	20	nauczyciele
	Warsztaty filmowe – <i>Kołobrzeg w filmie w oparciu o grę terenową</i>	III 2013 r.	20	nauczyciele
2013	Konkurs fotograficzny dla uczniów <i>Wokół nas- ludzie , miejsca , sytuacje</i> w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – TO MY!”	od X 2013	280	zdjęcia
	Konkurs filmowy dla uczniów <i>Stąd jesteśmy</i> w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – TO MY!”	od X 2013	35	filmy
	Warsztaty fotograficzne – <i>Promocja regionu i szkoły w fotografii</i>	XII 2013	20	nauczyciele

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

	Warsztaty filmowe <i>Promocja regionu i szkoły w filmie</i>	XII 2013	20	nauczyciele
2014	Zakładka Pomorze Zachodnie -- TO MY na www.cen.edu.pl	2014 r.		
	Wystawa nagrodzonych i wyróżnionych prac fotograficznych w CEN w Koszalinie	Od V 2014	120	prace
	Konferencja dla nauczycieli -- <i>Nowoczesne technologie w promocji regionu i szkoły</i> (dr Monika Kaczmarek i Marcin Napierała)	V 2014 r.	90	nauczyciele i uczniowie
	Konkurs fotograficzny dla uczniów <i>Wokół nas- ludzie , miejsca , sytuacje</i> w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – TO MY!”	od X 2014 r.	300	zdjęcia
	Konkurs filmowy dla uczniów <i>Stąd jesteśmy</i> w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – TO MY!”	od X 2014 r.	15	filmy
III.2.2 Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów				
Rok	Zadanie	Termin realizacji	Liczba	Wskaźnik
2013	<i>Z dziejów rzemiosła i przemysłu w Koszalinie</i> – dyżur tematyczny dla Nauczycieli historii i wos	IV 2013 r.	9	nauczyciele
	Konferencja <i>Tożsamość i wielokulturowość (Historyczne uwarunkowania tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego – Dr. Tomasz Skonieczny” oraz Mniejszość ukraińska jako przykład wielokulturowości mieszkańców Pomorza Zachodniego –hab. prof. nadz. Roman Drozd)</i>	V 2013 r.	110	nauczyciele i uczniowie
2014	<i>Z dziejów rzemiosła i przemysłu w Koszalinie</i> -- dyżur tematyczny dla nauczycieli historii i wos	IV 2014 r.	7	nauczyciele

Załącznik Nr 10

Dane Wydziału Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UM WZ

**REALIZACJA ZADAŃ WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2013-2017
WYDZIAŁ PROGRAMÓW ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH UM WZ**

Tabela 2 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacje z zakresu Odnowy i rozwoju wsi

Zak res: Rewitalizacja budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci

Lp.	Znak sprawy	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Data umowy	Środki kwalifikowane	środki EFRROW
1	WPROW.I.3494-014/10, UM16-6930- UM1630014/10	Gmina Marianowo	Renowacja " Miejsca pamięci poległych w czasie I Wojny Światowej"	2010-08-24	35 501,34	26 626,00
2	WPROW.I.3494-868/11; UM16-6930- UM1630180/11	Gmina Dobra	Remont studni w Stolcu	2011-12-22	53 000,00	33 233,00
3	WPROW.I.3494-2572/14; UM16-6930- UM1630533/14	Gmina Mielno	Rewitalizacja grodziska w Mielnie	2014-09-22	230 681,42	151 560,00
4	WPROW.I.3494-2748/14; UM16-6930- UM1630553/14	Gmina Cedynia	Remont mozaiki przy Placu Wolności w Cedyni	2014-11-13	31 500,00	25 200,00

SUMA   350 682,76   236 619,00

Zak res: Odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Znak sprawy	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Data umowy	Środki kwalifikowane	środki EFRROW
1	WPROW.I.3494-073/10, UM16-6930-UM1630039/10	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Robuniu	"Remont dachu Kościoła parafialnego pw. Św. Piotra i Pawła w Robuniu"	2011-01-21	265 356,00	199 017,00
2	WPROW.I.3494-677/11; UM16-6930-UM1630156/11	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B. i M. Żarańskiego	"Remont i rewaloryzacja kościoła filialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żółtem - remont dachu"	2012-02-06	151 280,36	96 239,00
3	WPROW.I.3494-738/11; UM16-6930-UM1630163/11	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Szczepana	"Remont budynku kościoła filialnego w Dębicy"	2012-04-16	275 023,53	156 463,00
4	WPROW.I.3494-839/11; UM16-6930-UM1630174/11	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jana Kantego w Wapnicy	Wymiana witraży w Kościele Rzymsko-Katolickim pw. św. Jana Kantego w Wapnicy, gm. Suchań	2012-02-09	44 578,10	35 662,00

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

5	WPROW.I.3494-915/11; UM16-6930-UM1630199/11	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Remont dachu kościola w Dobieszewie, parafia Łobez	2012- 04-02	260 503,22	208 402,00
6	WPROW.I.3494-1033/12; UM16-6930-UM1630216/12	Rzymsko-Katolicka Parafia pw. M.B. Wspomożenia Wiernych	Remont dachu zabytkowego kościoła pw. Ducha Świętego w Czarnowie	2012- 03-23	142 216,25	113 773,00
7	WPROW.I.3494-1035/12; UM16-6930-UM1630218/12	Rzymsko-Katolicka Parafia pw. M.B. Wspomożenia Wiernych	Remont wieży zabytkowego kościoła pw. św Wojciecha BM w Kunowie	2012- 10-19	213 424,11	121 633,00
8	WPROW.I.3494-1050/12; UM16-6930-UM1630221/12	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Różańcowej w Zabowie	Realizacja I etapu Rewitalizacji obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską o dużym znaczeniu kulturalnym i historycznym - Remont dachu nad nawą główną kościoła filialnego p.w. Św. Michała Archanioła w Potulincu	2012- 06-28	129 071,54	103 257,00
9	WPROW.I.3494-1102/12; UM16-6930-UM1630249/12	Parafia Rzymskokatolicka pw. M.B. Nieustającej Pomocy w Trzciesku Zdroju	Remont Średniowiecznego Kościoła pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Trzciesku - Zdroju	2012- 10-01	539 707,21	362 889,00
10	WPROW.I.3494-1207/12; UM16-6930-UM1630265/12	Rzymskokatolicka Parafia pw. św. Jana Kantego w Wapnicy	Remont Kościoła Filialnego w Sokolińcu	2012- 11-19	70 257,03	56 200,00
11	WPROW.I.3494-1208/12; UM16-6930-UM1630266/12	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła w Dobrzeżanach	Prace remontowe w zabytkowym kościele filialnym pw. św. Apostolów Piotra i Pawła w Ognicy Gmina Dobrzeżany	2013- 01-10	80 903,53	64 722,00
12	WPROW.I.3494-1209/12; UM16-6930-UM1630267/12	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Remonty dachów budynków kościół:parafialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Starogardzie i filialnego pw. Św. Apostolów Piotra i Pawła w Starej Dobrzeży	2013- 01-24	249 331,44	198 851,00
13	WPROW.I.3494-1210/12; UM16-6930-UM1630268/12	Parafia Rzymsko- Katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezerzu	Wymiana pokrycia dachowego z więźbą- Kościół Parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Zajezerzu	2012- 11-28	420 069,29	266 901,00
14	WPROW.I.3494-1264/12; UM16-6930-UM1630278/12	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Różańcowej w Sławoborzu	Remont więźby dachowej, ściany szczytowej oraz wymiana pokrycia dachowego w kościele w m. Powalice	2013- 02-04	100 261,58	80 209,00
15	WPROW.I.3494-1332/12; UM16-6930-UM1630289/12	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Piotra i Pawła	Odnowienie elewacji Kościoła Parafialnego p.w. Św. Piotra i Pawła w Robuniu oraz zagospodarowanie terenu	2013- 01-22	265 549,54	212 439,00
16	WPROW.I.3494-1532/12; UM16-6930-UM1630320/12	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP	Odnowa zabytkowego kościola w Warnołęce	2013- 04-24	976 025,06	401 193,00

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2017 dla Województwa Zachodniopomorskiego

OKRES 2013-2014

17	WPROW.I.3494-1604/13; UM16-6930-UM1630336/13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św Jana Kantego w Wapnicy	Renowacja elewacji zewnątrznej wieży i wieżyczek na zabytkowym kościele pw. Św Jana Kantego w Wapnicy	2013- 08-26	60 462,74	48 370,00
18	WPROW.I.3494-1789/13; UM16-6930-UM1630365/13	Parafia Rzymsko- Katolicka pw. M.B. Różańcowej	Renowacja elewacji kościola parafialnego w Storkowie	2014- 09-09	118 685,06	94 490,00
19	WPROW.I.3494-1790/13; UM16-6930-UM1630366/13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła	Prace remontowe w zabytkowym kościele filialnym p.w. wniebowzięcia NMP w Krzemieniu w Gminie Dobrzany	2014- 06-06	160 428,62	128 342,00
20	WPROW.I.3494-1808/13; UM16-6930-UM1630375/13	Parafia Rzymsko- Katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Remont pokrycia dachu, wieży oraz odnowienie elewacji zewnątrznej kościoła parafialnego w Kierzkowie	2013- 09-12	477 663,53	381 600,00
21	WPROW.I.3494-2036/13; UM16-6930-UM1630407/13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Stanisława BM Kłęcz	Wymiana pokrycia dachu i wieży XIII wiecznego kościoła p.w. Narodzenia NMP w Starym Objezierzu	2013- 12-17	278 932,18	223 145,00
22	WPROW.I.3494-2037/13; UM16-6930-UM1630408/13	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Remont dachu kościola w miejscowości Osinów Dolny gmina Cedynia	2014- 01-14	80 408,49	64 326,00
23	WPROW.I.3494-2131/13; UM16-6930-UM1630442/13	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego w Moryniu	Renowacja elewacji kościola pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Przyjezierzu	2014- 07-17	60 698,41	48 558,00
24	WPROW.I.3494-2197/13; UM16-6930-UM1630464/13	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej Anielskiej w Rąbinie	Remont Zabytkowego Kościoła Parafialnego p.w. Matki Bożej Anielskiej w miejscowości Rąbino	2014- 03-31	169 485,48	122 454,00
25	WPROW.I.3494-2388/14; UM16-6930-UM1630485/14	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Stanisława B.i M. w Zarańsku	Remont i rewaloryzacja kościoła filialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Zółtem - wykonanie tynków wewnętrznych, wymiana okien i odbudowa empory	2014- 05-05	38 668,37	30 934,00
26	WPROW.I.3494-2429/14; UM16-6930-UM1630495/14	Parafia Rzymskokatolicka Pw. Św. Anny	Wymiana pokrycia dachu na kościele w Redle na dz. nr 106 obręb Redle	2014- 06-26	79 791,17	55 000,00
27	WPROW.I.3494-2436/14; UM16-6930-UM1630502/14	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia N.M.P. w Osinie	Odnowa zabytkowego kościola z XV wieku w Węgorzycach	2014- 06-26	373 882,29	299 100,00
SUMA					6 082 664,13	4 174 169,00

Załącznik Nr 11

Dane Wydziału Rolnictwa i Rybactwa UM WZ

**GŁÓWNE DZIAŁANIA WYDZIAŁU ROLNICTWA I RYBACTWA URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
W ZAKRESIE PRODUKTÓW LOKALNYCH, TRADYCYJNYCH I REGIONALNYCH (KULINARNYCH), W
LATACH 2013-2014.**

Lp.	Działanie	Rok 2013 Ilość	Rok 2014 Ilość
1.	Pozytywnie zaopiniowane wnioski o wpis produktów na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz wpisanie tych produktów na LPT.	9	4
2.	Ilość członków przyjętych do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne Pomorze Zachodnie.	5	4
3.	Uczestnictwo województwa zachodniopomorskiego (wystawca) w targach zagranicznych, podczas których promowane były produkty kulinarne.	2	1
	Uczestnictwo województwa zachodniopomorskiego (wystawca) w targach/wystawach/festynach krajowych, podczas których promowane były produkty kulinarne.	8	8
4.	Organizacja własnych konkursów związanych z produktami kulinarnymi.	2	3
5.	Współorganizacja szkoleń z zakresu wpisywania produktów na Listę Produktów Tradycyjnych oraz przystępowania do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne Pomorze Zachodnie.	4	6
6.	Współorganizacja obcych wydarzeń/imprez poprzez ufundowanie nagród w konkursach związanych z produktami kulinarnymi.	7	7
7.	Inne działania, np. programy telewizyjne, spotkania, wyjazdy studyjne w ramach Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne Pomorze Zachodnie.	4	2

Załącznik Nr 12

Dane Biura Turystyki UM WZ

WYPEŁNIANIA ZADAŃ WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2013 – 2017, REALIZOWANYCH BĄDŹ WSPÓŁREALIZOWANYCH PRZY UDZIALE BIURA TURYSTYKI W LATACH 2012 – 2014

Cel perspektywiczny I - Utrzymanie zabytków budujących krajobraz kulturowy województwa zachodniopomorskiego

Cel operacyjny I – ochrona i opieka nad zabytkami i krajobrazem kulturowym w dokumentach strategicznych i planistycznych

Zadanie I.1.3 Aktualizacja Strategii Rozwoju Turystyki

W związku z kończącym się okresem obowiązywania zapisów Strategii Rozwoju Turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji jest w trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Turystyki do roku 2020. Planowane jest, aby jednym z priorytetów wyznaczających kierunki rozwoju turystyki była *budowa i rozwój kluczowych produktów turystycznych, w tym tworzenie i rozwój produktów turystycznych opartych o potencjał endogeniczny i kulturowy regionu.*

Cel operacyjny II - zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości

Zadanie II.2.1 Rozbudowa wojewódzkiego samorządowego systemu/portalu informacji o zabytkach województwa zachodniopomorskiego dostępne turystycznie

Województwo Zachodniopomorskie (Wydział Informatyki i Społeczeństwa Informatycznego we współpracy z Wydziałem Turystyki i Promocji (do 31.12.2014), od 01.01.2015 Wydziałem Turystyki i Gospodarki) jest realizatorem projektu realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013 pn. „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”, Działanie Rozwój systemów informatycznych i e-usług”. Jednym z systemów tego projektu jest e-Turystyka - elektroniczny system informacji turystycznej (eSIT) zawierający dostępną informację turystyczną. W opracowywanej bazie znajdować się będą także informacje o zabytkach regionu oraz szlakach kulturowych.

Niezależnie od tego pod adresem www.morzeprzygody.eu funkcjonuje turystyczny portal internetowy, który zawiera informacje na temat zabytków Pomorza Zachodniego.

Zadanie II.2.2 Rozwój tematycznych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych, samochodowych, kolejowych, konnych) promujących dziedzictwo kulturowe regionu (w oparciu o wydarzenia historyczne, zespoły zabytków)

Biuro Turystyki w Wydziale Turystyki, Gospodarki i Promocji (od 01.01.2015 Wydział Turystyki i Gospodarki) jest realizatorem projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej:

W ramach projektu RECreate – Rewitalizacja Europejskiego Szlaku Kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku – Pomorska Droga św. Jakuba (realizowanego w latach 2011-2014) wytyczono i oznakowano 630 km szlaku, wydany został przewodnik, mapa turystyczna, przy sześciu kościołach ustawione zostały obeliski informacyjno-promocyjne, w szczecińskiej katedrze zainstalowano infokiosk, przeprowadzono szereg spotkań i szkoleń dla interesariuszy na szlaku, udostępniono kurs e-learningowy. Wykonana została także ewaluacja projektu określająca kierunki rozwoju szlaku: jako produktu turystycznego, czynnika związanego z pielęgnowaniem i zachowaniem dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz związanego z aktywizacją społeczno-gospodarczą. Dalsze prace nad rozwojem i promocją Szlaku zależą od wszystkich jednostek i innych podmiotów, które funkcjonują na obszarze szlaku lub, których działania mogą mieć wpływ na rozwój i promocję Szlaku.

W ramach projektów finansowanych z RPO WZ "Poznaj Pomorze Zachodnie. Oznakowanie turystyczne regionu" wytyczone zostały turystyczne szlaki samochodowe, które obejmują liczne zabytki Pomorza Zachodniego. Trwają prace związane z oznakowaniem szlaków - przy wybranych obiektach zostaną ustawione tablice informacyjne.

Wydział wspiera Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu w tworzeniu markowego produktu turystycznego i kulturowego – szlaku pod nazwą „Zachodniopomorskie Muzea Wojskowe”,

W ramach dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych (na podstawie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie) w latach 2012 -2014 wsparto realizację następujących przedsięwzięć mających na celu rozwój szlaków tematycznych opartych m.in. na dziedzictwie kulturowym regiony:

Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki otrzymało w latach 2012-2014 dotacje na rozwój Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej na zadania:

- „Podniesienie atrakcyjności turystycznej zabytkowej Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej przez zagospodarowanie obiektów kolejowych”,
- „Powiększenie taboru turystycznego zabytkowej kolei wąskotorowej przez zakup dodatkowego taboru oraz rozszerzenie oferty turystycznej w 2013 –
- Podniesienie potencjału turystycznego zabytkowej kolei wąskotorowej przez zakup i modernizację taboru kolejowego w 2014 roku oraz organizację wakacyjnych kursów zabytkową kolejką wąskotorową wraz z animacją czasu wolnego najmłodszych pasażerów

Lokalna Organizacja Turystyczna Wokół Drawy otrzymała w latach 2012-2014 dotacje na rozwój szlaków wodnych na Pojezierzu Drawskim:

- Wyposażenie szlaku wodnego Korytnicy i Drawy w infrastrukturę do wodowania kajaków,
- Edukacja ekologiczna turystów wraz z infrastrukturą do wodowania kajaków wzdłuż szlaku wodnego Drawy i Korytnicy.

Gminne Stowarzyszenie Turystyczne "TUR-MOR" otrzymało dotację na zadanie „Mała infrastruktura na Szlaku Wzgórz Morenowych.

Gminna Organizacja Turystyczna w Sianowie otrzymała w latach 2012-2013 dotacje na zadania:

- Leśne Szlaki Rowerowe - Alternatywa dla produktu 3xS,
- Nie tylko plaża - Alternatywa dla produktu 3xS

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Turystyczno-Historyczne Jazda 4x4 otrzymała w 2014 r. dotację na zadanie „Zachodniopomorskie fortyfikacje” – fortyfikacje wśród przyrody Walu Pomorskiego” – oznakowanie turystyczne.

Lokalna Organizacja Turystyczna „Ujście Regi” otrzymała w 2014 r. dotację na realizację zadania „Rewitalizacja szlaku turystycznego "Szlak Słonia" w Trzebiatowie, jako uzupełniającej oferty na Europejskim Szlaku Kulturowym - Pomorskiej Drodze św. Jakuba”.

Na zlecenie Wydziału opracowane zostały także programy rozwoju i promocji produktów turystycznych, w których znajdują się także obiekty dziedzictwa kulturowego.

Wydział prowadzi także badania struktury krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego, badania marketingowe i wizerunkowe, w których znajdują się także informacje na temat preferencji turystów związanych z formą turystyki w regionie oraz ich znajomością atrakcji i obiektów na Pomorzu Zachodnim.

Zadanie II.2.3 Zagospodarowanie na cele turystyczne obiektów zabytkowych

Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki otrzymało w 2012 r. dotację na zadanie: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej zabytkowej Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej przez zagospodarowanie obiektów kolejowych”. Na ten cel organizacja otrzymała 33.000 zł.

Zadanie II.2.4 Budowa i promocja produktów turystycznych i kulinarnych w oparciu o zasób dziedzictwa kulturowego (w tym niematerialnego)

Biuro Turystyki każdego roku uczestniczy w krajowych i zagranicznych targach i imprezach turystycznych, podczas których promowana jest m.in. turystyka kulturowa.

W ramach projektów promocyjnych przeprowadzona została kampania medialna (telewizja, internet) w z wykorzystaniem telewizyjnych spotów reklamowych, które obejmowały także zabytkowe miejsca w regionie.

Organizowane były wizyty studyjne dla polskich i zagranicznych touroperatorów i dziennikarzy, w programie których znajdowały się także miejsca związane z prezentacją walorów kulturowych regionu.

W latach 2012-2013 organizowany był konkurs pn. „Zachodniopomorska Wieś Turystyczna”, gdzie oceniana była atrakcyjność turystyczna zachodniopomorskich wsi, także pod kątem zasobów i wykorzystania materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Efektem projektu są m.in. tablice informacyjne we wsiach będących laureatami konkursu oraz folder pn. „Zachodniopomorska Wieś Turystyczna”.

Wydział dokonał także zakupu dokumentacji fotograficznej, która wykorzystywana jest do wydawnictw, na stronach internetowych oraz innych działaniach promocyjnych regionu.

Wspierane są także finansowo i merytorycznie przedsięwzięcia związane z promocją kulturową regionu, m.in.:

- Wsparcie turystycznej promocji regionu w ramach działań realizowanych podczas projektów Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (w Niemczech - dystrybucja materiałów prezentujących walory turystyczne regionu, w Polsce – organizacja wycieczek krajoznawczych po regionie).
- Wsparcie Festiwalu Miejsc i Podróży Włóczykij, w którym m.in. organizowane są dla uczestników Festiwalu wycieczki promujące walory turystyczne i kulturowe miejscowości Pomorza Zachodniego.
- Wsparcie różnych wydarzeń o charakterze historycznym i kulturowym, m.in.:
  - „Flis Odrzański - Impreza turystyczna promująca walory województwa zachodniopomorskiego i tradycje flisactwa”
  - Międzynarodowe Targi Wyrobów Klasztornych w Bierzwniku
  - „Trzy dni na Szlaku Cysterskim” w Bierzwniku
  - „Hanzeatyckich Dni Kołobrzegu”,
  - Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie,
  - Letni Festiwal Wędrowny na Gotyckim Szlaku – Muzyka w Zabytkach Pomorza Zachodniego
  - Kiermasz rzemiosła zachodniopomorskiego w trakcie święta Jakubowego
  - Henrykowskie Dni w Siemczynie
  - Centralny Zlot Turystów Wojska Polskiego
  - Ogólnopolski Turniej Kół i Klubów PTTK
  - Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy
  - Wojewódzki Rajd po Ziemi Drawieńskiej

Wydział w ramach bieżącej działalności oraz realizowanych projektów wykonuje foldery, mapy i przewodniki turystyczne, zawierające m.in. informacje i opisy szlaków turystycznych i zabytków regionu: „Informator turystyczny Pomorza Zachodniego”, Foldery: „Poznaj Pomorze Zachodnie” „Zachodniopomorskie Campingi”, „Zachodniopomorskie Uzdrowiska”, „Zachodniopomorskie dla dzieci i młodzieży”, „Zachodniopomorska Kraina Wodna”, mapa turystyczne Pomorza Zachodniego, folder „Słowianie i Wikingowie”.

Dokonywany jest także zakup produktów regionalnych oraz gotowych wydawnictw służących promocji regionu, m.in.: „Pomorze-praktyczny przewodnik turystyczny”, „Perły Pomorza”, przewodnik „Tajemnice Pomorza Zachodniego”, „Dwory i Pałace Województwa Zachodniopomorskiego”, „50 Cudów Pomorza Zachodniego”, „Pomorska Książka Kucharska”,

Wydawnictwa i produkty dystrybuowane są podczas różnych krajowych i zagranicznych przedsięwzięć o charakterze turystycznym oraz wręczane są jako upominki.

Cel perspektywiczny III – Kształtowanie świadomości regionalnej w oparciu o dziedzictwo kulturowe i potrzebę jego zachowania dla przyszłych pokoleń

Zadanie III.1.2 Organizacja Europejskich Dni Dziedzictwa na terenie województwa zachodniopomorskiego

Cel operacyjny III – promocja walorów kulturowych regionu

Wydział informuje na swoich stronach o obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa zachęcając do udziału w wydarzeniach i włączania się w ich organizację.

Zadanie III.2.1 Popularyzacja wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego i potrzebie jego ochrony.

Wydział podczas realizacji zadań własnych podejmuje działania związane z popularyzacją wiedzy o zasobach dziedzictwa kulturowego Pomorza Zachodniego, m.in. w wydawanych materiałach promocyjnych (mapach, folderach, przewodnikach), podejmuje także inicjatywy związane z przystępowaniem i realizacją projektów mających na celu działania na rzecz ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego (informacje o projektach przy zadaniu II.2.2)

Zadanie III.2.3 wspieranie działalności wydawniczej, wystawieniowej, multimedialnej promującej walory kulturowe regionu – materialne i niematerialne.

Wspieranie finansowe opracowania przez inne podmioty oraz wydania publikacji::

- "Odkryj region. Zachodniopomorskie",
- „Pojezierze Myśliborskie - daj się oczarować”,
- "Szlak atrakcji turystycznych Pojezierza Myśliborskiego"
- „Zachodniopomorskie Questy Regionalne na terenie Powiatu Łobeskiego”,
- „Na szlaku Zachodniopomorskich fortyfikacji”,
- Opracowanie, wydanie i rozpowszechnianie przewodnika na temat zabytkowej koszalińskiej kolei wąskotorowej oraz atrakcji turystycznych na jej szlaku
- Wydanie map i szlaków Pojezierza Drawskiego
- aplikacja na smartfony i tablety pt. „Tajemnice Pomorza Zachodniego”,
- aplikacja na smartphony „Pomorska Droga św. Jakuba

Dodatkowo w ramach wspierania działalności wydawniczej promujących walory kulturowe regionu w ramach promocji Województwa dofinansowane zostały pozycje:

- „Przeszłość Kościoła w archiwach Pomorza Zachodniego”,
- wydanie płyty okolicznościowej DVD z filmem dokumentującym przyjazd Krzysztofa Pendereckiego do Szczecina,
- promocja Województwa Zachodniopomorskiego przy okazji wydania książki pt. „Święty Jan Paweł II. Pamięć i Wdzięczność na Pomorzu Zachodnim” oraz płyty o tematyce związanej z pobytem w Szczecinie,
- dofinansowanie albumu pt. "Poznaj Słowian" redagowanego przez Wydawnictwo Triglav Trzygłów – Pokazy Historyczne - wydawnictwo które w popularny i przystępny sposób prezentuje kulturę dawnych Słowian w oparciu o pracę odtwórców historycznych

Załącznik Nr 13

Dane Wieloosobowego Stanowiska ds. Europejskiej Współpracy Terytorialnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

REALIZACJA ZADAŃ WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2013-2017 – WIELOOSOBOWE STANOWISKO DS. EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

„Greif und Kreuz”

Pozycja książkowa niemieckiego autora Johannes von Thadden pod tytułem „Greif und Kreuz” kreuje fabułę osnutą na dziejach Pomorza w XII wieku, wnosząc bezcenny wkład do historii Pomorza Zachodniego, które nierozdzielnie wiąże się z rodem Gryfitów.

Instytucja koordynująca – Książnica Pomorska w Szczecinie.

Projekty dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Celu 3 „Europejska Współpraca Terytorialna” - „Współpraca Transgraniczna” Krajów Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia i Rzeczpospolita Polska (Województwo Zachodniopomorskie) 2007-2013 INTERREG IVA:

II.1.2. Finansowanie z funduszy strukturalnych i zewnętrznych będących w dyspozycji samorządu województwa zachodniopomorskiego zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.

- Dwa miejsca z historią - przebudowa, remont i rozbudowa obiektu Bastei w Stargardzie Szczecińskim oraz tworzenie funkcji muzealnych w Klasztorze Franciszkanów w Neubrandenburgu oraz Bastei w Stargardzie Szczecińskim,
- Bramy, które łączą - renowacja Bramy Wałowej w Stargardzie Szczecińskim oraz odbudowa Bramy Młyńskiej w Bernau,
- Rewitalizacja i zmiana funkcji dworców kolejowych w Groß Schönebeck i w Drawsku Pomorskim,
- Niemiecko-Polskie Centrum Szkół Muzycznych Stargard Szczeciński/miasto hanzeatyckie Stralsund - zachowanie i pielęgnacja dziedzictwa kulturowego (modernizacja piętnastowiecznego budynku szkoły w Stargardzie Szczecińskim),

III.2.2. Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy nt. historii Pomorza Zachodniego i znaczenia dynastii Gryfitów.

- Sąsiedzi w Europie. Księstwo Pomorskie i Królestwo Polskie 1000-1648 - Budowanie tożsamości regionalnej poprzez prezentację historycznego dziedzictwa pomorskiego w Szczecinie i Greifswaldzie oraz promocja historii regionu na docelowych rynkach turystycznych (Kraków). Celem wystawy było przedstawienie społeczności Pomorza Przedniego i Zachodniego, a także mieszkańcom innych regionów Polski i Niemiec dziedzictwa kulturowego Księstwa Pomorskiego istniejącego od czasów średniowiecza do 1648 roku. Prezentacja archiwaliów dokumentów z okresu istnienia księstwa pomorskiego była efektem długoletniej współpracy Archiwum Państwowego w Szczecinie z Archiwum Landowym w Greifswaldzie, co zaowocowało już licznymi wystawami i pracami naukowymi,
- Razem jesteśmy silni – centralne muzea pomorskie wspólnie tworzą nowoczesne wystawy stałe promujące historię i kulturę Pomorza (projekt realizowany jest przez Muzeum Narodowe w Szczecinie),

II.2.2. Rozwój tematycznych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych, samochodowych, kolejowych, konnych) promujących dziedzictwo kulturowe regionu (w oparciu o wydarzenia historyczne, zespoły zabytków).

Projekty dofinansowane w ramach Programu Południowy Bałtyk:

- RECRreate „Pomorska droga świętego Jakuba – rewitalizacja europejskiego szlaku kulturowego na obszarze Południowego Bałtyku, Celem projektu jest odtworzenie tego szczególnego szlaku i połączenie istniejącego dziedzictwa z szerszą siecią europejską,
- Four Corners Heritage „Dziedzictwo czterech zakątków” - wspólna promocja regionów, nawiązanie sieci współpracy między portami jachtowymi oraz przedstawienie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu Południowego Bałtyku.

Załącznik Nr 14

Dane Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2013 – 2017 PRZEZ
ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

- 1) w ramach projektów realizowanych ze środków WFOŚiGW oraz NFOŚiGW zaprojektowano i zamontowano szereg tablic o tematyce historycznej „Cmentarze ewangelickie na terenie DPK”, „historia Puszczy Bukowej”, „elementy historyczne architektury Puszczy Bukowej”, „historia Cedyńskiego Parku Krajobrazowego” - zawierające zarówno ikonografię obiektów zabytkowych jak i poświęconych im treści;
- 2) w wydawnictwach turystyczno-informacyjnych ZPKWZ: Drawski Park Krajobrazowy – przewodnik, mapy Drawskiego Parku Krajobrazowego, Ińskiego Parku Krajobrazowego, Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry oraz Parku Krajobrazowego Ujście Warty, mapy Parki przyrody i parki krajobrazowe bez granic, broszury: Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna „Spyczna Góra-Jezioro Prosińo”; Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna Dolina Pięciu Jezior; Drawski Park Krajobrazowy ścieżka turystyczna „Przełom Rzeki Dębnicy” - uwzględniono informacje o obiektach zabytkowych, zarówno w warstwie kartograficznej jak i opisowej oraz ikonograficznej. Pozwalam sobie przesłać Panu egzemplarze przedmiotowych wydawnictw;
- 3) w planowanym do wydania w roku bieżącym przewodniku oraz mapie Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” planuje się analogicznie uwzględnić treści dot. obiektów zabytkowych;
- 4) w roku 2013 podpisano porozumienie w sprawie współpracy w zakresie opracowania planów ochrony parków krajobrazowych, planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz niektórych innych zadań statutowych z Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej, przewidującego m.in. współpracę przy opracowywaniu planów ochrony dla PK DDO, DPK, PK UW, oraz opracowaniu pilotażowego studium zagospodarowania przestrzennego jednego z obszarów kulturowo-krajobrazowych; porozumienie zakładało że zadania te realizowane będą w oparciu o posiadane zasoby kadrowe i środki finansowe – ze względu na to, że szacowanie wartości wykonania planów ochrony przekroczyło możliwości finansowe budżetu ZPKWZ na chwilę obecną takie prace nie są prowadzone.